

TILINPÄÄTÖS 2016

SISÄLLYSLUETTELO

1. TOIMINTAKERTOMUS	3
1.1 KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS	3
1.2 KUNNAN HALLINTO JA SIINÄ TAPAHTUNEET MUUTOKSET	5
1.3 YLEINEN JA OMAN ALUEEN TALOUDELLINEN KEHITYS	7
1.3.1. Yleinen taloudellinen kehitys	7
1.3.2 Joensuun ja seutukunnan kehitys	8
1.4 KAUPUNGIN TOIMINNAN JA TALOUDEN KEHITYS	9
1.4.1. Olennaiset tapahtumat kaupungin toiminnassa ja taloudessa tilikaudella 2016	9
1.4.2 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	12
1.5 KAUPUNGIN HENKILÖSTÖ	13
1.6 YMPÄRISTÖTEKIJÄT	15
2. SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ	19
2.1 VALVONTAYMPÄRISTÖ.....	19
2.2 RISKIENHALLINTA	20
2.3 KONTROLLITOIMENPITEET JA LAINMUKAISUUS	20
2.4 HALLINTOKUNTIEN LAUSUMAT SISÄISESTÄ VALVONNASTA JA RISKIENHALLINNASTA	21
3. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS	26
3.1 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN	26
3.2 TOIMINNAN RAHOITUS	28
3.3 RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET	30
3.4 KOKONAISTULOT JA -MENOT	32
4. KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS	33
4.1 YHDISTELMÄ KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN SISÄLTYVISTÄ YHTEISÖISTÄ.....	33
4.2 KONSERNIN TOIMINNAN OHJAUS	33
4.3 OLENNAISET KONSERNIA KOSKEVAT TAPAHTUMAT	35
4.4 ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ	35
4.5 SELONTEKO KONSERNIVALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ VUONNA 2016	36
4.6 KONSERNITILINPÄÄTÖS JA SEN TUNNUSLUVUT	40
4.6.1 Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut	40
4.6.2 Konsernirahoituslaskelma ja sen tunnusluvut	41
4.6.3 Konsernitase ja sen tunnusluvut	42
5. TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET	43
5.1. TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY	43
5.2 TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET	43
6. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	44
6.1. STRATEGIAN JA PALVELUOHJELMIEN TALOUSARVIOVUODEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	45
6.2 PERUSKAUPUNGIN TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	56
KAUPUNGINVALTUUSTO	56
TARKASTUSLAUTAKUNTA	57
KAUPUNGINHALLITUS.....	59
KAUPUNKIRAKENNELAUTAKUNTA	68
SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUIDEN TILAAJAJAOSTO	73
TUOTTAJAN NEUVOTTELUKUNTA	75
VARHAISKASVATUS- JA KOULUTUSLAUTAKUNTA.....	77
SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA	84
VAPAA-AIKALAUTAKUNTA	100
LIIKETOIMINNAN JOHTOKUNTA	104
JOENSUUN ALUEELLINEN JÄTELAUTAKUNTA.....	107
RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA.....	109
6.3 LIIKELAITOSTEN JA RAHASTOJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	113
6.4 KONSERNIN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	113

6.5 MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMINEN.....	121
6.5.1 Talousarvion tuloslaskelmaosan toteutuminen	121
6.5.2 Investointien toteutuminen	123
6.5.3 Talousarvion rahoitusosan toteutuminen	133
6.5.4 Yhteenvedo määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	134
7. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	136
7.1 TULOSLASKELMA	137
7.2 RAHOITUSLASKELMA	138
7.3 TASE	139
7.4 KONSERNILASKELMAT	141
7.4.1 Konsernituloslaskelma	141
7.4.2 Konsernirahoituslaskelma	142
7.4.3 Konsernitase	143
8. KONSERNIN JA KAUPUNGIN TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	145
8.1 KUNNAN JA KONSERNIN TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	146
8.2 TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT	150
8.3 TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	153
8.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot	153
8.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	158
9. ERILLISTILINPÄÄTÖKSET	166
9.1 LIIKELAITOSTEN ERILLISTILINPÄÄTÖKSET	166
Joensuun Vesi –liikelaitos	167
Pohjois-Karjalan pelastuslaitos -liikelaitos	191
Joensuun Työterveysliikelaitos	215
Liikelaitosten tunnuslukujen selitykset	232
9.2 RAHASTOJEN ERILLISTILINPÄÄTÖKSET	235
Rahastojen tulos- ja rahoituslaskelmaosan toteutuminen	236
Tulevaisuusrahasto	237
Elinkeinorahasto	242
9.3 TASEYKSIKÖIDEN ERILLISTILINPÄÄTÖKSET	246
160 JOENSUUN TILAKESKUS-TASEYKSIKKÖ	247
10. ALLEKIRJOITUKSET JA TILINPÄÄTÖSMERKINNÄT	259
11. LUETTELO KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITELAJEISTA	260

1. Toimintakertomus

1.1 Kaupunginjohtajan katsaus

Suomen talouden kokonaiskuva on ollut viime vuodet heikko. Vuoden 2016 aikana on taloudessa kuitenkin ollut osoitettavissa merkkejä paremmasta, joskin kokonaistilanne on edelleen haasteellinen vaimeiden kasvunäkymien ja julkisen talouden ongelmien johdosta. Huolimatta vaikeasta talouden suhdannetilanteesta kuntien ja kuntayhtymien vuoden 2016 ennakkolliset tilinpäätösarviot osoittavat kuntatalouden etenevän kokonaisuutena hyvään suuntaan. Kuntien ja kuntayhtymien tilikauden tulos parani ennakoarvion mukaan lähes puoli miljardia euroa ollen runsaat 0,6 mrd. euroa ylijäämäinen. Kuntien erot ovat kuitenkin edelleen suuria. Kuntatalouden tilannetta paransi erityisesti maltillinen menokehitys, jonka taustalla oli erityisesti kuntien ja kuntayhtymien omat sopeuttamistoimenpiteet sekä vähäinen kustannustason muutos. Verotulojen kasvu jäi sen sijaan vaisuhkoksi ollen 1,4 %. Lainakannan kasvu hidastui vajaaseen 4 %:iin. Kuntien väliset investointipaineet vaihtelevat suuresti.

Haasteellisesta suhdannetilanteesta huolimatta myös Joensuun kaupungin talous on pysynyt kohtuullisella tasolla. Kaupungin vuoden 2016 tilinpäätös oli runsaat 1,3 milj. euroa ylijäämäinen, kun talousarviossa varauduttiin lähes 1,4 milj. euron alijäämään.

Vuoden 2016 tulosta suhteessa talousarvioon nähden paransi erityisesti peruskaupungin tulos suhteessa talousarvioon: peruskaupungin tilikauden alijäämäksi muodostui tilinpäätössiirtojen jälkeen 2,5 milj. euroa talousarviossa arvioidun 7,9 milj. euron alijäämän sijaan. Tulosta paransi erityisesti valtionosuuskertymä, ennakoitua suuremmat rahoitustuotot sekä arvioitua pienemmät käyttömaksuuden poistot. Myös käyttötalouden toteutuma alitti kokonaisuutena talousarvion. Verotulokertymä oli käytännössä vuoden 2015 tasolla, kasvua 0,1 %. Valtionosuuksien kasvu oli sen sijaan nopeaa, 9,1 %. Kasvua selittää erityisesti valtionosuuksiin veroperustemuutosten johdosta tehdyt kompensatiot, kustannustason tarkistus sekä valtionosuusjärjestelmän muutokset. Liikelaitosten yhteenlaskettu tulos jäi asetetusta 2,45 milj. euron tavoitteesta Pohjois-Karjalan pelastuslaitos –liikelaitoksen tuloksen johdosta. Pelastuslaitoksen palvelut siirtyivät vuoden 2017 alusta lukien Siun soten – Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän järjestämisvastuulle, minkä johdosta liikelaitoksen aiempien vuosien ylijäämät palautettiin yhteistyösopimuksessa mukana olleille kunnille. Rahastojen tulos oli 3,0 milj. euroa. Talouden kohtuullisesta tilanteesta huolimatta, toimintakatteen kasvu on kustannustason muutokseen nähden korkeahkolla tasolla, ulkoinen toimintakate kasvoi 3,5 %. Vuosikateprosentiksi muodostui 97 %.

Kaupungin päästrategian mukaan talouden tulee olla ylijäämäinen ja lainakannan alittaa 40 % verotulojen ja valtionosuuksien summasta. Tilikausi oli ylijäämäinen, mikä toteuttaa strategian tavoitteita. Sen sijaan lainakanta kasvoi vuoden 2016 aikana voimakkaasti, 21 %, korkean investointitason seurauksena ja ylitti strategian lainakantaa koskevan tavoitteen. Vuoden 2016 lainakannaksi muodostui 2421 euroa/asukas, kun vuotta aiemmin lainaa oli 2006 euroa/asukas. Lainakanta on nopeasta kasvusta huolimatta edelleen koko maan tasoa matalammalla tasolla; kunnilla oli vuoden 2016 lopussa lainaa keskimäärin 2930 euroa/asukas.

Joensuun kehitys on monilla mittareilla ollut viime vuosina vahvaa. Kaupungin väestömäärän kehitys jatkui vuoden 2016 aikana myönteisenä. Väestömäärä oli ennakkotiedon mukaan vajaat 400 henkilöä edellistä vuodenvaihdetta korkeampi ollen 75 881. Rakentaminen jatkui edelleen korkealla tasolla. Asuntoja valmistui 528 ja lupia myönnettiin jopa 918 asunnolle. Myös tonttien kysyntä jatkui edelleen hyvällä tasolla, myyntivoittoa kertyi lähes 5,2 milj. euroa. Työmarkkinoilla tilanne heikkeni alkuvuodesta, mutta useamman vuoden jatkunut työttömyysasteen kasvu pysähtyi viimein marraskuussa ja työttömyysaste on kääntynyt sen jälkeen laskuun. Talouden käännettä kuvastaa myös teollisuustyöpaikkojen määrän kääntyminen nousu-uralle: teollisuustyöpaikkoja oli 263 enemmän kuin edellisellä vuonna, yhteensä 5344 työpaikkaa.

Kaupungin henkilöstömäärä oli vuoden 2016 lopussa työllistetyt mukaan lukien 6 106. Kasvua edellisvuoteen nähden 42 henkilöä. Henkilötyövuosien määrä oli 4 560, kun edellisvuonna henkilötyövuosia kertyi 4 510. Kasvu kohdistui erityisesti sosiaali- ja terveyspalveluihin, missä erityisesti oman toiminnan ja ostopalveluiden muutokset kasvattivat henkilöstömäärää. Sairauspoissaolojen määrä laski edellisvuoteen nähden: sairauspoissaoloja oli koko kaupungin tasolla 14,7 päivää henkilötyövuotta kohden, kun edellisvuonna määrä oli 15,6 päivä/henkilötyövuosi.

Vuotta 2016 leimasi erityisesti valmistautuminen Siun soten – Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän toiminnan käynnistämiseen. Sosiaali- ja terveyspalvelujen ohella ympäristöterveydenhuolto sekä pelastuslaitoksen toiminta siirtyi vuoden 2017 alusta lukien kuntayhtymän järjestämistä vastuulle. Samanaikaisesti perustettiin kaksi tukipalveluyhtiötä; taloushallinnon ja palkanlaskennan palveluita tuottava Siun Talous Oy ja ravinto- ja puhtaanapitopalveluita tuottava Polkka – Pohjois-Karjalan tukipalvelut Oy. Muutosten seurauksena kaupungin henkilöstömäärä pieneni runsaasta 6 000 työntekijästä noin 2 800 työntekijään.

Siun soten perustaminen tukipalveluyhtiöineen merkitsi merkittävää muutosta myös kaupungin toiminnassa, minkä johdosta vuoden 2015 lopussa käynnistettiin uuden Joensuun toimintamallin valmistelu. Valtuusto hyväksyi kesäkuussa 2016 kaupungin uuden organisaation, joka astui voimaan vuoden 2017 alusta lukien. Uusi organisaatio rakentuu kolmelle toimialalle; elinvoiman, hyvinvoinnin ja kaupunkiympäristön toimialalle. Muutosten myötä kaupunki etenee koko maahan nähden kaksi vuotta edellä kohti maakuntauudistusta, jonka myötä koko maan tasolla sosiaali- ja terveyspalvelut ja muita alueellisia tehtäviä on siirtymässä maakuntien järjestettäväksi vuoden 2019 alusta lukien. Joensuun tavoitteena on luoda edelläkävijänä uuden kunnan malli, joka korostaa kunnan merkitystä elinvoiman edellytysten tuottajana.

Joensuun investointitaso on ollut viime vuodet poikkeuksellisen korkealla tasolla. Vuonna 2016 investointimenot leasing-hankkeet huomioiden oli lähes 61 milj. euroa. Vuoden 2016 aikana suurimmat investointihankkeet olivat käynnissä oleva Siilaisen terveysaseman peruskorjaus- ja laajennustyö, Karhunmäen ja Nepenmäen koulujen sekä Rantakylän päiväkodin rakennushankkeet. Myös yhdyskuntateknikan investointitaso on ollut korkea kaupungin kasvun myötä. Symmetrisen kaupungin toteuttaminen eteni vuoden 2016 aikana: vuoden aikana eteni erityisesti torialueen ja sen ympäristön kehittäminen, asemanseudun ja Ilosaaren kehittäminen, Penttilänrannan alueen rakentaminen sekä Green Parkin alue. Investoinnit jatkuvat lähivuosina edelleen korkealla tasolla ja vuosi 2017 tulee olemaan talonrakennuksen huippuvuosi, kun talonrakennuksen investointiohjelma on lähes 50 milj. euroa. Joensuun ydinkeskustan kaupunkikuvan kehittäminen jatkuu voimakkaana symmetrisen kaupungin toteuttamisen myötä.

Vuoden 2017 alkupuolella valitaan uusi kaupunginvaltuusto ja sen myötä uuden Joensuun konsernistrategian valmistelu käynnistyy. Kaupungin talouden lähtökohdat tulevaan ovat kohtuulliset, mutta julkisen talouden kireä tilanne, kaupungin väestömäärän kasvu ja väestön ikääntyminen yhdistettynä korkeaan työttömyystilanteeseen ja investointipaineisiin luovat lähivuosille merkittäviä haasteita talouden tasapainolle. Kaupungin elinvoiman kasvattaminen ja työpaikkojen luominen alueelle nousevat entistä suurempaan merkitykseen. Siun soten onnistuminen on myös kaupungin talouden näkökulmasta keskeisessä asemassa.

Kaupungin luottamushenkilöt, viranhaltijat ja työntekijät ovat suoriutuneet erittäin hyvin vuoden 2016 tehtävistä ja tavoitteista. Lausun heille parhaat kiitokset hyvästä ja tuloksellisesta työstä Joensuun ja koko kaupunkiseudun puolesta.

Joensuussa 17.3.2017

Kaupunginjohtaja Kari Karjalainen

1.2 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Joensuun kaupunginvaltuuston jäsenmäärä valtuustokaudella 2013 - 2016 on 59 ja kaupunginhallituksen 11. Kaupunginvaltuuston ja -hallituksen poliittiset voimasuhteet vuoden 2016 lopussa olivat:

	Valtuusto	Hallitus
SDP	16	3
KESK	14	2
KOK	10	2
PS	8	2
VIHR	6	1
VAS	4	1
KD	1	0

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajat olivat vuonna 2016:

Puheenjohtaja	Merja Mäkisalo-Ropponen (SDP)
1. varapuheenjohtaja	Arto Pippuri (KOK)
2. varapuheenjohtaja	Juha Mustonen (KESK)

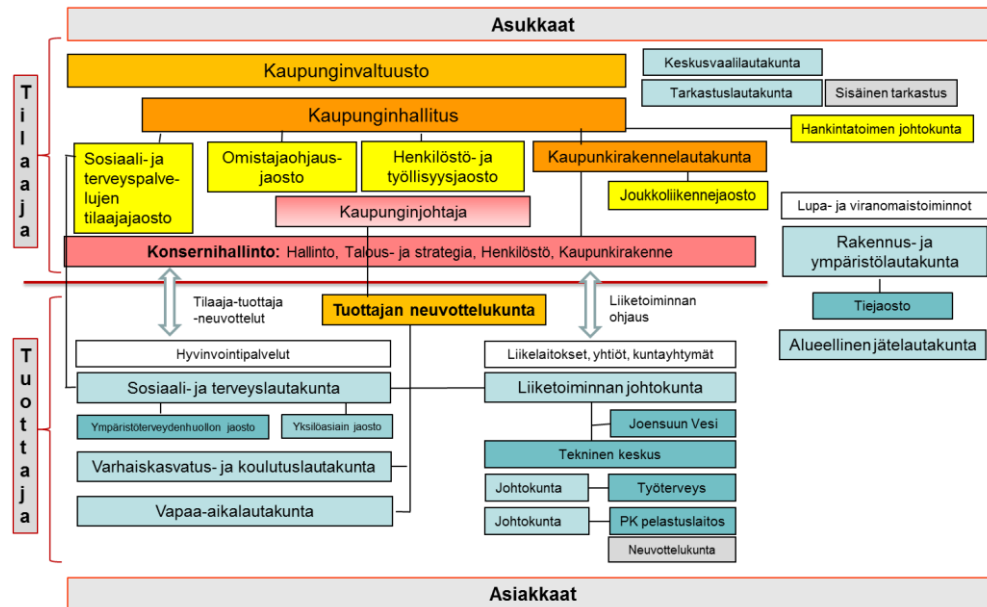
Kaupunginhallituksen puheenjohtajat olivat vuonna 2016:

Puheenjohtaja	Markku Kauppinen (KESK)
1. varapuheenjohtaja	Eila Heinonen (SDP)
2. varapuheenjohtaja	Jussi Wihonen (PS)

Kaupunginhallituksen esittelijänä toimi kaupunginjohtaja.

Joensuun kaupungin hallinnon järjestäminen ja toiminnan sekä talouden ohjaaminen perustui vuonna 2016 vuoden 2013 alusta lukien käyttöön otettuun sovellettuun tilaaja-tuottaja -malliin. Tilaaja-tuottaja -toimintatapa on määritelty ohjausjärjestelmäksi, jossa vuosittaisessa talousarvioon sisältyvässä tilauksessa määritellään järjestettävien palvelujen laatu, määrä ja hinta. Talousarvion on hyväksynyt kaupunginvaltuusto. Tuottajan vastuulla on ollut talousarvion ja tilauksen mukaisten palvelujen tuottaminen asiakaslähtöisesti ja kustannustehokkaasti.

Vuonna 2016 organisaatorakenteessa tilaajan toimielimiä olivat kaupunginvaltuusto ja kaupunginhallitus jaostoineen, kaupunkirakennelautakunta ja joukkoliikennejaosto sekä keskusvaalilautakunta, tarkastuslautakunta ja hankintatoimen johtokunta. Tuotantolautakuntia ja johtokuntia ovat puolestaan tuottajan neuvottelukunta, sosiaali- ja terveyslautakunta ja sen jaostot, vapaa-aikalautakunta, varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunta, liiketoiminnan johtokunta sekä Pohjois-Karjalan pelastuslaitos – liikelaitoksen johtokunta sekä Joensuun Työterveys – liikelaitoksen johtokunta. Lisäksi kaupunkiorganisaatioon kuului lupa- ja viranomaistoimintoja (rakennus- ja ympäristölautakunta ja tiejaosto sekä alueellinen jätelautakunta).

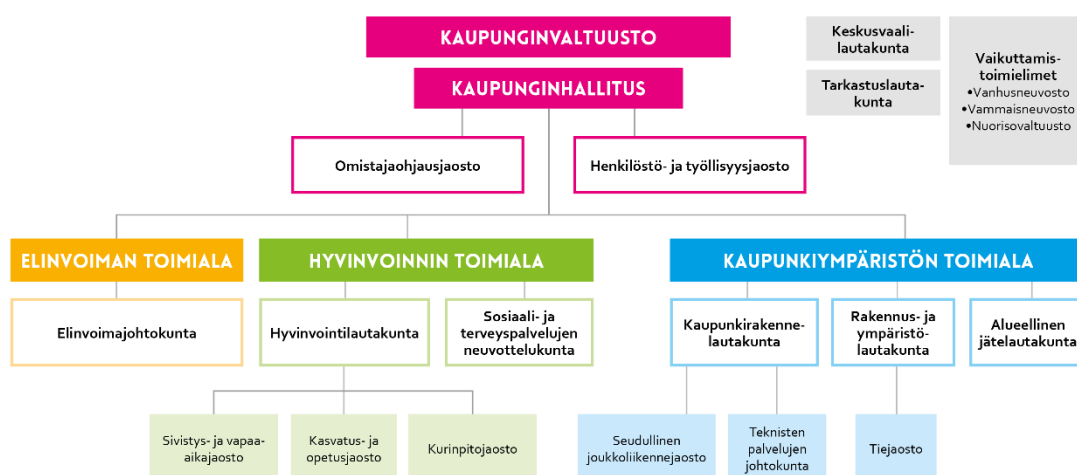
Tilivelvolliset viranhaltijat on esitelty toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen yhteydessä toimielimittäin sekä tulosalueittain.

Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystilaaaja aloitti toimintansa 1.1.2016. Hyväksytyn perussopimuksen mukaisesti kaupungin sosiaali- ja terveystilaaaja, pelastustoimi sekä ympäristöterveydenhuollon palvelut siirtyivät kuntayhtymän järjestämisvastuulle 1.1.2017 lukien. Vuoden 2017 alusta lukien käynnistyi myös kahden tukipalveluita tuottavan yhtiön - Siun Talous Oy:n ja Polkka – Pohjois-Karjalan tukipalvelut Oy:n - toiminta.

Muutoksilla on merkittäviä vaikutuksia kaupungin organisaatioon, minkä johdosta vuoden 2015 lopulla käynnistettiin uuden Joensuun toimintamallin valmistelu ja kaupungin organisaatiota muutettiin vastaamaan uutta toimintaympäristöä. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 20.6.2016 uuden, vuoden 2017 alusta voimaan tulevan kaupungin organisaation.

Vuoden 2017 alusta voimaan tullut uusi organisaatio rakentuu kolmeen toimialaan, jotka ovat elinvoima, hyvinvointi ja kaupunkiympäristö. Konsernipalvelut sovittavat yhteen näiden kolmen toimialan toimintaa.

Elinvoiman toimialasta vastaa elinvoimajohtokunta. Hyvinvoinnin toimialasta vastaa hyvinvointilautakunta, jonka alla toimii kasvatus- ja opetusjaosto sekä sivistys- ja vapaa-aikajaosto. Hyvinvoinnin toimialalle sijoittuu myös sosiaali- ja terveystilaaajan neuvottelukunta. Kaupunkiympäristön toimialalla luottamustoimielimet ovat kaupunkirakennelautakunta, rakennus- ja ympäristölautakunta ja alueellinen jätelautakunta sekä teknisten palvelujen johtokunta. Lisäksi kaupunkirakennelautakunnan alaisuudessa toimii alueellinen joukkoliikennejaosto ja rakennus- ja ympäristölautakunnan alaisuudessa tiejaosto.

1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

1.3.1. Yleinen taloudellinen kehitys

Maailmantalouden näkymät ovat aiempaa vaisummat. Maailman ostovoimakorjatun BKT:n kasvu jäi vuonna 2016 noin kolmen prosentin tasolle ja kiihtyy vain vähän vuosina 2017-2018. Kasvu jää alle pitkän aikavälin keskiarvon. Heikko kysyntä näkyy myös hitaana maailmankaupan kasvuna. Teollisuusmaissa elpyminen on edelleen vaatimatonta vähäisten investointien sekä hitaan palkka-kehityksen ja siksi heikon kulutuskysynnän vuoksi. Suomelle tärkeiden kauppakumppaneiden talouskasvu on ollut kehittyvien talouksien kasvua nopeampaa, mutta niidenkin kasvut ovat hidastumassa. Euroalue on pysynyt hitaalla kasvu-uralla. Iso-Britannian tuleva EU-ero synnyttää epävarmuutta myös euroalueella, mikä voi hieman heikentää investointeja ja kasvua. Riskit maailmantalouden kehityksessä painottuvat edelleen ennakoitua heikomman kehityksen suuntaan.

Suomen taloustilanne on ollut usean vuoden ajan heikko. Vuonna 2016 BKT:n kasvoi ennakkotietojen mukaan 1,4 % kotimaisen kysynnän vauhdittamana. Yksityisen kulutuksen kasvu on ollut suhdannetilanteeseen nähden vahvaa. Kulutuskysyntää on tukenut kotitalouksien reaalitulojen kasvu, kuluttajien odotusten vahvistuminen ja säästämisasteen alentuminen. Yksityisten investointien määrä on myös noussut, vaikkakin alkuvuodesta 2016 kasvaneiden rakennusinvestointien kasvuvauhti hidastuikin loppuvuodesta. Viennin kasvuksi on arvioitu noin 1 %. Investointien ja kulutuksen kasvun seurauksena tuonti kasvaa vientiä enemmän. Vaimea talouskasvu jatkuu lähivuosina: vuonna 2017 BKT:n kasvuksi on arvioitu 0,9 %. Tuotannon kasvun oletetaan olevan laaja-alaista mutta hidasta. Vuonna 2016 kuluttajahintojen keskimääräinen muutos, inflaatio, oli 0,4 %. Vuonna 2017 inflaatio on kiihtymässä 1,3 %:iin palveluiden ja energian hintojen nousun myötä.

Työllisyystilanne kääntyi koko maan tasolla vuoden 2016 aikana parempaan suuntaan talouskasvun käynnistymisen myötä. Työttömyysaste kääntyi laskuun ja koko vuoden työttömyysaste oli Tilastokeskuksen mukaan 8,8 %, kun se vuonna 2016 oli 9,4 %. Työllisyysaste oli 68,7 %, kun se vuotta aiemmin oli 68,1 %. Työttömien määrä väheni, työttömiä oli vuonna 2016 keskimäärin 237 000 henkeä, mikä oli 15 000 vähemmän edelliseen vuoteen verrattuna. Pitkäaikaistyöttömien määrä on kuitenkin kasvussa. BKT:n maltillisen kasvun johdosta työttömyys laskee hitaasti. Vuonna 2017 työllisyyden ennustetaan paranevan 0,4 % ja 0,5 % vuonna 2018.

Julkinen talous pysyi edelleen alijäämäisenä heikon suhdannetilanteen sekä talouden rakenteellisten ongelmien vuoksi. Talouden näkymät pysyvät heikkona myös lähitulevaisuudessa, eikä talouskasvu itsestään riitä korjaamaan julkisen talouden epätasapainoa. Toteutetut sopeutustoimet ovat rajoittaneet julkisten menojen kasvua, mutta eivät ole pysäyttäneet sitä mm. väestön ikääntymisestä aiheutuvan kuntiin kohdistuvan menopaineen vuoksi. Kilpailukykysovimukseen liittyvät sosiaalivakuutusmaksujen muutokset ja veronkevennykset heikentävät julkista taloutta lyhyellä aikavälillä. Julkisen talouden sektoreista valtio ja kunnat ovat selvästi alijäämäisiä, työeläkesektori ylijäämäinen ja muut sosiaaliturvarahastot lievästi alijäämäisiä. Suomen julkisyhteisöjen alijäämä on kuitenkin alle EU:n perussopimuksen mukaisen 3 %:n viitearvon. Julkisyhteisöjen velka sen sijaan ylitti vuonna 2015 EU:n perussopimuksen mukaisen 60 %:n rajan ja velkasuhde pysyy rajan yläpuolella vuosikymmenen loppuun saakka.

Kuntatalouden tilanne on haasteellisesta yleisestä suhdannetilanteesta huolimatta edennyt hyvään suuntaan ja lähenee hallituskauden kuntatalouden tasapainottamistavoitetta. Kuntien ja kuntayhtymien ennakkollisten tilinpäätöstietojen mukaan tilikauden tulos parani vuoden 2016 aikana runsaaseen 0,6 mrd. euroon. Vuosikateprosentti nousi 117 %:iin. Kuntien erot ovat edelleen kuitenkin suuria ja tilikauden tulos jäi negatiiviseksi joka kolmannessa kunnassa. Kuntatalouden parantumisen taustalla on erityisesti maltillinen menokehitys, joka johtui muun muassa kuntien ja kuntayhtymien henkilöstökulujen sopeuttamisesta, sekä vähäisestä kustannustason kasvusta kuntapalveluissa. Verotulot kasvoivat 1,4 %; vaimeaa kehitystä selittää muun muassa kuntien korotetun yhteisöveron jako-osuuden poistuminen. Valtionosuuksien kasvu oli runsas 7 %. Korkea kasvu selittyy erityisesti kuntien veroperustemuutosten kompensaaion sekä kuntien ja valtion välisen kustannustenjaon tarkistuksen seurauksena. Lainakannan kasvu hidastui 3,6 %:iin. Kuntien väliset investointipaineet vaihtelevat kuitenkin suuresti.

1.3.2 Joensuun ja seutukunnan kehitys

Joensuun seutukuntaan kuului vuoden 2016 alussa seitsemän kuntaa: Joensuun ja Outokummun kaupungit sekä Kontiolahden, Liperin, Polvijärven, Ilomantsin ja Juuan kunnat.

Joensuun kaupunki on väestömäärältään mitattuna maan 12. suurin kaupunki. Kaupungin asukasluku oli vuoden lopussa Tilastokeskuksen ennakkotilastojen mukaan 75 881. Väestömäärän kehitys jatkui edelleen myönteisenä. Vuodenvaihteen virallista asukaslukua ei ole vielä julkaistu, mutta vuoden 2016 väestömäärä on noin 400 edellistä vuodenvaihdetta korkeampi. Positiivista väestökehitystä selittää viime vuosien tavoin erityisesti muuttovoitto: muuttovoittoa kertyi ennakkotietojen mukaan siirtolaisuus mukaan lukien 435, kun edellisenä vuonna vastaava luku oli 517. Koko maan tavoin syntyneiden määrä laski edelleen vuoden 2016 aikana. Vuonna 2016 syntyi ennakkotietojen mukaan 684 lasta kun edellisvuonna syntyneiden määrä oli 739. Kuolleiden määrä ylitti syntyneiden määrän; kuolleita oli ennakkotiedon mukaan 752 (ed. vuonna 744).

Joensuun seutukunnan useita vuosia jatkunut myönteinen väestökehitys hidastui vuoden 2016 aikana. Seutukunnan väestömäärä oli ennakkotietojen mukaan vuoden 2016 lopussa 124 775, kun se vuotta aiemmin oli 124 744. Joensuun kaupunki oli seutukunnan kunnista ainoa kunta, jossa väestömäärä kasvoi vuoden 2016 aikana.

Pohjois-Karjalan aluetalouden tilanne on ollut viime vuodet koko maahan nähden suhteellisen hyvällä tasolla. Maakunnan kaikkien toimialojen yhteenlaskettu liikevaihto kasvoi vuoden 2016 alkupuoliskolla 2,2 %, kun koko maan vastaava luku oli 1,5 %. Joensuun seudulla kehitys on ollut viime vuosina hieman koko maakuntaa parempaa; Joensuun seudun toimialojen yhteenlaskettu liikevaihto kasvoi vuoden 2016 alkupuoliskolla 2,6 %. Myös toimialoittain alkuvuosi oli lähes kauttaaltaan nousujohteinen. Vahvinta kasvu on ollut puu- ja metsätuotteiden toimialoilla (puun sahaus, höyläys ja kyllästys, puutavaran valmistus ja metsätalous sekä puunkorjuu) sekä rakentamisessa. Toimialojen hyvä kehitys ei kuitenkaan näkynyt vielä alkuvuodesta henkilöstömäärissä ja toimialojen yhteenlaskettu henkilöstömäärä laski vielä alkuvuodesta. Yritysten näkymät ovat kuitenkin

laajalla rintamalla paremmat kuin aikoihin.

Tilastojen viiveen johdosta liikevaihdon ja työpaikkamäärän kehitys loppuvuoden osalta ei ole vielä tiedossa, mutta taloustilanteen hienoinen käänne näkyy erityisesti teollisuustyöpaikkojen määrässä. Teollisuustyöpaikkoja oli Joensuun seudulla vuoden 2016 lopussa 8 736, kasvua edellisvuoteen nähden 201. Joensuussa teollisuustyöpaikkojen määrä nousi edellisvuoteen nähden 263 työpaikalla olleen 5344.

Työllisyystilanteen heikkeneminen jatkui alkuvuodesta 2016 mutta hidastui selkeästi loppuvuotta kohden mentäessä. Alkuvuodesta työttömyysaste oli vielä 1,0-1,1 % -yksikköä edellisvuotta korkeammalla tasolla, marraskuussa työttömyysaste laski edellisen vuoden tasolle ja joulukuussa työttömyysaste jäi 0,2 % -yksikköä edellisvuoden joulukuun tasoa matalammaksi. Keskimääräinen työttömyysaste kuitenkin nousi alkuvuoden kehityksen johdosta edellisvuotta korkeammalle tasolle olleen 18,1 %, kun keskimääräinen työttömyysaste vuonna 2015 oli 17,6 %. Työttömiä työnhakijoita oli keskimäärin 6 369 (ed. vuonna 6 148). Joulukuussa 2016 työttömiä työnhakijoita oli 6 674 ja työttömyysaste oli 18,9 %.

Seutukunnan keskimääräinen työttömyysaste nousi 16,8 %:iin, kun se vuotta aiemmin oli 16,4 %. Työllisyystilanne on ollut haasteellinen koko maassa, mutta vuoden 2016 aikana tilanne kääntyi myönteisemmälle uralle. Joensuun ja koko seutukunnan työttömyysasteet ovat edelleen korkealla tasolla koko maan lukuihin verrattuna: koko maan keskimääräinen työttömyysaste oli työ- ja elinkeinoministeriön tilastojen mukaan 13,2 %. Koko maan tasolla työllisyystilanteen parantuminen käynnistyi Joensuuta ja Joensuun seutukuntaa aiemmin, mikä näkyy koko vuoden keskimääräisissä luvuissa: koko maan tasolla keskimääräinen työttömyysaste pieneni edellisvuoteen nähden 0,2 % -yksikköä.

1.4 Kaupungin toiminnan ja talouden kehitys

1.4.1. Olennaiset tapahtumat kaupungin toiminnassa ja taloudessa tilikaudella 2016

Toiminta

Kaupungin hallinnon järjestäminen perustui vuoden 2013 alusta vuoden 2016 loppuun tilaaja-tuottaja –toimintatavan mukaiseen ohjausjärjestelmään. Kaupungin organisaatorakenne säilyi vuoden 2016 aikana pääosin vuoden 2015 mukaisena; organisaatorakenteeseen vuoden 2016 alusta voimaan tulleista muutoksista merkittävin oli kaupunginhallituksen omistajaohjausjaoston perustaminen.

Vuoden 2016 toiminnassa keskeisessä asemassa oli valmistautuminen Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän - Siun soten - toiminnan käynnistymiseen. Lokakuussa 2015 hyväksytyn perussopimuksen mukaisesti Pohjois-Karjalan ja Heinäveden kuntien sosiaali- ja terveyspalvelut ja Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymän toiminta siirtyi liikekeinuvoivutuksella kuntayhtymän järjestämisvastuulle vuoden 2017 alusta lukien. Valmistelun edetessä tarkasteltiin muun ohella tukipalveluja ja kiinteistöjä koskevia kysymyksiä sekä pelastuslaitoksen ja ympäristöterveydenhuollon järjestämistapaa. Valmistelun pohjalta oli tarpeen tarkentaa lokakuussa 2015 hyväksyttyä Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän perussopimusta. Keskeisiä muutoksia, jotka kaupunginvaltuusto hyväksyi käsitellessään uutta perussopimusta kesäkuun kokouksessa, olivat Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymän purkamisen ja sen toiminnan, omaisuuserien, oikeuksien ja vastuiden siirtäminen Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymälle 1.1.2017 alusta lukien, pelastustoimen sekä ympäristöterveydenhuollon palvelujen siirtyminen kuntayhtymän järjestämisvastuulle sekä Siun soten peruspääomaehdon muuttaminen lainaehtoiseksi.

Osana Siun soten valmistelua selvitettiin keskeisten tukipalvelujen erilaisia järjestämismallivaihtoja. Valmistelun pohjalta kaupunginvaltuusto päätti kahden tukipalveluyhtiön perustamisesta. Vuoden 2017 alusta toimintansa käynnisti talous- ja palkanlaskennan palveluita tuottava Siun Talous Oy, jossa on Joensuun kaupungin lisäksi osakkaina Siun sote ja Kiteen kaupunki sekä Polkka - Pohjois-Karjalan Tukipalvelut Oy, jonka omistajia ovat puolestaan Joensuun kaupunki ja Siun sote. Kaupungin taloushallinnon ja palkanlaskennan palvelut sekä ravinto- ja siivouspalvelut siirtyivät 1.1.2017 liikkeenluovutuksella ko. yhtiöiden hoidettavaksi.

Siun soten perustaminen merkitsi myös kaupungin organisaatiossa merkittävää muutosta, minkä johdosta vuoden 2015 puolella käynnistettyä organisaatorakenteen ja uuden toimintamallin valmistelutyötä jatkettiin tiiviisti vuoden 2016 puolella ja kaupunginvaltuusto hyväksyi kesäkuussa uuden, vuoden 2017 alusta voimaan tulevan kaupungin organisaation. Uusi organisaatio rakentuu kolmeen toimialaan, jotka ovat elinvoima, hyvinvointi ja kaupunkiympäristö. Konsernipalvelut soveltuvat yhteen näiden kolmen toimialan toimintaa. Uuden organisaatorakenteen muutokset on huomioitu luottamushenkilöorganisaatiossa huomioiden, että uuden kuntalain ja kunnallisvaalien ajankohdan siirtymisen myötä kaupunginvaltuuston sekä niiden toimielinten, jotka on valittu valtuuston toimikautta vastaavaksi toimikaudeksi, toimikausi, jatkuu vuoden 2017 toukokuun loppuun saakka.

Vuoden 2016 aikana jatkui myös valtakunnalliseen maakuntaudistukseen valmistautuminen. Pohjois-Karjalassa valmistelu on edennyt ennakoivasti, mitä on merkittävästi tukenut Siun soten yhteydessä tehty valmistelutyö.

Kaupungin asema koulutuskaupunkina vahvistuu. Kaupunginvaltuusto käsitteli tammikuussa Itä-Suomen yliopistolle opettajakoulutuksen kehittämistä koskeviin kysymyksiin annettuja vastauksia. Itä-Suomen yliopisto päätti keskittää opettajakoulutuksen Joensuun kampukselle, minkä seurauksena kampuksen opiskelijamäärä kasvaa merkittävästi. Kaupunki sitoutui vastauksellaan omalta osaltaan parantamaan opiskelija-asuntotilannetta ja järjestämään kaupunkiin toisen harjoittelukoulun sekä varmistamaan tiloja liikunnan opetuskäyttöön.

Kaupungin eri osien laaja-alainen kehittäminen jatkuu. Kaupunginvaltuusto hyväksyi toukokuun kokouksen yhteydessä uuden Joensuun maaseutuohjelman vuosille 2016-2020. Ohjelman laadinnassa keskeisessä asemassa oli kaupungin eri alueiden vahvuuksien ja kehittämismahdollisuuksien tunnistaminen, asuinalueiden kytkeytyminen toisiinsa sekä asukkaiden ja eri yhteisöjen osallistuminen ohjelman valmisteluun.

Siun soten valmistelun lisäksi vuoden 2016 aikana käsiteltiin kaupungin omistukseen liittyviä asioita laajemminkin. Huhtikuun kokouksen yhteydessä kaupunginvaltuusto hyväksyi Koha-Suomi Oy:n perustamisen hoitamaan kirjastojen avoimen lähdekoodin kirjastojärjestelmän ylläpitoa ja kehittämistä. Elokuun kokouksessa kaupunginvaltuusto hyväksyi omalta osaltaan Itä-Suomen päihdehuollon kuntayhtymän purkusopimuksen. Aiemman kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti kaupunki eroa kuntayhtymästä 1.1.2017 alkaen. Marraskuun kokouksessa kaupunginvaltuusto hyväksyi Saimaa Capital Oy:n svop-järjestelyn.

Kaupunkiympäristön kehittäminen jatkui aktiivisena. Symmetrisen kaupungin toteuttaminen eteni vuoden 2016 aikana. Kaupunginvaltuusto käsitteli maaliskuun kokouksessaan Symmetrisen kaupungin toimeenpanosuunnitelmaa, joka ulottuu vuoteen 2030 asti. Suunnitelmassa on esitetty suunnitelman tavoitteet ja jaoteltu toimenpiteitä osakokonaisuuksittain ja kehittämisteemoittain sekä toteuttamisaikataulun mukaan. Keskeinen vuoden 2016 aikana edennyt toimenpide oli kauputorin ja sitä ympäröivien katujen yleissuunnitelma, jonka kaupunginvaltuusto hyväksyi loka-kuussa. Maankäyttöä koskevat asiat olivat aiempien vuosien tavoin myös laajemmin esillä. Kaupunginvaltuusto hyväksyi syyskuussa maankäytön toteuttamishojelman ja hyväksyi vuoden aikana useita asemakaavoja ja niiden muutoksia.

Kaupungin toimitiloissa on tapahtunut viime vuosina useita muutoksia, jotka jatkuvat vielä lähivuosina. Vuoden 2016 aikana kaupunginvaltuusto hyväksyi Kiihtelys- ja Tuupovaaran alueen kouluratkaisun, Rantakylän normaalikoulun hankesuunnitelman ja kustannusarvion sekä Hukanhauhdan uuden päiväkodin hankesuunnitelman ja kustannusarvion ja Heinävaaran yläkoulun uudisrakennuksen hankesuunnitelman ja kustannusarvion.

Kaupungin taloustilanne oli keskeisesti esillä vuoden 2016 aikana. Kaupunginvaltuusto käsitteli talousarviota koskevia muutoksia maalisi-, kesä- ja syyskuun kokouksien yhteydessä. Kesäkuussa kaupunginvaltuusto hyväksyi vuoden 2015 tilinpäätöksen ja keskusteli vuoden 2017 talousnäky- mistä. Vuoden 2017 veroprocentit hyväksyttiin lokakuussa. Talousarvion vuodelle 2017 ja vuosia 2017-2019 koskevan taloussuunnitelman kaupunginvaltuusto hyväksyi marraskuun toisessa ko- kouksessa. Osavuosikatsauksia käsiteltiin tammi-, huhti-, elo- ja lokakuussa. Kaupunginvaltuusto myönsi vuoden aikana omavelkaisia takauksia tytäryhtiöidensä Opiskelija-asunnot Oy Joensuun Ellin ja Joensuun Kodit Oy:n lainojen vakuudeksi.

Talous

Peruskaupungin vuoden 2016 talousarvio oli talousarviomuutosten jälkeen 7,9 milj. euroa alijää- mäinen. Liikelaitokset ja rahastot huomioiden talousarvio oli 1,4 milj. euroa alijäämäinen. Alkuperäisen talousarvion mukainen peruskaupungin alijäämä oli 5,8 milj. euroa. Ulkoinen tulos (sis. lii- kelaitokset ja rahastot) oli 0,6 milj. euroa ylijäämäinen.

Kaupungin vuoden 2016 tilikauden tulos oli 0,9 milj. euroa alijäämäinen. Tilikauden ylijäämä tilin- päätössiirtojen jälkeen oli 1,3 milj. euroa. Tilikauden tulos heikkeni edellisvuoteen nähden 2,5 milj. euroa. Vuoden 2015 tilikauden tulos oli 1,5 milj. euroa ylijäämäinen ja tilinpäätössiirtojen jälkeen ylijäämä oli 3,6 milj. euroa.

Peruskaupungin tilikauden tulos oli 4,0 milj. euroa alijäämäinen ja alijäämä tilinpäätössiirtojen jäl- keen 2,5 milj. euroa. Peruskaupungin toteutuma muodostui siten talousarviossa arvioitua 7,9 milj. euron alijäämää paremmaksi. Käyttötalouden toteutuma oli kokonaisuutena 0,8 milj. euroa bud- jetoitua pienempi. Kokonaistilannetta paransivat erityisesti ennakoitua suuremmat myyntivoitot, kaupunkirakennelautakunnan, liiketoiminnan johtokunnan (tekninen keskus) sekä konsernihallin- non ja päivähoitopalveluiden myönteinen kehitys suhteessa talousarvioon. Koko kaupungin ta- solla merkittävä käyttötalouden toteutumaa parantunut erä oli lomapalkkavelan kirjaus, kun lo- mapalkkavelan varauksessa huomioitiin Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston ohjeistuksen mukai- sesti kilpailukykyopimuksen mukainen lomarahen leikkaus. Kaupunginvaltuuston sitovuustasolla talousarvio ylittyi erityisesti sosiaali- ja terveystaloudessa, koulutuspalveluissa ja työllistämisen palveluissa sekä Joensuun Tilakeskus –liikelaitoksen tuloksen osalta. Vähäisempiä ylityksiä koh- distui kaupunginvaltuuston ja vapaa-aikalautakunnan tulosalueille. Toimintakatteen kasvu edel- lisvuoteen nähden oli peruskaupungin osalta 2,8 %. Ulkoisen toimintakatteen kasvu oli 3,5 %, kun edellisvuonna kasvu oli 4,0 %.

Verotuloja kertyi kokonaisuutena 262,3 milj. euroa, kun talousarviossa verotulokertymäksi arvioi- tiin 262,0 milj. euroa. Verotulojen kasvu oli 0,1 % ja toteutumaprosentti 100,1 %. Kunnallisveroker- tymä jäi 0,35 milj. euroa arvioitua pienemmäksi, sen sijaan kiinteistöverokertymä ylitti talousar- vion 0,5 milj. eurolla ja yhteisöverokertymä runsaalla 0,1 milj. eurolla. Kiinteistöverokertymää on nostanut erityisesti viime vuosien vilkas rakentaminen.

Valtionosuuksia kertyi 140,8 milj. euroa, noin 0,9 milj. euroa talousarviossa arvioitua enemmän to- teutumaprosentin ollessa 100,7 %. Kertymä oli talousarviossa arvioitua suurempi loppuvuodesta valtionosuuksiin kuntien tehtävämuutosten ja suoritemäärien muutosten (toteutuneet oppilas- ja muut suoritemäärät) johdosta tehtyjen oikaisujen johdosta.

Peruskaupungin osalta rahoitustuottoja kertyi runsas 0,8 milj. euroa arvioitua enemmän. Tätä selittää erityisesti rahoitustuottoihin kirjatun Ekokem Oyj:n osakkeiden myynnin myyntivoitto. Talousarviomuutoksessa myyntivoitot oli huomioitu käyttötalouden puolelle. Rahoituskulut toteutuivat runsas 0,1 milj. euroa talousarviota pienempänä. Korkokulut toteutuivat 15,0 % edellisvuotta pienempinä lainakannan noususta huolimatta matalan korkotason johdosta.

Peruskaupungin osalta poistoja ja arvonalentumisia kertyi 24,1 milj. euroa, 0,9 milj. euroa talousarviossa arvioitua vähemmän. Poistojen ja arvonalentumisten muutos edellisvuoteen nähden oli 9,0 %.

Peruskaupungin vuosikate oli 20,1 milj. euroa, kun se vuotta aiemmin oli 17,6 milj. euroa. Poistojen kasvun myötä tilikauden tulos oli kuitenkin lähes edellisvuoden tasolla; vuonna 2016 tilikauden tulos oli 4,03 milj. euroa alijäämäinen kun tilikauden tulos vuonna 2015 oli 4,55 milj. euroa alijäämäinen.

Liikelaitoksista Joensuun Vesi saavutti asetetut tavoitteet. Joensuun Työterveyden sekä Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen tilikauden tulos jäi asetetusta tavoitteesta. Pelastuslaitoksen osalta tulostavoitetta heikompa tulosta selittää toiminnan siirtyminen vuoden 2017 alusta lukien Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymän vastuulle. Muutoksen myötä liikelaitoksen toiminta kaupungin organisaatiossa päättyi 31.12.2016, minkä johdosta aiempina vuosina kertyneet ylijäämät palautettiin yhteistyösopimuksen kunnille vuoden 2016 maksuosuuksia pienentämällä. Liikelaitosten yhteenlaskettu tilikauden tulos oli 0,1 milj. euroa, kun talousarvion mukainen tavoite oli 2,455 milj. euroa. Liikelaitosten ylijäämä tilinpäätössiirtojen jälkeen oli 0,8 milj. euroa.

Elinkeinorahaston tulos oli 0,5 milj. euroa ja tulevaisuusrahaston ylijäämä ennen satunnaisia eräjä ja varauksia 2,4 milj. euroa. Rahastojen tuottotavoitteeksi asetettiin talousarviossa 5,3 %. Elinkeinorahaston tuotto oli 3,1 % ja tulevaisuusrahaston tuotto 3,8 %. Tulevaisuusrahastosta ei tehdä rahaston sääntöjen mukaista rahastosiirtoa, koska koko kaupungin tilikauden tulos oli alijäämäinen.

Vuosikateprosentiksi muodostui 97 %, kun se edellisvuonna oli 106 %.

Lainamäärä kasvoi korkean investointitason seurauksena runsaat 21 %. Vuoden 2016 lainakanaksi muodostui 2421 euroa/asukas, kun edellisenä vuonna lainaa oli 2006 euroa/asukas.

1.4.2 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kaupungin vuoden 2016 tulos muodostui ennakoitua paremmaksi, mutta tulos heikkeni edellisvuoteen nähden. Toimintakatteen kasvu on viime vuodet ollut selvästi koko maata nopeampaa. Lainakanta kohosi vuonna 2016 selvästi, 21 %. Korkean investointitason johdosta velkaantuminen jatkuu vielä vuoden 2017 aikana. Vuoden 2016 lopussa kumulatiivista ylijäämää oli 27,6 milj. euroa.

Kaupungin taloudellinen tilanne on kohtuullisen hyvällä tasolla, mutta talouteen kohdistuu edelleen haasteita. Vuoden 2017 talousarvio on 1,0 milj. euroa ylijäämäinen. Talousarvion toteutumisen näkökulmasta merkittävimmät haasteet kohdistuvat käyttötalouden toteutumiseen erityisesti koulutuspalveluiden sekä sosiaali- ja terveystalouden osalta vuoden 2016 talousarvion ylittymisen ja kasvavien palvelutarpeiden johdosta. Verotulokertymä jäänee vuonna 2017 vuotta 2016 matalammalle tasolle kilpailukyky sopimuksen vaikutusten sekä maltillisen talouskasvun myötä.

Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymän onnistuminen sosiaali- ja terveystalouden kustannusten hallinnassa on merkittävässä asemassa kaupungin talouden hallinnan näkökulmasta, koska runsas 60 % peruskaupungin käyttötalouden toimintakatteesta kohdistuu kuntayhtymän maksuosuuksiin. Maksuosuuksia ei perussopimuksen mukaan tasata kuntayhtymän talousarviovuoden toteutumien mukaan, mutta mahdolliset poikkeamat talousarvioon nähden on

huomioitava myös jäsenkuntien taloussuunnittelussa. Kuntayhtymän ensimmäisen varsinaisen toimintavuoden johdosta on kuitenkin sovittu, että kuntayhtymän vuoden 2017 maksuosuuksia tarkastellaan vuoden 2017 maaliskuussa erityisesti vuoden 2016 ennusteiden ja tukipalvelujen kohdentumisen osalta.

Uusien toimitilojen myötä käyttötalouden menot kasvavat edelleen erityisesti koulu- ja varhaiskasvatuspalveluissa. Uudet toimitilat yhdessä korkean yhdyskuntatekniikan investointitason seurauksena ovat nostaneet myös kaupungin poistotasoa. Rakenteellisia muutoksia ja toimintaprosessien jatkuvaa kehittämistä tulee edelleen jatkaa.

Vuoden 2019 alusta voimaantulevaksi suunniteltu maakuntauudistus tulee muuttamaan merkittävästi kuntien tehtäviä ja rahoitusvastuuta. Muutoksen kuntakohtaisia vaikutuksia seurataan tiiviisti. Taloudenhallinnan onnistuminen vuosina 2017-2018 luo hyviä lähtökohtia myös maakuntauudistuksen näkökulmasta.

Yleinen taloustilanne on heijastunut viime vuosina voimakkaasti työllisyystilanteeseen. Kaupungin työttömyysaste heikkeni vuoden 2016 loppupuolelle asti, jonka jälkeen tilanne on kääntynyt myönteisempään suuntaan. Työllisyystilanteen kehityksellä on merkittävä vaikutus kaupungin talouteen sekä verotulokehityksen mutta myös kaupungin työllisyysmenojen kehityksen kannalta. Kaupungin väestökehitys jatkunee edelleen myönteisenä.

1.5 Kaupungin henkilöstö

Joensuun kaupungilla laaditaan vuosittain henkilöstöraportti, joka sisältää henkilöstömme tilasta, toiminnasta, tuloksista sekä kustannuksista kertovia tunnuslukuja. Osana raporttia seuraamme myös, kuinka olemme toteuttaneet henkilöstöohjelmassamme määritetyt tavoitteita. Kirjaamme raporttiin lisäksi uusia toimintatapoja, joilla haluamme parantaa työskentelyämme.

Palkkasumma ilman sivukuluja oli vuonna 2016 171,0 milj. euroa. Vastaava summa vuonna 2015 oli 169,5 milj. euroa.

Henkilöstömäärä vuoden 2016 lopussa oli 6106, vuoden 2015 vastaava luku oli 6064, eli lisäystä vuodessa 42 henkilöä. Luvut sisältävät vakinaisen ja määräaikaisen henkilöstön ja työllistetyt sekä pelastuslaitoksen sopimuspalomiehet (ts. ovat vakinaisia, mutta osa-aikaisia, heitä yhteensä v. 2016 471 /v. 2015 486).

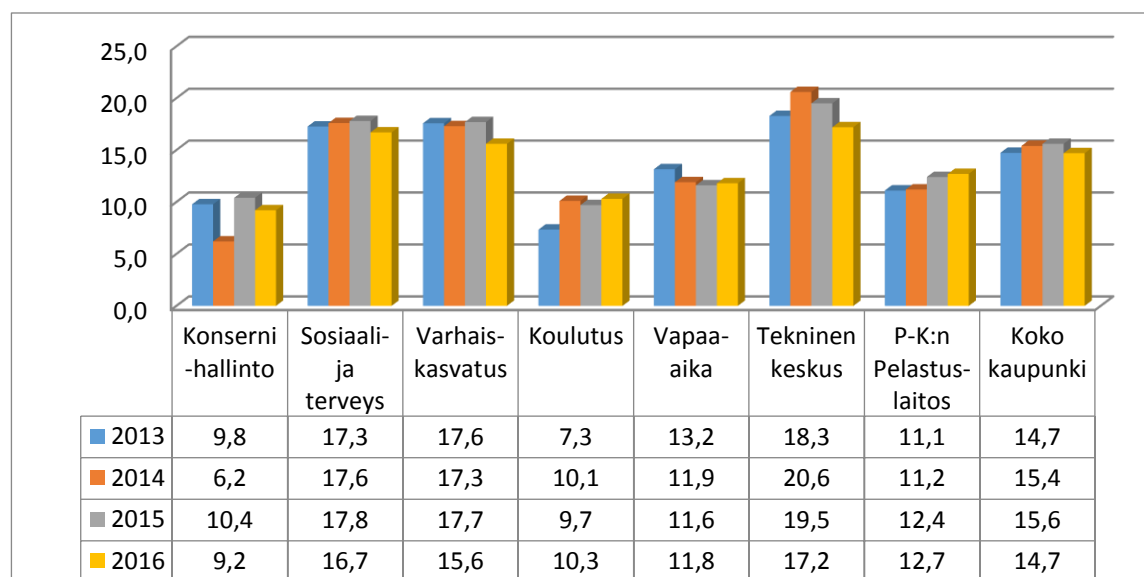
Vuodelle 2016 ennakoitiin henkilöstösuunnitelmassa henkilöstömäärän kasvua. Osin ennakoitu kasvu selittyi lisääntyvillä palvelutarpeilla ja kuntien vastuilla (vammapalvelut, hoito- ja hoivapalvelut, päivähoito, työmarkkinatuki). Erityisesti henkilöstömäärään vaikutti kuitenkin se, että kaupungilla on tavoite vähentää ostoja vammaispalveluissa sekä palveluasumisessa. Vuonna 2016 otettiin entistä enemmän vammaisten henkilökohtaisen avun toimintaa omaksi toiminnaksi ja perustettiin 31 uutta toimea.

Henkilöstömäärän jakautuminen

Organisaatio	Vakinaiset		Määräaikaiset*		Yhteensä		HTV		HTV muutos
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015-2016
Konsernihallinto	189	188	56	69	245	257	210	208	-2
Varahenkilöstö	100	95	22	20	122	115	67	58	-9
Varhaiskasvatus	615	578	158	181	773	759	666	655	-11
Koulutus	726	716	367	396	1093	1112	753	770	+17
Sosiaali- ja terveys	1613	1664	519	492	2132	2156	1788	1840	+52
Hallinto	25	24	13	19	38	43	36	35	-1
Sosiaalipalvelut	289	315	87	121	376	436	308	352	+44
Terveyspalvelut	430	446	106	91	536	537	454	467	+13
Hoito- ja hoivapalvelut	828	837	298	252	1126	1089	945	941	-4
Ympäristöterveys	41	42	15	9	56	51	45	45	0
Vapaa-aika	227	230	67	54	294	284	237	244	+7
Tekninen keskus	397	390	79	87	476	477	421	410	-11
Joensuun Vesi	48	46	4	4	52	50	50	49	-1
Joensuun Työterveys	38	33	11	13	49	46	39	38	-1
P-K pelastuslaitos	736	721	43	64	779	785	279	288	+9
Yhteensä	4689	4661	1326	1380	6015	6041	4510	4560	+50

Sairauspoissaolot laskivat Joensuun kaupungilla vuonna 2016. Yhtä tehtyä henkilötyövuotta kohden vuonna 2016 sairauspoissaoloja oli keskimäärin 14,7 pv/henkilö. Vuonna 2015 vastaava luku oli 15,6 pv/henkilö. Edellisvuoteen verrattuna sairauspoissaolot laskivat siten 0,9 päivää/työntekijä.

Koko henkilöstön sairauspoissaolopäivät tehtyä henkilötyövuotta kohden

1.6 Ympäristötekijät

Ympäristötilinpäätökseen on koottu ne tulot ja menot, jotka ovat vuonna 2016 kohdistuneet toimenpiteisiin, joiden ensisijainen kohde on ollut ympäristönsuojelu. Ympäristötilinpäätös on koottu kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjetta 3.2.2009 noudattaen.

Tässä ympäristötilinpäätöksessä esitetään vuoden 2016 osalta vain sellaiset taloudelliset tunnusluvut, jotka ovat saatavissa kaupunkirakenneyksikön ja lupa- ja viranomaistoimintojen osalta ilman erillistä laskentaa. Ympäristötilinpäätöksessä on esitetty myös muutamassa kohdassa sellaiset kulut ja tuotot, jotka liittyvät ympäristönsuojeluun, mutta joita ei ole maksettu kaupunkirakenneyksikön tai ympäristönsuojeluyksikön talousarviosta. Tämä on mainittu kussakin kohdassa erikseen.

Kaikki henkilöstökustannukset ja yleisen ympäristöhallinnon tuotot sisältyvät kohtaan 9 Muut ympäristönsuojelutoimenpiteet.

Tämä ympäristötilinpäätös koskee ensisijaisesti Joensuun kaupunkirakenneyksikön ja lupa- ja viranomaistoimintojen toimintaa. Kaupungin liikelaitokset raportoivat itse oman toimintansa. Joensuun Vesi -liikelaitos vesihuollon ja jätevesien käsittelyn osalta, Pohjois-Karjalan pelastuslaitos öljyvahinkojen torjuntaan liittyvien kulujen osalta sekä Puhas Oy yhdyskuntajätehuollon osalta.

Kaikki luvut tässä ympäristötilinpäätöksessä on esitetty arvonlisäverottomina eivätkä ne sisällä poistoja. Otsikot selkeyttävät asiakirjan ulkoasua ja nopeuttavat tietojen löytymistä.

Ulkoilman- ja ilmastonsuojelu

Kulut

Joensuun kaupungin ympäristönsuojeluyksikkö on seurannut kaupunki-ilman laatua vuodesta 2003 lähtien. Ilmanlaatua seurataan mittaamalla typen oksidien ja hengitettävien hiukkasten pitoisuuksia. Mittausasema sijaitsee osoitteessa Koskikatu 1. Vuoden 2010 joulukuussa aloitettiin pienhiukkasten mittaus siirrettävällä mittausasemalla, joka vuonna 2016 on ollut Muuntamontie 5 piha-alueella ja lokakuusta alkaen Hukanhaudalla.

Ilmanlaadun seurannan kustannukset olivat 1 350 euroa.

Laskeuman tarkkailu Salpakadun varikon näytteenottopisteessä lopetettiin vuoden vaihteessa. Laskeumatarkkailun kustannukset olivat 133 euroa. Kustannukset eivät sisällä henkilötyön kustannuksia.

Joensuun kaupungin tekninen keskus huolehti keväällä hiekoitushiekkojen poistosta Pielisjoen länsipuolella. Destia Oy:n kokonaishintaiset alueurakat käsittävät kaupungin muut alueet. Tehokas hiekoitushiekan poisto vähentää pölyhaittoja ja parantaa ilmanlaatua keväisin. Hiekoitushiekan poistamisen kustannukset olivat Teknisen keskuksen osalta 200 316 euroa. Kesäaikaisen pölyämisen estämiseen hiekkapintaisilla alueilla käytetään pölyn sidontaan suolaa. Pölynsidonnan kustannukset Teknisen keskuksen alueella olivat 12 463 euroa. Alueurakoiden osalta tietoja ei ole saatavissa.

Vesien suojelu ja jätevesien käsittely

Kulut

Jätevesien käsittelyn kulut ja tuotot kuuluvat Joensuun vesi -liikelaitoksen tilinpäätökseen. Enon Hepolammen ilmastus lopetettiin ja laitteisto poistettiin lammesta. Kulut olivat 1 316 euroa.

Jätehuolto

Tuotot

Joensuu ei kerännyt jätemaksun perusmaksun kuntaosuutta. Hallintopakolla siivotun alueen kustannukset saatiin laskutettua eli tuloja oli 11 958 euroa.

Kulut

Jätehuoltoon liittyviä viranomaistoiminnan henkilöstökuluja ei seurata erikseen. Jätehuoltoon liittyviä kuluja muodostuu vuosittain myös puistojen hoitoon sekä metsäyksikköön. Kaikki nämä kulut kirjautuvat ao. yksiköiden toimintakuluihin eivätkä kaikki ole eroteltavissa.

Tonttipalvelut vastasi Ranta-Mutalantie 100:ssa sijaitsevan liikekiinteistön takana olevan kaupungin puistoalueen siivoamistyön kustannuksista. Alueelle oli vuosien saatossa tuotu mm. huonekaluja. Siivoustyön ja jätteiden käsittelyn kokonaiskustannukset olivat 607 euroa. Metsäyksikkö siivosi muun toiminnan yhteydessä yhden kohteen, jonka kustannukset olivat 74 euroa. Ympäristönsuojelu siivoutti hallintopakolla yksityisen alueen Enossa. Kustannukset olivat 11 958 euroa. Lisäksi poistettiin Pielisjoesta sinne heitetty jätettä. Kustannukset olivat 90 euroa.

Kaupunkirakenneyksikkö seuraa vanhojen käytöstä poistettujen kaatopaikkojen vaikutuksia pinta- ja pohjavesiin. Nämä ovat Enon Paukkajan kaatopaikka, Pyhäselän Hammaslahden kaatopaikka, Kiihtelysvaaran kaatopaikka, Koveron kaatopaikka, Tuupovaaran kaatopaikka, Ukkolan kaatopaikka ja Öllölän kaatopaikka. Seurantojen kustannukset olivat 4223 euroa.

Maaperän ja pohjaveden suojelu

Tuotot

Enossa Purokyläntien perusparannustyön yhteydessä havaittiin syksyllä 2015 öljyllä pilaantuneita maa-aineksia. Pilaantuminen on todennäköisesti peräisin viereisellä polttonesteen jakeluasemalla 1960-luvulla tapahtuneesta dieselvuodosta. Kaupunkirakenneyksikön tonttipalvelut maksoi pilaantuneen maan puhdistustöiden kustannukset 2016. Näistä kustannuksista haettiin korvauksia Öljysuojarahastolta, sillä kaupunki maanomistajana ja nykyinen jakeluasemayrittäjä ovat syyttömiä 1960-luvulla tapahtuneeseen öljyvahinkoon. Öljysuojarahastosta tuli keväällä 2016 päätös, jonka mukaan kaupungille korvattiin puhdistustöistä aiheutuneet kustannukset 9 680 euroa.

Kulut

Kontiolahden kunnan Onttolassa tärkeällä pohjavesialueella Joensuun kaupungin omistamalla kiinteistöllä sijaitsee vanha haulikkorata, jonka toiminta on loppunut 1980-luvun lopulla. Toiminnasta on vastannut Joensuun Ampujat ry. Ampumaratatoiminnan seurauksena kiinteistön maaperä on pilaantunut raskasmetalleilla ja PAH-yhdisteillä. Rata-alueella on tehty pilaantuneisuustutkimuksia vuosina 2007 ja 2015 ja niiden pohjalta laadittiin kunnostussuunnitelma.

Vuonna 2015 tehtiin päätös puhdistustyön toteuttamisesta vuonna 2016 valtion jätehuolto-työnä. Yhteistyösopimuksina ovat Joensuun kaupunki (30%), Kontiolahden kunta (30%) ja valtio (40%). Työn kokonaiskustannusarvio oli 955 000 euroa. Toteutuneeksi vuoden 2016 maksuosuudeksi Joensuun kaupungille puhdistustyöstä tuli 216 760 euroa. Puhdistustyö jatkuu ja se suoritetaan loppuun vuonna 2017.

Kaupunkirakenneyksikön tonttipalvelut maksoi Penttilänrannan teollisuuskaatopaikan jälkitarkailun, jonka kustannukset vuonna 2016 olivat 5 444 euroa.

Melun ja tärinän torjunta

Tuotot

Tuloja ei ollut.

Kulut

Ympäristömelua on mitattu virkatyönä. Melumittauslaitteiston ylläpito- ja asiantuntijapalveluidenkustannukset olivat 420 euroa. Lisäksi hankittiin aurinkosähköpaneeli melumittariin 302 euroa.

Biologisen monimuotoisuuden ja maiseman suojelu

Tulot

Joensuun kaupunki teki kolmen alueen osalta hakemuksen 2013 METSO ohjelmaan. METSO on metsien monimuotoisuutta turvaava toimintaohjelma. Alueet ovat Pärnävaara 4,2 ha, Elovaara 73 ha ja Hiidenvaara 9,27 ha. Metsoon otettiin Elovaara. Suojelusta saatiin korvausta 111 000 euroa.

Kulut

Kaupunkirakenneyksikkö teetätti luonnonhoitotöitä Kuhasalossa ja Noljakan Natura alueilla. Kustannukset olivat 20 731 euroa.

Kaupunkirakenneyksikkö teetti luonto- ja maisemaselvityksiä kaavoitukseen liittyen. Kustannukset olivat 34 992 euroa.

Säteilyltä suojaaminen

Tällaisia toimenpiteitä ei ole ollut.

Tutkimus ja kehitys

Tuotot

Ilmastotorilta eväitä vähähiilisyteen hankkeeseen saatiin Pohjois-Karjalan maakuntaliiton kautta EAKR rahoitusta, joka oli 99 727 euroa ja kaupungin kehittämisrahasta 27 712 euroa. Muita korvauksia saatiin 135 euroa.

Kulut

Joensuun kaupungin ilmasto-ohjelmaa toteutettiin Ilmastotorilta eväitä vähähiilisyteen -hankkeen kautta, kustannukset olivat 131 960 euroa. Kuntakohtaisen kasvihuonekaasujen seuranta-järjestelmän CO₂ raportin kustannukset olivat 4 180 euroa. Lisäksi ympäristönsuojeluyksikkö teetti aurinkoenergiakartat Joensuun kaupungin alueilta, kustannukset olivat 5 184 euroa, josta ilmastotori hankkeen osuus oli 1 555 euroa.

Joensuun kaupungin alueella olevien vesistöjen seurannan kustannukset olivat 4 546 euroa. Perhosseurannan kustannukset olivat 525 euroa. Lintujen talviruokinta 40 euroa.

Ympäristönsuojelu julkaisi esitteen ilmastoasioista. Kustannukset olivat 2 144 euroa. Muiden ilmastoaiheisten julkaisujen kustannukset olivat 1 030 euroa.

Muut ympäristönsuojelutoimenpiteet

Tuotot

Ympäristönsuojelulain ja maa-aineslain mukaiset valvonnan ja lupamaksujen tulot olivat 34 352 euroa.

Kulut

Ympäristönsuojelun lakisääteisten ja muiden ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävien kustannukset olivat henkilöstökuluineen 238 468 euroa.

Ympäristönsuojeluviranomaisena toimivan rakennus- ja ympäristölautakunnan kulut olivat 13 472 euroa.

Ympäristötilinpäätöksen yhteenveto vuodelta 2016

Taulukon luvut koostuvat tekstissä olevista tuloista ja menoista eli ne sisältävät sekä ympäristönsuojeluviranomaisen että muiden toimijoiden tulot ja menot.

YMPÄRISTÖTILINPÄÄTÖKSEN YHTEENVETO 2016								
							Tuotot €	Kulut €
1. Ulkoilman- ja ilmastonsuojelu							0	214 262
2. Vesien suojelu ja jätevesien käsittely							0	1 316
3. Jätehuolto							11 958	16 952
4. Maaperän ja pohjaveden suojelu							9 680	222 204
5. Melun ja värinän torjunta							0	722
6. Biologisen monimuotoisuuden ja maiseman suojelu							111 000	55 723
7. Säteilystä suojaaminen							0	0
8. Tutkimus ja kehitys							127 574	148 054
9. Muut ympäristönsuojelutoimenpiteet							34 352	251 940
Yhteensä							294 564	911 173

2. Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä vuodelta 2016

Kaupunginhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa, miten sisäinen valvonta ja erikseen konsernivalvonta sekä siihen sisältyvä riskienhallinta on kaupungissa järjestetty. Selonteon laatimisvelvollisuus perustuu kuntalakiin ja Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeeseen kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta.

Sisäisen tarkastuksen yksikkö valmisteli selonteon sisäisen valvonnan järjestämisestä sisäisen tarkastuksen toimikunnan käsiteltäväksi ja edelleen kaupungin tilinpäätöksen toimintakertomuksessa kaupunginhallituksen hyväksyttäväksi.

2.1 Valvontaympäristö

Kunnan johtamisjärjestelmän normi on kuntalaki sekä sen perusteella hyväksytyt hallintosääntö. Kaupungin taloudenhoidosta sekä hallinnon ja talouden tarkastuksesta määrätään erillisissä johtosäännöissä. Toimintaa ohjaavat lisäksi eri toimialojen erityislainsäädännöt.

Kunnan toimielin vastaa johtamastaan toiminnasta ja sille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Hyvän hallintotavan mukaan toimielimet kokoontuvat säännöllisesti, käsittelevät niille määrättyt asiat, tekevät päätökset ja järjestävät seurannan päätösten toimeenpanolle.

Johtavan viranhaltijan on järjestettävä vastuullaan oleva toiminta tehokkaasti ja tuloksellisesti sekä varmistettava, että toiminnalle asetetut tavoitteet saavutetaan. Esimiehillä ja päätöksentekijöillä on oltava ajantasainen tieto toiminnasta ja sen tuloksista. Ajantasaisen seurannan ja raportoinnin varmistaminen on käytännössä kunkin yksikön esimiehen vastuulla.

Henkilöstön riittävydestä, osaamisesta ja ammattitaidosta huolehtii kaupunginhallituksen henkilöstö- ja työllisyysjaosto ja henkilöstöyksikkö yhdessä toimialojen kanssa. Em. lisäksi toimialat huolehtivat omalta osaltaan lakisääteisten täydennyskoulutusvelvoitteiden täyttymisestä ja henkilöstön ammattitaidon kannalta tarpeellisiin koulutuksiin osallistumisesta.

Kaupunginhallituksen tehtävänä on vuoden 2016 hallintosäännön mukaan huolehtia sisäisen valvonnan järjestämisestä. Kaupunginjohtajan tehtävä on vastata sisäisestä valvonnasta. Tuottajaorganisaation lauta- ja johtokuntien yleisenä tehtävä on toimialallaan vastata sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Sisäinen tarkastus on osa johdon ohjaus- ja valvontajärjestelmää.

Sisäisen tarkastuksen yksikkö toimii kaupunginhallituksen/kaupunginjohtajan alaisuudessa. Yksikkö avustaa kaupungin johtoa sen valvontavelvollisuuden toteuttamisessa arvioimalla ja tarkastamalla sisäisen valvonnan järjestelmiä, toimintojen lain- ja päätöksenmukaisuutta sekä tarkastuksenmukaisuutta. Sisäisen tarkastuksen yksikön tarkastukset on tehty sisäisen tarkastuksen toimikunnan hyväksymän tarkastussuunnitelman mukaisesti. Tarkastustyö kohdistui erilaisiin toimintaketjuihin kuten kirjanpitoon, hankintoihin, riskienhallinnan arviointiin, toimivaltuuksiin. Yksikkö teki muun muassa erillistoimeksiantoja, konsultointia hallintokunnille, teki vuosittaisen riskienhallinnan nykytilan ja toimenpiteiden seurannan raportoinnin, avusti kaupungin tilintarkastajien kilpailuttamisessa, avusti tarkastuslautakuntaa, teki asianhallintajärjestelmään oman yksikön ja tarkastuslautakunnan tehtäväkuvaukset, aloitti sidonnaisuusrekisterin perustamisen valmistelua yms. Tarkastustyön tuloksena havaitut kirjatut puutteet on raportoitu tarkastuskohteille yksityiskohtaisesti korjaavien toimenpiteiden aloittamiseksi.

Sisäisen tarkastuksen toimikunta kokoontui tilikauden 2016 aikana 3 kertaa. Toimikunnan jäseninä ovat neljä kaupunginhallituksen nimeämää jäsentä sekä tarkastuslautakunnan edustus. Toimikunnan toimialaan kuuluvat kaikki ne tehtävät, jotka vuoden 2016 hallintosäännön 9 §:n 1. mom. 13 kohdassa on kaupunginhallituksen tehtäväksi määritelty.

Vuonna 2016 sisäisen tarkastuksen yksikkö avusti tarkastuslautakuntaa järjestäen 17 tarkastuslautakunnan ja osittain 9 sosiaali- ja terveystoimen yhteistoiminta-alueen tarkastamisen toimikunnan kokoukset, toimien kaikkien em. toimielinten sihteerinä.

Hallintokunnat ja liikelaitokset tekevät vuosittain omaa sisäistä tarkastusta oman tarkastussuunnitelman mukaisesti. Sisäisen tarkastuksen yksikkö on tehnyt yhteenvedon hallintokuntien ja liikelaitosten tarkastusraporteista sisäisen tarkastuksen toimikunnan käsiteltäväksi.

2.1 Riskienhallinta

Joensuun kaupunki on tehnyt riskienhallintasuunnitelman yhteistyössä vakuutusyhtiön ja eri hallintokuntien edustajien kesken, jossa on kartoitettu mm. vahinko-, finanssi-, strategiset- ja operatiiviset riskit. Osa riskeistä on vakuutettu. Kaupungilla on myös Joensuun kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet -asiakirja sekä Sisäisen valvonnan toimintaohje. Muun muassa edellä mainitut asiakirjat ohjaavat riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa.

Riskienhallinnan nykytilan ja toimenpiteiden raportointi tehtiin kaupunginhallitukselle 31.10.2016. Raportointi kohdistui hallintokuntiin, liikelaitoksiin ja omistajaohjausjaoston ohjauksessa oleviin tytäryhtiöihin.

Käytännössä kunkin yksikön johto vastaa siitä, että riskienhallinta on järjestetty tarkoituksenmukaisella tavalla yksikön toiminta huomioiden. Asianmukainen riskienhallinta edellyttää riskien tunnistamista, niiden arviointia, riskeihin vastaamista ja riskien sekä riskienhallinnan toimivuuden seuranta.

Kaupungilla on käytössä riskienarviointilomake, jonka avulla työyhteisön toimintaa, työskentelyolosuhteita, vaara- ja poikkeustilanteita sekä kuormittavuus- ja vaaratekijöitä kartoitetaan.

2.3 Kontrollitoimenpiteet ja lainmukaisuus

Kaupunginhallituksen hyväksymässä vuoden 2016 talousarvion täytäntöönpano-ohjeessa on määritetty, että hallintokuntien (=keskukset, neuvottelukunta, liikelaitokset, tilaajan yksiköt, lupa- ja viranomaisyksiköt) on raportoitava tilausten ja talouden toteutumisesta sekä tulosennusteesta kuukausittain talous- ja strategiayksikön antamien tarkempien ohjeiden mukaisesti. Ensimmäinen raportti laaditaan helmikuun lopun tilanteesta. Raportit tulee käsitellä lautakunnassa, kaupunginhallituksessa ja sosiaali- ja terveystoimen tilaajajaostossa.

Osavuositarkastuksissa tulee raportoida tilausten ja talouden toteutumisen ja tulosennusteen lisäksi myös palveluohjelmien kärkihankkeiden ja kehittämishankkeiden tavoitteiden toteutuminen ko. hallintokunnan osalta. Palveluohjelman hankkeiden toteutuminen tulee käsitellä myös tuottajan neuvottelukunnassa. Keskusten omien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen raportoidaan osavuositarkastusten mukaisessa aikataulussa ko. lautakunnassa. Katsauksessa käsitellään myös väestömäärän, työllisyyden ja henkilöstömäärän kehitystä sekä rakentamista.

Tilaajan ja tuottajan välisissä neuvotteluissa käydään läpi mm. taloustilanne ja tilauksen toteutuminen, tulosennuste ja sen perusteet.

Hankintojen kilpailuttamista säätelee hankintalaki ja hankinnoissa on aina noudatettava Joensuun kaupungin hankintaohjeita. Kaupunginhallituksen hyväksymien täytäntöönpano-ohjeiden mukaisesti mikäli on tarpeen päättää muiden kuin hallintosäännössä mainittujen viranhaltijoiden hankintavaltuuksista, tulee kunkin toimielimen tehdä tästä erillinen päätös.

Kaupunginvaltuusto on talousarviossa antanut erilaisia toimivaltuuksia toimielimille mm. kiinteän omaisuuden ostamiseen, myymiseen ja vaihtamiseen.

Esimiehet valvovat alaistensa toimivaltuuksien noudattamista. Otto-oikeuden piirissä olevat yksihenkilöisten viranomaisten päätökset menevät tiedoksi ao. lauta-/johtokuntiin mahdollista otto-oikeuden käyttämistä varten. Samoin lauta-/johtokuntien päätöspöytäkirjat menevät tiedoksi mahdollista otto-oikeuden käyttämistä varten kaupunginhallitukselle. Päätöskien toimeenpano ja tiedotus hoidetaan lainsäädännön edellyttämällä tavalla.

2.4 Hallintokuntien lausumat sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta

Selonteko perustuu Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeen lausuma-alueisiin, joihin seuraavat hallintokunnat ovat ottaneet kantaa: hallintoyksikkö, henkilöstöyksikkö, talous- ja strategiyksikkö, kaupunkirakenneyksikkö, Joensuun Tilakeskus, sosiaali- ja terveyskeskus, tekninen keskus, varhaiskasvatus- ja koulutuskeskus, vapaa-aikakeskus, rakennus- ja ympäristölautakunta, Joensuun alueellinen jätelautakunta.

Joensuun Vesi, Pohjois-Karjalan pelastuslaitos ja Joensuun Työterveys liikelaitoksien selonteot sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta on esitetty erikseen tässä tilinpäätösasiakirjassa.

Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Hallintokuntien lausumista ilmeni, ettei tilikauden aikana tietoon ole tullut lakisääteisten tehtävien laiminlyöntejä tai muutoin lakien ja säännösten tai hyvän hallinto- ja johtamistavan vastaisia toimia, joista on seurannut merkittävä korvaus, kanne tms. vaatimus tai oikeusseuraamus.

Kaupunkirakenneyksikkö ilmoittaa, että yllä esitettyjä asioita ei ole. Korvausvaatimuksia on käsitelty ja hyväksytty katujen hoitoon liittyen, mutta kaupungin kannalta korvausvaatimukset eivät ole olleet merkittäviä. Kyse ei ole lakisääteisten tehtävien laiminlyönnistä.

Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus

Tavoitteiden, varojen käytön ja toiminnan tuloksellisuuden toteutumisen seuranta on pääsääntöisesti esitetty muualla toimintakertomuksessa.

Hallintokunnilta kysyttiin onko määrärahan budjetoinnissa tapahtunut olennainen virhe? Jos on, selvitä tapaus lyhyesti.

Hallintokunnat ovat tuoneet lausumissaan esille yllä olevaan kysymysalueeseen seuraavaa:

Henkilöstöyksikön lausunto:

Ei ole/on – ennakoitu työmarkkinatukilaskutus oli laskelmien pohjalta suurempi kuin budjetoitu, mutta oletus oli, että erilaisilla aktivointitoimilla saamme tuon kelan laskutuksen alennettua siten, että budjetin raami pitää.

Talous- ja strategiayksikön lausunto:

Ei ole. Talous- ja strategiayksikön vastuualue alitti vuoden 2016 talousarvion, mitä selittää erityisesti vuoden 2016 aikana tapahtuneet eläköitymiset. Yksikön tavoitteista on sovittu vuosittain pidettävien kehityskeskustelujen yhteydessä. Tavoitteiden toteutumista seurataan vuoden aikana ja arvioidaan yksityiskohtaisemmin seuraavan vuoden kehityskeskustelujen yhteydessä. Talousarviossa asetettujen yksikön toimintaa koskevien tavoitteiden toteutumista seurataan myös vuoden aikana ja tavoitteet arvioidaan tilinpäätöksen toimintakertomuksen arvioinnin yhteydessä.

Kaupunkirakenneyksikön lausunto:

Joukkoliikenteen määrärahan budjetointi oli edelleen riittämätön, mutta 2016 osalta tilanne on kuitenkin edellistä vuotta paremmin hallinnassa ja ylitys on pystytty kattamaan toimialan sisältä. Vuoden 2017 talousarvioon on tehty tarvittavat korjaukset.

Joensuun Tilakeskuksen lausunto:

Joensuun Tilakeskuksen määrärahojen käyttö toimintavuonna: toimintavuonna tilakeskus ei saavuttanut tulostavoitetta.

Kaupunginhallitus päätti 20.6.2016 § 242 siirtää kesken toimintavuoden Sirkkalakampuksen vuokrasopimuksen Karelia AMK:lta tilakeskukselle ja siirtää samalla Rantakylän koulu (Pataluodonkatu 6 ja Rantakylänkatu 12) Sirkkalaan. Tästä aiheutui tilakeskukselle vuokratulojen menetystä vanhojen tilojen osalta sekä Sirkkalan tiloista vuokratuloja 1,5 kk ajalta ennen käyttäjän vuokrasopimuksen alkamista. Lisäksi syntyi budjetoimattomia toiminnan siirron muutostyökuluja.

Hammastahlan Nuutilantien osakehuoneistossa ollut päiväkotijoukko jouduttiin sisäilmaongelmista johtuen siirtämään väliaikaisesti tiloihin kesken toimintavuoden. Hammastahlan koulukeskukseen tulevien korvaavien moduulitilojen maanrakennus- ja perustustyöt tehtiin käyttötalousmenoina.

Siilaisen keittiön keittiölaitteiden poistojen muuttaminen tasapoistosta menojäätöpoistoksi teki poistoista etupainotteiset ja täten suunniteltua suuremmat.

Kaupunginhallitus päätti 22.8.2016 § 279 yhteistyösopimuksesta Joensuun toripysäköintilaitoksen ja torin liikerakennuksen toteuttamiseksi. Aikataulullisesti tämä edellytti kauppahallin purkamista toimintavuonna. Purku toteutettiin käyttötalousmenoina, eikä se ollut vuoden 2016 käyttötalous-suunnitelmassa. Lisäksi vuonna 2015 käynnistyneen Uimaharjun koulun purkamisen siirtyminen osin vuoden 2016 puolelle, aiheutti vuodelle 2015 suunniteltujen käyttötalousmenojen siirtymistä vuodelle 2016.

Sosiaali- ja terveystalouden lausunto:

Joensuun lastensuojelun ostopalvelut ylittivät budjetin 0,8 milj. euroa. Ylitys kohdistuu erityisesti laitossijoituksiin, jotka ylittivät 1,27 milj. euroa netto. Talousarviota 2016 laadittaessa laitossijoitusten tarpeen arvioitiin olevan laskusuuntainen vuoden 2015 trendin suuntaisesti. Talousarvion 2016 budjetin raami oli lähtökohtaisesti niukka ja sijaismäärärahoja siirrettiin ennaltaehkäiseviin palveluihin, joihin ei oltu saatu muutoin määrärahaa lainsäädännön muutoksesta huolimatta. Sijoitettujen asiakkaiden määrä on ollut toukokuuhun asti tasainen, kesäkuussa sijoitusten määrä on kasvanut jo 32 asiakkaalla toukokuuhun nähden. Sijoitusten tarpeen kausiluonteisuuden vuoksi lisämäärärahaa ei haettu, koska sijoitusten määrän odotettiin laskevan nopeammin kuin se todellisuudessa tapahtui. Sijoitusten määrä laski vasta joulukuussa 2016 alkuvuoden tasolle.

Kokonaisuudessaan sijaishuollon hoitopäivien määrä laski vuonna 2016 vuoteen 2015 verrattuna, mutta laitossijoitusten tarve kasvoi. Vuonna 2015 hoitopäivien määrä laitoksissa oli 12 969, kun vuonna 2016 hoitopäivien määrä oli 13 835. Laitossijoitusten hoitopäivien määrään ja hintaan vaikuttaa mm. lasten vaikeahoitoisuus, jonka vuoksi useita lapsia jouduttiin siirtämään perhekodista tai ammatillisesta perhekodista laitoshuoltoon. Myös omista yksiköistä siirrettiin lapsia yksityisiin

laitoksiin. Lasten päihdekuntotusjaksot päihdeyksiköissä ovat aiheuttaneet päällekkäisiä hoitomaksuja kun päihdekuntotusjakson ajan on jouduttu pitämään paikkaa myös pidempiaikaisessa sijaishuoltopaikassa.

Joensuun erikoissairaanhoidon ylitykset budjetoidusta 95,5 milj. eurosta n. 2,1 milj. euroa (toteuma 97,6 milj. euroa). Määräraha-arviota nostettiin toisessa osavuositarkastuksessa 3,5 milj. euroa alkuperäiseen budjettiin (92 milj. euroa) nähden. Arvio määrärahatarpeesta oli liian positiivinen ja budjetti ylittyi edelleen. Erikoissairaanhoidon sopimuksen ylitys kohdistuu sekä erikoissairaanhoidon omaan toimintaan että erityistasoon ja –velvoitteisiin.

Teknisen keskuksen lausunto:

Teknisen keskuksen talousarvion sitovuustaso valtuustoon nähden on toimintakate, koska toiminnan volyymissa on sen luonteesta johtuen vuosittaista vaihtelua. Talousarviovuoden aikana hallintokuntien tilauksissa on ollut muutoksia ja vaikutukset on nähtävissä kiinteistönhoidon, kuntatekniikan palvelujen, siivouspalvelujen ja ravintopalvelujen budjetoinnissa. Talousarviolaadinta perustuu voimassa olevaan tietoon ja tilattavien töiden laajuus vaihtelee. Poikkeamalla ei ole toimintakatevaikutusta.

Varhaiskasvatus- ja koulutuskeskuksen lausunto:

Varhaiskasvatuksen tulot oli ennakoitu huomattavasti suuremmaksi kuin toteutuma oli. Tämä johtui osittain siitä, että valtioneuvosto ei toteuttanutkaan suunnitelmia päivähoitojen maksujen nostamisesta.

Vapaa-aikakeskuksen lausunto:

Liikuntapalveluiden talousarvioylityssennustetta varten haettiin lisätalousarviota normaalilla menettelyllä. Valtuusto ei tätä kuitenkaan hyväksynyt. Muutoin varojen käytössä ja/tai tavoitteiden toteutumisessa ei ole ollut ongelmia tai toimivaltaylityksiä.

2.2. Kysymyksenä hallintokunnille esitettiin, onko ollut toistuvia merkittäviä talousarvioylityksiä korjausehdotuksineen? Jos on, selvitä tapaus lyhyesti.

Yleisesti kaikki hallintokunnat ovat lausunnoissaan ilmoittaneet, että toistuvia merkittäviä talousarvioylityksiä korjausehdotuksineen ei ole.

Hallintokunnista muutama on tuonut esille vielä taustatekijöitä vastauksensa jatkeeksi.

Henkilöstöyksikkö

Ks. em. Kelan työmarkkinatukilaskutus ylitti merkittävästi budjetoidun, omaa toimintaa yritettiin tehostaa, mutta toimilla ei ollut riittävää vaikutusta laskutuksen lopputulokseen-mm. pitkäaikais-työttömien määrä kasvoi kokonaisuutena ja valtion aktivointirahat/-toimet alueella vähenivät samanaikaisesti.

Talous- ja strategiayksikkö

Ei ole. Talous- ja strategiayksikön vastuualue alitti vuoden 2016 talousarvion, mitä selittää erityisesti vuoden 2016 aikana tapahtuneet eläköitymiset.

Joensuun Tilakeskus

Talousarvion investointiohjelmassa päätetty määrärahan tarve ylitti hyväksytyt budjetit.

2.3. Kysymyksenä hallintokunnille esitettiin, onko noudatettu toimivaltaa varojen käytössä? Jos ei, selvitä tapaus lyhyesti.

Hallintokuntien lausumista kävi yhtäläisesti ilmi, että varojen käytössä toimivaltaa on noudatettu.

Riskienhallinnan järjestäminen

Hallintokuntien lausumista ei ilmennyt, että tilikauden aikana toiminnassa (esim. tietojärjestelmät, henkilöstö), investoinneissa, rahoituksessa, tms. olisi toteutunut riski/vahinko, joka olisi vaikuttanut merkittävästi toimialojen/ yksiköiden toimintaan.

Omaisuuksien hankinta, luovutukset ja hoidon valvonta

Hallintokuntien lausumista ei ilmennyt, että omaisuuden hankinnassa, luovutuksessa ja hoidon valvonnassa olisi toteutunut menetyksiä, arvon alennuksia tai jouduttu korvaus- tai muuhun oikeudelliseen vastuuseen.

Sopimustoiminta

Hallintokuntien lausumista ei ilmennyt, että tehdyillä sopimuksilla olisi ollut negatiivisia seurauksia, joita ei sopimusta tehdessä olisi ennakoitu.

Hallintokuntien lausumissa todetaan, että sopimusehtojen noudattaminen, vanhentumisaikojen seurannan ajantasaisuus ja vastuutukset sopimuksiin ovat kattavasti kunnossa.

Hallintoyksikkö toteaa, että dynastian sopimustenhallinta-ohjelma helpottaa seurantaa.

Talous- ja strategiayksikkö selventää, että sopimusehtojen noudattamista ja vanhentumisaikoja seurataan.

Joensuun Tilakeskus kertoo, että Tilakeskus on vastuuttanut sopimusehtojen noudattamien ja vanhentumisaikojen seurannan seuraavasti: Investointihankkeesta vastaava projektipäällikkö valvoo sopimusehtojen noudattamista, takuuajan vastuista ja velvoitteista. Työmaalla toiminnan vastuu on investointihankkeissa sopimuksellisesti siirretty pääurakoitsijalle rakennusalan yleisten sopimusehtojen mukaisesti (YSE98). Rakennuttamisen kokonaisvastuu on talonrakennuspäälliköllä. Vuokraustoiminnasta vastaava vuokrapalvelupäällikkö vastaa vuokrasopimusten määräajoista ja jatkotoimenpiteistä (vuokravalvonnan toimintaohje). Sopimukseen liittyvien rakennus- ja takuuajakaisten vakuuksien vanhenemisajoista pitää kirjata ja seurata tilakeskuksen toimistonhoitaja.

Sosiaali- ja terveyskeskus mainitsee, että heidän osalta seuranta oli vastuutettu. Siun soteen siirtyvät ja sen lukuun tehdyt uudet sopimukset ovat siirtyneet Siun soten vastuulle.

Tekninen keskus toteaa, että on tärkeimpien sopimusten osalta. Dynastian sopimushallinta on otettu käyttöön vuoden 2015 aikana.

Vapaa-aikakeskus selventää, että sopimukset on viety ohjeiden mukaisesti dynastiaan. Seuranta on ajantasaista ja kattavasti vastuutettu.

Arvio hallintokunnan/yksikön oman sisäisen tarkastuksen järjestämisestä

Sisäisen valvonnan toimintaohjeen mukaan hallintokuntien/liikelaitosten on laadittava vuosittain oma sisäisen tarkastuksen suunnitelma, jonka mukaisesti hallintokunnan tulee toteuttaa vuositarjoustarkastuksia.

Alla lausumia hallintokunnan oman sisäisen tarkastuksen järjestämisestä, parantamisesta, kehittämisestä tai puutteista:

Hallintoyksikkö toteaa, että sisäisen tarkastuksen suunnitelma ja sen mukainen tarkastus tehdään vuosittain.

Henkilöstöyksikkö selventää, että he konkretisoivat jo vuodelle 2017 tarkastamisen kohteita. Lisäksi yksikkö täydentää havaintojensa pohjalta tarkastuskohteita tarpeen mukaan pitkin vuotta – reaaliaikaisempaa toimintaa, pyrkimyksenä reagoida mahdollisimman nopeasti havaintoihinsa/riskipaikkoihin.

Talous- ja strategiyksikkö kertoo, että yksiköllä on ollut sisäisen tarkastuksen suunnitelma. Suunnitelma on tarkoituksenmukaista päivittää uuden organisaatorakenteen mukaiseksi vuoden 2017 alussa huomioiden 1.1.2017 toimintansa aloittanut Siun Talous Oy, joka hoitaa kaupungin taloushallinnon palvelut sovitun vastuunjaon mukaisesti.

Joensuun Tilakeskus mainitsee, että he eivät ole toimintavuoden aikana havainnut sellaisia puutteita sisäisissä tarkastuksissa, jotka olisivat vaikuttaneet toimintaan. Oman toiminnan seuraaminen ja kehittäminen on jatkuvaa toimintaa.

Tekninen keskus toteaa, että menettelyjen oikeellisuus varmistetaan normaalin toiminnan osana toimintavuoden aikana.

Vapaa-aikakeskus selventää, että tarkastusten suorittaminen on vastuutettu asiaankuuluvasti esimiehille. Raportoinnit tehdään sovitusti ja ajallaan.

Rakennus- ja ympäristölautakunta mainitsee, että sisäinen tarkastus on toimiva, pieniä huomautuksia ja tarkennuksia löytyy. Toiminnan laajuuteen verrattuna ei ole syytä tarkastamista laajentaa.

Alueellinen jätelautakunta kertoo, että alueellisen jätelautakunnan sisäisen tarkastuksen suunnitelma sisältyy Lupa- ja viranomaistoimintojen sisäisen tarkastuksen suunnitelmaan, koska jätelautakunta erillisenä yksikkönä on niin pieni. Suunnitelman laatii rakennustarkastaja ja sen hyväksyy Rakennus- ja ympäristölautakunta, ja suunnitelma viedään jätelautakunnalle tiedoksi. Tämä järjestely on koettu toimivaksi, eikä puutteita tai kehitystarpeita yksikön sisäisen tarkastuksen järjestämisessä ole havaittu.

3. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelma

	2016	2015
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot yhteensä	180 982	179 050
Valmistus omaan käyttöön	6 297	5 881
Toimintakulut	<u>-565 107</u>	<u>-550 030</u>
Toimintakate	<u>-377 827</u>	<u>-365 099</u>
Verotulot	262 306	261 994
Valtionosuudet	140 768	129 006
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	462	606
Muut rahoitustuotot	4 684	4 251
Korkokulut	-1 358	-1 599
Muut rahoituskulut	-366	-529
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	<u>3 422</u>	<u>2 730</u>
Vuosikate	28 669	28 631
Poistot ja arvonalentumiset	<u>-29 610</u>	<u>-27 092</u>
Tilikauden tulos	-941	1 539
Tilinpäätössiirrot		
Poistoeron lisäys	-2 069	-1 164
Poistoeron vähennys	2 240	2 223
Investointivarausten lisäys	0	0
Investointivarausten vähennys	2 109	1 164
Rahastojen lisäys	0	-152
Rahastojen vähennys	<u>3</u>	<u>4</u>
Tilikauden ali/ylijäämä	<u>1 342</u>	<u>3 614</u>
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot / toimintakulut (%)	32,4	32,9
Vuosikate / Poistot (%)	96,8	105,7
Vuosikate euroa / asukas	377,8	378,9
Asukasmäärä 31.12.	75 881	75 572

Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

Tuloslaskelma kuvaa tilikaudelle jaksotettujen tulojen riittävyyttä tilikaudelle jaksotettujen menojen kattamiseen.

Tuloslaskelman välisummat

Toimintakate

Toimintakate ilmoittaa euroina paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla.

Vuosikate

Vuosikate on kaupungin rahoitustulos, jolla pitkävaikutteisista tuotannontekijöistä aiheutuvat kulut, eli pysyvien vastaavien poistot katetaan. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä.

Tilikauden tulos

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus. Vain positiivisesta tilikauden tuloksesta on mahdollista muodostaa varauksia tai tehdä rahastosiirtoja.

Tilikauden ylijäämä

Tilikauden yli- / alijäämä lisää tai vähentää taseen mukaista omaa pääomaa.

Tuloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

$= 100 * \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$

Tunnusluku osoittaa sen, kuinka suuri osuus toimintamenoista voidaan kattaa kunnan laskuttamalla toimintatuotoilla. Tunnusluku vähennettynä sadasta kertoo, mikä osuus toimintamenoista on rahoitettava verotuloilla, valtionosuuksilla ja muilla tuotoilla.

Vuosikate prosenttia poistoista

$= 100 * \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$

Kun tunnusluvun arvo on 100 % tai suurempi oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä.

Vuosikate euroa / asukas

$= \text{Vuosikate} / \text{Asukasluku}$

Tunnusluvulla vuosikate euroa / asukas arvioidaan tulorahoituksen riittävyyttä. Sinällään luvulla ei ole kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa.

3.2 Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelma

	2016	2015
Toiminnan rahavirta	1 000 €	1 000 €
Vuosikate	28 669	28 659
Tulorahoituksen korjaukset	-5 329	-5 326
	<u>23 339</u>	<u>23 333</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot (-)	-54 098	-45 820
Rahoitusosuudet investointimenoihin (+)	849	835
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot (+)	6 154	6 572
	<u>-47 096</u>	<u>-38 412</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	-23 756	-15 080
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-4 947	-579
Antolainasaamisten vähennykset	1 727	1 556
	<u>-3 220</u>	<u>977</u>
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	40 000	20 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-21 583	-20 663
Lyhytaikaisten lainojen muutos, lis(+),väh(-)	13 706	1 928
	<u>32 122</u>	<u>1 265</u>
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-271	-239
Vaihto-omaisuuden muutos	12	3
Saamisten muutos	-1 314	546
Korottomien velkojen muutos	-1 869	-797
	<u>-3 442</u>	<u>-487</u>
Rahoituksen rahavirta	25 460	1 755
Rahavarojen muutos	1 704	-13 325
Rahavarat 31.12.	83 619	81 915
Rahavarat 1.1.	81 915	95 239
	<u>1 704</u>	<u>-13 325</u>
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta t€	-85 449,3	-78 048,0
Investointien tulorahoitus (%)	53,8	63,6
Lainanhoitokate	1,3	1,4
Kassan riittävyys (pv)	47,6	48,7
Asukasmäärä	75 881	75 572

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, euroa

Rahoituslaskelman välitulokseksi Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä tai otamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvoiton ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoittona on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus (%)

= $100 \times \text{Vuositulos} / \text{Investointien omahankintameno}$

Investointien tulorahoitusprosentti kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta kertoo, mikä osuus investoinneista on rahoitettu lainarahalla, pysyvien vastaavien myynneillä tai kassavarojen määrää alentamalla. Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Lainanhoitokate

= $(\text{Vuositulos} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoitus on riittävä lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi.

Kassan riittävyys päivää

= $365 \text{ pv} \times \text{Rahavarat 31.12} / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku kertoo, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla tai muilla kassavaroihin luettavilla erillä.

Tunnusluku kassan riittävyys 47,6 päivää sisältää yhteenlaskettuna kaupungin, liikelaitosten sekä rahastojen rahavarat.

3.3 Rahoitusasema ja sen muutokset

Tase ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA	31.12.2016 1 000 €	31.12.2015 1 000 €	VASTATTAVAA	31.12.2016 1 000 €	31.12.2015 1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT	501 556	475 521	OMA PÄÄOMA	315 750	314 411
Aineettomat hyödykkeet	1 867	580	Peruspääoma	223 037	223 037
Aineettomat oikeudet	5	16	Arvonkorotusrahasto	4 733	4 733
Muut pitkävaikutteiset menot	1 862	564	Muut omat rahastot	60 395	60 398
Aineelliset hyödykkeet	398 893	378 459	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	26 243	22 629
Maa- ja vesialueet	67 428	66 965	Tilikauden yli-/alijäämä	1 342	3 614
Rakennukset	157 130	152 320		315 750	314 411
Kiinteät rakenteet ja laitteet	134 030	130 130	POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	32 483	34 763
Koneet ja kalusto	10 686	10 225	Poistoero	29 046	29 217
Muut aineelliset hyödykkeet	5 726	5 631	Vapaaehtoiset varaukset	3 437	5 546
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	23 894	13 188			
Sijoitukset	100 795	96 482	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	7 773	8 390
Osakkeet ja osuudet	68 767	67 674	Valtion toimeksiannot	6 058	6 464
Muut lainasaamiset	31 481	28 280	Lahjoitusrahastojen pääomat	1 715	1 927
Muut saamiset	548	528			
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	7 015	7 361	VIERAS PÄÄOMA	259 427	229 174
Valtion toimeksiannot	5 963	6 321	Pitkäaikainen	129 246	113 833
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	1 052	1 040	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksil	128 235	112 728
VAIHTUVAT VASTAAVAT	106 862	103 856	Lainat julkisyhteisöiltä	188	283
Vaihto-omaisuus	87	99	Liittymismaksut ja muut velat	822	822
Aineet ja tarvikkeet	87	99		129 246	113 833
Saamiset	23 156	21 843	Lyhytaikainen	130 182	115 341
Pitkäaikaiset saamiset			Joukkovelkakirjalainat	15 000	0
Myyntisaamiset	260	332	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksil	24 494	21 486
Lyhytaikaiset saamiset	22 896	21 510	Lainat julkisyhteisöiltä	94	98
Myyntisaamiset	13 098	12 696	Lainat muilta luotonantajilta	15 734	17 029
Lainasaamiset	325	14	Saadut ennakot	282	140
Muut saamiset	2 150	2 335	Ostovelat	30 848	30 058
Siirtosaamiset	7 324	6 466	Liittymismaksut ja muut velat	5 407	6 263
Rahoitusomaisuusarvopaperit	80 584	77 284	Siirtovelat	38 322	40 268
Osakkeet ja osuudet	244	250	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	615 433	586 738
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteit	9 082	7 384	TASEEN TUNNUSLUVUT		
Joukkovelkakirjalainasaamiset	32 944	32 870	Omavaraisuusaste (%)	56,6	59,5
Muut arvopaperit	38 313	36 780	Suhteellinen velkaantuneisuus (%)	44,4	40,2
Rahat ja pankkisaamiset	3 035	4 631	Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	27 585,2	26 242,9
VASTAAVAA YHTEENSÄ	615 433	586 738	Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	363,5	347,3
			Lainakanta 31.12, 1000 €	183 745,5	151 623,2
			Lainakanta € / asukas	2 421,5	2 006,3
			Lainasaamiset 31.12. 1000 €	31 480,7	28 280,5
			Asukasluku 31.12.	75 881	75 572

Taseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste- %

= $100 \times (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntataloudessa keskimääräistä 70 % omavaraisuutta. 50 % tai alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= $100 \times (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Kertynyt yli- /alijäämä euroa

= (Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Luku osoittaa kuinka paljon kunnalla on kertynyttä ylijäämä tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyt alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Kertynyt yli-/alijäämä euroa/asukas,

= $((\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}) / \text{Asukasmäärä})$
Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän.

Lainakanta ja lainakanta euroa per asukas

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan koko vieraspääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla. Lainkanta euroa per asukas saadaan jakamalla lainakanta asukasmäärällä.

Lainasaamiset

= sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

3.4 Kokonaistulot ja -menot

Kokonaistulojen ja menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat, ja joissa liikelaitokset ja muut taseyksiköt on yhdistelty rivi riviltä.

TULOT	M€	%	MENOT	M€	%
Toiminta			Toiminta		
Toimintatuotot	180,98	28,01 %	Toimintakulut	565,11	88,17 %
Verotulot	262,31	40,60 %	- valmistus omaan käyttöön	-6,30	-0,98 %
Valtionosuudet	140,77	21,79 %	Korkokulut	1,36	0,21 %
Korkotuotot	0,46	0,07 %	Muut rahoituskulut	0,37	0,06 %
Muut rahoitustuotot	4,68	0,73 %	Tulorahoituksen korjauserät	0,00	0,00 %
Tulorahoituksen korjauserät			+/- pakollisten varausten muutos	0,00	
- Pysyv.vastaavien hyödykk. myyntiv.	-5,59	-0,87 %	- Pysyvien vastaavien myyntitappiot	-0,26	-0,04 %
Investoinnit			Investoinnit		
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,85	0,13 %	Investointimenot	54,10	8,44 %
Pysyv.vastaavien hyödykk.luov. tulot	6,15	0,95 %	Rahoitustoiminta		
Rahoitustoiminta			Antolainasaamisten lisäykset	4,95	0,77 %
Antolainasaamisten vähennykset	1,73	0,27 %	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	21,58	3,37 %
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	40,00	6,19 %	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0,00	0,00 %
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	13,71	2,12 %	Oman pääoman vähennykset	0,00	
Oman pääoman lisäykset	0,00	0,00 %	Kokonaismenot yhteensä	640,90	100,00 %
Kokonaistulot yhteensä	646,05	100,00 %			

4. Kuntakonsernin toiminta ja talous

4.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

Joensuu-konserniin kuului vuoden 2016 lopussa 19 tytäryhtiötä ja kaksi tytäryhtiön tytärtä. Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty emoyhteisön (Joensuun kaupunki) lisäksi 19 tytäryhtiötä (omistusosuus >50 %), kaksi tytäryhtiön tytärtä ja kaikki viisi kuntayhtymää, joiden toiminnassa kaupunki on jäsenenä.

Kaupungilla on 14 osakkuusyhtiötä (v. 2015 12 kpl), joissa omistusosuus vaihtelee 20-50% välillä. Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty konserniyhteisöjen omistusosuutta vastaava määrä osakkuusyhteisöjen voitosta tai tappiosta sekä oman pääoman muutoksesta.

	Yhdistelty konsernitilinpäätökseen	
	Yhdistelty (kpl)	Ei yhdistelty (kpl)
Tytäryhteisöt		
Yhtiöt		0
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	10 + 1*	0
Muut yhtiöt	9 + 1**	
Kuntayhtymät	5	0
Osakkuusyhteisöt	14	0

* tytäryhtiön tytär K Oy Jokikadun pysäköinti

** tytäryhtiön tytär Joensuun Satamarakennus Oy

4.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Joensuun kaupungilla katsotaan olevan määräysvallan konserniyhteisössä, kun sillä on

1. enemmän kuin puolet yhteisön kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä ja tämä äänten enemmistö perustuu omistukseen, jäsenyyteen, yhtiöjärjestykseen, yhtiösopimukseen tai niihin verrattaviin sääntöihin taikka muuhun sopimukseen,
2. oikeus nimittää tai erottaa enemmistö yhteisön hallituksen tai siihen verrattavan toimielimen jäsenistä, ja
3. oikeus nimittää tai erottaa enemmistö sellaisessa toimielimessä, jolla on edellä 2)-kohdassa tarkoitettu oikeus ja tämä oikeus perustuu 1)-kohdassa tarkoitettuihin seikkoihin.

Kaupunginvaltuusto päättää konserniohjeiden hyväksymisestä, konserniin kuuluvan yhteisön perustamisesta, merkittävistä sääntöjen muutoksista, emon vakuuksien antamisesta sekä osapääoman korottamisesta, ellei talousarvion sitovuusohjeista muuta johdu.

Kaupunginhallituksen omistajaohjausjaosto on vastannut 1.1.2016 lukien konserniohjauksesta, yhteisöjen talouden ja toiminnan seurannasta, yhteensovittamisesta ja valvonnan järjestämisestä.

Kaupunginhallitus päättää kuntalain, hallintosäännön ja talousarvion puitteissa osakkeiden hankinnasta, myynnistä ja vaihtamisesta. Kaupunginhallitus päättää yhteisöjen pääomarakenteen muuttamisesta sekä antaa luvan tytäryhteisön käyttöömaisuuden luovuttamiseen silloin, kun kyseessä on tytäryhteisön kannalta merkittävä luovutus.

Kaupunginsihteerillä tai hänen määräämällään konsernihallinnon viranhaltijalla on ollut oikeus osallistua kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen hallitusten ja vastaavien toimielinten kokouksiin. Kaupungin hallintoyksikölle on lähetettävä tytäryhteisöjen hallitusten kokouksutsut ja

muu kokousaineisto samaan aikaan kuin hallituksen jäsenille. Yhteisö ei voi ryhtyä osakkaaksi tai jäseneksi toiseen yhteisöön ilman kaupunginhallituksen suostumusta. Hallintoyksikön ohjauksessa olevan yhteisön osalta suostumuksen on antanut kaupunginsihteeri.

Kaupunginsihteeri, talous- ja strategiajohtaja sekä henkilöstöjohtaja ovat voineet antaa toimialal- laan yleisohjeita konserniohjeiden toteuttamiseksi.

Konserniohjeen tarkoituksena on parantaa kaupungin omistuksessa olevien yhtiöiden ja liikelai- tosten kannattavuutta ja kilpailukykyä, tiedonkulkua ja omistajaohjausta, karsia toimintojen päällekkäisyyksiä ja lisätä tehokkuutta sekä riskienhallintaa ja näin edistää konsernin kokonai- setua. Raportointivelvollisten tytäryhteisöjen kanssa käydään vuosittain tilinpäätöksen valmis- tuttua keskustelut edellisvuoden tuloksesta ja toiminnasta. Merkittävimpien yhtiöiden kanssa on laadittu myös tavoite- ja tulossopimukset.

Uudet konserniohjeet valmistellaan vuoden 2017 aikana huomioiden kuntalain muutokset sekä kaupungin uusi 1.1.2017 voimaan tullut hallintosääntö.

Konserniyhtiöiden talouslukuja

Luvuista ei ole eliminoitu yhtiöiden ja kaupungin keskinäisiä eriä.

Yhtiö (1 000 euroa)	Liikevaihto 2016	Tulos 2016	Taseen loppusumma	Lainakanta 31.12.2016	Takaukset 31.12.2016
Tytäryhteisöt					
Joensuun Kodit Oy	29 317,1	181,1	180 348,2	150 252,2	47 296,0
KOy Jokikadun Pysäköinti	14,1	-57,3	772,1	0,0	0,0
Opiskelija-asunnot Oy Joensuun Elli	11 875,9	-156,2	62 344,5	44 233,2	31 305,8
KOy Sairaalakatu 19	148,2	0,0	383,7	64,8	0,0
Joensuun Yrityskiinteistöt Oy	4 501,4	255,0	25 624,2	17 338,7	10 941,2
Joensuun Satamarakennus Oy	57,1	0,0	482,4	41,2	0,0
KOy Heinävaaran Liikekulma	16,2	0,2	467,9	0,0	0,0
KOy Kiihtelysvaaran Oravanpyörä	12,9	0,6	274,5	0,0	0,0
Joensuun Pysäköinti Oy	1 548,7	106,9	9 247,9	0,0	0,0
Saimaan Satamat Oy	483,4	-59,2	541,3	0,0	0,0
Puhas Oy	8 808,4	-8,1	12 892,3	0,0	0,0
Joensuun Tiedepuisto Oy	8 895,9	437,2	42 289,0	25 085,5	15 816,0
Itä-Suomen Liikuntaopisto Oy	1 684,4	33,0	1 014,8	112,0	112,0
Senioripiha Oy	0,0	0,0	162,1	27,5	0,0
Josek Oy	2 988,4	2,6	1 666,5	0,0	0,0
Asunto Oy Enon Tuuliharju	61,1	-0,9	1 320,8	0,0	0,0
Kesk. Kiinteistö Oy Uimaharjun lähipalvelukeskus	117,9	12,8	704,2	191,9	0,0
Kiinteistö Oy Enon Jäähalli	11,1	0,7	85,6	23,0	0,0
Kiinteistö Oy Uimaharjunhaka	146,5	0,0	798,5	722,5	718,8
Uimaharjun Palvelutalo Oy	39,6	-27,4	422,2	0,0	0,0
Karelia Ammattikorkeakoulu Oy	26 073,8	493,5	10 473,2	0,0	0,0
YHTEENSÄ	96 802,1	1 214,5	352 315,9	238 092,5	106 189,8

Konserniyhtiöiden yhteenlaskettu liikevaihto, oli 96,8 milj. euroa (97,1 milj. euroa v. 2015). Yhtiöiden yhteenlaskettu tulos oli kokonaisuudessaan 1,2 milj. euroa (0,9 milj. euroa v.2015).

Konserniyhtiöiden lainakannasta kohdistuu vuokra-asuntoyhtiöihin vajaat 82 %, yritystiloihin noin 18 % ja muuhun toimintaan n. 0,1 %.

Konserniyhtiöiden lainakannan takauksista kohdistuu vuokra-asunto-yhtiöihin n. 74 %, yritysti- loihin n. 26 % ja muuhun toimintaan n. 0,1 %.

Konsernitaseen loppusumma oli vuonna 2016 933,9 milj. euroa (896,9 milj. euroa v. 2015), muutos edelliseen vuoteen oli 37,0 milj. euroa.

4.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Kaupunginvaltuusto päätti 26.10.2015 § 115 Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymän, Siun soten, perussopimuksen hyväksymisestä. Perussopimuksen muutos hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 20.6.2016 § 60. Pohjois-Karjalan kuntien ja Heinäveden kunnan tekemillä päätöksillä kuntayhtymän toiminta käynnistyi 1.1.2016. Kuntien sosiaali- ja terveystalouden, ympäristöterveydenhuollon ja pelastustoimen palvelujen järjestämisvastuu siirtyi kuntayhtymälle 1.1.2017 alusta lukien.

Osana Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymän valmistelua selvitettiin tukipalveluiden järjestämistapaa. Kaupunginvaltuusto päätti 25.4.2016 § 39-40 kahden tukipalveluyhtiön perustamisesta. Siun Talous Oy tuottaa Joensuun kaupungin, Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymän sekä Kiteen kaupungin taloushallinnon ja palkanlaskennan palvelut 1.1.2017 lukien. Siun Talous Oy järjestää palveluita myös kaupungin tytäryhtiöille, kun yhtiöön siirtyi liikkeenluovutuksella 1.1.2017 lukien myös aiemmin Pohjois-Karjalan Tietotekniikkakeskus Oy:n tuottamat talous- ja palkanlaskennan palvelut. Polkka – Pohjois-Karjalan tukipalvelut Oy tuottaa Joensuun kaupungin ja osan Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymän tarvitsemista siivous- ja ravintohuollon palveluista 1.1.2017 lukien. Kaupungin omistusosuus Siun Talous Oy:stä oli 31.12.2016 38,8 % ja Polkka – Pohjois-Karjalan tukipalvelut Oy:stä 40 %.

Kaupunginhallituksen 26.9.2016 § 336 tekemän päätöksen seurauksena kaupungin omistusosuus Kiinteistö Oy Uimaharjun Hakasta on 100 % (31.12.2015 82,74 %).

4.4 Arvio tulevasta kehityksestä

Kaupungin organisaatorakenne ja toimintamalli päivitettiin vuoden 2016 aikana vastaamaan toimintaympäristön muutoksia. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 1.1.2017 voimaan tulleen kaupungin uuden organisaatorakenteen 20.6.2016 § 50. Uuden rakenteen ja toimintamallin tavoitteena on luoda edellytyksiä kaupungin elinvoiman ja kilpailukykyyn vahvistamisella. Keskeisenä tavoitteena on tiivistä konsernin yhteistyötä. Uusi organisaatio rakentuu kolmelle toimialalle, elinvoiman, hyvinvoinnin ja kaupunkiympäristön toimialaan.

Kaupunginhallituksen omistajaohjausjaosto vastaa myös uuden organisaatorakenteen mukaan konserniohjauksesta, yhteisöjen talouden ja toiminnan seurannasta, yhteensovittamisesta ja valvonnan järjestämisestä. Elinvoiman edellytysten luomisessa keskeinen toimija 1.1.2017 alusta lukien on elinvoimajohtokunta, jonka tehtävänä on muun muassa vastata kilpailukykyyn ja elinvoiman kehittämisestä. Johtokunta hyväksyy myös Josek Oy:n, Joensuun Tiedepuisto Oy:n ja Joensuun Yrityskiinteistöt Oy:n kanssa tehtävät tavoite- ja tulossopimukset.

Vuoden 2017 aikana valmistellaan uusi koko konsernia koskeva konsernistrategia, uudet konserniohjeet ja omistajapoliittiset linjaukset. Vuoden 2017 aikana uudistetaan lisäksi konsernin sisäiset johtoryhmä- ja raportointikäytännöt uutta organisaatiota ja toimintatapaa vastaaviksi sekä valmistellaan tavoite- ja tulossopimukset keskeisimpien tytäryhtiöiden kanssa.

Itä-Suomen päihdehuollon kuntayhtymän jäsenyydestä luovutaan 1.1.2017 kaupunginvaltuuston 15.12.2014 § 175 päätöksen mukaisesti. Uimaharjun Palvelutalo Oy:n fuusioidaan Joensuun Kodit Oy:öön 1.1.2017 lukien (kaupunginhallituksen omistajaohjausjaosto 13.1.2016 § 5).

Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalveluiden kuntayhtymä puretaan ja kuntayhtymän toiminta ja siihen liittyvät varat, velat, vastuut ja oikeudet siirtyvät Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymälle 1.1.2017 lukien (kv 20.6.2016 § 60).

4.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä vuonna 2016

Kaupunginhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa, miten konsernivalvonta ja siihen sisältyvä riskienhallinta on järjestetty. Selonteon laatimisvelvollisuus perustuu kuntalakiin ja Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeeseen kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta.

Sisäisen tarkastuksen yksikkö valmisteli selonteon konsernivalvonnan järjestämisestä sisäisen tarkastuksen toimikunnan käsiteltäväksi ja edelleen kaupungin tilinpäätöksen toimintakertomuksessa kaupunginhallituksen hyväksyttäväksi.

Konsernivalvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kuntakonsernin toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja, että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan sekä omaisuus ja voimavarat turvataan. Toimintaa ohjaa mm. Joensuun kaupungin konserniohjeet.

Konserniohjeen mukaan kaupunginhallituksen omistajaohjausjaosto vastaa konserniohjauksesta, yhteisöjen talouden ja toiminnan seurannasta, yhteensovittamisesta ja valvonnan järjestämisestä.

Kaupunginvaltuusto saa yhtiöitä koskevat tiedot käyttöönsä mm. talousarvion ja tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä. Kaupunginhallituksen omistajaohjausjaosto on hyväksynyt merkittävimpien yhtiöiden kanssa tavoite- ja tulossopimukset. Strategisesti merkittävät tytäryritykset raportoivat toiminnastaan ja taloudestaan konsernijohtolle kaksi kertaa vuodessa.

Alla mainittu selonteko perustuu Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeen mukaisiin lausuma-alueisiin, joihin kaupunginhallituksen omistajaohjausjaoston ohjauksessa olevat tytäryhteisöt Joensuun Yrityskiinteistöt Oy, Itä-Suomen Liikuntaopisto Oy, Opiskelija-asunnot Oy Joensuun Elli, Joensuun Kodit Oy, Puhas Oy, Joensuun Seudun Kehittämisyhtiö JOSEK Oy, Karelia Ammattikorkeakoulu Oy, Joensuun Tiedepuisto Oy, Joensuun Pysäköinti Oy ja Senioripiha Oy ovat ottaneet kantaa:

1. Toimivalta ja vastuunjako konserniohjauksessa
Yhtiöiden mukaan ohjeiden anto, tiedonkulku, konserniohjeet ovat olleet riittävät ja yhtiöissä on toimittu konserniohjeiden mukaisesti.
2. Konsernitavoitteiden asettamista ja toteutumista koskeva arviointi
Yhtiöiden mukaan tavoiteasettelu on ollut tarkoituksenmukainen ja riittävä sekä konsernijohtoon ohjaus tavoiteasettelussa myös ollut riittävää.

Karelia Ammattikorkeakoulu Oy selventää, että tavoitteenasettelu noudattaa OKM:n kanssa sovittuja tavoitteita.

3. Tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta-, analysointi- ja raportointi
  - 3.1 Yhtiöiden toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta-, analysointi- ja raportointijärjestelmät ovat olleet toimivia ja riittäviä.

Joensuun Pysäköinti Oy toteaa, että yhtiön tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta-, analysointi- ja raportointijärjestelmät ovat olleet toimivia ja riittäviä pääsääntöisesti ja uusia raportointijärjestelmiä mietitään.

Joensuun Yrityskiinteistöt Oy mainitsee, että yhtiön taloudellisen toiminnan seuranta ja raportointi on ollut hyvällä tasolla, taloushallinto on ollut yhtiön omana toimintona 31.12.2010 saakka. Taloushallinto on siirretty Pohjois-Karjalan Tietotekniikkakeskus Oy:lle 1.1.2011. Uudistuksen myötä yhtiön taloushallinto kytkeytyy konsernin taloushallintoon ja raportointiin. Taloushallinnon ulkoistaminen on tuonut yhtiölle myös kustannussäästöjä verrattuna omana toimintona tehtyyn taloushallintoon. Vuoden 2017 alusta lähtien yhtiön taloushallinnon palvelut ostetaan Siun Talous Oy:ltä.

- 3.2 Yhtiöiden mukaan konsernijohdolle raportoidaan investointitarpeista ja niihin varautumisesta.

Karelia Ammattikorkeakoulu Oy mainitsee, että konsernijohdolle raportoidaan investointitarpeista ja niihin varautumisesta, jos kyseessä riittävän isot investoinnit.

Joensuun Seudun Kehittämisyhtiö JOSEK Oy toteaa, että se ei tee investointeja.

Joensuun Yrityskiinteistö Oy selventää, että yhtiön pitkän aikavälin investointitarpeet ovat arvioita. Joensuun Yrityskiinteistöt Oy rakennuttaa ja vuokraa toimitiloja yrityksille. Investointien määrä saattaa vaihdella huomattavasti, koska toimitiloja rakennetaan yritysten tarpeiden mukaan ja yritysten tilatarpeet vaihtelevat. Toimitilojen rakentaminen voi vaihdella suuresti myös taloudellisten suhdanteiden mukaan – taloudellisen laman oloissa yritykset eivät investoi eivätkä tarvitse lisää toimitiloja. Taloudellisessa lamatilanteessa myös olemassa olevat yritykset voivat joutua vaikeuksiin ja siten niiden vuokranmaksukyky voi heikentyä. Suunnitteilla olevista investoinneista raportoidaan yhtiön hallitukselle ja Joensuun kaupungin johdolle.

- 3.3 Yhtiöiden pitkän aikavälin suunnittelu on nähty riittäväksi.

Joensuun Pysäköinti Oy toimitusjohtaja mainitsee, että yhtiön pitkän aikavälin suunnittelu on riittävää tämän 11 kuukauden kokemuksella.

Joensuun Yrityskiinteistöt Oy selventää, että pitkän aikavälin suunnittelua on tehty yhtiön strategiassa, joka on päivitetty 24.3.2015. Suunnittelu on riittävää, mutta suunnitelmiin voi tulla merkittäviäkin muutoksia, mikäli jollekin asiakasyritykselle tulee uusia, suuria toimitilatarpeita. Yhtiö rakentaa toimitiloja kysynnän perusteella, asiakasyritysten tarpeiden mukaan. Yhtiön strategiana on keskittyä pääosin teollisuusrakentamiseen. Strategiansa mukaisesti yhtiö on myynyt vuonna 2016 kolme kiinteistöään: Rantakylän ostoskeskuksen, Nolja-kan ostoskeskuksen ja yhden teollisuusrakennuksen.

4. Keskitettyjen konsernitoimintojen ja -palvelujen käyttö
Yhtiöt ilmoittivat käyttävänsä kaupungin järjestämiä keskitettyjä konsernitoimintoja ja palveluja mm. seuraavilta osin: Joensuun seudun hankintatoimen, Joensuun työterveyshuollon, konsernitiilin, takauksien, tilintarkastuksen, kaupunginlakimiehen, kaavoituksen, kadunrakennuksen, tonttipalvelujen, rakennuslupaviranomaisen ja tilakeskuksen osalta.
5. Riskienhallintajärjestelmien toimivuus tytäryhteisöissä
- 5.1 Riskienkartoitus yhtiöissä on katsottu olevan pääpiirteissään ajan tasalla ja se on tehty riittävän kattavasti.

Karelia Ammattikorkeakoulu Oy toteaa, että riskienkartoitus on ajantasalla ja se on päivitetty 2016.

Joensuun Kodit Oy mainitsee, että vuosittain laaditaan selonteko valvonnasta/konsernivalvonnasta ja riskienhallinnasta. Riskienkartoitus tehdään niin laajasti että mahdolliset riskipaikat tiedetään.

Opiskelija-asunnot Oy Joensuun Elli ilmoittaa, että riskikartoitus on tehty riittävän kattavasti, joka kerran vuoteen päivitetään.

Joensuun Yrityskiinteistöt Oy kertoo, että strategian mukaisesti yhtiö rakentaa kohtuullisen hintaisia toimitiloja yrityksille siten, että ei oteta merkittäviä taloudellisia riskejä. Riskinä voidaan pitää mahdollista pitkäaikaista ja syvää talouslamaa, joka vaikuttaisi vuokralaisyritysten talouteen ja vuokranmaksukykyyn sekä laskisi kiinteistöjen arvoa. Lainojen korkoriski on varauduttu tasapainottamalla yhtiön lainasalkku muuttuvakorkoisiin ja kiinteäkorkoisiin lainoihin. Tällä hetkellä painopiste on kiinteäkorkoisissa lainoissa. Kiinteäkorkoisia lainoja on 81 % ja vaihtuvakorkoisia lainoja on 19 % yhtiön lainakannasta. Korkeiden noustessa on 81 % yhtiön lainojen koroista vakioitu kiinteiksi kuluiksi. Kiinteä korko on sovittu lainakohtaisesti useimmiten kymmeneksi vuodeksi eteenpäin. Tällä hetkellä on poikkeuksellisen matala korkotasoa, jolloin yhtiö hyötyy muuttuvakorkoisten lainojen matalista koroista.

- 5.2 Yhtiöiden taloudellisten riskien seuranta ja arviointi on nähty myös kattavaksi.

Joensuun Kodit Oy mainitsee, että talous- ja riskitilanne raportoidaan hallitukselle kuukausittain.

Opiskelija-asunnot Oy Joensuun Elli toteaa, että yhtiön taloudellisten riskien seuranta ja arvioinnin kattavuuden tilanne ei ole huono, mutta parannettavaa on.

- 5.3 Riskienhallinta- ja seuranta on vastuutettu selkeästi ja riskienhallintaan on nähty olevan pääsääntöisesti riittävä asiantuntemus.

Itä-Suomen Liikuntaopisto Oy toteaa, että riskienhallinnan asiantuntemusta on vaikea arvioida. Asian saattaa luulla olevan hallinnassa, vaikka se ei olisikaan.

Joensuun Kodit Oy kertoo, että toimitusjohtaja vastaa riskienhallinnan seurannasta ja raportoinnista hallitukselle. Riskipaikat on tunnistettu ja niitä arvioidaan säännöllisesti ja tarvittaessa tehdään toimenpiteitä, esimerkiksi rahoitusriskien arvioinneissa käytetään rahoituslaitosten asiantuntemusta hyödyksi. Lainasalkun analysointi ja riskien arviointi tullaan toteuttamaan vuoden 2017 aikana.

Opiskelija-asunnot Oy Joensuun Elli toteaa riskienhallinnan asiantuntemuksesta, että he käyttävät apuna mm. vakuutusyhtiötä ja pankkia.

5.4 Yhtiöiden mukaan toteutuneiden riskien ennakoinnissa on onnistuttu ajallisesti ja rahamääräisesti (esim. vakuuttamalla).

6. Muuta sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta tai yhtiöiden kehittämistarpeista:

Karelia Ammattikorkeakoulu Oy mainitsee, että ammattikorkeakoulun hallitukselle raportoidaan taloudellisesta tilanteesta ja mahdollisista riskeistä ja neljännesvuosittain sijoitus- ja tki-toiminnasta. Vuosittain suoritetaan sisäistä valvontaa hallituksen vahvistamiin kohteisiin.

Opiskelija-Asunnot Oy Joensuun Elli toteaa, että tarkastuslautakunta tarkasti hankintoja, tätä pidettiin hyvänä käytäntönä, vaikka tilintarkastajat samoja asioita käyvätkin lävitse.

Joensuun Seudun Kehittämisyhtiö JOSEK Oy täsmentää, että Josek Oy:ssä on ISO 9001 standardin mukainen sertifioitu laatu- ja johtamisjärjestelmä, joka pitää sisällään myös riskienhallinnan, säännölliset johdon katselmukset ja jatkuvan parantamisen periaatteet.

Joensuun Yrityskiinteistöt Oy kertoo, että yhtiön on pysyttävä kehityksessä mukana, modernisoitava ja tehostettava toimintojaan jatkuvasti. Mitään erityistä kehittämisaluetta tai tiettyä ongelmaa ei yhtiössä nähdä olevan, vaan he kehittävät tasaisesti yhtiön eri alueita. Teollisuusrakentamisen tärkein hanke lähivuosina on GreenPark, älykäs Yrityspuisto Penttilässä. Oman henkilöstön määrä / palvelujen ostaminen ulkopuolisilta yrityksiltä on viety yhtiössä erittäin pitkälle, sillä yhtiöllä on vain kaksi omaa työntekijää toimitusjohtajan lisäksi (kiinteistöpäällikkö ja toimistosihiteeri), joten oman henkilöstön määrä on minimissään. Muut palvelut hankitaan ostopalveluna, mikä on kustannustehokasta: Ostetaan vain ne palvelut, joita todella tarvitaan.

4.6. Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

4.6.1 Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut

	2016	2015
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	308 191	302 795
Toimintakulut	-705 537	-692 934
Osuus osakkuusyritysten voitosta / tappiosta	-59	160
Toimintakate	-397 405	-389 979
Verotulot	262 306	261 994
Valtionosuudet	193 982	187 018
Rahoitustuotot ja -kulut:		
Korkotuotot	594	532
Muut rahoitustuotot	5 082	4 896
Korkokulut	-5 600	-7 024
Muut rahoituskulut	-442	-893
Vuosikate	58 518	56 544
Poistot ja arvonalentumiset:		
Suunnitelman mukaiset poistot	-52 311	-50 205
Arvonalentumiset	-1 688	-700
Satunnaiset erät	0	-3
Tilikauden tulos	4 519	5 636
Tilinpäätössiirrot	60	-217
Tilikauden verot	-396	-414
Laskennalliset verot	-738	-643
Vähemmistöosuudet	3	-207
Tilikauden ylijäämä	3 448	4 154
KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot / Toimintakulut (%)	43,7	43,7
Vuosikate / Poistot, (%)	108,4	111,0
Vuosikate, euroa / asukas	771,2	748,0
Asukasmäärä	75 881	75 572

4.6.2 Konsernirahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	2016	2015
Toiminnan rahavirta	1 000 €	1 000 €
Vuosikate	58 518	56 544
Satunnaiset erät	0	-3
Tilikauden verot	-396	-414
Tulorahoituksen korjauserät	-4 535	-4 491
Toiminnan rahavirta yhteensä	53 586	51 635
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-84 405	-81 863
Rahoitusosuudet investointeihin	1 801	3 842
Pysyvien vastaavien luovutustulot	8 424	6 596
Investointien rahavirta yhteensä	-74 181	-71 425
Toiminnan ja investointien rahavirta	-20 594	-19 789
Rahoituksen rahavirta		
Antolainojen muutokset		
Antolainsaamisten lisäykset	-2 551	-1 852
Antolainasaamisten vähennykset	84	112
	-2 468	-1 740
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	59 533	61 082
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-42 342	-38 051
Lyhytaikaisten lainojen muutos	15 905	4
	33 095	23 034
Oman pääoman muutokset	681	1 462
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-533	-15 065
Vaihto-omaisuuden muutos	-151	51
Saamisten muutos	-3 764	4 152
Korottomien velkojen muutos	-1 465	-3 188
	-5 913	-14 050
Rahoituksen rahavirta	25 396	8 706
Rahavarojen muutos	4 801	-11 083
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	126 032	121 231
Rahavarat 1.1.	121 231	132 314
	4 801	-11 083
KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta t€	-80 087,1	-81 035,5
Investointien tulorahoitus (%)	70,8	72,5
Pääomamenojen tulorahoitus (%)	45,9	48,0
Lainanhoitokate	1,4	1,4
Kassan riittävyys (pv)	54,7	52,3

4.6.3 Konsernitase ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA	31.12.2016 1 000 €	31.12.2015 1 000 €	VASTATTAVAA	31.12.2016 1 000 €	31.12.2015 1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT	762 099	735 151	OMA PÄÄOMA	370 342	368 058
Aineettomat hyödykkeet	7 608	6 214	Peruspääoma	223 037	223 037
Aineettomat oikeudet	2 946	3 080	Arvonkorotusrahassto	6 982	8 297
Muut pitkävaikutteiset menot	4 662	3 128	Muut omat rahastot	76 482	76 408
Ennakkomaksut	0	6	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	60 394	56 162
Aineelliset hyödykkeet	733 917	711 956	Tilikauden yli-/alijäämä	3 448	4 154
Maa- ja vesialueet	85 050	84 516	VÄHEMMISTÖOSUUDET	7 925	7 368
Rakennukset	449 958	434 923	PAKOLLISET VARAUKSET	6 514	5 525
Kiinteät rakenteet ja laitteet	137 696	134 016	Eläkevaraukset	106	132
Koneet ja kalusto	22 528	18 827	Muut pakolliset varaukset	6 408	5 394
Muut aineelliset hyödykkeet	6 106	6 065	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	10 112	9 314
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	32 580	33 609	VIERAS PÄÄOMA	539 003	506 635
Sijoitukset	20 574	16 982	Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	365 127	351 234
Osakkuusyhteisöosuudet	10 357	9 535	Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	1 265	903
Muut osakkeet ja osuudet	4 041	3 738	Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	56 875	37 672
Muut lainasaamiset	5 452	2 980	Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	115 736	116 826
Muut saamiset	724	728	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>933 895</u>	<u>896 901</u>
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	4 460	3 130	KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT		
VAIHTUVAT VASTAAVAT	167 336	158 619	Omavaraisuusaste, %	40,6	42,0
Vaihto-omaisuus	1 620	1 469	Suhteellinen velkaantuneisuus, %	70,2	67,1
Saamiset			Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	63 841,4	60 316,0
Pitkäaikaiset saamiset	270	425	Kertynyt ylijäämä (alijäämä), € / asukas	841,3	798,0
Lyhytaikaiset saamiset	39 414	35 495	Konsernin lainat, € / asukas	5 561,4	5 146,0
Rahoitusarvopaperit	92 979	89 538	Konsernin lainakanta, 31.12., 1000 €	4 22 001,4	388 906,0
Rahat ja pankkisaamiset	33 053	31 693	Konsernin lainasaamiset 31.12., 1000 €	5 452,1	2 980,0
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>933 895</u>	<u>896 901</u>	Kunnan asukasmäärä	75 881	75 572

5. Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

5.1. Tilikauden tuloksen käsittely

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle tilikauden 2016 tuloksen käsittelyä siten, että

- investointivarauksia puretaan yhteensä 2 069 467,40, euroa seuraavasti
  - Siilaisen terveysaseman peruskorjaus ja laajennus 1 172 000,00
  - Rantakylän alavesisäiliön saneeraus, Joensuun Vesi 700 000,00
  - Sammutus- ja säiliöautojen hankinta, P-K pelastuslaitos 197 467,40

- investointivarausta tuloutetaan tuloslaskelmaan yhteensä 39 532,60 euroa seuraavasti
  - Sammutus- ja säiliöautojen hankinta, P-K pelastuslaitos 39 532,60

- tehdään edellä mainittuihin investointeihin kohdistuva poistoeron lisäys 2 069 467,40 euroa
- poistoeron vähennystä tehdään suunnitelman mukaan 2 240 186,21 euroa
- tilikauden ylijäämä 1 342 335,85 euroa siirretään taseen yli-/alijäämätilille
- Kiihtelysvaaran kulttuurirahaston tilikauden käyttö 3 300,00 euroa kirjataan rahaston vähennykseksi.

Lisäksi kaupunginhallitus esittää, että taseyksikkönä käsitellyn:

- tulevaisuusrahaston tilikauden ylijäämä 2 418 112,48 euroa siirretään rahaston ylijäämätilille
- elinkeinorahaston tilikauden ylijäämä 546 548,24 euroa siirretään rahaston ylijäämätilille.

5.2 Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Kunnan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen enintään neljän vuoden pituisena suunnittelukautena, jos talousarvion laatimisvuoden taseeseen ei arvioida kertyvän ylijäämää. Jos taseen alijäämää ei saada katetuksi suunnittelukautena, taloussuunnitelman yhteydessä on päätettävä yksilöidyistä toimenpiteistä (toimenpideohjelma), joilla kattamaton alijäämä katetaan valtuuston erikseen päättämänä kattamiskautena (alijäämän kattamisvelvollisuus).

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, on toimintakertomuksessa tehtävä selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

Joensuun kaupungilla ei ole taseessa kattamatonta alijäämää. Aiemmilta vuosilta kertynyttä ylijäämää oli vuoden 2016 alussa 26,2 milj. euroa. Tilikauden 2016 tulos oli 1,3 milj. euroa ylijäämäinen ja siten ylijäämää jää 27,6 milj. euroa alkaneelle vuodelle.

6. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

6. Talousarvion toteutuminen

6.1 Strategian ja palveluohjelmien talousarviovuoden tavoitteiden toteutuminen

Kaupungin päästrategiaa, Rajaton tulevaisuus, on toteutettu strategian toteuttamisohjelmilla ja talousarviollla. Keskeisiä toteuttamisohjelmia ovat elämänkaaren mukaiset palveluohjelmat: lasten ja nuorten, työikäisten ja ikääntyvien palveluohjelmat sekä kaupunkirakenneohjelma. Ohjelmissa on asetettu strategian päämääristä johdetut tavoitteet, aikataulut ja mittarit.

Palveluohjelmien ja kaupunkirakenneohjelman tavoitteet on esitetty talousarviossa ja tilinpäätöksessä kootusti, vaikka tavoitteet ja toimenpiteet kohdentuvat eri toimialoille. Toimialojen toiminnalliset tavoitteet ovat tuotannon kehittämistä koskevia tavoitteita, jotka tukevat palveluohjelmien tavoitteiden toteutusta.

Palveluohjelmien kärkihankkeet ja niiden tavoitteiden toteutuminen

KEHITTÄMISHANKE/KEHITTÄMISTAVOITE	PÄÄMITTARI	TP 2015	TAVOITE 2016	TOTEUMA 2016
Kärkihankkeet				
Lasten ja nuorten varhaisen tuen palvelut tukemaan yleisiä palveluja (vapari, varko, sote)	Lasten ja nuorten ennaltaehkäisevien ja varhaisen tuen palveluiden kustannukset yhteensä	22,9M€	23,4 M€	23,7 M€
	Lastensuojelun kustannukset	10,2M€	9,1 M€	10,2 M€
	Erikoissairaanhoidon kustannukset	4,6M€	4,1 M€	4,4 M€
	Kustannukset yhteensä	37,7M€	36,6 M€	38,3 M€
	Kodin ulkopuolelle pitkäaikaisesti sijoitettujen lukumäärä (hoitopäivät)	173 (48 522)	215 (54 000)	220 (50 334)
Kehitysvammaisten avopalvelujen vahvistaminen ja laitoshoidon purku (sote)	Kustannukset	14,2 M€	14,5 M€	15,5 M €
	Kustannukset kehitysvammaista kohden	29 306 €	31 897 €	32 011 €
	Käytössä olevat laitoshoidon paikat (lyhyt ja pitkäaikainen hoito)	20	14	1
	Tuetun asumisen asiakkaat	97	121	119
Ikäihmisten palvelujen ja hoidon oikea-aikaisuus (sote)	Hoidon ja hoivan sekä esh:n kustannus	64,6 M€	64,0 M€	63,8 M€
	Hoito ja hoiva ikäihmistä kohden	7 572 €	7 032 €	7093 €
	Kotona asuvien ikäihmisten osuus	89,6 %	89,3 %	89,7 %
	Pitkäaikaisessa hoidossa ikäihmisiä	10,4 %	10,7 %	10,3 %

Lasten ja nuorten palveluohjelman kärkihankkeen tavoitteiden toteutuminen

<p>Palveluohjelma: Lasten ja nuorten (sekä työikäisten ja ikäihmisten) palveluohjelma Kehittämishankeet: Lasten ja nuorten varhaisen tuen palvelut (sekä palveluohjauksen ja vastaanottotoiminnan kehittäminen) Tuotantopuolen vastuhenkilö: palvelupäällikkö ja tuotantojohtaja Tilaaajapuolen vastuhenkilö: tilaajaohjajat</p>	
<p>Hankkeen kuvaus: Hankkeessa ovat mukana kaikki palvelukeskukset ja se kytkeytyy kaikkiin kolmeen palveluohjelmaan.</p> <p>Joensuun kaupungin strategiassa 2013 (KV 17.6.2013) strategiseksi hankkeeksi valittiin lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisääminen. Lasten ja nuorten palveluohjelman (KV 31.3.2014, §34) kärkihankkeeksi valittiin lasten ja nuorten varhaisen tuen palvelut. Kärkihankkeessa osana maakunnallista sote-ratkaisua (loppuraportti 22.4.2015) valmisteltiin moniammatillinen toimintamalli, jonka keskiössä ovat hyvinvointiasemat ja niiden alueelliset lasten ja perheiden tiimit sekä keskitetty nuorten palvelukeskus.</p> <p>Strategian päivityksessä (KV 25.5.2015) tuotannon kehittämisen toimenpiteinä todetaan, että Nuorten palvelukeskuksen toimintamallia pilotoidaan ja palvelukeskus on valmis vuonna 2017 sekä valmistellaan hyvinvointiaseman konseptia pilottina Rantakylä. Alueellinen lasten ja perheiden tiimi pilotoidaan osana Rantakylän hyvinvointiasemaa.</p> <p>Hyvinvointiaseman pilotointiin liittyy myös strategian päivityksen tuotannon kehittämisen toimenpiteistä terveyskeskusten vastaanoton toimivuuden parantaminen sekä palveluohjauksen lisääminen.</p> <p>Kuntakokeilussa vuoteen 2016 saakka (KH 13.10.2014, §433) Joensuun kaupunki on sitoutunut lasten ja nuorten osalta kokeilemaan ja arvioimaan asiakasvastaavan merkitystä palveluprosessissa sekä yhteisen palvelusuunnitelman käyttömahdollisuuksia. Kokeilu toteutetaan Rantakylän hyvinvointiaseman aluetiimin ja nuorten palvelukeskuksen piloteissa.</p> <p>Päätavoite Hyvinvointia tuetaan tarjoamalla palveluja moniammatillisesti varhaisessa vaiheessa ja oikea-aikaisesti. Siten ehkäistään raskaan tuen palvelujen tarvetta ja varmistetaan resurssien tehokas käyttö varhaiseen tukeen.</p>	
Tavoitteet 2016	Toteutuma
<p>Pilotoidaan hyvinvointiaseman moniammatillista toimintamallia alueella Utra – Rantakylä – Mutala – Siihtala.</p> <p>Pilotoidaan nuorten palvelukeskuksen moniammatillista toimintamallia.</p> <p>Hyvinvointiaseman lasten ja perheiden aluetiimissä sekä nuorten palvelukeskuksessa kokeillaan asiakasvastaavaa sekä lapsen tai nuoren erilaisten palvelusuunnitelmien yhdistämistä.</p> <p>Kummankin pilotin kokemusten pohjalta tehdään esitykset jatkokehittämiseen.</p>	<p>Hyvinvointiaseman pilotti toteutui suunnitellusti Rantakylän alueella ja on jatkossa Siun soten hallinnoima.</p> <p>Nuorten palvelukeskus pilotti toteutui ja toiminnan kehittäminen jatkuu rajapintayhteistyönä kaupungin ja Siun soten välillä vuonna 2017.</p> <p>Nuorten palvelukeskus kokeili yhteistä asiakastietojärjestelmää (NT-TYPPI). Asiakas- ja käyttäjäkokemukset olivat positiivisia.</p> <p>Lasten ja perheiden aluetiimitoiminnan kehittämisessä kokeiltiin asiakasvastaavamallia sekä yhteisiä palvelusuunnitelmia ja kokemukset ovat olleet hyviä. Toimintaa jatketaan vuonna 2017 rajapintayhteistyönä Siun soten kanssa.</p>

Lasten ja nuorten palveluohjelman muiden kehittämishankkeiden tavoitteiden toteutuminen

Lasten ja nuorten palveluohjelman hankkeet	PÄÄMITTARI	TP 2015	TAVOITE 2016	TOTEUMA 2016
Yhteisöllinen toimintakulttuuri – kasvuyhteisön ja oppimisympäristön kehittäminen (varko)	Opetussuunnitelmaprosessin toteutuminen Kouluterveyskyselyn indikaattorit kiusaamiseen ja koulun työilmapiiriin liittyen	Uusi opetus-suunnitelma astuu voimaan syyslukukauden alusta 2016 Parannusta vuoteen 2013	Uusi opetus-suunnitelma otetaan käyttöön Tavoite koulujen ja päiväkotien vuosisuunnitelmissa	Vahvistettiin 27.6.2016 (VARKOLK) ja otettiin käyttöön 1.8.2016 alkaen Valtakunnallinen tiedonkeruu keskeytettiin. Kuntakohtaisia tuloksia ei saatu.
Monipuolistuvat varhaiskasvatustulokset (varko)	Päiväkotiasiakkaat kunnalliset, €/asiakas Yksityisen hoidon osuus Perhepäivähoitopaikkojen määrä Hoitoaikaperusteisen laskutuksen selvitys	12 106 14,5 % 504, joista hoitajan kodissa 444 Edellyttää sähköistä hoitoaikojen ilmoittamista, jota pilotoidaan Niinivaaran vuoropäiväkodissa	12 048 20 % Vuoden 2014 taso Kokeilu vuoropäiväkodissa	12 229 17,6 % 438, joista hoitajan kodissa 387 Hoitoaikaperusteista laskutusta pilotoitu Niinivaaran vuoropäiväkodissa. Hoidon käyttäminen nyt suunnitellumpaa: yöhoidon määrä vähentynyt ja lasten läsnäolot lyhentyneet. Vanhemmilta saatu hyvää palautetta mm. joustavuuden lisääntymisestä. Vaikutukset eivät näy vielä tulokertymässä, kun kokeilu kestänyt vasta syksyn.
Lasten ja nuorten kulttuuri- ja harrastepolku (vapari, varko)	Toimintamalli; integroiminen osaksi normaalitoimintaa Peittävyys	Integrointi käynnistetty 75 %	Integrointi valmis luokka-asteilta 1-6 70 %	Integrointi valmis 1-8 95 %
Koulutus kannattaa – Joensuun opiskelijalle huippukaupunki (tilaaja, varko)	Koulutus kannattaa teemavuoden toteutus laajassa yhteistyössä Oppilaitosten hakijamäärät Opiskelijoiden tyytyväisyyskysely; mm. kysymys haluaisiko valmistumisen jälkeen jäädä Joensuuhun?	Hanke toteutui suunnitelmien mukaisesti Joensuun kaupungin lukiot 455 Konservatorion ammatillinen 75 Siirretty myöhempään ajankohtaan	- Positiivinen kehitys 30 % kyllä 50 % ehkä	- Joensuun kaupungin lukiot 460 Konservatorion ammatillinen 77 -

Rantakylän hyvinvointiasema	PÄÄMITTARI	Lähtötilanne	TAVOITE 2016	TOTEUMA 2016
	Sektorimittaristosta moniammatillisen hyvinvointiasemakonseptin vaikuttavuusmittaristoon Hyvinvointiaseman TA-rakenne (nettokustannukset kukin erikseen)	Ensimmäisen luonnoksen mukaiset mittarit ja tavoitteet on esitetty tässä taulukossa. Lokakuussa 2015 varjo- eli hankebudjetti 2016 - Henkilöstö ja tilat, ei ostopalveluja	Kokeilun pohjalta luonnos 2 Hyvinvointiasemalle laadittu ensimmäinen TA-rakenne	Ei toteutunut
	Henkilöstön määrä - aluetiimi, joista - hyvinvointineuvolassa - vastaanotto ja palveluohjaus	Lokakuusta 2015 (hankebudjetti 2016)	Seuranta	44 11 23
	Lähetteet erikoissairaanhoidon ja mielenterveyskeskukseen sekä yhteispäivystyskäynnit	Tietoa ei ole kerätty alueellisen hyvinvointiaseman näkökulmasta	Tiedonkeruun organisointi-> 2016 luvut	ESH: ei saatavilla MT: ei saatavilla YP: 7964
PERHEKESKUS Lasten ja perheiden aluetiimi (moniammatillinen palvelu: hyvinvointineuvola / muu aluetiimi, koskee alueen lapsia ja lapsiperheitä), mittaristo on yhtenevä VM:n kanssa sovittujen kuntakokeiluindikaattoreiden kanssa.	Moniammatillista palvelua saaneet perhekunnat (lkm)	Tietoa ei ole aiemmin kerätty	Seuranta	6/2016 alk.7 kpl
	Jonotusaika kontaktista ensimmäiseen toimenpiteeseen (vrk)	Tietoa ei ole aiemmin kerätty	< 7 vrk	9/2016 alk.
	Nimetty asiakasvastaava (lkm ja %-osuus moniammatillista tukea vaativista)	Uusi toiminta, ei lähtötilannetta	90 %	6/2016 alk.7 kpl
	Yhteiset palvelusuunnitelmat (lkm ja %-osuus moniammatillista tukea vaativista)	Uusi toiminta, ei lähtötilannetta	90 %	6/2016 alk.7 kpl
	Yhteisestä palvelusuunnitelmasta kieltäytyneet (lkm ja %-osuus)	Uusi toiminta, ei lähtötilannetta	0 %	6/2016 alk.o
	Kantelut (lkm)	Tietoa ei ole aiemmin kerätty	0	0
	Lastensuojeluilmoitukset	Tietoa ei ole aiemmin kerätty alueellisesti	2016 luvut	261
	Asiakaskysely ja henkilöstökysely (keskiarvo, asteikko 1-4)	Uusi toiminta, ei lähtötilannetta	ka > 2,5	-
HYVINVOINTIASEMA Vastaanotto toiminta ja palveluohjaus (Koskee alueen koko väestöä lapsista ikäihmisiin, painopiste työikäiset ja ikäihmiset)	Vastaanottokäynnit (lkm), joista ilman ajanvarausta (lkm) sekä suhde henkilöstön työpäiviin	Tietoa ei ole aiemmin kerätty kootusti hyvinvointiasemalta	Seuranta	Rav.terapia 98 fysioterapia 630 Sos.ohjaus ja sos. talousneuv 87 Psyk. sh618 Päihdehoitaja 25
	Puheluihin vastaaminen	73% (7/2015)	> 90 %	79 %
	Sähköisten palveluiden käyttöaste ja Medinet-tilin käyttö	Mittaristo laaditaan syksyllä 2015	Mittaristo käytössä	Medinet tilin käyttö: 26 Nettineuv. asiakkaat 22 Sähköajanvaraus (%/käytett.olleista ajoista) 50 %
	Palveluun pääsy (lääkäri), T3 (kolmas vapaa aika)	Hyvä potku-hankkeesta syksyllä 2015	Määritetään syksyllä 2015	40 vrk

	Moniasiakkuudet ja hyvinvointisuunnitelmat	Uusi toiminta, ei lähtötilannetta	Mittarin rakentaminen	Integraatioasiakkaat 10 Mon.al.laaditut as.suunnitelmat 10
	Toimintamallista ja palveluohjauksesta kerran vuodessa toistuva asiakaskysely ja henkilöstökysely	Kyselyt laaditaan syksyllä 2015	Määritetään syksyllä 2015	10 10 -

Nuorten palvelukeskus	PÄÄMITTARI	Lähtötilanne	TAVOITE 2016	TOTEUMA 2016
Mittaristo on yhtenevä VM:n kanssa sovittujen kuntakokeiluindikaattoreiden kanssa	Sektorimittaristosta moniammatillisen nuorten palvelukeskuksen vaikuttavuusmittaristoon	Ensimmäisen luonnoksen mukaiset mittarit ja tavoitteet on esitetty tässä taulukossa.	Kokeilun pohjalta luonnos 2	1.7.-28.12.2016 -21 %
Organisaatiomittarit	Mielenterveyden ja psykiatrisen sairaanhoidon läheteiden määrä	APS Aikuispsykiatria (6 kk) 234 NEU Neurologia(6kk) 588 NPS Nuorisopsykiatria(6 kk) 98 YPS Yleissairaalapsykiatria(6 kk) 262 Yhteensä (6 kk)1298 Mielenterveyspalvelut (4 kk) (18-30) 112	-2 % -2% -2% -2% -2% -2%	+8 % -32 % -9 % -12 %
Työntekijämittari	18-29-vuotiaat syrjäytymisvaarassa olevat nuoret	3,1 % (2014)	3,1%	TEM tuottaa tilaston, ei vielä tietoa
	Yhteiset palvelusuunnitelmat (lkm ja %-osuus moniammatillista tukea vaativista)	Uusi toiminta, ei lähtötilannetta	90%	NT/TYPPI pilotti: 27 kpl/100 %
	Nimetty asiakasvastaava (lkm ja %-osuus)	Tietoa ei ole aiemmin kerätty	90%	NT/TYPPI pilotti:27 kpl/100 %
	Asiakastyöhön käytettävä aika	Tietoa ei ole aiemmin kerätty	< 2oh/vko	ei saatu tulosta
	Jonotusaika kontaktista ensimmäiseen toimenpiteeseen (vrk)	Tietoa ei aikaisemmin kerätty	< 4 vrk	4
	Palvelukeskuksen (kävijämäärä.) Käyntimäärä: ohjaus- ja neuvonta ja asiakaskäynnit	Tietoa ei ole aiemmin kerätty	Tiedonkeruu ja toimintamalli	kävijämäärä/ 730 (arvio) käyntimäärä /3 900
Asiakasmittari	Henkilöstökysely (Kuntakokeilu, keskiarvo, asteikko 1-5)	Uusi toiminta, ei lähtötilannetta	ka > 2,5,	ka 4
	Asiakaskysely palvelusta (Kuntakokeilu, keskiarvo, asteikko 1-5)	Uusi toiminta, ei lähtötilannetta	ka > 2,5	ka 4,5

Työikäisten kärkihankkeen tavoitteiden toteutuminen

Palveluohjelma: Työikäisten palvelut – Kehitysvammaisten palvelujen organisointi
Kärkihanke: Kehitysvammaisten asumispalveluiden avopainotteisuuden edistäminen
Tuotantopuolen vastuhenkilö: Sosiaalipalvelujen johtaja ja vammaispalvelupäällikkö
Tijajaapuolen vastuhenkilö: Sote tilaaja johtaja
Hankkeen kuvaus: Kehitysvammaisten avopalvelujen suunnitelmallinen kehittäminen. Kehitysvammaisten asumispalvelujen rakenneuudistus edellyttää laitosasumisen purkamisen ja asumisen järjestämisen taloudellisesti ja toiminnallisesti kestäväällä tavalla. Kokonaisuuden kustannukset on saatavissa, kun esh:n ensi vuoden talousarvioesitys saadaan.
Lähtötilanne: hankkeen alkutilanne TP 2013: 37 asiakasta, hoitopäivät 8 785 ja nettokulut 2,34 milj. euroa.

TOIMINNALLINEN TAVOITE	MITTARI	TP 2015	TAVOITE 2016	TOTEUMA 2016
Pysyvän laitosasumisen vähentäminen (asiakkaat on muutettu hoitopäiviksi, alle 10 asiakkaan osalta)	Hoitopäivät Kustannukset	2752 731 107 €	1 906 308 000 €	365 197 415 €
Kehitysvammaisten oman päivä- ja työtoiminnan kehittäminen:				
- Majakan uudet päivä- ja työtoimintatilat (Utra)	Suunnitelma valmis Toiminnan aloittaminen		8/2016	Toiminta on aloitettu 8/2016
- Nuorten päivätoiminnan kehittäminen (Nupa)	Päivätoiminnan ryhmät	2	2	3
Lasten ja nuorten tilapäisen viikonloppuhoitokorvauksen kehittäminen omana toimintana	Hoitopäivät oma toiminta	130	150	149

Työikäisten palveluohjelman muiden kehittämishankkeiden tavoitteiden toteutuminen

Työikäisten palveluohjelman hankkeet	PÄÄMITTARI	TP 2015	TAVOITE 2016	TOTEUMA 2016
Laaja vapaa-ajan mahdollisuuksien kirjo ja houkuttelevat tapahtumat ovat osa kaupungin vetovoimaa (vapari)	Kulttuuri- ja liikuntapalvelujen kustannukset, €/asukas	269	266	263
	Kärkitapahtumat Kärkitapahtumien kävijät	4 279 000	3 133 000	5 217 140
Aikuispsykiatristen avopalvelujen toiminnan kehittäminen (sote)	Kustannukset Aikuispsykiatrian integrointi	15,7 M€ Suunnitelma tehty	15,3 M€ Toteutus	15,4 M€ Integrointi toteutui
Terveysasemien vastaanotto toiminnan kehittäminen (sote)	Kustannukset Yhteispäivystyksen käyttö (PKSSK)	21,7 M€ Kehitetty Hyvä potku –mallin mukaan	21,3 M€ (sis. yht. päivystys)	23,0 M€ (sis. yht. päivystys)
Elinvoimaisia taajamia ja kyliä kehitetään (vapari, varko, sote)	Leader-rahoitus, €/Leader-alueen asukas	3,25 €/asukas	3,00 €/asukas	3,25€
	Avustusten kohdentumisen maaseutualueille, % kulttuuriavustuksista	20 % (asukasluvun mukainen suhde)	26 %	19 %
	Maaseutualueilla järjestettyjen tapahtumien osuus, % kulttuurityön ja kirjastojen tapahtumista	54 % (asukasluvun mukainen suhde)	26 %	51 %
Asukkaiden osallistumisen ja osallisuuden tukeminen (tilaaja ja vapari)	Kansalaislähtöisen kehittämisen toteuttaminen	Toteutus aloitettu	Kaksi hakukierrosta toteutettu	Kaksi hakukierrosta toteutettu
	KaKe-rahoitus, €/kanta-kaupungin asukas	0,67 €/as.	7,5€	10,5€/as.
	Osallistavia suunnittelu- prosesseja toteutettu	1	1	2

Ikääntyvien palveluohjelman kärkihankkeen tavoitteiden toteutuminen

<p>Palveluohjelma: Ikääntyvien palveluohjelma Kärkihanke: Ikäihmisten hoitoketjujen moniammatillinen kehittäminen Tuotantopuolen vastuuhenkilö: Hoito- ja hoivapalvelujen johtaja, vastuualueiden esimiehet Tilaaajapuolen vastuuhenkilö: Sote tilaaja johtaja Hankkeen kuvaus: Palvelujen järjestäminen niin, että ikääntyvät pystyvät asumaan omassa kodissaan niin kauan kuin se on turvallista. Raskaimpien palvelujen käytön vähentäminen: erikoissairaanhoidon ja pitkäaikainen hoito. Kokonaisuuden kustannukset on saatavissa kun erikoissairaanhoidon ensi vuoden talousarvioesitys saadaan. Lähtötilanne: Yli 75-vuotiaiden kotona asumisen peittävyys on matala (88,6 %). Pitkäaikaisen laitoshoidon peittävyys (3,4 %) ja erikoissairaanhoidon kustannukset ovat korkeat (2 429 €/yli 75 v.)</p>				
TOIMINNALLINEN TAVOITE	MITTARI (yli 75-vuotiaat)	TP 2015	TAVOITE 2016	TOTEUMA 2016
Hoitoketju toimii ja palvelut vastaavat asiakkaiden tarpeita ja ovat oikea-aikaisia				
- Kotona asumisen edistäminen	Omassa kodissa asuvien määrä Omaishoidon peittävyys Kotihoidon peittävyys Tehostetun palveluasumisen peittävyys	89,6 % 2,4 % 9,3 % 8,4 %	89,3 % 2,3 % 9,8 % 9,2 %	89,7 % 2,3 % 9,5 % 9,0 %
- Erikoissairaanhoidon jono-päiviä ei tule	Esh –jonopäivien määrä	70	100	42
- Erikoissairaanhoidon kustannukset alenevat	Hoitoketjun kustannukset ikäihmistä kohden	7572 €		7 093 €
- Pitkäaikaisen laitoshoidon peittävyys laskee yli 75 –vuotiailla	Laitoshoidon peittävyys	2 %	1,5 %	1,3 %
- Määritellään ja seurataan säännöllisten palvelujen piirissä olevien suhteellinen osuus ko. ikäryhmästä	Säännöllisten palvelujen piirissä olevat yli 75-vuotiaat ko. ikäryhmästä	22,1 %	Määritellään palveluja saavien osuus ko. ikäryhmästä	22,1 %

Ikääntyvien palveluohjelman muiden kehittämishankkeiden toteutuminen

Ikääntyvien palveluohjelman hankkeet	PÄÄMITTARI	TP 2015	TAVOITE 2016	TOTEUMA 2016
Ikääntyvien osallisuus ja toimijuus (sote)	Vanhusneuvoston kokoukset Seniorikorttien määrä	8 637	8 700	9 687
Asumisen ja kaupunkisuunnittelun ratkaisulla tuetaan ikäihmisten esteettömyyttä ja kotona asumista (sote, krak)	Hissikorjaukset Liikuntaesteiden poistot Kodin muutostyöt	4 taloa 4 taloyhtiötä 27 kohdetta	5 taloa 5 taloyhtiötä 22 kohdetta	4 taloa 3 taloyhtiötä 32 kohdetta
Monituottajamallia hyödynnetään: ikäihmisten palveluja tuottaa kaupunki, yritykset ja kolmas sektori (sote)	Kotihoidon palveluseteli-asiakkaat Kotihoidon palvelusetelin kustannukset Ostetut hoitopaikat	407 0,60 M€ 351	440 0,68 M€ 366	499 0,60 M€ 349

Kaupunkirakenneohjelman kehittämishankkeiden tavoitteiden toteutuminen

<p>Palveluohjelma: Kaupunkirakenneohjelma Kehittämishanke: Symmetrinen kaupunki Kaupunkirakenneyksikön vastuuhenkilö: kaavoituspäällikkö Tilaajapuolen vastuuhenkilö: tekninen johtaja</p>	
<p>Hankkeen kuvaus: Kasvusopimuksessa yhdeksi kasvun lähteeksi on tunnistettu kaupunkirakenteeseen perustuva kasvu. Keskeisenä teemana on Symmetrinen kaupunki – hankkeen kehittäminen. Hankkeelle on luotu yhteistyössä päättäjien ja muiden toimijoiden kanssa kehitysvisio ja suunnitellaan toteutuksen eteneminen.</p>	
Tavoitteet 2016	Toteutuma
<p>Hankekokonaisuutta viedään eteenpäin toimenpideohjelman mukaisesti. Asemanseudun asemakaavoitus etenee.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alueen kehittäminen sisällytetään kasvusopimuksen jatkona tehtävään sopimukseen valtion kanssa. Maanomistajien kanssa tehdään maankäyttösopimukset kustannusten ja hyötyjen jakamisesta. • Ratapihan parannushanketta edistetään käytettävissä olevin keinoin. • Siltojen ympäristön viihtyisyyttä parannetaan. 	<p>Symmetrisen kaupungin toimeenpanosuunnitelma on hyväksytty kaupunginhallituksessa 29.2.2016 ja saatettu kaupunginvaltuustolle tiedoksi 29.3.2016.</p> <p>Asemanseudun kaavan ja yleissuunnitelman luonnos olivat nähtävillä syyskuussa 2016. Silta-kadun siltojen toiminnallista luonnetta ja ympäristöä suunnitellaan Asemanseudun hankkeessa. Asemakaavaehdotuksesta päätetään kahdessa osassa keväällä 2017. Asemanseudun Ellin asemakaavaehdotus on valmistunut.</p> <p>Ratapihan asemakaavamuutos ja ratasuunnitelman luonnokset ovat olleet nähtävillä loppuvuonna 2016 ja ne valmistuvat päätettäväksi keväällä 2017.</p> <p>Sirkkalan sillan maatuot, palkit ja pilarit käsiteltävä ympäristövalaistus valmistui.</p>

<p>Palveluohjelma: Kaupunkirakenneohjelma Kehittämishanke: Tasapainoinen ja vaihtoehtoja tarjoava kaupunkirakenne Kaupunkirakenneyksikön vastuhenkilö: kaavoituspäällikkö, kaupungingeodeetti Tilaaajapuolen vastuhenkilö: tekninen johtaja</p>	
<p>Hankkeen kuvaus: Asumiselle ja työpaikoille on tarjolla vaihtoehtoisia suuntia ja täydennysrakentamista tuetaan olemassa olevien palveluverkkojen läheisyydessä.</p>	
Tavoitteet 2016	Toteutuma
<p>Tonttien luovutusohjelmassa on tarjolla tontteja useista eri suunnista, mutta uusia avauksia tehdään hallitusti.</p> <p>Papinkankaan työpaikka-alueen asemakaava on hyväksytty, ensimmäisen vaiheen toteuttamistoimet suunniteltu ja alueen markkinointi käynnistetty.</p> <p>Täydennysrakentamisohjelma valmistuu vuoden 2016 aikana. Täydennysrakentamista tukevia asemakaavatoimia on käynnissä.</p> <p>Vanhojen asemakaavojen uudistaminen jatkuu Heinävaarassa, Enossa ja Uimaharjussa.</p>	<p>Tonttitarjonta oli monipuolista. Uusia omakotitontteja luovutettiin Karhunmäestä, Multimäestä, Marjalasta, Utrasta ja Niittylahdesta. Kerrostalotontteja on luovutettu Penttilästä, Niinivaaralta ja Reijolasta.</p> <p>Papinkankaan työpaikka-alueen 1. asemakaava on lainvoimainen ja alueen toteutussuunnitelmat on laadittu. Tonttien rakentaminen voi alkaa keväällä 2017. Alueen markkinointi tehdään yhteistyössä mainostoimiston kanssa.</p> <p>Täydennysrakentamisohjelman laatiminen on käynnissä. Tavoitteet on hyväksytty. Päätöksenteko ohjelmasta ajoittuu kevääseen 2017.</p> <p>Heinävaaran, Enon ja Uimaharjun asemakaava-hankkeet ovat hyvässä vauhdissa.</p>

<p>Palveluohjelma: Kaupunkirakenneohjelma Kehittämishanke: Maankäytön toteuttamisohjelmatyötä (MATO-20) kehitetään edelleen Kaupunkirakenneyksikön vastuhenkilö: kaavoituspäällikkö, kaupungininsinööri Tilaaajapuolen vastuhenkilö: tekninen johtaja</p>	
<p>Hankkeen kuvaus: Maankäytön toteuttamisohjelma (MATO20) muodostuu vakiintuneeksi työkaluksi. Selkiytetään toimielinten vastuut kaupungin palveluverkon kokonaisuuden hallinnasta.</p>	
Tavoitteet 2016	Toteutuma
<p>Laaditaan palveluverkkosuunnitelmaan sisältyvä 10-vuotinen investointisuunnitelma, jossa esitetään sekä yleisten alueiden, että toimitilojen investoinnit.</p> <p>MATO-20 -ohjelman laatiminen vuosittain on vakiintunut toimintatapa. Ohjelman sisältöä yksinkertaistetaan ja laatimistapaa sujuvoitetaan. Investointisuunnitelma ja MATO-20 -ohjelma sovitetaan yhteen.</p> <p>MATO -20 -ohjelman uutena painopisteenä on täydennysrakentamisen ohjelmointi vuonna 2016.</p>	<p>Yhdyskuntatekniikan 10-vuotissuunnitelma ja liikuntapaikkasuunnitelma on tehty ja sovitettu samaan ohjelmaan. Toimitilainvestointien osalta työ eteni hieman, mutta kokonaisuuden yhteensovittaminen ei toteutunut.</p> <p>Kaupunginhallitus on hyväksynyt MATO-ohjelman 5.9.2016.</p> <p>Täydennysrakentamisen sovittaminen MATO-ohjelmaan siirtyy tuleville vuosille, koska ohjelma valmistuu vuonna 2017.</p>

<p>Palveluohjelma: Kaupunkirakenneohjelma Kehittämishanke: Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen Kaupunkirakenneyksikön vastuhenkilö: kaupungininsinööri Tilajapuolen vastuhenkilö: tekninen johtaja</p>	
<p>Hankkeen kuvaus: Kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita parannetaan.</p>	
<p>Tavoitteet 2016</p>	<p>Toteutuma</p>
<p>Laaditaan kantakaupungin ja muiden taajamien pyöräreittiverkon yleissuunnitelma. Jatketaan pyöräilyn reittipuutteiden poistamista.</p> <p>Toripysäköintilaitoksen toteutuksen selvittyä laaditaan keskustan pyöräpysäköinnin yksityiskohtainen suunnitelma ja aikataulutetaan sen toteutus yhdessä torin ja sen ympäristön pintarakenteiden toteutuksen kanssa.</p>	<p>Pyöräilyn ja jalankulun kehittämissuunnitelma valmistui vuoden 2016 lopussa ja siitä päätetään keväällä 2017.</p> <p>Kauppakadun pohjoispään rakentaminen pyöräkaduksi aloitettiin. Ns. rantaraitin kehittämisen yleissuunnittelu käynnistettiin välillä Sirkkalan silta – Ranta-Mutalantie.</p> <p>Pyöräilyväylien kuntoa on parannettu kohdenetuilla päällystys- ja kunnostustoimilla. On laadittu kartat hyvistä vapaa-ajan pyöräilyreiteistä.</p> <p>Torin ympäristön yleissuunnitelman tarkistus valmistui ja siinä määriteltiin myös pyörä-pysäköintialueet. Niskakadulle on toteutettu runkolukituksen mahdollistavia pyörätelineitä. Asemaseudun yleissuunnitelmaan on sisällytetty myös pyöräpysäköintisuunnitelma.</p>

<p>Palveluohjelma: Kaupunkirakenneohjelma Kehittämishanke: Kaupunkikeskus Kaupunkirakenneyksikön vastuhenkilö: kaavoituspäällikkö, kaupungininsinööri Tilajapuolen vastuhenkilö: tekninen johtaja</p>	
<p>Hankkeen kuvaus: Kaupunkikeskuksen ympäristöä ja liikenne- ja joukkoliikenneolosuhteita parannetaan.</p>	
<p>Tavoitteet 2016</p>	<p>Toteutuma</p>
<p>Toripysäköintilaitoksen yksityisrahoitteista toteuttamista koskeva selvitys valmistuu viimeistään kesäkuussa 2016.</p>	<p>Yhteistyösopimus toripysäköintilaitoksen toteuttamisesta on hyväksytty kaupunginhallituksessa ja allekirjoitettu. Myös toteuttamiseen liittyvät maanvuokrasopimukset on hyväksytty ja allekirjoitettu.</p>
<p>Laaditaan tarvittavat tarkennukset torin ja sen ympäristön pintarakenteita, toteutusta ja linja-autopysäkkejä koskeviin suunnitelmiin keskustan osayleiskaavan ja liikennesuunnitelman (2012) puitteissa.</p>	<p>Kauppatorin ja sen ympäristön yleissuunnitelman tarkistus valmistui, hyväksyttiin kaupunginhallituksessa ja katu- ja rakennussuunnitelman laatiminen käynnistyi.</p>
<p>Jatketaan keskustan liikennesuunnitelman mukaisten toimien suunnittelua ja toteutusta.</p>	<p>Keskustan liikennesuunnitelman toteutus etenee mm. Kauppakadun pohjoisosan katumuutosten toteuttamisella, jotka ovat käynnissä.</p>
<p>Ohjelmoidaan kaupunkikeskukseen kohdistuvat toimenpiteet osana Symmetrisen kaupungin toteuttamisen toimenpideohjelmia.</p>	<p>Kauppatorin ja sen ympäristön yleissuunnitelman tarkistus valmistui, hyväksyttiin kaupunginhallituksessa ja katu- ja rakennussuunnitelman laatiminen käynnistyi. Hankkeessa noudatettiin vahvasti myös symmetrisen kaupungin toimeenpano-ohjelmassa määriteltyä viisaan (fiksun) liikkumisen kehittämistä.</p>

6.2 Peruskaupungin toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

KAUPUNGINVALTUUSTO

Tilivelvollinen: kaupunginlakimies Mikko Kärkkäinen

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Tulosalue sisältää kaupunginvaltuuston toiminnan ja vaalit. Vuonna 2016 ei ollut säännönmukaisesti toimitettavia vaaleja. Vuonna 2017 järjestetään kunnallisvaalit.

Vaalien kustannukset jaetaan siten, että kaikissa vaaleissa valtio huolehtii keskitetysti materiaali- ja tietojärjestelmien kustannuksista ja kunta muista kustannuksista. Valtiollisissa vaaleissa oikeusministeriö kuitenkin suorittaa kunnille niiden äänioikeutettujen lukumäärään perustuvan korvauksen, jolla katetaan vaalien järjestämisestä kunnille aiheutuvia menoja.

SITOVUUSTASON YLITYKSEN SELITYS:

Tulosalueen talousarvio ylittyi noin 22 000 eurolla. Ylitys koostui erityisesti maksetuista palkoista ja palkkioista sekä palvelujen ostojen arvioidusta suuremmasta käytöstä (mm. ict-palvelut, painatukset ja ravitsemuspalvelut).

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	0	0	0	785	785
Toimintakulut	-251 100	0	-251 100	-274 055	-22 955
Toimintakate	-251 100	0	-251 100	-273 269	-22 169

TARKASTUSLAUTAKUNTA

110 Talouden ja hallinnon tarkastus

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat
- arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla
- arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää
- huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta
- valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi (1.6.2017 alkaen)
- valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tavoitteet 2016	Toteutuma
<p>Tarkastussuunnitelman mukaan valtuustokaudella arvioidaan kaikkien kaupunkikonsernin yhteisöjen toimintaa niiden toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisessa.</p> <p>Vuoden 2016 painopistealueita ovat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Joensuun, Kontiolahden ja Outokumpun yhteisen sosiaali- ja terveystoimen tarkastaminen. • Julkisen liikenteen arviointi. • Tilaaaja-tuottajamallin toiminnan arviointi mm. valtuustokyselyn pohjalta. • Lautakunta tekee arviointikäyntejä. • Sidonnaisuusilmoituksista aiheutuvat toimenpiteet (Kuntalaki 84 § 1.6.2017 alkaen). • Valtuustokyselyn analysointi ja julkistaminen.	<p>Joensuu-Kontiolahti-Outokumpu sote-yhteistoiminta-alueen tarkastuksen toimikunta antaa oman arviointikertomuksen, joka liitetään kunkin kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen yhteyteen.</p> <p>Kuultavina oli logistikko, Vammaisneuvoston puheenjohtajisto ja vammaispalvelupäällikkö vammaiskuljetuspalveluista.</p> <p>Toteutettiin valtuustokysely.</p> <p>Tehtiin arviointikäynti Rantakylän hyvinvointiasemalle.</p> <p>Sidonnaisuusilmoitusten seurantaan hankittu tietojärjestelmä.</p> <p>Tulokset arviointikertomuksen 2015 liitteessä.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Tilintarkastuksen kilpailuttaminen ja valinta 2017-. • Lisäksi suoritetaan vuoden aikana esiin tulevia, tarpeelliseksi katsottavia arviointitehtäviä resurssien puitteissa. 	<p>Kilpailutus ja valinta suoritettu.</p> <p>Kaupunkikonsernin hankintoja arvioitiin ja laadittiin arviointikertomus, joka annettiin valtuustolle 28.11.2016, sekä mm. yhteistyöta- paaminen Kuopion kaupungin tarkastuslata- kunnan kanssa 15.8.2016, kuultiin strategia- johtajan selvitys Joensuun kaupungin kehittä- mishanke toiminnasta, kuultiin selvitys Se- nioripihan toiminnasta ja seurattu aktiivisesti kaupungin ja rakentajan välistä kiistaa Joen- suu Arenasta.</p>
--	--

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	4 000	0	4 000	3 957	-43
Toimintakulut	-120 000	0	-120 000	-102 850	17 150
Toimintakate	-116 000	0	-116 000	-98 893	17 107

KAUPUNGINHALLITUS

Tilivelvollinen: kaupunginjohtaja Kari Karjalainen

Kaupunginhallituksen tehtävänä on vastata kaupungin kilpailukyvyyn ja elinvoiman kehittämisestä, kaupunkistrategian valmistelusta, konsernin ohjaus- ja johtamisjärjestelmän kehittämisestä, omistajapolitiikasta ja kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämisestä.

120 Yleishallinto

Tilivelvollinen: kaupunginsihteeri Jari Horttanainen, talous- ja strategiajohtaja Risto Väänänen/vs. talous- ja strategiajohtaja Ilpo Huurinainen

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Tulosalue sisältää mm. kaupunginhallituksen toiminnasta aiheutuvat menot, sisäisen tarkastuksen menot, tonttien myyntivoitot, valtiolle maksettavat verotuskustannukset, edunvalvonnasta aiheutuvat menot, jäsenmaksut, yhteisöjen avustukset ja kansainvälisen toiminnan menot, käyttövarausmäärärahat eri tarkoituksiin sekä kehittämistoiminnan.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tavoitteet 2016	Toteutuma
Organisaatorakenne uudistetaan maakunnallinen sote-ratkaisu huomioiden.	Kaupungin organisaatorakenne on päivitetty vastaamaan uutta toimintaympäristöä. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 20.6.2016 uuden Joensuun organisaation. Muutos tuli voimaan 1.1.2017.
Konserniohje päivitetään.	Konserniohjeiden päivittäminen siirtyi vuodelle 2017.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	3 009 000	1 500 000	4 509 000	6 239 834	1 730 834
Toimintakulut	-12 609 000	-209 000	-12 818 000	-13 163 442	-345 442
Toimintakate	-9 600 000	1 291 000	-8 309 000	-6 923 608	1 385 392

140 Työllistäminen

Tilivelvollinen: henkilöstöjohtaja Sari Lempiäinen

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Tulosalue sisältää työllistämisen palkkatuen, kaupungin maksuosuuden yli 300 päivää maksetusta ns. passiivisesta työmarkkinatuesta, koululaisten ja opiskelijoiden kesätyöllistämisen sekä henkilöstön sijoituspalvelut. Määrärahasta katetaan työllisyysyksikön toiminta- ja palkkakulut sekä työllistämiprojektien kaupungin rahoitusosuudet sekä yhdistyksille myönnettävät toimintatuet ja työllistämislisät.

Kaupungin työllisyyspolitiikan painopiste on työmarkkinatuen kuntaosuutta saavien henkilöiden ohjaaminen palvelutarpeen mukaisiin sosiaali- ja terveyspalveluihin sekä kaupungin työllisyyspalveluihin. Henkilöstöyksikköön kuuluva työllisyysyksikkö koordinoi kaupungin työllisyyspalvelujen kehittämistä ja työllisyysdenhoidon yhteistyön edistämistä.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tavoitteet 2016	Toteutuma
Työmarkkinatuen kuntalaskutuksen määrä on enintään 7,875 milj. euroa. Tämä edellyttää seuraavia toimintatapoja ja niiden kohdentamista työmarkkinatuen kuntaosuutta saaviin henkilöihin:	Toteutuma oli 8,9 milj. euroa, ylitystä alkupe- räiseen budjettiin 1,0 milj. euroa. Syyskuun ta- lousarviomuutoksen yhteydessä kaupungin- valtuusto lisäsi työmarkkinatuen määrärahaa 700 000 eurolla. Ylitys muutettuun talousarvi- oon nähden oli siten 0,3 milj. euroa. Joulukuussa 2015 työmarkkinatukilaskulla oli 1721 henkilöä, vastaavasti joulukuussa 2016 laskulla oli jo 1915 henkilöä eli 194 henkilöä enemmän.
Tehostamme kaupungin työmarkkinatukilas- kun uusien asiakkaiden palveluohjausta yh- teistyössä TE-toimiston kanssa, olemme yh- teydessä uusiin asiakkaisiin 1 – 2 kuukauden kuluessa siitä, kun he tulevat laskulle.	Uusia henkilöitä laskulle tuli vuonna 2016 yht. 1407, joista työllisyysyksikön asiakkuuteen siirtyi 305, sosiaalipalvelujen asiakkuuteen 190, TYP-asiakkuuteen 106 ja (pelkästään) TE- toimiston asiakkuuteen jäi 806 henkilöä. Asia- kasvastuut sovittiin kerran kuukaudessa pala- laverissa. Työllisyysyksikköön asiakkuuteen tul- leet kontaktoitiin n. kuukauden sisällä ao. pa- laverista.
Työllistämme tai mahdollistamme työtä noin 430 henkilölle. Tämä tarkoittaa palkkatuki- työtä tai oppisopimusta kaupungilla. Se voi tarkoittaa myös työskentelyä palkkatuella mahdollisesti siirrettynä kaupungilta tai Joen- suu -lisän avulla yrityksissä tai yhdistyksissä.	Mahdollistimme työtä 331 henkilölle.
Lisäksi kaupunki rekrytoi entistä useampia työmarkkinatuen kuntaosuutta saavia henki- löitä sijaisuuksiin ja kausiluontoisiin työtehtä- viin. Rekrytointi kohdennetaan tällä tavalla ko- rostuneesti myös nuoriin työttömiin.	Sijaisuuksiin rekrytoitiin 70 henkilöä maini- tuista kohderyhmistä.

<p>Tarjoamme aktivointitoimena kuntouttavaa työtoimintaa keskimäärin 350 työmarkkinatuen kuntaosuutta saavalle henkilölle kuukaudessa. Kokonaisuutena kaupungin kuntouttavan työtoiminnan paikkoja lisätään 500:aan ja noin 100 henkilölle palvelu hankitaan ostopalveluna. Kuntouttava työtoiminta on siten osittain sosiaalipalvelua ja osittain se kohdennetaan erityisesti työmarkkinatuen kuntaosuutta saaville.</p>	<p>Kuntouttavassa työtoiminnassa oli työmarkkinatukilaskulta keskimäärin 190 henkilöä/kk ja muita keskimäärin 229 henkilöä/kk.</p>
<p>Tarkistamme, että jatkossa rahoittamiimme työllisyyttä edistäviin hankkeisiin sisältyy laskulla olevien henkilöiden aktivointitoimia</p>	<p>Vuonna 2016 päätettiin KAJO-keskus –hankkeen rahoituksesta. Hankkeen rahoituksessa tavoitteeksi asetettiin 70 työmarkkinatukilaskulla olevan henkilön työhönvalmennus/työntönsintä vuodessa. Toteuma oli 87 henkilöä.</p>
<p>Toteutamme 1.1.2016 uudistuvan TYPin eli monialaisen yhteispalvelun Kelan ja TE-hallinnon kanssa niin, että se yhdistyy mahdollisimman luontevasti muuhun työllisyyspalveluumme. Ei ole toivottavaa aiheuttaa päällekkäisyyttä resurssien käyttöön eikä epäselvyyttä asiakkaisiin. TYP palvelee Joensuussa arviolta 1000 henkilöä, jotka ovat saaneet työmarkkinatukea yli 300 päivää tai ovat nuoria alle 30 -vuotiaita ja yli puoli vuotta työttömänä olleita tai ovat aikuisia yli vuoden työttömänä olleita, joilla on palveluiden yhteensovittamisen tarve.</p>	<p>Vuoden 2016 aikana TYP-palvelussa on ollut 554 henkilöä.</p> <p>TYP-palvelu on enemmän kuntoutuksellinen palvelu auttaen luomaan voimavaroja ja edellytyksiä kouluttautumiseen ja avoimille työmarkkinoille siirtymiseen. Työllisyysyksikön palvelu on ollut joko työkyvyn arviointia ja eläkeselvittelyjen koordinoitua tai työhön ja koulutukseen poluttavaa. Yhteistyötä on tehty saattaen vaihtaen työelämään kuntoutuneiden osalta.</p>
<p>Tarkastelemme yhdessä Nuorisoverstaan kanssa heidän toimintaansa kaupungin keskeisten työllisyystavoitteiden suuntaiseksi. Tarkistetaan vuoden 2015 aikana nuorisoverstaan ja kaupungin välinen sopimus siten, että siinä huomioidaan etsivän nuorisotyön ja kaupungin työllistämisen tavoitteet.</p>	<p>Etsivän nuorisotyön ja kaupungin työllistämisen tavoitteet huomioitiin vain alkuvuodesta, koska nuoria ohjautui Nuorisoverstaalle vahvemmin etsivän nuorisotyön tavoitteilla. Työmarkkinatukilaskulta Nuorisoverstaalla oli vuoden 2016 aikana 23 nuorta, muita nuoria 88.</p>
<p>Tutkimme, saammeko rakennettua toimivan ja taloudellisesti kannattavan mallin työttömien aitoon ja laajempaan työllistämiseen. Tarkoitus on selvittää, pystymmekö tarjoamaan työssäoloehdon täyttävää työtä entistä useammalle ja kuitenkin siten, että työn tarjoamisen ja samalla palkan maksamisen taloudellinen vaikutus on muutaman vuoden aikavälillä positiivinen myös työllisyysbudjetin näkökulmasta.</p>	<p>Kaupungin työllisyysmäärärahat riittivät 219 henkilön työllistämiseen kaupungille: työllistämistä 39 % oli ns. velvoitetyöllistettäviä, ei työmarkkinatukilaskulta. Lisäksi 6 % työllistettiin kaupungin työllisyystoiminnan resursseiksi. 55 % palkkatukityöllistämisen määrärahoista kohdentui siis työmarkkinatukilaskulla oleviin henkilöihin.</p> <p>Joensuu –lisällä saatiin työllistymään 3. sektorille ja yrityksiin yht. 19 henkilöä.</p>
<p>Tarjoamme yhdessä alueen yritysten ja toimijoiden kanssa aiempaa näkyvämmiin ja kattavammin työkokeilupaiikkoja. Työkokeiluihin otamme työmarkkinatuen kuntaosuutta saavia henkilöitä, nuoria ja muita työttömiä henkilöitä.</p>	<p>Kaupungin työkokeilupaiikat julkaistiin kaupungin internet –sivuilla sekä rakennettiin toimintamalli työkokeilupaiikkojen koordinoituihin työllisyysyksiköistä. Kaupungin työkokeilupaiikat linkitettiin Hyvatyypin fi –sivuille.</p>

Tehostamme työllistymismahdollisuuksia myös julkisten hankintojen sosiaalisten kriteerien avulla.	Osallistuttiin sosiaalisten kriteerien määrittämiseen yhdessä hankinnassa. Osallistuttiin yrityksille suunnattuihin hankintailtoihin, joissa kerrottiin kaupungin työllisyyspalveluista yrityksille.
Teemme työllisyyspalveluiden terveydenhoitajan ja lääkärin toimesta työttömien työ- ja toimintakyvyn sekä kuntoutusmahdollisuuksien arviointiin keskittyviä tarkastuksia. Käytännössä terveydenhoitajamme kontaktoi kuukaudessa noin 70 henkilöä, joista hän ohjaa työkyvyttömät tai eri toimijoiden kuntoutuspalveluiden tarpeessa olevat lääkärille. Seurantatiedon perusteella noin 25 % lääkärille ohjautuneista asiakkaista päätyy eläkkeelle tai pitkälle sairauslomalle ja noin 50 % kuntoutuspalveluihin.	Terveydenhoitajan toimesta tehtiin terveystarkastuksia 186 henkilölle hoitaen myös työkyvyn arvioinnin prosesseja. Lääkärillä kävi 180 henkilöä vuoden aikana.
Tarjoamme perinteiseen tapaan kesätyötä noin 200 joensuulaiselle koululaiselle ja opiskelijalle.	Kesätyössä oli 175 nuorta.

SITOVUUSTASON YLITYKSEN SELITYS:

Tulosalueen talousarvion ylitys kohdistui Kelalle maksettavaan työmarkkinatuen kuntaosuuteen. Työmarkkinatukilaskutuksen määrä ylitti muutetun talousarvion runsaalla 0,3 milj. eurolla. Ylitystä selittää työllisyystilanteen heikkeneminen vuoden 2016 aikana, minkä johdosta pitkäaikaistyöttömien ja työmarkkinatukilaskulla olevien henkilöiden määrä kasvoi talousarviossa arvioidusta tehdyistä aktivointitoimenpiteistä huolimatta. Joulukuussa 2015 työmarkkinatukilaskulla oli 1721 henkilöä, vastaavasti joulukuussa 2016 laskulla oli jo 1915 henkilöä eli 194 henkilöä enemmän.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	1 227 000	0	1 227 000	995 664	-231 336
Toimintakulut	-11 656 000	-700 000	-12 356 000	-12 392 389	-36 389
Toimintakate	-10 429 000	-700 000	-11 129 000	-11 396 725	-267 725

150 Konsernihallinto

Tilivelvollinen: kaupunginsihteeri Jari Horttanainen, talous- ja strategiajohtaja Risto Väänänen/vs. talous- ja strategiajohtaja Ilpo Huurinainen, henkilöstöjohtaja Sari Lempiäinen

Konsernihallinnon tehtävänä on johtaa, ohjata ja valvoa kaupunkikonsernin toimintaa kaupunginjohtajan johdolla. Konsernihallinto vastaa kaupungin strategian ja talouden johtamisesta, tilaajan asioiden valmistelusta, henkilöstövoimavarojen johtamisesta, kaupunkikehityksestä ja kilpailukyvyistä sekä johdon tuesta.

Konsernihallinto koostui hallintoyksiköstä, talous- ja strategiayksiköstä, henkilöstöyksiköstä ja kaupunkirakenneyksiköstä. Kaupunkirakenneyksikön toiminta ja talous sijoittuvat kaupunkirakennelautakunnan toimialalle. Tulosalue sisältää myös henkilöstöyksikköön kuuluvan varahenkilöstön, joka korvaa sijaistyövoiman käyttöä. Talous- ja strategiayksikön tehtävänä on vastata muun ohella tietohallinnon järjestämisestä, yhteensovituksesta ja ohjauksesta.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tavoitteet 2016	Toteutuma
<p>Joensuun kaupungin viestinnän uudistaminen uuden kuntalain sisällön ja hengen mukaisesti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Joensuun Uutisten ilmestymiskertojen lisääminen. • Lehteä tukevan verkkojulkaisun toteuttaminen. • Erityisryhmien viestintäsovellutusten toteuttaminen. • Lisääntyvä läsnäolo ja tavoitettavuus sosiaalisessa mediassa.	<p>Joensuun uutiset ilmestyy nyt 10 kertaa vuodessa, aikaisemmin neljä kertaa vuodessa. Samalla lehden konseptia uudistettiin uutisemmaksi ja iskevämmäksi.</p> <p>Verkkolehdi www.joensuunuutiset.fi julkaistiin huhtikuussa 2016. Verkkolehdessä on samoja juttuja kuin paperisessa lehdessä, mutta juttuja on taustoitettu laajemmin. Lisäksi verkkolehdessä on sisältöä, muun muassa videoita, jota paperilehdessä ei ole. Verkkolehdessä on järjestetty kaupunkilaisille säännöllisesti myös chat-keskustelutilaisuuksia. Verkkolehdessä on ollut vuoden 2016 aikana noin 30 000 kävijää.</p> <p>Viittomakielisten tiedotteiden julkaiseminen aloitettiin huhtikuussa 2016. Viittomakielellä julkaistaan kuukausittain 2-4 uutista. Viittomakieliset videotiedotteet ovat katsottavissa verkkolehdessä ja kaupungin YouTube-kanavalla. Uutisia julkaistaan säännöllisesti myös englanniksi ja venäjäksi.</p> <p>Kaupungin virallinen Facebook-sivu ja harrastajien ylläpitämä Joensuuta käsittelevä Facebookin fanisivu yhdistettiin huhtikuussa 2016. Kaupungilla on tällä hetkellä Facebookissa yli 21 000 seuraajaa ja julkaisuilla on tavoitettu parhaimmillaan yli 200 000 Facebookin käyttäjää. Lisäksi on otettu uutenana välineenä käyttöön Instagram, jossa kaupungilla on noin 2000 seuraajaa.</p>

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	7 572 211	676 909	8 249 120	6 987 268	-1 261 852
Toimintakulut	-11 631 211	-769 845	-12 401 056	-10 481 548	1 919 508
Toimintakate	-4 059 000	-92 936	-4 151 936	-3 494 280	657 656

16o JOENSUUN TILAKESKUS-TASEYKSIKKÖ

Tilivelvollinen: tilakeskuksen johtaja Timo Korhonen

Joensuun Tilakeskus taseyksikön erillistilinpäätös on esitetty luvussa 9

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	43 201 000	0	43 201 000	44 935 203	1 734 203
Toimintakulut	-27 480 000	-30 000	-27 510 000	-29 824 731	-2 314 731
Toimintakate	15 721 000	-30 000	15 691 000	15 110 471	-580 529

190 Joensuun seudun hankintatoimi

Tilivelvollinen: hankintapäällikkö Mika Purmonen

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Tulosalue sisältää seudullisesta hankintatoimesta aiheutuvat menot ja tulot.

Joensuun seudun hankintatoimi on hallinnollisesti sijoitettu Joensuun kaupungin organisaatioon. Joensuun seudun hankintatoimi vastaa yhteistyötahojen tavaroiden ja palveluiden yhteishankinnoista. Hankintatoimi kilpailuttaa myös yhteistyötahojen erillishankintoja tarpeen vaatiessa ja resurssien niin salliessa.

Yhteistoimintasopimuksen on hyväksynyt 14 kuntaa ja 14 muuta tahoja, joiden tulee noudattaa hankintalaita.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tavoitteet 2016	Toteutuma
Sopimusaikaisen seurannan kehittäminen.	Hankintatoimen uuden sopimushallinnan käyttöönoton myötä sopimuseurantaa on pystytty kehittämään.
Sopimusten jalkauttamisen kehittäminen.	Hankintatoimeen on kehitetty sopimusten jalkauttamisen yhteinen toimintamalli.
Ostopaikkaluettelon informatiivisuuden lisääminen sekä tiedottamisen kehittäminen.	Uuden sopimushallinnan työpöydän jalkauttaminen on käynnistetty ja jalkautusta jatketaan keväällä 2017. Työpöydän myötä asiakkaiden tiedonhaku sopimuksista on helpottunut huomattavasti.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	612 000	0	612 000	635 934	23 934
Toimintakulut	-612 000	0	-612 000	-612 973	-973
Toimintakate	0	0	0	22 961	22 961

192 Sote-yhteistoiminta-alueen maksuosuus

Tilivelvollinen: talous- ja strategiajohtaja Risto Väänänen/vs. talous- ja strategiajohtaja Ilpo Huurinainen

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Sosiaali- ja terveyspalvelut on tilattu Joensuun ja Outokummun kaupunkien sekä Kontiolahden kunnan muodostamalta yhteistoiminta-alueelta, joka on vastannut palveluiden tuottamisesta.

Tältä tulosalueelta on maksettu Joensuun kaupungin osuus sosiaali- ja terveyspalveluista yhteistoiminta-alueen tilaajajaostolle sekä ne sosiaali- ja terveyspalveluiden eläkemenoperusteiset maksut ja varhemaksut, jotka ovat muodostuneet ennen yhteistoiminta-alueen käynnistämistä.

Yhteistoiminta-alueella sosiaali- ja terveyspalvelut on tilannut sosiaali- ja terveyspalvelujen tilaajajaosto, jolle kunnat osoittavat maksuosuutensa. Tilaajajaosto on tilannut palvelut sosiaali- ja terveyslautakunnalta.

SITOVUUSTASON YLITYKSEN SELITYS:

Tulosalueen talousarvio ylittyi runsaat 2,8 milj. euroa.

Joensuun maksuosuus yhteistoiminta-alueelle ylitti muutetun tilauksen 3,0 milj. eurolla. Ylityksestä 2,1 milj. euroa kohdistui erikoissairaanhoidon tilaukseen. Muun, ns. oman toiminnan ylitys oli vajaat 0,9 milj. euroa. Erikoissairaanhoidon talousarvio ylittyi sekä Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymän omien erikoisalojen osalta mutta myös erityistason (ostot muilta sairaanhoitopiireiltä) sekä erityisvelvoitteiden johdosta.

Oman toiminnan osalta sosiaalipalvelujen talousarvio ylittyi lähes 1,6 milj. euroa. Aikuissosiaalityön tilauksen ylitys oli vajaat 0,4 milj. euroa, vammaispalvelujen sekä perhepalveluiden tilausten ylitys 0,6 milj. euroa. Aikuissosiaalityön ylityksen aiheutti merkittävilta osin perustoimeentulotuen menot mukaan luettuna henkilöstömenot, kun perustoimeentulotuen käsittelyajat saatettiin lain edellyttämälle tasolle lisäresurssin turvin. Vammaispalveluissa ylitys kohdistui erityisesti henkilökohtaiseen tukeen sekä kehitysvammaisten asumisen ostopalveluihin. Ylitystä selittää talousarviossa arvioitua suurempi asiakasmäärä ja palvelutarpeen kasvu. Perhepalveluissa ylitys kohdistui lastensuojelun ostopalveluihin, jossa haasteellisten sijoitusten lisääntymisen johdosta keskimääräinen asiakaskohtainen hinta nousi vuoden 2016 aikana. Oman toiminnan ylitystä pienensi hoito- ja hoivapalveluiden sekä hallinnon ja talouspalveluiden talousarviota pienempi toteutuma.

Tulosalueen ylitys jäi kokonaisuutena hieman yhteistoiminta-alueelle maksetun maksuosuuden ylitystä pienemmäksi ns. vanhojen eläkevastuiden (ennen yhteistoiminta-alueen perustamista aiheutuneet varhaiseläkemenoperusteiset ja eläkemenoperusteiset maksut) talousarviossa arvioitua pienemmän toteutumisen sekä Pohjois-Karjalan pelastuslaitos –liikelaitoksen ensihoidon aiempien vuosien ylijäämää koskevan palautuksen johdosta.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-230 531 000	-4 169 000	-234 700 000	-237 539 279	-2 839 279
Toimintakate	-230 531 000	-4 169 000	-234 700 000	-237 539 279	-2 839 279

195 Alueellinen pelastustoimi

Tilivelvollinen: talous- ja strategiajohtaja Risto Väänänen/vs. talous- ja strategiajohtaja Ilpo Huurinainen

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Tulosalue sisältää kaupungin maksuosuuden Pohjois-Karjalan pelastuslaitokselle. Yhteistoimintasopimuksen mukaisesti pelastustoimen menot jaetaan asukaslukujen suhteessa.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-5 452 000	0	-5 452 000	-4 611 378	840 622
Toimintakate	-5 452 000	0	-5 452 000	-4 611 378	840 622

Kaupunginhallitus yhteensä

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	55 621 211	2 176 909	57 798 120	59 793 902	1 995 782
Toimintakulut	-299 971 211	-5 877 845	-305 849 056	-308 625 740	-2 776 684
Toimintakate	-244 350 000	-3 700 936	-248 050 936	-248 831 838	-780 902

KAUPUNKIRAKENNELAUTAKUNTA

Tilivelvollinen: tekninen johtaja Anu Näätänen

Kaupunkirakennelautakunnan keskeisimpiä tehtäviä ovat kaavojen valmistelu ja tonttien luovutus sekä vastuu maa- ja vesialueiden, katujen, puistojen ja muiden yleisten alueiden hallinnasta, suunnittelusta rakentamisesta ja ylläpidosta.

Lautakunnan alainen seudullinen joukkoliikennejaosto vastaa joukkoliikennelain tarkoittaman toimivaltaisen viranomaisen tehtävistä Joensuun, Kontiolahden ja Liperin alueella.

Katsaus toimintavuoteen 2016

Vuoden 2016 talousarvion tavoitteet toteuttivat kaupungin 'Rajaton tulevaisuus' strategiaa. Talous toteutui kokonaisuudessa talousarviota paremmin ja myös keskeiset toiminnalliset tavoitteet on saavutettu.

Kaupunkirakenneyksikön tehtävänä on laatia toimialaansa liittyvät kaupunkikehityksen ennusteet, koordinoita maankäytön ja palveluiden yhteensovittamista ja vastata tähän liittyvän tiedon tuottamisesta ja hankinnasta. Tätä tehtävää palvelee maankäytön toteutusohjelma (MATO-20) ja sen yhteydessä laadittavat väestöennusteet. Maankäytön toteutusohjelma 2016 ja väestöennuste hyväksyttiin kaupunginhallituksessa syyskuussa.

Symmetrisen kaupungin kehittämistä on jatkettu määrätietoisesti ja toteuttamisohjelma hyväksyttiin helmikuussa 2016. Keskeisimpiä symmetrisen kaupungin toteuttamista tukevia toimia ovat olleet käynnissä oleva asemanseudun asemakaavan muutostyö, toripysäköintilaitoksen toteuttamissopimus ja sataman alueen asemakaavan hyväksyminen, joka luo mahdollisuuksia Green Park-yrityspaiston kehittämiseen.

Itä-Suomen yliopiston päätös opettajankoulutuksen keskittämisestä Savonlinnasta Joensuun kampukselle on vaikuttanut useisiin kaavahankkeisiin, joilla pyritään varmistamaan kaupungin sitoumuksen mukainen opiskelija-asuntotuotannon lisääminen hyvin saavutettavilla alueilla.

Lainvoiman sai kaikkiaan yhteensä 17 asemakaavaa, asemakaavan muutosta tai ranta-asemakaavaa. Uusien alueiden asemakaavoista merkittävimmät olivat Papinkankaan työpaikka-alueen ja Karhunmäen, Multimäen ja Niittylahden rannan uudet asemakaavat. Asemakaavoilla ja asemakaavamuutoksilla lisättiin kerrosalaa kaikkiaan lähes 440 000 k-m², josta asumisen osuus oli noin 180 000 k-m². Kaavoituksella on pystytty vastaamaan tontinluovutuksen tarpeisiin sekä varautumaan tulevaisuuden tarpeisiin.

Tonttien kysyntä jatkui edelleen kohtuullisen hyvänä ja kaikkiaan vuoden loppuun mennessä luovutettiin 118 tonttia, mikä oli 8 tonttia vähemmän kuin vuonna 2015. Luovutetuista tonteista 90 oli omakotitontteja, 16 kerros- ja rivitalotontteja ja 12 työpaikkatontteja. Tonttien luovutuksella on pystytty turvaamaan kaupungin kehittymisen edellytykset. Tontteja on luovutettu sekä myymällä että vuokraamalla. Omakotitontit luovutettiin pääasiassa vuokraamalla. Vuoden 2016 syksyllä otettiin käyttöön sähköinen tonttien hakujärjestelmä.

Vuoden 2016 merkittävät kiinteistökaupat olivat Lidlille myyty liiketontti Pilkosta ja kerrostalotonttien myynnit Penttilänrannasta ja Niinivaaralta sekä ns. pursiseuran huvilan myynti Hasaniemestä. Tonttien myynnille asetettu taloudellinen tavoite ylittyi. Kiinteistöjen luovutusvoitot olivat kaikkiaan yhteensä noin 5,1 milj.euroa.

Vuoden 2016 aikana hankittiin raakamaata noin 46 ha. Keskeisiä hankinta-alueita olivat Karhunmäki, Papinkangas ja Multimäki. Maanhankinnalla on turvattu kaupungin johdonmukainen asemakaavoitus sekä tonttien luovutus.

Onttolan vanhan haulikkoradan alueen puhdistamisesta on solmittu valtion jätehuoltosopimus ja puhdistaminen toteutetaan yhdessä ELY-keskuksen ja Kontiolahden kunnan kanssa. Kyseessä on I-luokan pohjavesialue, jonka läheisyydessä sijaitsee Joensuun Veden vedenottamo. Työt käynnistyivät loppuvuonna 2016 ja valmistuvat 2017.

Investointiohjelman mukaiset rakentamishankkeet ovat valmistuneet lähes talousarviosuunnitelman mukaisina muutamia hankkeita lukuun ottamatta. Merkittävin toteutumatta jäänyt hanke oli Raatekankaan eritasoliittymä, jonka toteutus siirtyi vuosille 2017-2018 valtion rahoituksen siirtymisen vuoksi. Lisäksi Ivon-tien ja Tikkamäentien kiertoliittymän valmistuminen siirtyi vuodelle 2017 urakoitsijasta johtuvista syistä. Investointimenojen toteutumaan vaikuttivat myös joidenkin keskeneräisten hankkeiden, merkittävimpana Ilosaaren peruskorjaus, osavaiheiden siirtyminen vuoden 2017 puolelle. Edellä mainituista syistä investointimenot toteutuivat noin 1,6 milj. euroa talousarviovarausta pienempinä. Merkittävin käynnissä oleva infrastruktuurin peruskorjaus- ja kehittämistoimi on Ilosaaren kunnostus, joka valmistuu kesällä 2017. Investointiohjelman toteuttamisella on varmistettu sekä tonttien luovutus että omaisuuden kunnosta huolehtiminen.

Kaupunki on ollut mukana pitkäkestoisessa kaupunkirakenneyksikön toimialaan liittyvässä oikeusprosessissa. Asfalttialan yritysten kartellia koskevassa asiassa on saatu Helsingin hovioikeuden ratkaisu ja asia on saatu päätökseen. Lemminkäinen Oy:n kanssa on päästy sopimukseen ja kaupunki on saanut yhteensä 846 089 euron korvaukset kartellista ja siihen liittyvistä oikeudenkäyntikuluista korkoineen. Korvaus koskee vuosien 1999 - 2001 päällysteurakkasopimusta. Kaupunkirakenneyksikön vuoden 2016 tulosta parantaa käyttötalouteen kohdentuva 153 122 euron korvaus ja investointimenojen vähennykseksi kohdentuva 112 052 euron korvaus.

Kaupunkirakenneyksikön toimialaan liittyvistä oikeusprosesseista jatkuu edelleen raakapuun hankintakartellin käsittely. Asian pääkäsittely Helsingin käräjäoikeudessa on käynnistynyt 2016 ja Joensuun edustajat ovat olleet kuultavina marraskuussa 2016. Asian pääkäsittelyn arvioidaan päättyvän alkuvuonna 2017 ja käräjäoikeuden tuomio asiasta saadaan todennäköisesti syksyllä 2017.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tavoitteet 2016	Toteutuma
Symmetrisen kaupungin toimeenpano-ohjelma valmistuu ja sitä toteutetaan.	Toimeenpano-ohjelma on hyväksytty kaupunginhallituksessa 29.2.2016 ja saatettu kaupunginvaltuustolle tiedoksi 29.3.2016. Ratapihan ja asemanseudun asemakaavamuutokset ja maankäytösopimukset ovat valmistumassa. Kauppatorin ympäristön yleissuunnitelman tarkistuksessa noudatettiin vahvasti myös symmetrisen kaupungin toimeenpano-ohjelmassa määriteltyä viisaan (fiksun) liikkumisen kehittämistä.
Kaupunkikeskuksen ympäristöä parannetaan.	Kauppatorin ja sen ympäristön yleissuunnitelman tarkistus valmistui, hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 24.10.2016 ja katu- ja rakennussuunnitelman laatiminen käynnistyi. Ilosaaren peruskorjausrakka ja Vapaudenpuiston parantamisen yleissuunnitelman laatiminen käynnistyivät ja valmistuvat vuonna 2017.

<p>Kaupunkikeskuksen liikenneolosuhteita parannetaan ja vahvistetaan joukkoliikenteen kilpailukykyä.</p>	<p>Joukkoliikenteessä on uudistettu vyöhykejako ja alennettu hiljaisten aikojen ja ydinkeskustan taksoja käytön lisäämiseksi. Joukkoliikenteen käyttäjämäärä on kasvanut 5,3 % vuodesta 2015 vuoteen 2016. Keskustan ja aseman alueiden pysäkkijärjestelyjen suunnittelu on käynnissä.</p> <p>Kauppakadun pohjoispään rakentaminen pyöräkaduksi aloitettiin. Toripysäköintilaitoksen toteuttamiseen tähtäävä yhteistyösopimus ja maanvuokrasopimukset tehtiin kaupungin ja Pohjois-Karjalan Osuuskaupan sekä Joensuun Toriparkki Oy:n kesken.</p>
<p>Asumiselle ja työpaikoille tarjotaan vaihtoehtoisia suuntia.</p>	<p>Vuoden 2016 rakentamiseen pientalotontteja on ollut haettavana Multimäestä, Karhunmäestä, Marjalasta, Niittylahdesta ja Utrasta. Kerrostalotontteja luovutettiin Penttilästä, Niinivaaralta ja Reijolasta.</p> <p>Työpaikkatontteja on tarjolla Pilkon, Marjalan, Raatekankaan, Reijolan ja Papinkankaan alueilta. Heinävaaran Muovilaakson asemakaavaehdotus on valmistunut.</p>
<p>Kehitetään elinvoimaisia taajamia ja kyliä.</p>	<p>Heinävaaran, Uimaharjun ja Enon kirkonkylän asemakaavojen uudistaminen on hyvässä vauhdissa.</p>
<p>Täydennysrakentamisohteja laaditaan.</p>	<p>Täydennysrakentamisohjelman laatiminen on käynnissä. Tavoitteet on hyväksytty. Päätöksenteko ohjelmasta ajoittuu kevääseen 2017.</p>
<p>Kävelyä ja pyöräilyä edistetään määrätietoisesti.</p>	<p>Syksyllä 2015 käynnistynyt asiakasraatointi jatkuu ja toiminta keskittyi erityisesti kadun käyttäjien ja hoidosta vastaavien vuoropuheluun pääpainona jalankulun ja pyöräilyn olosuhteiden parantaminen.</p> <p>Joensuun Tiedepuisto Oy:n kanssa yhteistyössä toteutettu Viisaan liikkumisen -hanke, jonka yhteydessä etsittiin ja kokeiltiin erilaisia kävelyä ja pyöräilyä tukevia ratkaisuja, päättyi vuoden lopussa. Hankkeen päärahoittaja oli Liikennevirasto.</p> <p>Kaupungin ja eri toimijoiden kanssa yhteistyössä on sovittu toteutettavaksi yhteinen "I cycle Joensuu" tiedotuskanava, missä eri toimijoilla on mahdollisuus tuoda esille kävelyä ja pyöräilyä edistäviä asioita. Suunnitelma toteutettavasta sivustosta on valmis, mutta varsinainen toteutus jää alkuvuoteen 2017.</p> <p>Pyöräilyn ja jalankulun kehittämissuunnitelma valmistui vuoden 2016 lopussa ja siitä päätetään keväällä 2017.</p>

	Kauppakadun pohjoispään rakentaminen pyöräkaduksi aloitettiin. Ns. rantaraitin kehittämisen yleissuunnittelu käynnistettiin välillä Sirkkalan silta – Ranta-Mutalantie. Niskakadulle on toteutettu uusia, runkolukituksen mahdollistavia pyörätelineitä.
Maankäytön toteutusohjelma on vakiintunut työkalu asumisen ja palveluverkon yhteensovittamiseen.	Kaupunginhallitus on hyväksynyt MATO-ohjelman 5.9.2016. Yhteistyömenettelyt ovat pääosin vakiintuneita.
Toimintajärjestelmiä kehitetään ja etsitään keinoja tuottavuuden parantamiseen.	Toimintajärjestelmän kehittämistä on jatkettu, mutta työ on edelleen kesken. Vuoden aikana laadittiin arkistotoimen edellyttämät toimintajärjestelmän työohjeet (TOS). Yhdyskuntatekniikan tulosalueella em. ohjeita täydennettiin mallidokumenteilla ja ohjeistuslinkeillä.

210 Kaupunkirakennelautakunnan yhteiset palvelut

Tilivelvöllinen: tekninen johtaja Anu Näätänen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	20 000	0	20 000	96 315	76 315
Toimintakulut	-1 600 000	0	-1 600 000	-1 261 219	338 781
Toimintakate	-1 580 000	0	-1 580 000	-1 164 904	415 096

240 Yhdyskuntasuunnittelu

Tilivelvöllinen: kaavoituspäällikkö Juha-Pekka Vartiainen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	6 372 000	0	6 372 000	5 817 591	-554 409
Toimintakulut	-8 932 000	0	-8 932 000	-8 713 382	218 618
Toimintakate	-2 560 000	0	-2 560 000	-2 895 791	-335 791

270 Maaomaisuus

Tilivelvöllinen: kaupungingeodeetti Timo Lajunen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	8 616 000	0	8 616 000	8 619 684	3 684
Toimintakulut	-2 231 000	0	-2 231 000	-1 983 752	247 248
Toimintakate	6 385 000	0	6 385 000	6 635 932	250 932

28o Yhdyskuntatekniikka

Tilivelvollinen: kaupungininsinööri Ari Varonen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	4 163 000	0	4 163 000	4 950 100	787 100
Toimintakulut	-12 139 000	0	-12 139 000	-12 858 243	-719 243
Toimintakate	-7 976 000	0	-7 976 000	-7 908 143	67 857

Tulosalueiden 210-280 toimintakatteiden summa

Kaupunkirakennelautakunta yhteensä

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	19 171 000	0	19 171 000	19 483 690	312 690
Toimintakulut	-24 902 000	0	-24 902 000	-24 816 596	85 404
Toimintakate	-5 731 000	0	-5 731 000	-5 332 906	398 094

SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUIDEN TILAAJAJAOSTO

Tilivelvollinen: sosiaali- ja terveyspalveluiden tilaajaohjaja Satu Huikuri

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Joensuun, Outokummun ja Kontiolahden sosiaali- ja terveyspalvelut on tuotettu yhteistoiminta-alueella. Palvelujen tilaajana on toiminut tilaajajaosto, jossa kaikki kunnat ovat olleet edustettuina. Joensuun kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunta on vastannut palvelujen tuottamisesta ja järjestämisestä. Myös sosiaali- ja terveyslautakunnassa ovat kaikki mainitut kunnat olleet edustettuina.

Yhteistoimintasopimuksen mukaan tilaajajaosto on hyväksynyt palvelutilaukset. Joensuun kaupunginvaltuusto on voinut hyväksyä tai hylätä tilauksen, mutta se ei ole voinut muuttaa sitä.

Tulosalueen tulot koostuvat kuntien maksuosuuksista. Tulosalueen menomäärärahalla hankitaan palvelut tuottajalta.

Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän perustamisen johdosta sosiaali- ja terveyspalvelujen yhteistoiminta-alue purkautui vuoden 2016 lopussa.

Katsaus toimintavuoteen 2016

Sosiaali- ja terveyspalvelujen yhteistoiminta-alue on kattanut kolme kuntaa; Joensuun ja Outokummun kaupungit sekä Kontiolahden kunta. Sosiaali- ja terveyspalvelujen tilaukset on laadittu kuntakohtaisesti.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen osalta vuoden 2016 toimintaa leimasi kaikilta osin valmistautuminen Siun soiten – Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän toiminnan käynnistämiseen. Tulevan muutoksen valmistelun seurauksena sosiaali- ja terveyspalvelujen tilaajajaoston toiminnassa oli vuoden 2016 aikana keskiössä tilausten toteutumisen seuranta.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen tilaajajaosto hyväksyi kuntakohtaisiin tilauksiin muutoksia maaliskuun ja elokuun kokousten yhteydessä. Alkuperäisten tilausten loppusumma oli 285,0 milj. euroa ja tilausten loppusumma muutosten jälkeen 288,3 milj. euroa. Tilausten toteutuma oli 292,0 milj. euroa, mikä merkitsi lähes 3,7 milj. euron ylitystä hyväksytyyn tilaukseen nähden. Tilauksen toteutumaprosentti oli 101,3 %. Yhteistoiminta-alueen sosiaali- ja terveyspalvelujen maksuosuudet kasvoivat vuoteen 2015 nähden kokonaisuutena 1,3 %.

Kuntakohtaisesti tarkasteltuna merkittävin ylitys kohdistui Joensuun tilaukseen, joka ylittyi 3,0 milj. eurolla. Joensuun muutettu tilaus oli 228,1 milj. euroa toteutuman ollessa 231,1 milj. euroa. Ylityksestä 2,1 milj. euroa kohdistui erikoissairaanhoidon ja vajaat 0,9 milj. euroa muuhun, ns. omaan toimintaan. Oman toiminnan ylitys kohdistui sosiaalipalveluihin, joka ylitti talousarvion lähes 1,6 milj. eurolla. Ylityksiä aiheutui kaikilla sosiaalipalveluiden alueilla; aikuissosiaalityössä, vammaispalveluissa sekä perhepalveluissa. Hoito- ja hoivapalvelut sekä hallinto- ja talouspalvelut toteutuivat kokonaisuutena alle tilauksen. Terveyspalveluihin kohdistui lievä, 0,04 milj. euron, ylitys. Ylityksistä huolimatta Joensuun maksuosuuksien kasvu edelliseen vuoteen nähden oli suhteellisen maltillinen ollen 1,3 %.

Kontiolahden tilaus (34,4 milj. euroa) ylittyi kokonaisuutena runsaat 0,4 milj. euroa. Oma toiminta pysyi kokonaisuutena tilauksen puitteissa, mutta erikoissairaanhoidon tilaus ylittyi 0,4 milj. eurolla. Oman toiminnan osalta sosiaalipalveluiden tilaus ylittyi runsaalla 0,4 milj. eurolla erityisesti perhepalveluiden arvioitua suuremman toteutuman johdosta, mutta muut alueet (hoito- ja hoivapalvelut, terveyspalvelut, hallinto- ja talouspalvelut) toteutuivat talousarvioon nähden paremmin. Kontiolahden maksuosuuksien kasvu edelliseen vuoteen nähden oli 1,2 %.

Outokummun tilaus (25,8 milj. euroa) ylittyi vajaalla 0,3 milj. eurolla. Myös Outokummun tilauksen merkittävin ylitys kohdistui erikoissairaanhoidon, joka toteutui lähes 0,5 milj. euroa tilausta suurempana. Oman

toiminnan osalta sosiaalipalvelujen tilaus ylittyi, sen sijaan muiden palvelujen (hoito- ja hoivapalvelut, terveyspalvelut ja hallinto- ja talouspalvelut) toteutumat alittivat talousarvion. Outokummun maksuosuuksien kasvu edellisvuoteen nähden oli 1,0 %.

Tulosalueelle kohdistuvat tilaajajaoston toiminnasta aiheutuvat menot (n. 24 000 euroa) on jaettu yhteistoiminta-alueen kunnille väestömäärien suhteessa.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tavoitteet 2016	Toteutuma
Tilaaja-tuottajamallin kehittäminen siten, että palveluiden suunnittelussa ja järjestämisessä huomioidaan koko yhteistoiminta-alue.	Tilaaja-tuottajamallin eteenpäin kehittäminen ei toteutunut. Valmistelu- ja kehittämistyö keskittyi Siun soten – Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän toiminnan käynnistämiseen.
Jaoston ja lautakunnan yhteiset tapaamiset teemoitettuina.	Vuoden 2016 aikana järjestettiin sosiaali – ja terveyspalvelujen tilaajajaoston ja sosiaali- ja terveyslautakunnan yhteinen tapaaminen, jonka aiheena oli Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymän kuuleminen.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden tilaajajaosto yhteensä

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	285 024 000	3 329 000	288 353 000	292 024 393	3 671 393
Toimintakulut	-285 024 000	-3 329 000	-288 353 000	-292 024 393	-3 671 393
Toimintakate	0	0	0	0	0

TUOTTAJAN NEUVOTTELUKUNTA

Tilivelvollinen: tuotantojohtaja Pekka Kuosmanen

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Tuottajan neuvottelukunta on tuottajalautakuntien sekä liiketoiminnan johtokunnan toimintaa koordinoiva ja ohjaava lautakunta.

Katsaus toimintavuoteen 2016

Tuottajan neuvottelukunnan kokouksissa käsiteltiin normaalien talous- ja hallintoasioiden lisäksi seuraavia asiakokonaisuuksia:

LEAN- toimintamallin käyttö prosessien kehittämisessä

- Esimiesvalmennukset toteutettiin suunnitellusti ja tämän myötä organisaatioon syntyi kehittäjäverkosto.

Lasten ja nuorten kärkihanke

- Kuntakokeilu toteutettiin suunnitellusti. Pilotointi toteutettiin Rantakylän hyvinvointiaseman sekä nuorten palvelukeskuksen muodossa

Passivoitumisvaarassa olevien ikäihmisten aktivointihanke Tuuppari

- Toiminta käynnistettiin 2/2016 ja pilotti toteutettiin onnistuneesti yhteistyössä Joensuun kaupungin vapaa-aikapalveluiden, sosiaali- ja terveystalouden sekä Joensuun seudun kansalaisopiston kanssa.

Siun sote ja rajapintatyö

- Edellä kuvatut pilotit loivat yhteisiä toimintamalleja kaupungin ja Siun soten välille

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tavoitteet 2016	Toteutuma
Lean <ul style="list-style-type: none"> - Järjestetään koulutusta ja ohjausta esimiehille sekä henkilöstölle. - Luodaan "LEAN-osaaja" verkosto kaupungin organisaatioon. - Projektikohtaisesti asetettujen tavoitteiden raportointi. - Luodaan tiedotuskanavat LEAN-tietoisuuden lisäämiseksi sekä projekteissa tunnistettujen hyvien käytäntöjen jakamiseksi.	LEAN esimiesvalmennukset toteutettiin suunnitellusti vuoden 2016 aikana. Tämän myötä syntyi myös kehittäjäverkosto kaupungin organisaatioon. Keskeisten kehittämisprojektien raportointi on palveluohjelmat- liitteessä. Tiedotuskanavien kehittämistyö siirtyi organisaatiomuutoksen vuoksi vuodelle 2017.

<p>Lasten ja nuorten kärkihanke: hyvinvointiasema ja nuorten palvelukeskus.</p> <p>Tuottajan neuvottelukunta ohjaa ja koordinoi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hyvinvointiaseman moniammatillisen toimintamallin pilotointia Rantakylän alueella. - nuorten palvelukeskuksen moniammatillisen toimintamallin pilotointia. - kuntakokeiluun (KH 13.10.2014, § 433) liittyen hyvinvointiaseman lasten ja perheiden aluetiimissä sekä nuorten palvelukeskuksessa kokeiltavaa asiakasvastaavaa sekä lapsen tai nuoren erilaisten palvelusuunnitelmien yhdistämistä. - kummankin pilotin kokemusten pohjalta tehtäviä esityksiä jatkokehittämiseen niin, että asiakaslähtöinen toimintamalli on mahdollinen tulevassa sote – kunta – rajapinnassa. 	<p>Hyvinvointiaseman pilotti toteutui suunnitellusti Rantakylän alueella ja on jatkossa Siun soten hallinnoima.</p> <p>Nuorten palvelukeskus pilotti toteutui ja toiminnan kehittäminen jatkuu rajapinta yhteistyönä kaupungin ja Siun soten välillä vuonna 2017.</p> <p>Nuorten palvelukeskus kokeili yhteistä asiakastietojärjestelmää (NT-TYPPI). Asiakas- ja käyttäjäkokemukset olivat positiivisia.</p> <p>Lasten ja perheiden aluetiimitoiminnan kehittämisessä kokeiltiin asiakasvastaavamallia sekä yhteisiä palvelusuunnitelmia ja kokemukset ovat olleet hyviä. Toimintaa jatketaan vuonna 2017 rajapintayhteistyönä Siun soten kanssa.</p>
<p>Tuuppari-hanke</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tuottajan neuvottelukunta hallinnoi hanketta sekä osallistuu hankkeen suunnitteluun ja pilotointiin. 	<p>Tuuppari- toimintaan suunnitellut ryhmät toteutuivat suunnitellusti. Saadun kokemuksen perusteella toimintaa jatketaan vuonna 2017 ja toimintaa kehitetään edelleen. Kehittäminen tapahtuu yhteistyössä Siun soten kanssa asiakasohjauksen muodossa.</p>
<p>Maakunnallisen sote-alueen ja Joensuun kaupungin rajapintapalvelut.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Luodaan yhteiset toimintamallit Joensuun osalta. 	<p>Edellä kuvatut pilotit ja niiden jatkaminen yhteistyössä luovat yhteisiä toimintamalleja Joensuun ja Siun soten välille.</p>

Tuottajan neuvottelukunta yhteensä

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	0	0	0	219 722	219 722
Toimintakulut	-449 021	0	-449 021	-567 094	-118 073
Toimintakate	-449 021	0	-449 021	-347 372	101 649

VARHAISKASVATUS- JA KOULUTUSLAUTAKUNTA

Tilivelvollinen: vs. varhaiskasvatus- ja koulutusjohtaja Olli Kauppinen

Toimialan toiminnan kuvaus

Joensuun kaupungin varhaiskasvatus- ja koulutuskeskus vastasi perusopetuksesta, lukiokoulutuksesta, konservatorio- ja kansalaisopistokoulutuksesta, lasten päivähoidosta, avoimesta varhaiskasvatuksesta sekä lasten aamu- ja iltapäivätoiminasta sekä Joensuun kaupungin alueen opiskeluhollosta.

Katsaus toimintavuoteen 2016

Varhaiskasvatus- ja koulutuskeskuksen talousarvion toteutuma oli 100,1 %. Toiminnalliset tavoitteet toteutuivat.

Varhaiskasvatuksessa lapsia oli päiväkodeissa keskimäärin 2189 pois lukien kesäkuukaudet. Perhepäivähoidossa lapsia oli 475 lasta. Yksityisessä varhaiskasvatuksessa oli 451 lasta, mikä on 100,2 % talousarviosta (450 lasta). Yksityisissä päiväkodeissa lapsimäärä on kasvanut edellisestä vuodesta 135 lapsella. Avoimessa varhaiskasvatuksessa lapsia oli keskimäärin 139 lasta.

Varhaiskasvatuksen vuosi oli vahvaa pedagogista työtä, jota tehtiin sekä seudullisen varhaiskasvatussuunnitelman valmistelun että yksiköiden ryhmäkohtaisten varhaiskasvatussuunnitelmien muodossa. Subjekttiivisen varhaiskasvatusoikeuden muutos vaikutti sekä yksiköiden ryhmärakenteisiin että käytännön toimintaan ryhmissä.

Perusopetuksen oppilaita oli kaupungin kouluissa vuonna 2016 tilastointipäivänä 5658. Perusopetuksen vahvaa pedagogista kehittämistä jatkettiin vuonna 2016, kuten käy ilmi alla olevien toiminnallisten tavoitteiden toteumasta.

Koulurakennuksiin liittyvät muutokset jatkuivat vuonna 2016. Rantakylän koulun toiminat siirrettiin Sirkkalaan ja Kiihtelysvaaran alakoululaiset pääsivät uusiin tiloihin syksyllä 2016. Lisäksi valmisteltiin uuden Karhunmäen koulun käynnistymistä 1.1.2017 alkaen sekä vuonna 2017 toteutettavia Heinävaaran yläkouluhanketta, Pataluodon koulun liikuntahallihanketta ja Reijolan koulun sisäilmakorjauksia.

Lukioiden varsinaisia opiskelijoita oli vuoden lopussa 1270, aikuisopiskelijoita 156 ja 2-tutkinnon opiskelijoita 250. Lukioissa otettiin käyttöön uudet opetussuunnitelmat ja toteutettiin ensimmäiset sähköiset kirjoitukset maantieteessä, filosofiassa ja lyhyessä saksan kielessä.

Kansalaisopiston 2087 kurssilla kävi yhteensä 23071 opiskelijaa. Tuntitilaukset jäivät isäntäkunta Joensuun osalta vajaaksi n. 900 h ja jäsenkuntien osalta n. 500 h. Suurimpana syynä tuntitilauksen vajaukseen Joensuussa olivat tilaongelmat erityisesti liikunnan opetuksen kohdalla. Osin myös opiskelijoiden kysynnän kohdentuminen entistä lyhyempiin kursseihin on tuottanut omia haasteita kurssien suunnitteluun. Jäsenkunnista tilaus jäi vajaaksi Outokummun (n. 200 h) ja Polvijärven (n. 300 h) osalta. Outokummussa ongelmina olivat myös tila-asiat (uusi Kummun koulu oli rakenteilla), mutta Polvijärven alue on haasteellinen. Syitä on pyritty selvittämään aktiivisesti alueelle jalkautumalla.

Kansalaisopistossa otettiin syksyllä 2016 käyttöön uusi toiminnanohjausjärjestelmä, joka oli varsin suuri voimannousu koko opiston henkilökunnalle. Se on kuitenkin huomattavasti lisännyt opiskelijoiden siirtymistä sähköisten palveluiden käyttöön ja helpottanut mm. ilmoittautumisruuhkien purkamista.

Tuuppari-hankkeessa pilotoitiin vuoden 2016 aikana vapaa-aikakeskuksen, hoito- ja hoivapalveluiden ja Joensuun seudun kansalaisopiston yhteinen toimintamalli ikääntyneiden toimintakyvyn ylläpitämiseksi ja edistämiseksi. Toimintamalli otettiin käyttöön soveltuvin osin. Tuupparitoiminta jatkuu vuonna 2017 ja sitä kehitetään edelleen. Uuden toimintamallin avulla on saatu tavoitettua ikääntyneitä, joiden toimintakyky ja elämänlaatu ovat heikentyneet. Ensimmäisten tulosten pohjalta ryhmäläisten koetussa elämänlaadussa on tapahtunut parantumista psyykkisen ja sosiaalisen ulottuvuuden osa-alueella, lisäksi ryhmäläiset ovat saaneet tietoa erilaisista toiminnoista, harrastusmahdollisuuksista ja ryhmäläisten kesken on tapahtunut ystävyyssuhteita.

Konservatorion musiikkiopisto-osastolla opiskeli vuoden 2016 lopussa yhteensä 1061 oppilasta (96 %:a TA:sta). Oppilaista 528 opiskeli musiikkiopisto-osastolla ja 533 musiikkileikkikouluosastolla. Ammatillisessa koulutuksessa vuoden 2016 painotettu opiskelijamäärä oli 81 opiskelijaa (98 %:a TA:sta). Opiskelijamäärä oli 1/2016 85 ja 12/2016 76. Vuoden aikana konserttitoiminta oli aktiivista. Merkittävänä tapahtumina voidaan mainita vahva osallistuminen Musiikkitalvi-festivaaliin sekä neljättä kertaa onnistuneesti järjestetty konservatorion oma KonsaFest-festivaali.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tavoitteet 2016	Toteutuma
1. Esi- ja perusopetusta koskevan opetussuunnitelmauudistuksen valmistelu	
Uusi seudullinen esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelma valmistuu ja otetaan käyttöön syyslukukauden alussa 2016 vuosiluokilla 1-6 sekä esiopetuksessa.	Uudet lautakunnan hyväksymät opetussuunnitelmat ovat käyttöön otettu 1.8.2016 alkaen
Esi- ja perusopetuksen toteutuksessa otetaan käyttöön sähköisiä oppimateriaaleja kaikissa yksiköissä. Tätä varten järjestetään henkilököön koulutusta ja riittävä määrä laitteistoa.	Esi- ja perusopetuksessa on saatettu loppuun talousarvion 2016 määrärahojen mukaiset tablet-laitteiden hankinnat. Perusopetuksen alakoulun yksiköissä on laajasti otettu käyttöön uutena sähköisenä oppimateriaalina sähköistä matematiikan oppimispolkua. Yläkouluissa on käytetty oppimisessa syyslukukautta varten hankittuja sähköisiä oppimateriaalisarjoja. Opettajia on täydennyskoulutettu laitteiden ja oppimateriaalien käyttämiseen Joensuun Mediakeskuksen toimesta. Koko perusopetuksen ja lukiokoulutuksen henkilökunta on osallistunut kaikkien oppilaitosten yhteiseen tieto- ja viestintäteknologia-aiheiseen VESO-koulutuspäivään.
Opetussuunnitelman toteutuksessa lisätään edelleen seudullista yhteistyötä resurssien järkevän käytön ja seudullisen opetuksen laadun ja koordinoinnin vuoksi.	Seudullinen kasvatuksen ja koulutuksen toimintaohjelma vahvistettiin lautakunnassa 28.4.2016. Siinä linjataan seudullisen pedagogisen yhteistyön tärkeimmät painopisteet ja kehittämislinjaukset. Toimintaohjelman mukaan seudullinen yhteistyö tiivistyy ja tavoitteena on koordinoita ja linjata kasvatus- ja koulutustoimintaa ja hankkia ulkopuolista rahoitusta seitsemän kunnan yhteistyönä. Kaupunginhallituksen päätöksen 16.5.2016 § 172 mukaisesti Joensuun seudun kasvatuksen ja koulutuksen toimintaohjelmaan 2016–2020 on lisätty yhdeksi kehittämisalueeksi (luku 5 sivu 9) seudun elinvoiman ja kasvun

	tukeminen. Seudullisen OPS-koordinaattorin toiminta on jatkunut ja hän on toiminut opetussuunnitelmatyön tukihenkilönä kouluille.
Yrittäjyyskasvatusta kehitetään ESR –hankkeen avulla siten, että laaditaan yläkoulujen, yhtenäisten peruskoulujen ja lukioiden opetussuunnitelmaan yrittäjyyskasvatuksen polku.	Koulujen kanssa yhteistyössä on laadittu yrittäjyyskasvatuksen kehittämissuunnitelmia ja toteutuksen vuosikelloa. Yrittäjyyskasvatuksen y-pakin työstäminen ja hyvien käytänteiden kokoaminen kouluilta on aloitettu. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteutuksia yrittäjyyskasvatuksesta on suunniteltu yhdessä koulujen kanssa lukuvuonna 2016 - 2017. Koulujen ja yritysten sekä muiden toimijoiden välistä yhteistyötä on kehitetty yhdessä kohdekoulujen kanssa muun muassa hankkimalla uusia yrityksiä Yes-kummiportaaliin, järjestämällä yrittäjävierailuja kouluille, tuottamalla yhteistyöhön kannustava lehtiartikkeli sekä toteuttamalla Duunisuunnistus. Yrittäjille ja kohderyhmälle on järjestetty yhteistyötilaisuuksia ja opyrittäjä-treffit. Hanke on järjestänyt kouluille VESO-koulutuksia, valmennusta, yrittäjätaapaamisia, yrittäjävierailuja, benchmarkingmatkoja sekä Duunisuunnistuksen. Hanke on liittynyt Joensuun kaupungin yrittäjyyskasvatustiimin kanssa yhteistyöhön. Kouluja on kannustettu laajentamaan y-opettajuutta koulun y-tiimiksi. Valtakunnallisen YES-verkoston kanssa on tehty aktiivista yhteistyötä osallistumalla suunnittelu- ja koulutustilaisuuksiin sekä toteutettu yhteiskoulutuksia Pohjois-Karjalan alueella perusopetuksen ja lukioiden kohderyhmälle. Ny-ohjelmakoulutuksia on järjestetty kattavasti koko maakunnan sekä kuntakohtaisin toteutuksin perusopetuksen ja toisen asteen yrittäjyyskasvatushjelmiin.
2. Oppilaan tuen toimintamallien kehittäminen	
Erityisen tuen ja tehostetun tuen suhde jatkaa vuonna 2015 alkanutta kehitystään siten, että tehostetun tuen osuus kasvaa ja erityisen tuen osuus pienenee vuoden 2015 tasosta.	Oppilaita on tuettu vahvasti yleisopetuksen luokkiin. Pienluokkien määrä on lukuvuoteen 2015 - 2016 verrattuna laskenut 67:stä 63 pienluokkaan. Erityisopetukseen käytetty vuosiviikkotuntimäärä ei kuitenkaan ole laskenut, vaan erityisopetusta on järjestetty enemmän yleisopetuksen luokkien yhteydessä pienluokkamutoisen opetuksen sijaan. Erityisen tuen oppilaiden määrä on laskenut vuoden 2011 9 %:sta vuoteen 2014 7,8 %:iin kohoten jälleen vuodeksi 2016 8,2 %:iin.

	Tehostetun tuen määrä on kohonnut vuoden 2013 3 %:sta vuoden 2016 10 %:iin ollen näin erityistä tukea korkeampi.
Monialaisen oppilaan tuen tehostaminen siten, että erikoisairaanhoidon, sairaalaopetuksen ja Honkalampikeskuksessa opiskelevien joensuulaisten oppilaiden kustannukset pienevät vuoden 2015 tasosta.	Vaikeimmin vammaisia oppilaita on otettu kaupungin järjestämään opetukseen. Honkalampikeskuksen koulussa on aloittanut syyslukukauden 2016 alussa enää 9 perusopetusikäistä joensuulaista oppilasta muiden vaikeimmin vammaisten ollessa kaupungin esi- ja perusopetuksen piirissä. Kaupungin erityisopettajille ja koulunkäynninohjaajille on järjestetty mm. viittomakielikoulutusta. EMO-toimintaa on kehitetty ja jalkautettu kouluihin. Vuodesta 2015 joensuulaisten lasten ja nuorten sairaalaopetuspäivien määrä on laskenut vuoteen 2016 noin 14,6 %.
3. Lukio-opetuksen tavoitteet	
Lukioissa toteutetaan ensimmäiset sähköiset ylioppilaskirjoitukset.	Ensimmäiset sähköiset ylioppilaskokeet järjestettiin syksyn yo-tutkinnon yhteydessä. Lukioiden atk- ja sähköstruktuuria viimeisteltiin vuoden 2016 viimeisellä neljänneksellä niin, että lukiot ovat valmiit järjestämään keväällä 2017 sähköisen yo-tutkinnon yhä laajemmalle kokelasjoukolle. Lisäksi on harjoiteltu kokeen toimeenpanoa, järjestetty sähköisiä kurssikokeita ja kouluttauduttu sähköisten kokeiden toteuttamiseen.
Lukio-opetuksen uusi opetussuunnitelma otetaan käyttöön syyslukukauden alussa 2016.	Opetussuunnitelma otettiin käyttöön 1.8.2016 alkaen ja vuoden 2016 viimeisellä vuosineljänneksellä jatkettiin uusien opetussuunnitelmien ja niiden mukaisten oppimateriaalien käyttöönottoa 1. vuoden opiskelijoille.
4. Varhaiskasvatussuunnitelman valmistelu	
Varhaiskasvatussuunnitelman valtakunnalliset perusteet valmistuvat lokakuussa 2016. Kuntien tulee ottaa käyttöön omat varhaiskasvatussuunnitelmansa 1.8.2017. Joensuun seudulla selvitetään mahdollisuutta toteuttaa seudullinen varhaiskasvatussuunnitelma ja sen laatiminen yhteistyössä seudun kuntien kanssa käynnistetään.	Joensuun kaupungin varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunta on kokouksessaan 27.1.2016 § 3 päättänyt, että varhaiskasvatus- ja koulutuskeskus osallistuu seudulliseen varhaiskasvatussuunnitelmatyöhön ja siitä aiheutuviin koordinaattorin palkkaus- ja toimintakustannuksiin enintään 50 %:n osuudella. Seudullista varhaiskasvatussuunnitelmatyötä koordinoi Kontiolahden kunta. Seudulliseen varhaiskasvatussuunnitelmatyöhön saatiin OPH:n valtionavustusta 47 000 euroa. Seudullinen varhaiskasvatussuunnitelmatyö käynnistyi kesällä 2016.
Kaupungin päiväkodeissa otetaan käyttöön ryhmäkohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat. Ryhmäkohtaisten varhaiskasvatussuunnitelmien käyttöönoton valmistelu on aloitettu keväällä 2015 ja käyttöönoton valmistelua jatketaan yksikkökohtaisesti.	Ryhmäkohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat on otettu käyttöön kaikissa kaupungin päiväkodeissa vuoden 2016 aikana.

5.Varhaiskasvatuksen arviointi	
Varhaiskasvatuksen arviointia kehitetään osana ryhmäkohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman kehittämistyötä huomioiden tulevat varhaiskasvatussuunnitelman perusteet.	Varhaiskasvatuksen arviointi on sisällytetty osaksi Opetushallituksen 18.10.2016 päättämiä varhaiskasvatussuunnitelman perusteita, joissa arviointi jaetaan yksilötason, yksikkötason, järjestäjätason ja kansallisen tason arviointiin. Perusteiden mukaan varhaiskasvatuksen järjestäjä seuraa ja arvioi säännöllisesti varhaiskasvatussuunnitelmia ja niiden toteutumista eri toimintamuodoissa. Joensuun seudulla varhaiskasvatuksen arviointi tullaan osin liittämään seudulliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan ja osin se toteutetaan kunkin kunnan omien linjausten mukaisena.
Painopistealueiden arviointia jatketaan vuosisuunnitelman arvioinnin kautta.	Varhaiskasvatus- ja koulutuskeskuksen vuosisuunnitelman arviointi annettiin tiedoksi lautakunnalle 17.8.2016 § 89.
6.Avoimen varhaiskasvatuksen tavoitteet	
Avointa varhaiskasvatusta laajennetaan ja sen toimintamuotoja monipuolistetaan kysynnän ja tarpeen mukaisesti.	Avoimen varhaiskasvatuksen toiminta laajentui Niinivaaran ja Linnunlahden alueille. Niinivaaralla Punahilkan päiväkodin alaisuudessa toimii 15 lapsen avoimen varhaiskasvatuksen ryhmä ja Linnunlahden päiväkodissa 20 tunnin varhaiskasvatusoikeuden piiriin kuuluvien ja avoimen varhaiskasvatuksen yhdistetty ryhmä. Niinivaaran ja Tuulikanteleen avoimen varhaiskasvatuksen ryhmät ovat musiikkipainotteisia, Mantan päiväkodin ryhmä luontopainotteinen ja Kiihtelysvaaran päiväkodin ryhmä kädentaitopainotteinen. Noljaakankaaren ja Mantan ryhmissä järjestetään myös perhekertoja, joiden tavoitteena on perheen tukeminen ja osallistaminen.

410 Koulutuspalvelut

Tilivelvollinen: vs. varhaiskasvatus- ja koulutusjohtaja Olli Kauppinen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	1 600 000	23 000	1 623 000	2 745 088	1 122 088
Toimintakulut	-67 426 000	-668 000	-68 094 000	-70 267 972	-2 173 972
Toimintakate	-65 826 000	-645 000	-66 471 000	-67 522 884	-1 051 884

SITOVUUSTASON YLITYKSEN SELITYS:

Koulutuspalvelujen ylitys on runsaat 1 050 000 €. Suurin ylittäjä oli Yhteiset palvelut, yhteensä 987 000 €. Suurimmalta osin tämän kohdan ylityksen selittää budjetoinnin yhteydessä tapahtunut kehittämishankkeiden tulojen ja menojen kohdistaminen, jossa kehittämishankkeisiin ei kohdistettu menoja. Yhteisiin palveluihin kuuluvissa Erityispalveluissa ylitystä oli 220 000 €.

Peruskoulutuksen ylitys oli 635 000 €. Ylitykset kohdistuivat pääosin aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin, jossa käyttö oli lähes kaksinkertainen budjettiin verrattuna. Myös palvelujen ostot ylittivät johtuen useista tilamuutoksiin liittyneistä puhdistus- ja kuljetuskustannuksista. Lisäksi vuokrat ylittivät budjetin. Perusopetuksen tulosta korjasi henkilöstömenojen alitus. Myös perusopetukseen kohdennetut tulot paransivat tulosta, sillä ne oli budjetoitu yhteisiin palveluihin.

440 Päivähoitopalvelut

Tilivelvollinen: päivähoiton johtaja Päivi Liuski

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	5 652 000	0	5 652 000	5 021 749	-630 251
Toimintakulut	-45 386 000	0	-45 386 000	-43 893 299	1 492 701
Toimintakate	-39 734 000	0	-39 734 000	-38 871 550	862 450

470 Konservatorio

Tilivelvollinen: va. rehtori Otto Korhonen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	528 000	0	528 000	517 082	-10 918
Toimintakulut	-3 140 000	0	-3 140 000	-3 147 338	-7 338
Toimintakate	-2 612 000	0	-2 612 000	-2 630 256	-18 256

SITOVUUSTASON YLITYKSEN SELITYS:

Ylitys 18 000 €. Syynä ovat väliaikaiset rehtorijärjestelyt sekä vuodelle 2015 tarkoitetun flyyngelitalauksen myöhästyminen vuodelle 2016.

490 Joensuun seudun kansalaisopisto

Tilivelvollinen: rehtori Tero Väänänen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	1 767 000	0	1 767 000	1 718 926	-48 074
Toimintakulut	-3 774 000	-130 000	-3 904 000	-3 706 648	197 352
Toimintakate	-2 007 000	-130 000	-2 137 000	-1 987 722	149 278

Varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunta yhteensä

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	9 547 000	23 000	9 570 000	10 002 845	432 845
Toimintakulut	-119 726 000	-798 000	-120 524 000	-121 015 256	-491 256
Toimintakate	-110 179 000	-775 000	-110 954 000	-111 012 411	-58 411

SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA

Tilivelvollinen: sosiaali- ja terveysjohtaja Eija Rieppo

Toimialan toiminnan kuvaus

Joensuun kaupungin sosiaali- ja terveyskeskus on vastannut sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisestä Joensuussa sekä yhteistoimintasopimukseen pohjautuen Kontiolahden ja Outokummun alueilla. Toiminta-ajatuksena on ollut järjestää lakisääteiset palvelut sekä edistää asukkaiden hyvinvointia, terveyttä ja osallisuutta. Toiminta-ajatusta on toteutettu yhteistyössä asukkaiden, muiden palvelukeskusten ja eri viranomaisten kanssa sekä kumppanuudessa eri yhteisöjen että kolmannen ja yksityisen sektorin toimijoiden kanssa.

Toimialaan ovat kuuluneet myös ympäristöterveydenhuollon, sosiaali- ja potilasasiamiehen sekä talous- ja velkaneuvonnan palvelujen tuottaminen koko Pohjois-Karjalan alueelle. Sosiaalipäivystyksen palvelut on tuotettu yhtä kuntaa lukuun ottamatta kaikille Pohjois-Karjalan kunnille.

Yhteistoiminta-alue on purkautunut vuoden 2016 lopussa kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun siirtyessä Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymälle, Siun sotelle. Toimintakerromus yhteistoiminta-alueelta on viimeinen, josta Joensuun sosiaali- ja terveyskeskus vastaa. Yhteistyö on ollut opettavaa ja monella tavalla toimintoja kehittävää niin työyhteisöjen kuin työntekijöidenkin kannalta.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tavoitteet 2016	Toteutuma
Päihdepalvelujen kilpailuttaminen ja päihdepalvelujen toiminnan uudelleen järjestäminen osana terveysasematoimintaa.	Kilpailutuksen suunnittelu ja huumekorvauspotilaiden siirto Sovatekilta Siilaisen terveysasemille aloitettiin mutta kilpailutus ja asiakassiirrot keskeytettiin Siun soten miepär ryhmän uuden strategisen suunnitelman myötä.
Lapsiperheiden kotipalvelun palvelusetelin käyttöönotto.	Lapsiperheiden kotipalvelun palveluseteli otettiin käyttöön keväällä 2016. Palveluseteli on varhaisen tuen apua perheille ja perheet ottivat sen vastaan hyvin. Määrärahat loppuivat syksyllä 2016 eikä siihen saatu osavuosikatsauksessa lisämäärärahaa.
Lääkäreiden ajanvarauskirjojen avaaminen 6 viikoksi kaikilla yhteistoiminta-alueen terveysasemilla – kuntalaisten palvelujen saatavuus paranee.	Ajanvarauskirjat avattiin 6 viikoksi niillä terveysasemilla joissa lääkäriresurssi oli tiedossa 6 viikon päähän.

Tavoitteet 2016	Toteutuma
Sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittäminen moniammatillisena toimintana hyvinvointiasema –mallilla, joista ensimmäisenä toteutetaan Rantakylä. Talousarvion suunnitelmakaudella selvitetään alueittain väestörakenteen tarvetta vastaavat palvelumallit jokaiseen yt-alueen kuntaan.	Rantakylän hyvinvointiaseman avajaiset pidettiin 1/2016, toimintaa on kehitetty moniammatillisesti matalan kynnyksen hyvinvointiasemaksi. Hyvinvointiasemalla on aloitettu tiimityöskentely mm. vastaanottotoiminnoissa, palveluohjaus sekä henkilöhaastattelut. Palveluohjausta kehitettiin ja paljon palveluja käyttäville sovittiin vastuutyöntekijät. Lisäksi on aloitettu ajanvarauksettomat palvelut ja päihdevastaanotto. Alueella toimii lasten, nuorten ja perheiden aluetiimi. Hyvinvointiasemalla on kolmannen sektorin järjestämä aulaisäntä-palvelua ja toimintaa on kehitetty asukasraadin kautta.

Katsaus toimintavuoteen 2016

500 Hallinto- ja talouspalvelut

Tilivelvollinen: talousjohtaja Anne Kosonen

Hallinto- ja talouspalvelujen tulosalueella on sosiaali- ja terveyskeskuksen hallinto- ja talouspalvelut ml. asiakaslaskutus, koko sosiaali- ja terveyspalveluita tukevat tekniset ja kehittämispalvelut, sekä koko maakuntaa palveleva talous- ja velkaneuvonta sekä sosiaali- ja potilasasiamiestoiminta. Vuoden 2016 alkupuolella erityisasumisen välivuokraustoiminta siirtyi tilakeskuksen ja asuntotoimen hoidettavaksi, joskin osittain toiminnan siirtyminen viivästyi joiltakin osin ja osa kustannuksista on hallinnon talousarviossa koko vuodelta.

Vuonna 2016 kehittämispalveluissa IkäOte-hankkeessa kokeiltiin kotihoidon alueella viittä erilaista hyvinvointiteknologista välinettä /laitetta ja niihin liittyvää palvelua, joista kokemukset olivat pääosin myönteisiä. Hyvinvointiteknologia-asiantuntija rooli palvelujärjestelmässä todettiin tarpeelliseksi ja toiminta jatkuu Siun sotessa AVOT- hankkeen kautta. Erityisen hyödylliseksi havaittiin ovisensori, joka toimii turvapuhelimen lisälaitteena ja sen avulla voidaan tietyillä asiakkailta vähentää turva-auttajien käyntejä ja näin vähentää niistä aiheutuvia kustannuksia. Paikannuslaitetekoelun kautta kehittyi uusi toimintatapa, kun palveluohjauksesta alettiin lainata laitteita tarvitseville koekäyttöön. Koekäytön jälkeen useat ostavat laitteen itse omaksi. Myös lääkeautomaatin kokeilusta saatiin hyviä kokemuksia, kunhan sen käyttö aloitetaan riittävän varhain. Toimintamallia kehitettiin hankkeessa ja sitä ollaan viemässä myös Siun soteen. Omahoito- ja digitaaliset arvopalvelut ODA- hanke jatkui ja siinä pilotoidaan Joensuussa sähköistä hyvinvointitarkastusta työllistämispalveluissa. ViaDian vetämä VARIKKO- hanke jatkui ja sen kautta tavoitettiin 42 vaikeasti työllistävää henkilöä, ruoka-apua ja ilmaisaterioita sai noin 570 henkilöä viikossa.

Vuonna 2016 asiakasmaksutiimissä oli useita eläköitymisiä, joista täytettiin vain osa sosiaali- ja terveyspalvelujen sisäisillä henkilöstöjärjestelyillä. Talous- ja velkaneuvonta sai valtion lisäkorvausta toiminnan rahoittamiseen ja talous- ja velkaneuvonnassa on ollut viiden kuukauden virkavapaus, jossa ei ole ollut sijaista. Näistä asioista johtuen vuodesta 2016 tuli ylijäämäinen, eikä vuonna 2016 kuntien kanssa tehtyä sopimusta kustannusten tasaamisesta talous- ja velkaneuvonnasta tarvinnut käyttää. Talous- ja velkaneuvonnan yhteydenotot (3.507) lisääntyivät 147 yhteydenotolla vuodesta 2015 ja henkilöstövajeesta huolimatta jonoja ei ollut. Sosiaali- ja potilasasiamiestoiminnassa yhteydenottojen määrä sen sijaan laski hieman edellisvuoden 1745 määrästä vuoden 2016 1695 yhteydenottomäärään. Yhteydenottojen määrä laski erityisesti sosiaali-asiamiestoiminnan osalta, mutta potilasasiamiesyhteydenottojen määrä koskien pkssk:n palveluja lisääntyi 15%:lla 636 yhteydenottoon.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poik- keama
Toimintatuotot*	287 378 900	2 150 000	289 528 900	293 126 227	3 597 327
Toimintakulut	-4 686 900	1 186 100	-3 500 800	-3 135 930	364 870
Toimintakate	282 692 000	3 336 100	286 028 100	289 990 296	3 962 196
Kuntien maksuosuudet	284 999 300	3 329 000	288 328 300	292 000 068	3 671 768
Toimintakate ilman maksuosuuksia	-2 307 300	7 100	-2 300 200	-2 009 772	290 428

*Yhteistoiminta-alueen kuntien maksuosuudet kirjautuvat tulosalueelle toimintatuottoihin. Kaupunginvaltuustoon nähden sitovaa on tulosalueiden 500-570 toimintakate ilman yhteistoiminta-alueen kuntien maksuosuuksia.

520 Terveyspalvelut

Tilivelvollinen: johtava ylilääkäri vs. Leena Timonen

Terveysasemilla jatkui kehittämistyö. Toimenpide-, monihuone- ja iltavastaanottoja jatkettiin säännöllisesti. Näillä keinoilla paikattiin lääkäri vajetta. Terveysasemilla oli erilaisia kehittämiskohteita: esim. elintaparyhmäohjaukset Siilaisella, etälääkärijärjestelmä Kiihtelys- ja Tuupovaarassa, diabeteksen hoitopolun jalakauttaminen Kontiolahdessa, sähköinen ajanvaraus lääkärin vastaanotolle Lehmossa ja uudet lääkäripalvelujärjestelyt hoivakoteihin Outokummussa. Vastaanottopalvelut Joensuussa ja Outokummussa ylittivät budjetin. Toiminnan osalta talousarvion ylitys oli vähäinen, mutta lääkäreiden lisätyökorvaukset Siun soiteen siirryttäessä aiheuttivat selvemmin lisäkustannuksia. Osittain lisätyöt pidettiin vapaapäivinä, mutta lisätöitä ei voitu kokonaisuudessaan antaa vapaana, koska sitten ei olisi ollut riittävästi lääkäripalveluja. Siilaisella huumekorvaushoidon aloittamisesta aiheutui kustannuksia, joihin ei ollut varauduttu talousarviossa. Enossa jouduttiin vielä alkuvuodesta käyttämään ostolääkäripalveluja.

Lastenneuvolassa isyyden tunnustamisten siirtyminen lastenneuvolaan oli vuoden merkittävin toiminnallinen muutos, josta kuitenkin suoriuduttiin hyvin. Maahanmuuttajien terveystarkastuksiin irrotettiin lähes puoleksi vuodeksi terveydenhoitaja. Yhteistoiminta-alueen vastaanotot, neuvolat ja koulu- ja opiskeluterveydenhuolto ovat saaneet jälleen valtakunnallisesti kiitosta THL:lta siitä, että potilaskirjausten käyntisytyt on merkitty hyvin, huomattavasti keskimääräistä paremmin.

Suun terveydenhoidossa asiakasmäärä ylittyi edellisen vuoden tasosta Joensuussa ja Kontiolahdella. Outokummussa asiakasmäärä hieman väheni hammaslääkäri vajeen takia. Joensuussa purettiin yli 4 400 potilaan jono kiireettömään hammashoittoon ja vältyttiin näin AVI:n asettamalta 250 000 euron uhkasakolta. Jonon purkaminen vaati uusia toimintamalleja ja myös ostopalveluhammaslääkäreiden käyttämistä. Rantakylän hammashoitolassa aloitettiin "suu kerralla kuntoon"-toimintamalli, jolla saatiin huomattavasti lisättyä hoidon tehokkuutta ja myös potilastyytyväisyyttä. Ostoista huolimatta budjetti alittui reilusti lisääntyneiden asiakasmaksujen ansiosta. Hammaslääkäritilanne alkoi pikku hiljaa kohentua Joensuussa ja Kontiolahdessa. Kontiolahdessa saatiin myös yli 6 kk jonottaneiden jono purettua ja budjetti myös alittui. Outokummussa asiakkaat saivat ajallaan hammashoitopalvelut ja myös budjetissa pysyttiin.

Aikuispsykososiaalisissa palveluissa Joensuussa avohoidon toteuma kasvoi kaikissa työryhmissä viime vuoden verrattuna, Kontiolahdella ja Outokummussa asiakasmäärät olivat edellisen vuoden tasolla. Joensuussa kasvua selitti hoitajien siirtyminen terveysasemille. Kaikille terveys- ja hyvinvointiasemille luotiin mittimit, joissa oli mukana myös psykiatrin ja psykologin työpanos. Kotikuntoutuksen asiakas- ja käyntimäärät kasvoivat. Asiakkaat ovat entistä huonokuntoisempia sairaalasta kotiutuksen yhteydessä, joten työ on haastavaa. Kuntoutustyöryhmän asiakkaiden ja käyntien määrä kasvoi viime vuoteen verrattuna. Työryhmien toiminnoissa keskityttiin tilastoinnin täsmällisyyteen, tilastoidun tiedon arvioimiseen ja käyntimäärätavoitteisiin. Asumispalveluita kevennetään suunnitelmallisesti. Päihdepalveluissa avopalvelujen asiakastai käyntimäärissä ei tapahtunut merkittävää muutosta. Talousarvio alittui Joensuussa, koska päihdepalve-

luiden kulut jakautuvat tasaisemmin YT-alueella. Kontiolahden runsas päihdelaitoshoidon tarve tasasi päihdehoidon kuluja YT-alueella. Kontiolahdella päihdepalveluissa oma toiminta hieman vähentyi, samassa suhteessa Sovatekin käyttö lisääntyi. Nousua selittävät osin vaikeahoitaiset päihdepotilaat, joiden hoitaminen ei onnistunut omana toimintana. Päihdepalveluiden suuren tarpeen vuoksi talousarvio ylittyi. Outokummussa Vaskikamarin uusien toimitilojen etsintä käynnistettiin. Päihdepalveluissa Sovatekin avopalveluissa ja laituskuntoutuksessa oli vähemmän asiakkaita kuin viime vuonna samaan aikaan. Päihdehoito hoidettiin pääosin omana toimintana. Outokummussa talousarvio alittui.

Kuntoutuspalveluissa terapia-asiakkaita oli ennusteen mukaisesti Joensuussa, mutta Kontiolahdella tuli selvä ylitys, Outokummussa taas asiakasmäärä oli ennustettua pienempi. Joensuun puhe- ja toimintaterapeutit antoivat arviointipalveluja myös Outokummun ja Kontiolahden asukkaille. Joensuun ulkopuolelle annetut terapiapalvelut aiheuttivat painetta ostaa joensuulaisille terapiapalveluita kun Joensuussa ei ollut riittävästi terapeutteja hoitamaan koko YT-alueen asiakkaita. Joensuussa puhe- ja toimintaterapiaostojen kustannukset ylittivät reilusti budjetin. Outokummussa ja Kontiolahdessa jouduttiin terapiat järjestämään ostopalveluina. Kuntoutuspalveluissa asiakkaita kertyi runsaasti yli ennustetun kaikissa kunnissa. Pitkien poissaolojen takia on jouduttu palkkaamaan sijaisia kuntoutuspalveluihin, mikä selitti menojen ylityksen Joensuussa. Kontiolahdella kuntoutuspalvelut pysyivät budjetissa, Outokummussa budjetti alittui reilusti.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	11 244 168	955 200	12 199 368	12 811 126	611 758
Toimintakulut	-54 303 168	-156 638	-54 459 806	-54 732 319	-272 513
Toimintakate	-43 059 000	798 562	-42 260 438	-41 921 193	339 245

540 Erikoissairaanhoito

Tilivelvollinen: johtava ylilääkäri vs. Leena Timonen

Verrattuna 2015 tilanteeseen sekä ajanvaraus- että päivystyslähetteiden määrä lisääntyi Joensuussa ja Outokummussa, Kontiolahdella lähetteiden määrä väheni.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	200 000	0	200 000	579 745	379 745
Toimintakulut	-117 048 000	-3 639 400	-120 687 400	-124 065 945	-3 378 545
Toimintakate	-116 848 000	-3 639 400	-120 487 400	-123 486 201	-2 998 801

550 Hoito- ja hoivapalvelut

Tilivelvollinen: hoito- ja hoivapalvelujen johtaja Seija Karukannas

Hoito- ja hoivapalveluissa toimintaa toteutettiin talousarvion, kehittämishankkeiden ja ikääntyvien palveluohjelman mukaisesti. Pääpaino oli hoitoketjujen sujuva toiminta, henkilöstön kuntoutumista edistävän työtavan parantaminen sekä palvelurakenteen muuttaminen pitkäaikaislaitoshoidoa vähentämällä ja akuuttihoiton lisäämisellä. Lisäksi tavoitteena oli kotihoidon toiminnan tehostaminen ja siirtyminen asumispalveluissa kevyempiin asumisen muotoihin.

Kaikissa kunnissa tilaukset alittuivat. Joensuun talousarvio ylittyi reilusti vuonna 2015 ja tätä ylitystä ei huomioitu vuoden 2016 talousarviossa. Tämän vuoksi talouden tasapainottaminen aloitettiin heti vuoden alusta alkaen, Joensuussa vähentämällä asumispalvelujen ostoja, käyttämällä harkintaa määräaikaisten sijaisten käytössä sekä rajoittamalla hankintoja. Uusi asumispalvelujen kilpailutusmalli toi myös säästöjä aikaan, koska hoitopäivähinnat laskivat ennakoitua enemmän. Lisäksi saatiin muutettua asumispalveluja kevyempiin ratkaisuihin. Kontiolahdella saatiin säästöä aikaan kotihoidon toimintaa tehostamalla, laitoshoidon purkamalla sekä lisätuottoja tuli joensuulaisten potilaiden hoidosta. Myös Outokummussa säästöä tuli ennakoitua suuremmasta joensuulaisten potilaiden hoidosta sekä laitoshoidon purkamisesta.

Hoitoketjut kokonaisuudessaan toimivat hyvin ja palvelurakennemuutokset saatiin tehtyä. Ainoastaan Joensuussa erikoissairaanhoidon jonopäiviä kertyi 42. Kaikissa kunnissa pitkäaikaislaitoshoidon saatiin vähennettyä, jopa 0,2-0,5 % enemmän, mitä oli suunniteltu. Myös akuuttihoito lisääntyi ennakoitua enemmän (0,1-0,4 %). Hoitoketjujen sujuvaan toimintaan vaikuttivat kotiutusprosessin kehittäminen koko tulosalueella. Prosessi tehostui kotiutushoitaja- ja kotisairaaloimintaa sekä kotihoidon vastaanottokykyä ja sairaalan akuuttihoitoa kehittämällä. Lisäksi koko henkilöstön kuntoutumista edistävää työtapaa kehitettiin.

Sairaalajaksojen keskiarvopituudet lyhenivät edellisvuoteen verrattuna Kontiolahdella ja Outokummussa. Joensuun Siilaisen sairaalajaksojen keskiarvopituudet olivat lähes samanlaiset edellisvuoteen verrattuna (11,6 päivää). Kontiolahdella sairaalajaksonpituus oli 9 päivää (v. 2015 10) ja Outokummussa 7 päivää (v. 2015 10). Joensuun sairaalajakset ovat pidemmät, koska Siilaisella on asumispalveluihin odottavia suhteessa enemmän kuin muissa kunnissa.

Kotihoidon asiakasmäärät kasvoivat kaikissa kunnissa. Joensuussa kotihoidon henkilöstömäärärahat ylittyivät, koska jouduttiin palkkaamaan kaikkiin sijaisuuksiin henkilökuntaa, jotta kasvavaan palvelutuotantoon voitiin vastata. Kotihoidon välitön asiakastyöaika jäi alle 60 % tavoitteen kaikissa kunnissa. Joensuussa kantakaupungin isot kotihoitoalueet saavuttivat 60 % tavoitteen, mutta laita-alueiden kotihoito ei tavoitteeseen pitempien matkojen vuoksi päässyt. Kontiolahdella toiminnanohjauspilotoinnin jälkeen välitön asiakastyöaika nousi lähelle tavoitetta (57,9 %). Outokummun koko vuoden välitön asiakastyöajan keskiarvoprosentti oli 54,9, johon vaikutti osaltaan kotihoidon yötyö.

Omaishoidontuen määrärahat olivat riittävät muissa kunnissa paitsi Joensuussa, jossa jäi 30 myöntämisperusteet täyttävää hakijaa odottamaan vapautuvaa omaishoidon tukea. Lain velvoittamat omaishoitajan terveystarkastukset jatkuivat koko vuoden ajan.

Päiväkeskustoimintaa kehitettiin ennaltaehkäisevän työn suuntaan. Ennen päiväkuntoutukseen tulemistä kaikille asiakkaille tehtiin kuntoutustarpeen arviointi, jonka perusteella asiakkaat ohjattiin oikeiden ja oikea-aikaisten palvelujen piiriin. Eri toimijoiden kanssa järjestettiin monimuotoisia tapahtumia ikääntyville. Joensuussa ikäneuvolan koordinoiman vapaaehtoistoiminnan avulla saatiin ikäihmiselle lisättyä sosiaalista hyvinvointia oman henkilökohtaisen vapaaehtoistyöntekijän avulla.

Joensuussa 60-paikkainen Sireenipihan hoivakoti avautui vuoden alussa ja Senioripihan laitoshoidon purettiin loppuvuodesta kokonaisuudessaan. Kontiolahdella Rinnetien hoivakoti muutti Kontioniemeen uusiin tiloihin ja paikkaluku lisääntyi kolmella. Outokummussa Heikinhelmen yksikkö muutettiin vuoden lopussa tehostetun asumispalvelun yksiköksi ja Iltaruskon peruskorjauksessa vähennettiin laitospaikkoja (6) ja Hopeakuksen hoivakotiin lisättiin kolme asumisen paikkaa.

Asumispalveluihin odottavien asiakkaiden määrä pysyi Joensuussa noin 50:ssä. Kontiolahdella odottavien määrä väheni neljään loppuvuodesta ja Outokummussa Heikinhelmen yksikkö sekä Antinkujalle remontoitu ryhmäkoti vähensivät odottavien määrän kahteen. Odotusajat pysyivät kuitenkin vanhuspalvelulain asettamassa ajassa.

Koko vuoden jatkui IkäOte-hanke yhteistyössä yliopiston ja Karelia ammattikorkeakoulun kanssa. Hankkeessa kokeiltiin teknologisia ratkaisuja (lääkeautomaatteja, paikannuslaitteita, kuvapuhelimia jne.) ikääntyvien ja muistisairaiden henkilöiden hyvinvoinnin ja kotona asumisen tukemiseksi. Teknologisista ratkaisuista tehtiin kustannushyötyvertailuja, jotka osoittivat, että teknologia tuo hyötyä asiakkaille ja säästää kustannuksia. Kotihoidonkäyntejä voitiin korvata ICT-ratkaisuilla, jotka eivät kuitenkaan huonontaneet palvelujen laatua.

Tuuppari-hankkeessa pilotoitiin vuoden 2016 aikana vapaa-aikakeskuksen, hoito- ja hoivapalvelujen ja Joensuun seudun kansalaisopiston yhteinen toimintamalli ikääntyneiden toimintakyvyn ylläpitämiseksi ja edistämiseksi. Toimintamalli otettiin käyttöön soveltuvin osin. Tuupparitoiminta jatkuu vuonna 2017 ja sitä kehitetään edelleen. Uuden toimintamallin avulla on saatu tavoitettua ikääntyneitä, joiden toimintakyky ja elämänlaatu ovat heikentyneet. Ryhmätoiminnan tavoitteiden toteutumisen ja vaikuttavuuden mittareina käytetään WHOQOL-BREF elämänlaatumittaria. Ensimmäisten tulosten pohjalta ryhmäläisten koetussa elämänlaadussa on tapahtunut parantumista psyykkisen ja sosiaalisen ulottuvuuden osa-alueella, lisäksi ryhmäläiset ovat saaneet tietoa erilaisista toiminnoista, harrastusmahdollisuuksista ja ryhmäläisten kesken on tapahtunut ystävystymistä.

Vuoden 2016 yhtenä tavoitteena oli nostaa yksi konkreettinen kehittämiskohde, jolla pystytään kehittämään palvelujen laatua ja kustannustehokkuutta. Palveluohjauksen, päiväkontoutuksen ja SAS-toiminnan keskitetty moniammatillinen kuntoutus- ja palvelujen tarpeen arviointitiimi perustettiin (Matti-tiimi), joka toimi suunnitellusti yhteistyössä geriatrin ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa. Tiimin tavoitteena oli arvioida asiakkaiden toimintakykyä laaja-alaisesti ja ennaltaehkäistä toimintakyvyn heikkenemistä sekä ohjata oikea-aikaisesti asiakkaita oikeiden palvelujen piiriin. Moniammatillinen tiimi arvioi myös niitä asiakkaita, joiden kotona asuminen oli uhattuna ja sairaalakäyntejä oli paljon. Arvioinnin jälkeen tehtiin kokonaisvaltainen jatkohoidosuunnitelma kotona selviytymisen tueksi. Matti-tiimi toimi hyvin ja se jää pystyväksi toiminnaksi ja mahdollisuuksien mukaan sitä tullaan hyödyntämään Siun sotessa.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	19 579 400	124 760	19 704 160	19 630 636	-73 524
Toimintakulut	-81 792 400	116 985	-81 675 415	-80 788 740	886 675
Toimintakate	-62 213 000	241 745	-61 971 255	-61 158 104	813 151

570 Sosiaalipalvelut

Tilivelvollinen: sosiaalipalvelujen johtaja Leena Korhonen

Sosiaalipalveluja kehitettiin uuden sosiaalihuoltolain mukaisesti. Vuoden 2016 aikana jatkettiin aikaisempaa Siun soten palvelupakettien työstämisessä aloitettua yhteistyötä Pohjois-Karjalan kuntien ja Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän kanssa. Loppuvuoden 2016 aikana monet esimiehet ja suunnittelutyöryhmissä olleet työntekijät olivat varsin kiireisiä Siun soten työllistäessä muun työn jatkuessa entisellään.

Aikuissosiaalityössä valmistauduttiin myös perustoimeentulotuen muutokseen sen siirtyessä vuoden 2017 alussa Kelalle. Osalla etuuskäsittelijöitä tämä merkitsi työtehtävien päättymistä ja hakeutumista kaupungin sisällä muihin töihin tai Kelalle. Työntekijävaihdoksien vuoksi toimeentulotuen myöntämisessä oli vaikeuksia pysyä lakisääteisissä määräajoissa, jonka vuoksi mm. palkattiin lisähenkilökuntaa. Aikuissosiaalityön ja Kelan yhteistyön käytäntöjä suunniteltiin vuoden aikana. Aikuissosiaalityössä on ollut keskeistä perheiden varhaisen tuen näkökulman tuleminen osaksi työtä aiemman työllistymisen edellytysten parantamisen, aktivoimisen sekä huollollisen näkökulman lisäksi. Työllistämistoimissa olevien määrä kasvoi alkuvuonna, mutta loppuvuonna tilanne heikkeni työllistämistoimien piirissä olevien henkilöiden kokonaismäärän kasvaessa. Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvista suuri osa on sosiaalisen kuntoutuksen tarpeessa. Uusimuotoinen työttömien monialainen yhteispalvelu (TYP) aloitti toimintansa vuoden 2016 alusta. Sekä kuntouttavassa työtoiminnassa että TYP –toiminnassa haasteena on asiakkaiden jatkopoluttaminen eteenpäin sekä asiakkaiden elämäntilanteen että myös paikkojen tarjonnan vähäisyyden vuoksi. Välytystiliasiakkaiden määrä kasvoi vuoden aikana.

Sosiaalisen asumisen tarve on kasvanut voimakkaasti etenkin Joensuussa ja Outokummussa. Kokonaistaloudellisesti asumispalvelujen käyttö on huomattavasti sairaala- tai muuta laitoshoidtoa edullisempaa. Sosiaalisen asumisen kilpailutus toteutettiin alkuvuonna. Sijoitusten yleisimmät syyt ovat pitkään jatkuneen alkoholin käytön vuoksi lisääntynyt palvelujen tarve, mielenterveyden ongelmat ja erityisesti nuorilla myös erilaiset sosiaaliset syyt.

Vammaispalveluissa korostui palveluun hakeutuvien määrän kasvu ja sosiaalityön ja palveluohjauksen asiakasmäärät ylittyivät arvioidusta. Sosiaalityöhön ja palveluohjaukseen tulee myös asiakkaita, jotka eivät jää vammaispalvelujen piiriin palvelutarvearvion jälkeen. Vammaispalvelujen asumispalveluissa oli muutoksia eri palveluista toiseen johtuen tuen tarpeen kasvusta. Oman toiminnan osuutta henkilökohtaisen avun toteuttamisessa lisättiin ja tämä kehitys näkyi hyvänä varsinkin Joensuussa ja Kontiolahdessa. Suvikadun vaikeavammaisten viisiapaikkainen asumisyksikkö otettiin käyttöön syksyllä 2016. Rastilipunttien vaikeavammaisten asumisyksikön suunnittelu aloitettiin alusta, koska ARA ei hyväksynyt esitettyjä kustannuksia, asumisyksikkö valmistunee kuitenkin 01/2018. Henkilökohtaisen avun järjestämisessä toteutettiin Lean- prosessi. Vuoden 2016 loppuvuonna vammaispalvelujen toiminnan toteuttamista suunniteltiin yhteistyössä Siun soten alueelle: mm. henkilökohtaisen avun oman toiminnan mallia muutettiin niin, että se voitiin ottaa laajemmin käyttöön vuoden 2017 alusta Siun sotessa.

Kehitysvammaisten lasten ja nuorten omana toimintana toteutettu viikonloppuhoito päiväkodissa sai hyvää palautetta. KEHAS- ohjelma laitosasumisen purkamisen (pitkäaikainen asuminen) osalta on lähes toteutunut vuonna 2016, tavoitteena oli vuosi 2018. Tilapäisen hoidontarve Honkalammella on kuitenkin kasvanut, koska korvaavia tilapäishoitomahdollisuuksia ei juuri ole. Suunnistajantien asumisyksikkö valmistui tammi-kuussa 2016 ja tarjoaa kodin 13 asiakkaalle ja kaksi tilapäistä paikkaa. Kehitysvammaisten päivätoiminnassa oma tuotanto erityisesti NUPA-toiminta (nuorten päivätoiminta) on korvannut ostopalvelua. Penttilänrannan monisukupolvikorttelin suunnitelmat ovat edenneet, alueelle tulee asuntoja mm. kehitysvammaisille.

Perhepalveluissa sosiaalihuoltolain mukaisesti työssä painopiste siirtyi varhaiseen tukeen ja ehkäisevään lapsiperhetyöhön, asiakasmäärä kasvoi selvästi arvioitua enemmän. Sosiaalihuoltolain mukaiset palvelut ovat ensisijaisia perheille annettavia palveluja ja niillä on tavoitettu myös uusia asiakkaita. Oikea-aikaisilla varhaisen tuen palveluilla, kuten kotipalvelu, perhetyö tai tukihenkilötoiminta voidaan estää perheiden ongelmien syvenemistä ja raskaampia palveluita. Kasvatus- ja perheneuvolan sekä nuorten palvelukeskuksen sosiaalipalvelujen asiakasmäärä kasvoi samoin kuin terapiapalvelujen ostopalvelujen tarve. Lasten ja nuorten pahoinvointi tulee ennaltaehkäisevällä työllä myös nopeammin esille, jolloin vaikuttavampaa ja elämäntilanteen parantavaa olisi pystyä toimimaan varhaisemmassa tilanteessa. Uusi isyyslaki siirsi isyyden tunnistamisen selkeissä tapauksissa neuvolaan. Lastenvalvojien työ sisältää isyyden selvitystyön lisäksi mm. erotilanteissa huolto- ja tapaamissopimusten hoitamisen. Turvakodin toiminta on vakiintunut vuoden aikana. Turvakodille arvioitu tulokertymä ei täyttynyt, kun käyttöaste oli odotettua pienempi eikä siirtoja muualta Suomesta tullut odotetusti, joten THL:lle palautetaan noin 0,1 milj. euroa vuoden 2016 määrärahaa.

Samalla kun varhaisen tuen asiakasmäärä on noussut, on lastensuojelun avohuollon asiakasmäärä laskenut. Perheille on tarjottu avohuollon tukitoimina myös sijoitusta korvaavia palveluita, esim. perhekuntoutusta ja perheet ovat palvelua myös ottaneet hyvin vastaan. Tulokset näkyvät viiveellä. Avohuollon sijoituksia on kuitenkin jouduttu myös tekemään ja ne ovat olleet aiempaa pidempiä.

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen määrä oli vuoden 2016 lopussa hieman vuodentakaista alhaisemmalla tasolla. Myös sijaishuollon hoitopäivien määrä laski, mikä kertoo osan sijoituksia olleen lyhyitä. Alkuvuonna tilanne sijoitusten osalta näytti hyvältä, mutta sijoitusten tarve kasvoi syksyllä huomattavasti ja samalla sijaishuollon kustannukset. Omista yksiköistä lapsia on sijoitettu yksityisiin laitoksiin ja perhehoidosta perhekoteihin tai laitoksiin lasten/nuorten vaikeahoitoisuuden vuoksi. Lasten päihdekuntoutusjaksot päihdeyksiköissä (etupäässä huumevieroitus) ovat aiheuttaneet päällekkäisiä hoitomaksuja, kun päihdekuntoutusjakson ajan on jouduttu pitämään paikkaa myös pidempiaikaisessa sijaishuolto paikassa.

Jälkihuollossa olevien määrä on arvioitua isompi. Jälkihuoltoon tulee oikeus sijoituksen päätyttyä, kun nuori tulee täysi-ikäiseksi tai jos sijoitus päättyy jo aiemmin. Sijaishuollossa olleiden lasten määrän kasvaessa ja siirtyessä jälkihuoltoon nopeammin, jälkihuollon piirissä olevien lasten määrä kasvoi 30%.

Sosiaalipalvelut muutettu talousarvio ylittyy kokonaisuudessaan yht. 2,1 milj. euroa. Suurimmat ylitykset tulivat perhepalveluissa Joensuussa ja Kontiolahdessa, lähinnä lastensuojelun sijaishuollon sekä varhaisen tuen terapiapalvelujen ostoissa, Joensuussa vammaispalvelujen ostopalveluissa sekä Joensuussa aikuissosiaalityössä ja perustoimeentulotuen kustannuksissa.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	11 092 900	-82 000	11 010 900	11 249 162	238 262
Toimintakulut	-71 664 900	-655 005	-72 319 905	-74 673 566	-2 353 661
Toimintakate	-60 572 000	-737 005	-61 309 005	-63 424 405	-2 115 400

Tulosalueiden 500-570 yhteenlaskettu toimintakate

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	44 496 068	-181 040	44 315 028	45 396 827	1 081 799
Toimintakulut	-329 495 368	-3 147 958	-332 643 326	-337 396 501	-4 753 175
Toimintakate *	-284 999 300	-3 328 998	-288 328 298	-291 999 674	-3 671 376
Kuntien maksuosuudet	284 999 300	3 329 000	288 328 300	292 000 068	3 671 768
Toimintakate maksuosuudet huomioiden **	0	2	2	394	392

*Kaupunginvaltuustoon nähden sitovaa on tulosalueiden 500-570 toimintakate ilman yhteistoiminta-alueen kuntien maksuosuuksia.

**Tulosalueiden 500-570 yhteenlaskettu toimintakate sisältäen yhteistoiminta-alueen kuntien maksuosuudet.

SITOVUUSTASON YLITYKSEN SELITYS:

Erikoissairaanhoidon menot ylittyivät yhteistoiminta-alueella yhteensä lähes 3 milj. euroa. Alkuperäinen talousarvio oli 2 milj. euroa pienempi kuin vuoden 2015 toteuma. Alkuperäisestä budjetista puuttuivat myös maakunnalliset ict-hankkeet ja siun soten valmisteluun tarkoitetut kustannukset, mutta ne lisättiin talousarvioon toisessa osavuosikatsauksessa. Muutettu talousarvio ylittyi lisäyksistä huolimatta joka kunnassa, erityistason kustannukset lisääntyivät selvemmin kuin PKSSK:n tuottamien palvelujen kustannukset.

Sosiaalipalvelujen kustannukset ylittyivät jokaisessa kunnassa ja erityisesti aikuissosiaalityössä toimeentulotuki ylittyi Joensuussa sekä lisähenkilökunnan tarpeen (0,1 milj euroa) että toimeentulotukimenojen vuoksi. Avin käsittelyaikojen viivästymisen asettaman 300.000 euron uhkasakon vuoksi jouduttiin palkkaamaan lisähenkilökuntaa. Alkuvuonna näytti, että toimeentulotukimenot pysyisivät talousarviossa, mutta menokehitystä oli hakemusten ruuhkan vuoksi mahdoton arvioida. Toisessa osavuosikatsauksessa toimeentulotukimenoista siirrettiin 400 000 euroa kattamaan sosiaalisen asumisen ylitystä. Perustoimeentulotukimenot kasvoivat kuitenkin loppuvuonna siten, että toimeentulotukimenot ylittyivät noin 100 000 eurolla. Vammaispalvelujen kustannukset ylittyivät puolestaan palvelun piiriin hakeutuneiden määrän kasvun myötä, esim. Joensuussa näkyy opiskelukaupunkina uusien vammaispalvelun asiakkaiden määrän kasvu syksyisin uusien opiskelijoiden tullessa kaupunkiin. Henkilökohtaisen avun kustannukset ylittyivät uusista toimintaratkaisuihin huolimatta yhteistoiminta-alueella yhteensä lähes 0,3 milj. euroa. Kehitysvammaisten palveluasumisen ostopalvelun osuus kasvoi huomattavasti ja ylitti budjetin 0,45 milj. euroa, ostojen kohdentuessa PKSSK:n ostopalveluun. Asumispalvelujen tarve on edelleen kasvava lähinnä nuorten ja ikääntyvien osalta. Ympäri vuorokautisen tehostetun palveluasumisen kysyntä on tarjontaa suurempi. Laitoshoidon purkamisen tavoitteesta huolimatta tilapäisen laitoshoidon tarve on ollut talousarviossa arvioitua suurempi. Perhepalvelujen 1,1 milj. euron budjetti-ylitys johtuu pääasiassa kodin ulkopuolelle sijoitettujen talousarvion ylittymisestä. Varhaisen tuen palvelujen tarjotessa apua perheille avun tarve tulee laajemmin esille ja näkyy ostopalveluissa, kun kaupungilla ei ole tarjota palvelua omana toimintana: mm. lapsiperheiden kotipalvelun palveluseteli sekä lasten ja nuorten terapiapalvelujen kustannukset ylittyivät. Varhaisen tuen pannotukset näkyvät vasta viiveellä. Vaikka kodin ulkopuolelle sijoitettujen määrä on budjetoitua pienempi ja osa sijoituksista on ollut lyhytkestoisia, niin kustannukset ovat n.3.400 e/asiakas suuremmat kuin talousarviossa ennakoitiin. Lasten ja nuorten vaikeahoitoisuuden vuoksi sijoituksia on jouduttu tekemään omistakin yksiköistä yksityiselle sektorille. Myös päihdekuntoutusjakso ovat kalliita ja ovat aiheuttaneet päällekkäisiä hoitomaksuja kun päihdekuntoutusjakson ajan on jouduttu pitämään paikkaa myös pidempiaikaisessa sijaishuoltopaikassa.

590 Ympäristöterveydenhuolto

Tilivelvollinen: ympäristöterveydenhuollon johtaja Elina Felin

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Ympäristöterveydenhuolto pyrkii turvaamaan terveellisen elinympäristön maakunnan alueella. Ympäristöterveydenhuollon tehtävänä on järjestää kunnallinen elintarvike- ja terveysvalvonta sekä eläinlääkintähuollon palvelut ja vastata talteen otettujen seuraeläinten hoidon järjestämisestä. Tehtävät ovat lakisääteisiä ja merkittävä osa tehtävistä on viranomaistehtäviä. Joensuun kaupunki toimi isäntäkuntana maakunnallisella ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueella.

Ympäristöterveydenhuollon lakisääteiset kunnan tehtävät hoidettiin maakunnan alueella. Talousarvioon kirjatut toiminnalliset tavoitteet toteutuivat.

Terveysvalvonta teki 1487 tarkastusta maakunnan alueella. Muutos edellisvuoteen johtuu suurimmalta osin raportointitavan muutoksesta. Terveysvalvonnan toiminnalliset tavoitteet täyttyivät. Valvonnan toteumaa arvioidaan yksityiskohtaisemmin Valvonnan toteuma 2016 -raportissa.

Eläinlääkärikäyntejä oli 27 733 kappaletta. Käyntimäärä oli n. 2 % edellisvuotta alhaisempi. Eniten laski tuotantoeläinsairaskäyntien määrä. Tilakokojen kasvaessa virka-aikana hoidettavien eläinten määrä / sairauskäynti on kuitenkin kasvanut, jolloin yhteen käyntiin kuluu enemmän aikaa. Pieneläinten osalta päiväsaikaiset käyntimäärät laskivat hieman, mutta päivystysaikaiset käynnit lisääntyivät yli 30 %. Eläinsuojelutarkastuksia tehtiin yhteensä 280 kpl. Eläinsuojelulain mukaisia kiireellisiä, välittömiä toimenpiteitä suoritettiin 25 tapauksessa.

Tulosalueen talous toteutui talousarvion mukaisena ja nettototeuma alitti hieman budjetoidun. Taustalla on hyvin kertynyt tarkastusmaksukertymä, kulujen hallinta ja syksyn säästötoimet. Eläinlääkintähuollon ylitys johtui lomapalkkavelan kirjausten korjauksista, johon ei ollut talousarviossa varauduttu.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tavoitteet 2016	Toteutuma
Elintarvikevalvonnan suunnitelmallisen valvonnan tarkastustulokset julkaistaan OIVA-järjestelmän kautta.	Toteutunut. Elintarvikevalvonnan suunnitelmallisen valvonnan tarkastustulokset on julkaistu OIVA-järjestelmän kautta.
Terveydensuojeluvalvonnan vaikuttavuuden edistäminen, valvonta kohdennetaan riskiperusteisesti ja tehokkaasti valvontasuunnitelman mukaisesti. Mittari: valvontasuunnitelman toteutuminen; häiriötilanteiden ja kuntalaisyhteydenottojen käsittely viivytyksettä.	Toteutunut. Vaikuttavuutta on edistetty järjestämällä toimijoille suunnattua koulutusta (Puhtaanapidon haasteet päiväkodeissa ja hoitokodeissa –koulutus sekä ELY:n ja P-K:n pelastuslaitoksen kanssa yhteistyössä järjestetty Vesilaitosten varautumiskoulutus). Häiriötilanteet ja yhteydenotot on käsitelty viivytyksettä. Valvontaa on kohdennettu valvontasuunnitelman mukaisesti, mutta suunnitelman mukaisiin tarkastusmääriin ei päästy kaikkien toimintaluokkien osalta.
Maakunnallisen eläinlääkäripäivystyksen kehittäminen eläinlääkintähuoltolain mukaisesti. Mittari: kehittämissuunnitelma tehdään vuoden 2016 aikana.	Toteutunut. Eläinlääkäripäivystyksen kehittämissuunnitelma tehtiin ja toimenpiteiden toteuttaminen aloitettiin.
Eläinten hyvinvoinnin valvonnan kehittäminen. Valvontaeläinlääkäriresurssia lisätään.	Toteutunut pääsääntöisesti.

<p>Mittari: epäilyilmoituksen perusteella kohteet pyritään tarkastamaan kahden kuukauden sisällä, kiireelliset viikon sisällä; uusintatarkastukset tehdään pian määräajan päätyttyä; ilmoitustenvaraisten kohteiden tarkastuksia tehdään riskiperusteisesti.</p>	<p>Uusi valvontaeläinlääkärin virka saatiin täytettyä vakituisesti 1.10.2016 alkaen. Määräaikaista lisäresurssia saatiin kuitenkin jo kevästä 2016 lähtien.</p> <p>Resurssia kohdennettiin epäilyilmoitusjonon purkamiseen. Epäilyilmoitusten käsittelyn osalta tavoite on toteutunut ja tilanne on parantunut merkittävästi vuoden aikana.</p> <p>Kiireelliset uusintatarkastukset tehtiin pian määräajan päätyttyä, muissa oli edelleen hieman viivettä, koska epäilyilmoitukset on priorisoitu. Ilmoituksenvaraisia kohteita on tarkastettu epäilyn perusteella, mutta säännölliseen riskiperusteiseen valvontaan ei ole vielä päästy.</p>
--	---

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	2 510 700	0	2 510 700	2 433 239	-77 461
Toimintakulut	-3 666 700	0	-3 666 700	-3 540 075	126 625
Toimintakate	-1 156 000	0	-1 156 000	-1 106 836	49 164

Sosiaali- ja terveyslautakunta yhteensä

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	332 006 068	3 147 960	335 154 028	339 830 135	4 676 107
Toimintakulut	-333 162 068	-3 147 958	-336 310 026	-340 936 576	-4 626 550
Toimintakate	-1 156 000	2	-1 155 998	-1 106 441	49 557

SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUJEN MITTAREIDEN TOTEUTUMINEN

Kaupunginvaltuustolle raportoitavat mittarit

JOENSUU	TP 2014	TP 2015	Alkuper.		Raportointi- taso
			TA 2016	TP 2016	
Terveyspalvelut					
Vastaanotto					
Avohoito- / vastaanottoasiakkaat	35 565	35 043	39 740	36 730	KV
Käyntimäärät	123 419	115 024	125 763	118 388	KV
T3, lääkärit			12	42	KV
puhelujen vastausprosentti		63 %	90 %	74 %	KV
lääkärivakanssien täyttöaste			90 %	49 %	KV
Terveysneuvonta-asiakkaat	21 753	23 524	22 550	22 340	KV
Käyntimäärät	65 387	63 984	75 820	65 226	KV
Suun terveys					
Hammashuollon asiakkaat	26 826	27 622	26 900	29 091	KV
Käyntimäärä	50 832	53 680	53 900	60 170	KV
Jonottajien kokonaismäärä	2 345	3 796	250	0	KV
josta yli 6 kk jonottaneet	1 000	2 920	0	0	KV
Aikuispsykososiaaliset					
Mielenterveytyön avohoito, asiakkaat	3 109	2 867	2 920	4 139	KV
ostopalvelusta siirtyneet asiakkaat		33	20	22	KV
Palveluasumisen asiakkaat	169	165	153	184	KV
Päivätoiminnan asiakkaat	83	65	85	86	KV
Kuntoutus					
Terapia-asiakkaat	1 253	1 322	1 370	1 357	KV
käyntimäärät	4 434	4 353	7 030	4 816	KV
Kuntoutusasiakkaat	4 907	6 014	5 000	6 458	KV
käyntimäärät	15 629	11 326	16 500	21 521	KV
Erikoissairaanhoido					
yhteispäivystyksen käyntimäärät	35 910	35 174	35 000	35 207	KV
Sairaankuljetukset	16 791		17 000	15 125	KV
jonopäivät esh:ssa	1 218	70	21	42	KV
Yli 75-vuotiaiden hoitopäivät	68 366		13 195	16 550	KV

Hoito- ja hoivapalvelut	TP 2014	TP 2015	TA 2016	Joulukuu	Raportointi- taso
Kotona asumista tukevat palvelut					
Omaishoidon tuen asiakkaiden määrä	382	438	396	439	KV
omaishoidon tukea jonottavat				30	KV
Peittävyys yli 75 -vuotiaat	2,8 %	3,2 %	2,8 %	3,2 %	KV
vanhuspalvelulain mukaiset odotusajat					KV
Kotihoidon asiakkaiden määrä	2 750	2 530	2 913	2 836	KV
Välitön asiakastyö	51,6 %	55,7 %	60,0 %	57,6 %	KV
Päiväkeskushoitopäivät	15 610	13 917	20 460	18 756	KV
Tehostettu palveluasuminen					
Tehostettu palveluasuminen hoitopäivät	209 530	220 847	243 260	227 297	KV
hoitopaikat	586		669	665	KV
Peittävyys yli 75 -vuotiaat	8,1 %	8,4 %	9,2 %	9,0 %	KV
tehostettuun palveluasumiseen odottavat	Tämä on vain kuukausittainen seuranta			51	KV
Laitoshoido					
Pitkäaikaislaitoshoitopäivät	89 220	56 275	42 360	38 073	KV
hoitopaikkojen määrä	244	154	116	104	KV
Peittävyys yli 75 -vuotiaat	3,20 %	2,00 %	1,50 %	1,30 %	KV
Akuutti-, kuntoutus- ja lyhytaikaishoitopäivät	48 856	60 711	58 735	65 480	KV
hoitopaikat	134	166	161	185	KV
Peittävyys yli 75 -vuotiaat	1,50 %	2,00 %	1,80 %	2,10 %	KV
Yli 75-vuotiaiden hoitopäivät	93 070	94 030		kaikki yht.	KV
alle 75-vuotiaiden hoitopäivät	22 024	22 956		102 640	

Sosiaalipalvelut	TP 2014	TP 2015	TA 2016	Joulukuu	Raportointi- taso
Aikuissosiaalityö					
Toimeentulotuki, asiakasperheet	5 636	5 550	6 010	5 565	KV
Työllistämistoiminnan piirissä olevat	1 138	1 154	1 698	1 182	KV
Sosiaalinen asuminen, asiakasperheet	238	287	302	310	KV
Vammaispalvelut					
Vammaispalvelu asiakkaat	95	74	132	77	KV
Vaikeavammaiset asiakkaat (ilman palveluasumista)	1 194	1 047	1 120	980	KV
Vaikeavammaisten palveluasuminen hoitopäivät	18 568	18 267	28 110	18 136	KV
Kehitysvammaiset avohoitoasiakkaat	457	478	484	486	KV
Kehitysvammaisten palveluasumisen hoitopäivät	63 098	50 886	70 035	56 559	KV
hoitopaikkamäärä	28	28	28	28	KV
Kehitysvammaisten laitoshoitopäivät	8 445	5 474	5 041	2 255	KV
Perhepalvelut					
Ehkäisevä lastensuojelutyö, asiakkaat	0	524	485	1011	KV
Sosiaalityö, asiakas	2 227	2 191	2 175	2 165	KV
lastensuojeluilmoitusten käsittely määräajassa					KV
Avohuolto, asiakas	2 487	2 142	1 957	1 844	KV
Kodin ulkopuolelle sijoitetut, asiakkaat	274	281	315	278	KV
Jälkihuolto, asiakkaat	134	146	140	180	KV
Perheneuvola, asiakkaat	1 119	1 223	885	1 307	KV
Ympäristöterveydenhuolto					
Terveysvalvonta					
Tarkastusten määrä	2 446	2 275	2 200	1 487	KV
Eläinlääkintähuolto					
Käynnit	26 490	28 217	20 000	27 733	KV
Valvontaeläinlääkäri, suoritteet			400	644	KV
KONTIOLAHTI					
	TP 2014	TP 2015	Alkuper. TA 2016	TP 2016	Raportointi- taso
Terveyspalvelut					
Vastaanotto					
Avohoito- / vastaanottoasiakkaat	7 873	7 872	9 259	8 034	KV
Käyntimäärät	24 738	24 497	27 112	23 599	KV
T3, lääkärit			12	42	KV
puhelujen vastausprosentti		64 %	90 %	67 %	KV
lääkärivakanssien täyttöaste	100 %		100 %	44 %	KV
Terveysneuvonta-asiakkaat	4 721	5 819	5 170	5 291	KV
Käyntimäärät	15 279	14 639	16 911	14 788	KV
Suun terveys					
Hammashuollon asiakkaat	5 404	5 286	5 400	5 605	KV
Käyntimäärä	11 499	11 173	13 100	12 175	KV
Jonottajien kokonaismäärä	87	267	150	191	KV
josta yli 6 kk jonottaneet	0	100	0	0	KV
Aikuispsykososiaaliset					
Mielenterveystyön avohoito, asiakkaat	388		390	455	KV
ostopalvelusta siirtyneet asiakkaat				1	KV
Palveluasumisen asiakkaat	20	19	16	20	KV
Päivätoiminnan asiakkaat	8	7	8	8	KV
Kuntoutus					
Terapia-asiakkaat	251	274	320	395	KV
käyntimäärät			1 960	785	KV
Kuntoutusasiakkaat	910	1 087	800	1 107	KV
käyntimäärät	2 230	1 972	3 000	3 051	KV
Erikoissairaanhoido					
yhteispäivystyksen käyntimäärät	4 494	4 600	4 600	4 503	KV
Sairaankuljetukset	2 039		2 200	1 949	KV
jonopäivät esh:ssa	0		0	0	KV
Yli 75-vuotiaiden hoitopäivät	967		1 585	1 628	KV

Hoito- ja hoivapalvelut	TP 2014	TP 2015	TA 2016	Raportointi- taso	
Kotona asumista tukevat palvelut					
Omaishoidon tuen asiakkaiden määrä	62	72	66	84	KV
omaishoidon tukea jonottavat				0	KV
Peittävyys yli 75 -vuotiaat	3,1 %	4,1 %	3,5 %	5,8 %	KV
vanhuspalvelulain mukaiset odotusajat					
Kotihoidon asiakkaiden määrä	474	424	323	410	KV
Välitön asiakastyö	50,1 %	51,6 %	60,0 %	54,8 %	KV
Päiväkeskushoitopäivät	2 146	1 930	1 935	2 087	KV
Tehostettu palveluasuminen					
Tehostettu palveluasuminen hoitopäivät	24 929	26 841	27 770	25 554	KV
hoitopaikat	75		75	78	KV
Peittävyys yli 75 -vuotiaat	8,1 %	8,2 %	9,0 %	8,2 %	KV
tehostettuun palveluasumiseen odottavat	Tämä on vain kuukausittainen seuranta			4	KV
Laitoshoito					
Pitkäaikaislaitoshoitopäivät	6 048	3 974	4 015	2 278	KV
hoitopaikkojen määrä	17	11	11	6	KV
Peittävyys yli 75 -vuotiaat	1,9 %	1,1 %	1,2 %	0,8 %	KV
Akuutti-, kuntoutus- ja lyhytaikaishoitopäivät	7 653	8 552	9 585	9 579	KV
hoitopaikat	21	23	26	26	KV
Peittävyys yli 75 -vuotiaat	2,0 %	2,3 %	2,7 %	2,5 %	KV
Yli 75-vuotiaiden hoitopäivät	10 836	9 653		kaikki yht.	KV
alle 75-vuotiaiden hoitopäivät	3 725	2 873		11 852	
Sosiaalipalvelut					
	TP 2014	TP 2015	TA 2016	Raportointi- taso	
Aikuissosiaalityö					
Toimeentulotuki, asiakasperheet	523	536	505	524	KV
Työllistämistoiminnan piirissä olevat	122	125	153	129	KV
Sosiaalinen asuminen, asiakasperheet	6	6	8	7	KV
Vammaispalvelut					
Vammaispalvelu asiakkaat	13	16	18	17	KV
Vaikeavammaiset asiakkaat (ilman palveluasumista)	116	116	110	128	KV
Vaikeavammaisten palveluasuminen hoitopäivät	1 359	1451	2 005	1 474	KV
Kehitysvammaiset avohoitoasiakkaat	94	97	97	93	KV
Kehitysvammaisten palveluasumisen hoitopäivät	10 528	7344	9 795	8 742	KV
hoitopaikkamäärä	10	11	10	11	KV
Kehitysvammaisten laitoshoitopäivät	1 096	1 274	1 216	936	KV
Perhepalvelut					
Ehkäisevä lastensuojelutyö, asiakkaat	0	45	121	95	KV
Sosiaalityö, asiakas	281	301	260	315	KV
lastensuojeluilmoitusten käsittely määräajassa					KV
Avohuolto, asiakas	438	321	316	275	KV
Kodin ulkopuolelle sijoitetut, asiakkaat	34	18	36	31	KV
Jälkihuolto, asiakkaat	7	8	5	7	KV
Perheneuvola, asiakkaat	262	319	230	422	KV

OUTOKUMPU	TP 2014	TP 2015	Alkuper. TA 2016	TP 2016	Raportointi- taso
Terveyspalvelut					
Vastaanotto					
Avohoito- / vastaanottoasiakkaat	4 848	4 704	5 923	4 608	KV
Käyntimäärät	19 064	18 532	19 647	18 926	KV
puhelujen vastausprosentti		66 %	90 %	63 %	KV
lääkärivakanssien täyttöaste	73 %		91 %	72 %	KV
Terveysneuvonta-asiakkaat	1 879	3 107	1 965	2 644	KV
Käyntimäärät	5 795	6 798	5 150	7 100	KV
Suun terveys					
Hammashuollon asiakkaat	3 476	3 388	3 400	3 296	KV
Käyntimäärä	8 222	8 009	8 330	7 800	KV
Jonottajien kokonaismäärä	0	0	0	0	KV
josta yli 6 kk jonottaneet	0	0	0	0	KV
Aikuispsykososiaaliset					
Mielenterveystyön avohoito, asiakkaat	340	389	435	387	KV
ostopalvelusta siirtyneet asiakkaat				1	KV
Palveluasumisen asiakkaat	26	8	8	10	KV
Päivätoiminnan asiakkaat	24	18	20	35	KV
Kuntoutus					
Terapia-asiakkaat	79	81	130	71	KV
käyntimäärät			800		KV
Kuntoutusasiakkaat	949	1 099	750	1 192	KV
käyntimäärät	5 557	2 530	2 500	2 637	KV
Erikoissairaanhoido					
yhteispäivystyksen käyntimäärät	1 568	1 713	1 700	1 881	KV
Sairaankuljetukset	1 789		1 600	1 933	KV
jonopäivät esh:ssa	0		0	0	KV
Yli 75-vuotiaiden hoitopäivät	7 410		1 822	1 756	KV
Hoito- ja hoivapalvelut					
	TP 2014	TP 2015	TA 2016	Joulukuu	Raportointi- taso
Kotona asumista tukevat palvelut					
Omaishoidon tuen asiakkaiden määrä	48	59	52	53	KV
omaishoidon tukea jonottavat				0	KV
Peittävyys yli 75 -vuotiaat	3,2 %	4,0 %	3,3 %	3,0 %	KV
vanhuspalvelulain mukaiset odotusajat					KV
Kotihoidon asiakkaiden määrä	433	445	360	661	KV
Välitön asiakastyö	52,4 %	49,8 %	60,0 %	56,0 %	KV
Päiväkeskushoitopäivät	1 635	1 649	1 567	1 141	KV
Tehostettu palveluasuminen					
Tehostettu palveluasuminen hoitopäivät	25 919	25 973	24 230	27 739	KV
hoitopaikat	70		64	87	KV
Peittävyys yli 75 -vuotiaat	6,7 %	6,7 %	6,9 %	7,5 %	KV
tehostettuun palveluasumiseen odottavat	Tämä on vain kuukausittainen seuranta				KV
Laitoshoido					
Pitkäaikaislaitoshoitopäivät	17 509	17 708	17 735	14 279	KV
hoitopaikkojen määrä	48		49	39	KV
Peittävyys yli 75 -vuotiaat	4,7 %	4,6 %	4,5 %	4,0 %	KV
Akuutti-, kuntoutus- ja lyhytaikaishoitopäivät	5 932	5 287	6 090	6 364	KV
hoitopaikat	16		17	17	KV
Peittävyys yli 75 -vuotiaat	1,3 %	1,2 %	1,3 %	1,4 %	KV
Yli 75-vuotiaiden hoitopäivät	18 162	18 563		kaikki yht.	KV
alle 75-vuotiaiden hoitopäivät	4 901	4 423		20 593	

Sosiaalipalvelut	TP 2014	TP 2015	TA 2016	Joulukuu	Raportointi- taso
Aikuissosiaalityö					
Toimeentulotuki, asiakasperheet	453	452	410	443	KV
Työllistämistoiminnan piirissä olevat	190	231	220	263	KV
Sosiaalinen asuminen, asiakasperheet	14	12	16	16	KV
Vammaispalvelut					
Vammaispalvelu asiakkaat	21	21	33	18	KV
Vaikeavammaiset asiakkaat (ilman palveluasumista)	104	103	85	118	KV
Vaikeavammaisten palveluasuminen hoitopäivät	660	1 004	1 085	1 312	KV
Kehitysvammaiset avohoitoasiakkaat	85	92	85	90	KV
Kehitysvammaisten palveluasumisen hoitopäivät	11 233	11 868	7 800	11 040	KV
hoitopaikkamäärä	8	12	10	13	KV
Kehitysvammaisten laitoshoitopäivät	155	89	71	42	KV
Perhepalvelut					
Ehkäisevä lastensuojelutyö, asiakkaat	0	26	88	77	KV
Sosiaalityö, asiakas	268	266	194	237	KV
lastensuojeluilmoitusten käsittely määräajassa					KV
Avohuolto, asiakas	228	190	203	166	KV
Kodin ulkopuolelle sijoitetut, asiakkaat	43	38	41	34	KV
Jälkihuolto, asiakkaat	14	20	18	16	KV
Perheneuvola, asiakkaat	277	229	235	233	KV

VAPAA-AIKALAUTAKUNTA

Tilivelvollinen: vapaa-aikajohtaja Timo Heinonen

Toimialan toiminnan kuvaus

Vapaa-aikalautakunnan tulosalueet ovat hallintopalvelut, kulttuuripalvelut, nuorisopalvelut ja liikuntapalvelut. Hallintopalveluihin sisältyvät tapahtumapalvelut, Carelicumin ala-aulan palvelut sekä keskuksen hallinto.

Katsaus toimintavuoteen 2016

Vuosi 2016 oli tapahtumapalveluille vilkas, sillä talousarviossa esitetyt kävijämäärätavoitteet ylitettiin johdun suuremmasta tapahtumatarjonnasta ja toisaalta tehostetusta seurannasta.

Carelicumin palvelut ovat olleet ajoittain ruuhkautuneita vuoden aikana. Työprosesseja ja työolosuhteita on pyritty parantamaan.

Keskuksella oli aktiivista hanketoimintaa. Merkittävin hankepäätös oli opetus- ja kulttuuriministeriön avustus Pohjois-Karjalan lastenkulttuuriverkostolle. Hankerahoitusta käytettiin vuoden aikana 325 000 euroa. Kaiken kaikkiaan erilaisia hankkeita oli toteutuksessa 17. Hankkeilla kehitettiin mm. taidesisältöjen hankintaa, kokoelmien digitointia sekä lasten ja nuorten harrastustoimintaa.

Pohjois-Karjalan lastenkulttuuriverkosto tuotti taidekasvatusta kouluille ja kaikkiaan tavoitti lähes 16 000 koululaista taidekasvatuksen ja kerhotoiminnan kautta. Verkostossa oli mukana kuusi kuntaa Joensuun lisäksi. Joensuun oma kulttuuripolku toteutettiin 1. – 9. -luokkien oppilaille (206 tapahtumaa, 6224 osallistujaa). Kulttuuripolun toteutuksessa olivat kaupungin omien kulttuurilaitosten lisäksi mukana nuorisopalvelut, yhteistyökumppanit Karelia-ammattikorkeakoulu ja Joensuun kaupunginteatteri. Joensuun lastenkulttuurikeskus järjesti työpajoja ja esityksiä myös päiväkodeissa ja avoimissa yleisötilaisuuksissa Joensuu-päivänä. Orkesterin talous kääntyi positiiviseksi johdun useasta täyttämättömästä vakanssista, joihin sijaisia rekrytoitiin vain konserttikaudelle. Orkesterin yleisötyö laajeni aikaisempaan verrattuna ja tavoitti kaksinkertaisen määrän edellisvuoteen verrattuna. Lisäksi orkesteri vieraili maakunnassa yhdeksällä konsertilla, joista kolme sinfoniakonserttia ja kuusi koululaiskonserttia. Museoille saatiin yhteinen kokoelmakeskus. Bunkkerimuseolla järjestettiin MPK:n kansa kolme perinnelinnoittamisen leiriä, joissa kunnostettiin taisteluhautaa. Museoiden kävijämäärät olivat yli 51 000 ja tavoite ylittyi. Erityisesti Taidemuseon Sakset siveltimenä houkutteli kävijöitä. Enon, Reijolan ja Pyhäselän kirjastoihin tehtiin omatoimikirjastomuutokset ja Enossa toiminta aloitettiin ennen joulua. Kirjaston asiakasmaksujen maksaminen mahdollistui netissä. Museoissa ja kirjastoissa toteutettiin tapahtumia ennakoitua enemmän ja osittain hankerahoituksen tuella.

Nuorisopalvelut muutti palveluiden rakennetta jakamalla toiminnan kahteen alueeseen, millä helpotettiin henkilöstön liikkuvuutta ja kohdentamista. Ohjaajien toimia vakinaistettiin tässä yhteydessä neljä. Muutoksen kautta erityisesti Hammaslahti – Reijola alueen toimintaa on saatu vahvistettua. Nuorten palvelukeskuksen kehittäminen liittyi vahvasti nuorisopalveluiden tavoitteisiin ja vuoden aikana monitoimijaisen työyhteisön rakenteita luotiin pohjaksi 16–29-vuotiaiden palveluille. Eri toimijoiden palveluiden yhteensovittaminen ja yhden johdon alle rakentaminen toteutuivat, mutta palvelujen rakennemuutosten myötä kokonaisuus ei jäänyt pysyväksi. Sinkkolan kotieläinpiha avattiin vuoden tauon jälkeen ja kävijämäärä 31 000 ylitti odotukset. Alueen rakenteita uudistettiin ja yhteistyö uuden päiväkodin kanssa saatiin käyntiin.

Liikuntapalveluissa jatkettiin Kohti ekologisesti kestävästä liikuntakulttuurista -hankkeen toimenpiteiden kehittämistä. Koulujen yhteydessä olevien liikuntatilojen merkittävät muutokset aiheuttivat suuria ongelmia liikuntapalveluiden vuorojaolle. Vuosi 2016 kului vahvasti tuleviin/haettavaan liikuntatapahtumiin (Jukolan viesti, Itä-Länsi ja Kalevan kisat) valmistautumisessa ja niiden vaatimien olosuhteiden suunnittelussa ja kehittämisessä.

Kulttuuripalveluiden avustusmäärärahaa jaettiin 137 482 euroa, yhteensä 97 eri avustukselle. Liikuntapalveluissa seura-avustuksia jaettiin 200 000 euroa. Nuorisopalvelut jakoivat vastikkeellisina avustuksina järjestöille yhteensä 103 772 euroa.

Kulttuuripalkinto myönnettiin Satuteatteri Punahilkalle ja kunniainio Toppo Kuposelle. Nuorisopalkinto myönnettiin Kiihtelysvaaran nuotiosissit ry:lle. Vuoden liikuttajaksi valittiin Matalakynnys-toiminta.

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoitteet 2016	Toteutuma
<p>1. Tapahtumapalveluiden toiminnan kehittäminen.</p> <p>Tapahtumapalveluiden tavoitteena on kehittää yksikön palveluita ja kaupungin sisäisiä prosesseja asiakaslähtöisesti vastaamaan Joensuun seudun tapahtuma-alan tarpeita sekä kehittää uusia toimenpiteitä vetovoimaisten tapahtumien löytämiseksi Joensuuhun. Tapahtumapalvelut uudistaa taksoitusta ja selvittää kaupungin tapahtuma-alueiden (Laulurinne, Mehtimäki jne.) kehittämistarpeita ja mahdollisuuksia. Maaseututorien torimaksuista luovutaan.</p>	<p>Tapahtumapalvelut ottivat käyttöön Timmi-ajanvarausjärjestelmän ja täsmensivät yksikön sisäistä työnjakoa eri tehtävien osalta toiminnan tehostamiseksi. Lisäksi uudistettiin yksikön laatimia sopimusmalleja. Tapahtumapalvelut kehittivät www.joensuuevents.fi-verkkosivun palvelemaan tapahtumajärjestäjiä ja kehittivät Paras Viikko -markkinointikonseptin yhdessä Karelia Expert Oy:n kanssa. Tapahtumapalvelut myös vastasivat kaupungin myöntämien suur tapahtuma-avustuksien valmistelusta konsernihallinnolle. Vuoden aikana edistettiin mm. kauppatorin, Sirkkalan puiston, Laulurinteen ja Ilosaaren tapahtumatoiminnan edellytyksiä. Taksatarkistus suoritettiin joulukuussa 2015.</p>
<p>2. Lasten ja nuorten Harrastepankki.</p> <p>Vapaa-aikakeskus kehittää lasten ja nuorten Harrastepankki - toimintamallin tulevilla talousarviokausilla. Pääomaksi kerätään euromääräinen talletus resursseja: tilavuoroja, pääsylippuja ja muita vastaavia oman palvelutoiminnan tuotteita jokaiselta vapaa-aikakeskuksen tulosalueelta ja kumppanusverkostoilta. Vuoden 2016 aikana kehitetään malli pääoman keräämisestä ja lainan myöntämisestä. Pankki myöntää lainoja eri toimijoille, jotka järjestävät toimintaa syrjäytymisriskissä oleville lapsille ja nuorille sopimusten pohjalta.</p>	<p>Harrastepankki-hankkeen aikana luotiin mallia tuottaa pankkiin talletuksina lähinnä avoimia harrasteryhmiä ja pääsylippuja. Toiminnassa keskeinen huomio oli, että kohderyhmän nuoret tarvitsevat mukaan osallistumaan useimmiten oman lähiohjaajan. Harrastepankin toiminta jalkautettiin hankkeen loputtua nuorisopalveluiden pienryhmätoiminnan osaksi ja toiminnalle laaditaan lukukausittain kalenteri. Toiminta on lähtenyt hyvin käyntiin ja jo hankkeen aikana mukaan kytkettyjä toimijaryhmiä sekä toiminnan järjestäjiä on tullut lisää.</p>
<p>3. Tuuppari-hanke.</p> <p>Vapaa-aikakeskus vastaa hankkeen koordinoimista käytännössä ja osallistuu hankkeen suunnitteluun ja toteutukseen hankesuunnitelmassa sovitulla tavalla.</p>	<p>Tuuppari-hankkeessa pilotoitiin vuoden aikana vapaa-aikakeskuksen, hoito- ja hoivapalveluiden ja Joensuun seudun kansalaisopiston yhteinen toimintamalli ikääntyneiden toimintakyvyn ylläpitämiseksi ja edistämiseksi. Toimintamalli otettiin käyttöön soveltuvin osin. Tuupparitoiminta jatkuu vuonna 2017 ja sitä kehitetään edelleen. Uuden toimintamallin avulla on saatu tavoitettua ikääntyneitä, joiden toimintakyky ja elämänlaatu ovat heikentyneet. Ryhmätoiminnan tavoitteiden toteutumisen ja vaikuttavuuden mittareina käytetään WHOQOL-BREF elämänlaatumittaria. Ensimmäisten tulosten pohjalta ryhmäläisten koetussa elämänlaadussa on tapahtunut pa-</p>

	rantumista psyykkisen ja sosiaalisen ulottuvuuden osa-alueella, lisäksi ryhmäläiset ovat saaneet tietoa erilaisista toiminnoista, harrastusmahdollisuuksista ja ryhmäläisten kesken on tapahtunut ystävystymistä.
4. Päivitetään liikuntapaikkasuunnitelma. Päivityksen yhteydessä tehdään kokonaiskartoitus liikuntatilojen käytöstä sekä seurojen tarvekartoitus sisäliikuntapaikkojen osalta.	Liikuntapaikkasuunnitelman päivitys hyväksyttiin vapaa-aikalautakunnassa 25.10.2016 § 64. Kaupunginhallituksen käsittelyssä 5.12.2016 § 444 Liikuntapaikkasuunnitelman päivitys jätettiin pöydälle.

61o Hallintopalvelut

Tilivelvollinen: vapaa-aikajohtaja Timo Heinonen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	491 000	0	491 000	782 223	291 223
Toimintakulut	-987 000	-30 000	-1 017 000	-1 375 852	-358 852
Toimintakate	-496 000	-30 000	-526 000	-593 629	-67 629

SITOVUUSTASON YLITYKSEN SELITYS:

Tulosalueen talousarvio ylittyi noin 68 000 eurolla. Carelicumin palvelut -kustannuspaikan ylitys oli noin 47 000 €. Tulotavoitteesta jäätii 25 000 euroa ja lisäksi menot toteutuivat hieman budjetitua suurempina.

66o Kulttuuripalvelut

Tilivelvollinen: kulttuuri- ja kirjastopalvelujohtaja Rebekka Pilppula

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	2 210 000	0	2 210 000	2 145 652	-64 348
Toimintakulut	-10 513 000	-47 000	-10 560 000	-10 319 788	240 212
Toimintakate	-8 303 000	-47 000	-8 350 000	-8 174 136	175 864

670 Nuorisopalvelut

Tilivelvollinen: nuorisajohtaja Jouni Erola

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	58 000	0	58 000	95 427	37 427
Toimintakulut	-1 638 000	-34 000	-1 672 000	-1 715 345	-43 345
Toimintakate	-1 580 000	-34 000	-1 614 000	-1 619 918	-5 918

SITOVUUSTASON YLITYKSEN SELITYS:

Vähäinen ylitys, joka selittyy useammalla yksittäisellä menoerällä, yhtenä nuorisovaalien uusintäänestys (3000€).

690 Liikuntapalvelut

Tilivelvollinen: vapaa-aikajohtaja Timo Heinonen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	2 076 000	0	2 076 000	1 967 301	-108 699
Toimintakulut	-9 626 000	0	-9 626 000	-9 605 844	20 156
Toimintakate	-7 550 000	0	-7 550 000	-7 638 543	-88 543

SITOVUUSTASON YLITYKSEN SELITYS:

Ylitys johtui ennakoimattomasta jäähallin kylmälaitteiden korjauskulusta. Ylitystä varten esitettiin 100 000 euron lisätalousarviota, jota ei kuitenkaan hyväksytty.

Vapaa-aikalautakunta yhteensä

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	4 835 000	0	4 835 000	4 990 603	155 603
Toimintakulut	-22 764 000	-111 000	-22 875 000	-23 016 829	-141 829
Toimintakate	-17 929 000	-111 000	-18 040 000	-18 026 226	13 774

LIIKETOIMINNAN JOHTOKUNTA

Tilivelvollinen: teknisen keskuksen johtaja Hannele Portman

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Tekninen keskus tuottaa kaupungin muiden hallintokuntien tarvitsemia sisäisiä tukipalveluita, kuten kiinteistö-, ruoka- ja siivouspalvelut. Sisäisinä tilauksina tuotetaan katujen-, puistojen- ja metsienhoitopalvelut sekä logistiikka- ja rakentamispalveluita. Pieni osa palvelutuotannosta muodostuu kuntalaisten ja muiden asiakkaiden tarpeisiin liiketaloudellisiin perusteisiin tuotettavista palveluista.

Katsaus toimintavuoteen 2016

Toimintavuotta leimasivat useat kehittämishankkeet, organisaatiouudistukset sekä Siun soteen liittyvät valmistelutehtävät. Talouden näkökulmasta toimintavuosi onnistui jälleen yli odotusten. Toimintakate toteutui 0,8 milj. euroa talousarviota parempana. Tulos oli seurausta pitkäjänteisestä kehittämistyöstä, jota kaikissa yksiköissä tehtiin. Toiminnan kehittäminen heijastui erityisesti henkilöstökuluihin, joissa lopputulos oli 0,8 milj. euroa budjetoitua parempi.

Kaupunki-infran ja kaupungin toimitilojen rakentamis- ja kunnostushankkeiden määrän kasvu näkyi talouden toteutumassa tuottojen ja vastaavasti kulujen kasvuna. Tuotot toteutuivat talousarvioon verrattuna 2,4 milj. euroa suurempina. Vastaava kuluylitys oli 1,6 milj. euroa. Viime vuosina tapahtuneen teknisen keskuksen rakentamisvolyymin kasvun tekee merkittäväksi se, että yhä suurempi osa pienemmistä rakentamistehtävistä voidaan hoitaa joustavasti kaupungin omalla organisaatiolla. Lisäksi tähän muutokseen on pystytty entisillä henkilöresursseilla. Onnistuminen on seurausta toiminnan kehittämisestä ja avainhenkilöiden vahvasta sitoutumisesta.

Vuoden 2015 alussa perustettu logistiikkayksikkö osoittautui toisen toimintavuotensa myötä onnistuneeksi ratkaisuksi. Toiminnallisesti ja taloudellisesti saavutettiin hyviä tuloksia. Yksikön nettotulos jäi 0,5 milj. euroa plussalle. Oppilaskuljetukset siirrettiin yksikön vastuulle koulujen lukuvuoden alusta ja uusista tehtävistä suoriuduttiin pääosin hyvin. Logistiikkayksikön toimialaan liittyy monia Siun soteen ja koko maakuntaa koskevia kehittämiskokonaisuuksia. Tulevien aikojen päätöksenteon varaan jää, onko logistiikkayksikön toimintojen paikka edelleen teknisessä keskuksessa.

Siilaisen uusi tuotantokeittiö valmistui heinäkuussa ja toiminta käynnistyi suunnitellusti. Elokuussa aloitettiin koulujen ja lokakuussa päiväkotien ruokatoimitukset. Vuoden vaihteessa aloitettiin jäähdytettujen kotipalveluaterioiden toimitus. Uuden tuotantotavan myötä tehtiin muutoksia sekä valmistus- että palvelukeittäisiin. Omavalvontahanke, jossa kehitettiin ravintopalveluiden omavalvonnan mittaus-, seuranta- ja raportointityökaluja yhdessä paikallisen yrityksen kanssa, eteni suunnitellusti.

Prosessien kehittämistä jatkettiin hyväksi koettujen lean-hankkeitten muodossa. Siilaisen kylmäkeittiön, kuumakeittiöiden, Salpakadun korjaamon, ja kiinteistönhoidon prosessien kehittämishankkeet saatiin valmiiksi. Kiinteistönhoidossa otettiin käyttöön sähköinen palvelupyyntöjärjestelmä vuoden alussa. Kiinteistöpalveluiden johto-organisaatio uudistettiin.

Siun soten valmistelu vaati paljon työpanosresursointia tekniseltä keskukselta. Ravinto- ja siivouspalveluita tuottavan yhtiön perustamisesta päätettiin kesäkuussa. Teknisen keskuksen johtaja nimettiin yhtiön toimitusjohtajaksi, jonka seurauksena sekä yhtiön että teknisen keskuksen johtotehtävän hoito muuttui osaikaiseksi. Ravinto- ja siivouspalveluiden päälliköt ja esimiehet osallistuivat omien perustehtäviensä ohella sektoreidensa toiminnan suunnitteluun, samoin taloussuunnittelija. Logistiikkapäällikkö osallistui sektorinsa valmistelutyöhön ensin Siun soten toimintaa suunniteltaessa ja syksyllä maakuntahallinnon valmistelutehtävissä.

Teknisen keskuksen ensimmäisenä toimintavuonna 2013 oli yksikössä vakinaisia työntekijöitä 442. Vuoden 2016 lopussa teknisen keskuksen 385 vakinaisesta työntekijästä Polkka-yhtiöön siirtyi 234, Siun soteen 5 ja

uuteen tekniseen keskukseseen jäi 146. Teknisen keskuksen nelivuotinen historia monialaorganisaationa päättyi vuoden vaihtuessa ja uuden teknisen keskuksen tavoitteiden asettelu ja tuleva organisoituminen tulevat olemaan kevään 2017 keskeisiä asioita.

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoitteet 2016	Toteutuma
<p>Siilaisen toiminnan käynnistäminen ja muun keittiöverkoston mukauttaminen uuteen toimintatapaan.</p> <p>Siilaisen uuden keittiön toimintaprosessien suunnittelu on käynnistetty jo vuonna 2014. Keittiön toiminnan käynnistäminen on teknisen keskuksen mittakaavassa merkittävä hanke ja tulee vaatimaan resursseja. Uuden toimintatavan käyttöönotto tapahtuu koko keittiöverkostossa vähitellen ja saadaan valmiiksi vuoden 2018 aikana.</p>	<p>Siilaisen uusi keittiö on otettu käyttöön elokuusta lähtien vaiheittain ja keittiöverkoston toimintatavat on sopeutettu. Osastot siirtyvät Siilaiselle Kotilahdesta vasta vuodenvaihteessa 2017 - 2018.</p> <p>Käynnistys on vaatinut sekä henkilö- että kalustoresursseja ja toiminnan vakiintuessa prosessit vielä kehittyvät. Uudet prosessit ovat vaatineet henkilöstöltä uuden oppimista ja suuren kehittämispanoksen niin Siilaisella kuin kuuma- ja palvelukeittiöissäkin.</p>
<p>Koulukuljetusten vastuunotto ja kuljetustoimintojen kehittäminen.</p> <p>Koulukuljetusten siirtyminen teknisen keskuksen vastuulle elokuussa 2016 nykyisen sopimuskauden umpeutuessa on iso toiminnallinen muutos. Siirtoon liittyen käynnistetään alkuvuoden 2016 aikana kuljetushankinta, johon yhdistetään useita eri kuljetustoimintoja. Kuljetusten keskittämisestä arvioidaan syntyvän pidemmällä aikavälillä merkittävä säästöpotentiaali.</p>	<p>Koulukuljetukset siirtyivät teknisen keskuksen vastuulle elokuussa. Koulu- ja ruokakuljetuksissa ja asiointiliikenteessä toteutettiin yhteishankinta, joka antoi mahdollisuuden kuljetusten kehittämistoimenpiteisiin. Yhteishankinnan valmistelussa löydettiin yhtymäkohtia sosiaali- ja terveystalouden palveluiden kuljetuksien kanssa ja uudistuksia saatiin vietyä myös käytännön tasolle. Kilpailutetut yhteishankintaiset kuljetukset aloittivat onnistuneesti liikennöinnin elokuusta alkaen. Kuljetuksien keskittäminen tuotti kustannussäästöjä ja näytti potentiaalisia kehityskohteita myös vuodelle 2017.</p>
<p>Vastuualueiden prosessien kehittäminen lean-toimintatapa hyödyntäen.</p> <p>Teknisen keskuksen vastuualueiden toimintaprosessien kehittäminen on jatkunut koko keskuksen olemassaolon ajan ja sitä jatketaan edelleen. Kahden lean-hankkeena läpiviedyn - kuntatekniikan ajoneuvohallinnan ja kiinteistöpalveluiden teknisen huollon – muutoshankkeen toimenpiteet saatetaan valmiiksi, samoin ajoneuvohallinnan vaikutukset hallinnon prosesseihin. Kiinteistöpalveluissa sähköisen huoltokirjan ja siihen liittyvän palvelupyynnöjärjestelmän toiminnan käynnistäminen on kehittämisen painopisteenä. Sisäisten asiakkuuksien kehittämisessä hyödynnetään siivous- ja kiinteistöpalveluiden 2015 käynnistämää käyttäjäasiakkaiden kuulemista. Tavoitteena on asiakasyhteistyön vahvistaminen ja sisäilmaongelmien ennaltaehkäisy eri toimijoiden vaikutuspiiriin kuuluvien toimenpitein.</p>	<p>Siilaisen uuden keittiön toimintaa on kehitetty eri käyttöönottovaiheissa Lean-projekteina ja kuumakeittiöiden yhteistä Lean-projektia on läpivietty yhtä aikaa. Projekteista on ollut selkeää hyötyä toiminnan selkeyttämisessä.</p> <p>Teknisen keskuksen kuudes lean-hanke kiinteistönhoidon prosessien kehittäminen käynnistettiin elokuussa. Hanke jatkuu vielä vuoden 2017 kevään loppuun saakka.</p> <p>Sähköinen huoltokirja ja palvelupyynnöjärjestelmä ovat olleet oleellisissa osassa kiinteistönhoidossa. Sähköinen huoltokirja otettiin käyttöön myös mobiiliversiona ja tämä on edesautannut, sekä huoltotöiden sujuvuutta, että seurattavuutta huomattavasti. Vuoden 2017 aikana sähköisen huoltokirjan palveluntuottajan on tarkoitus julkaista mobiililaitteille rakennettu applikaatio, mikä parantaa mobiilisti käytettävän huoltokirjan käytettävyyttä ja mahdollistaa uusia toimintoja, kuten työn suunnittelun mobiilisti.</p>

	<p>Yhteistyökierrosta käyttäjäasiakkaiden kanssa jatkettiin 2016 ja kierroksia jatketaan vuoden 2017 aikana. Uutena näkökulmana yhteistyökierroksen sisältöön otetaan jatkossa energiatehokkuus ja käyttäjän rooli kiinteistön energiankulutuksessa.</p> <p>Yhteistyökierroksista saatiin paljon positiivista palautetta ja kiinteistöpalveluiden toimintamallit, sekä yhteyshenkilöt tulivat käyttäjäasiakkailla tutuiksi. Kierrosten ansiosta yhteistyö tilojen käyttäjien kanssa on kehittynyt paljon.</p>
<p>Siun Sote-valmisteluun osallistuminen Pohjois-Karjalan soteuudistuksen suunnittelu käynnistyy kuntien päätöksenteon jälkeen. Sotepalveluiden lisäksi muutos koskettaa laajalti myös tukipalveluiden tuottamista ja organisoimista. Muutoksen eteneminen vaikuttaa teknisen keskuksen toimintaan, missä laajuudessa – selviää jatkovalmistelun myötä.</p>	<p>Siun soten valmistelutyöhön osallistuivat kevään aikana keskuksen johtaja 50 % työpanoksella ja logistiikkapäällikkö osa-aikaisesti. Ravinto- ja siivouspalveluiden päälliköt ja esimiehet sekä teknisen huollon esimies osallistuivat sektoreidensa toiminnan suunnitteluun. Teknisen keskuksen taloussuunnittelija laati yhteistyössä Pkssk:n kanssa koko maakuntaa koskevan ravinto- ja siivouspalveluiden talousselvityksen, joka valmistui kesäkuussa.</p> <p>Ravinto- ja siivouspalveluita tuottavan yhtiön perustamisesta päätettiin kesäkuussa. Teknisen keskuksen johtaja nimettiin yhtiön toimitusjohtajaksi. Yhtiön perustamistoimenpiteet ovat valmiit ja toiminnan ja organisaation suunnittelu käynnistettiin.</p> <p>Maankuntauudistuksen valmistelu on aloitettu ja logistiikan valmistelutyöryhmän edustus nimetty teknisestä keskuksista.</p>

730 Tekninen keskus

Tilivelvollinen: teknisen keskuksen johtaja Hannele Portman

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	36 664 400	120 000	36 784 400	39 206 062	2 421 662
Toimintakulut	-37 169 400	-120 000	-37 289 400	-38 854 234	-1 564 834
Toimintakate	-505 000	0	-505 000	351 828	856 828

JOENSUUN ALUEELLINEN JÄTELAUTAKUNTA

Tilivelvollinen: jätehuoltosuunnittelija Anna Kettunen

Toimialan toiminnan kuvaus

Joensuun alueellinen jätelautakunta hoitaa jätehuollon järjestämisen lakisääteiset viranomaistehtävät Ilo-mantsin, Joensuun, Liperin, Kontiolahden ja Polvijärven alueella. Lautakunnan vastuukuntana toimii Joensuu. Lautakunnan yhteistoimintasopimuksen ja 1.1.2017 alkaen Joensuun kaupungin hallintosäännön mukaisesti lautakunta päättää mm. kunnallisista jätehuoltomääräyksistä ja jätetaksasta sekä seuraa jätelainsäädännön ja kunnallisten jätehuoltomääräysten toteutumista toimialueella.

Katsaus toimintavuoteen 2016

Lautakunta kokoontui seitsemän kertaa. Lisäksi pidettiin jätetaksan valmistelua koskeva seminaari ja iltakoulu pakkausjätteiden kuljetusjärjestelmästä.

Uudistetut jätehuoltomääräykset tulivat voimaan 1.2.2016. Viranomaistoiminta painottui määräysten muutoksista tiedottamiseen kohderyhmille sekä jätehuoltoon liittymisen seurantaan. Kehotuksia jätehuoltoon liittymiseen tai kiinteistön jätehuoltotietojen päivittämiseen lähetettiin vuoden aikana yli 1900. Seurannan painopiste oli vakinaisesti asutuissa asunnoissa ja vuosina 2012–2015 valmistuneissa tai omistajavaihdoksen kohteena olleissa vapaa-ajan asunnoissa. Yhteensä erilaisia kehotuksia ja tiedotteita lähetettiin selvästi aiempaa enemmän.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tavoitteet 2016	Toteutuma
Asiakasrekisterin kattavuuden parantaminen. Jätelautakunnan perustehtäviin kuuluvaa jätehuoltoon liittymisen seurantaa jatketaan. Alueittaisen seurannan lisäksi vuonna 2016 tavoitteena on kehittää toimintamallia uudisrakennusten sekä kiinteistöjen, joissa on ollut omistajavaihdos, jätehuoltoon liittämisen osalta.	Liittymisseuranta tehostui edellisvuodesta. Kehotuskirjeitä lähetettiin yli 1900 kpl, joista 2/3 koski vakinaisesti asuttuja asuntoja. Luotiin toimintamalli vakinaisesti asuttujen asuntojen vuosittaiseen liittymisseurantaan. Valtaosaa 2012–2015 valmistuneista tai omistajavaihdoksen kohteena olleista jätehuoltoon liittymättömistä vapaa-ajan kiinteistöistä kehoitettiin.
Viestinnän kehittäminen. Vuonna 2016 tapahtuu kuntalaisten jätehuoltopalveluihin vaikuttavia muutoksia, mm. pakkausjätehuollon järjestelyt uudistuvat, uudet jätehuoltomääräykset tulevat voimaan ja sekajätteen käsittelytapa muuttuu. Jätelautakunnan tavoitteena on omalta osaltaan tiedottaa ajantasaisesti muutoksista mm. internetsivuilla sekä asiakasryhmäkohtaisesti niiden kiinteistöjen haltijoita, joihin muutoksilla on vaikutusta.	Lautakunnan internetsivuja täydennettiin. Jätehuoltomääräysten muutoksista tiedotettiin kirjeitse vapaa-ajan asukkaita (1435 kpl) ja vakinaisesti asuttuja talouksia (662 kpl). Vakinaisten talouksien tiedotus tehdään loppuun keväällä 2017. Muutoksista kerrottiin myös Joensuun kaupungin ja Puhas Oy:n tiedotuslehdissä. Jätehuollon järjestämistä koskevat lautakunnan yleistiedotteet uudistettiin ja niitä lähetettiin mm. edellä mainittujen kohdennettujen tiedotteiden liitteenä ja neuvonnan yhteydessä.

810 Joensuun alueellinen jätelautakunta

Tilivelvollinen: jätehuoltosuunnittelija Anna Kettunen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	179 000	0	179 000	198 305	19 305
Toimintakulut	-179 000	0	-179 000	-198 305	-19 305
Toimintakate	0	0	0	0	0

RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

Tilivelvollinen: rakennustarkastaja Jukka Hyttinen

Toimialan toiminnan kuvaus

Rakennus- ja ympäristölautakunnan tulosalueet ovat yhteiset palvelut, rakennusvalvonta, ympäristönsuojelu ja pysäköinninvalvonta. Yhteisiin palveluihin on budjetoitu lautakunnan ja koko toimielimen yhteiset kulut.

Katsaus toimintavuoteen 2016

Vuosi 2016 oli lupa- ja viranomaistoimintojen osalta kolmas normaali toimintavuosi järjestäytymisvuoden jälkeen. Toiminnan rakenteisiin ei tehty muutoksia ja toiminnan rakenne oli toimiva. Lupa- ja viranomais-toimintojen riippumattomuus kaupungin muusta toiminnasta oli hyvällä tasolla. Vuoden 2017 alusta lupa- ja viranomaistoiminnat siirtyy kaupunkiympäristön toimialan alaisuuteen.

Henkilöstön määrä on vakiintunut.

Henkilöstön osaaminen on kokeneen henkilökunnan myötä hyvällä tasolla ja sitä on ylläpidetty ammatillisissa koulutustilaisuuksissa käymällä.

Rakennus- ja ympäristölautakunta kokoontui vuoden 2016 aikana 9 kertaa.

Rakentaminen jatkui vuonna 2016 Joensuussa normaalilla tasolla. Asuntoja valmistui 528 kpl. Rakennusvalvonnan ohjaus- ja neuvonta suuntautui edelleen rakennusten energiatehokkuuden parantamiseen sekä työmaan kosteudenhallintaan.

Myönnettyjen rakennuslupien määrä oli 772 ja se oli pienempi, kuin edellisvuonna jolloin se oli 797. Myönnettyjen lupien määrä säilyi pitempään aikajaksoon peilattuna normaalilla tasolla. Yleisesti vertailuna käytettävä arvo lupa-asioista käsitelty 80 %, vuonna 2016 oli 11 vuorokautta, kun se vuonna 2015 oli ollut myös sama 11 vuorokautta.

Rakennusluvan sähköisen hakemisen mahdollistava ohjelma kilpailutettiin ja se tulee käyttöön alkuvuonna 2017. Kun tähän ohjelmistoon saadaan vielä tulevaisuudessa yhdistettyä sähköinen arkisto, niin ohjelmistosta saadaan entistä suurempi hyöty.

Maa-aineslupia myönnettiin vuoden 2016 aikana 6 kpl, niiden yhteenlaskettu kokonaisottomäärä oli 225 000 k-m³. Myönnettyt luvat koskivat soran, hiekan tai kallion ottamista jo avatuilta maa-ainesten ottoalueilta.

Valvottavia maa-aineslupia oli vuoden 2016 lopussa yhteensä 56 kpl. Luvat mahdollistavat noin 700 000 k-m³ vuosittaisen oton. Todellinen vuosittainen otto on kuitenkin tätä vähäisempi; vuosina 2011–2015 se on vaihdellut välillä 210 000–260 000 k-m³. Vuoden 2016 ottotiedot eivät vielä ole käytettävissä.

Ympäristölupia myönnettiin ja tarkistettiin lupamääräysten osalta yhteensä vuoden 2016 aikana 5 kpl. Luvat koskivat eläinsuojaa, jätteiden ammattimaista hyödyntämistä, louhintaa ja murskausta.

Ympäristölupien valvonta toteutettiin valvontaohjelman mukaisesti. Valvottavina toimialoina olivat eläinsuojat 27 kpl, murskaus 1 kpl ja yritykset joissa syntyy vaarallisia jätteitä 70 kpl.

Joensuun kaupungin Ilmasto-ohjelman toteuttamista jatkettiin ja Ilmastotorilta eväitä vähähiilisyteen hanke alkoi 1.1.2015 ja loppuu 31.12.2017.

Melumittauksia ja niiden raportointeja tehtiin vuoden aikana 8 kpl. Vuonna 2016 vesistöseurannassa oli mukana 11 järveä. Enossa puhdistettiin yksi roskaantunut maa-alue. Perhosseurantaa tehtiin Lykynlammella, Sinkkolassa ja Reijolassa.

Pysäköinninvalvonnan osalta toiminta vuonna 2016 oli samaa tasoa, kuin edellisinä vuosina ja pysäköintivirhemaksuja kirjoitettiin 15 275 kpl. Valvonnan taso on hyvää tasoa.

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoitteet 2016	Toteutuma
Ilmasto-ohjelman toteuttaminen. Ilmastorilta eväitä vähähiilisyteen -hanke jatkuu edelleen vuonna 2016. Keskeiset toimenpiteet ovat Ilmastokumppanuus -hankkeet yhdessä yritysten kanssa sekä kuntalaisten arjen ilmastotalkoot. Ilmasto-ohjelmassa on 2016 ympäristötiedon levittämisen teemavuosi.	Hanke on edennyt suunnitellusti. Uusia ilmastokumppanuussitoumuksia on solmittu yritysten kanssa. Ilmasto-ohjelmien laatiminen on käynnissä. Ilmastovastuuhankkeena toteutettiin Kirsikkakuja Penttilään istuttamalla kirsikkapuita yritysten tuella. Ympäristön tila Joensuussa -raportti julkaistiin osana ympäristötiedon teemavuotta.
Valvonta toimenpiteet. Valvonta-ohjelman mukaisen valvonnan lisäksi erityisiä toimenpiteitä ovat jätevesijärjestelmien kunnostamisesta tiedottaminen uudistettujen ympäristönsuojelumääräysten mukaisesti, hulevesien käsittelyn valvonta sekä vesihuoltolain liittymisvelvollisuuden valvonta.	Valvontaohjelman mukaisesti on toteutettu korjaamoiden sekä eläinsuojien valvontakierros. Jätevesijärjestelmien osalta on aloitettu pohjavesi ja ranta-alueiden läpikäyminen. Vesihuoltolain mukaisesti on käyty läpi hulevesien käsittelyä kiinteistöillä.
Sähköinen asiointi. Hankitaan ohjelma ja työvälineet rakennuslupien sähköistä hakemista ja käsittelyä varten. Perehdytetään henkilöstö ohjelman käyttöön.	Rakennusvalvontaohjelmaan on hankittu vuodeksi 2016 lisäosa, joka mahdollistaa sähköisen luvan hakemisen. Sähköisesti on käsitelty 25 lupaa ja toiminnasta on saatu rohkaisevia kokemuksia. Sähköisen lupahakemuksen vaatima ohjelma on kilpailutettu ja se otetaan käyttöön vuoden 2017 alkupuolella.

850 Rakennus- ja ympäristölautakunnan yhteiset palvelut

Tilivelvollinen: rakennustarkastaja Jukka Hyttinen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	5 000	0	5 000	7 280	2 280
Toimintakulut	-142 000	0	-142 000	-113 325	28 675
Toimintakate	-137 000	0	-137 000	-106 045	30 955

86o Pysäköinninvalvonta

Tilivelvollinen: yhdyskuntalakimies Juha Martikainen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	822 000	0	822 000	793 677	-28 323
Toimintakulut	-394 000	0	-394 000	-398 505	-4 505
Toimintakate	428 000	0	428 000	395 172	-32 828

87o Rakennusvalvonta

Tilivelvollinen: rakennustarkastaja Jukka Hyttinen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	668 000	0	668 000	822 847	154 847
Toimintakulut	-781 000	0	-781 000	-738 965	42 035
Toimintakate	-113 000	0	-113 000	83 882	196 882

88o Ympäristönsuojelu

Tilivelvollinen: ympäristönsuojelupäällikkö Jari Leinonen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	175 000	0	175 000	173 883	-1 117
Toimintakulut	-421 000	0	-421 000	-402 091	18 909
Toimintakate	-246 000	0	-246 000	-228 208	17 792

Rakennus- ja ympäristölautakunta yhteensä

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	1 670 000	0	1 670 000	1 797 687	127 687
Toimintakulut	-1 738 000	0	-1 738 000	-1 652 887	85 113
Toimintakate	-68 000	0	-68 000	144 800	212 800

Peruskaupunki yhteensä

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	744 721 679	8 796 869	753 518 548	767 552 086	14 033 538
Toimintakulut	-1 125 455 800	-13 383 803	-1 138 839 603	-1 152 084 815	-13 245 212
Toimintakate	-380 734 121	-4 586 934	-385 321 055	-384 532 729	788 326

6.3 Liikelaitosten ja rahastojen tavoitteiden toteutuminen

Liikelaitosten ja rahastojen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumaa on esitetty liikelaitosten ja rahastojen erillistilinpäätösten yhteydessä.

6.4 Konsernin tavoitteiden toteutuminen

Talousarvion mukaiset tunnusluvut on esitetty kaupunginvaltuuston hyväksymässä talousarviossa olleen liitteen mukaisina. Tavoiteluvut voivat poiketa yhtiöiden lopullisista talousarvioista.

Itä-Suomen Liikuntaopisto Oy

Tavoitteet vuodelle 2016:

Talousarvio	Toteutuma
Ammattitutkinnot: 52 kpl	48
Tutkinnot per opetus- ja tukihenkilökunta: 3,25 tutkintoa/hlö	4,80
Vähintään 60 opintopistettä suorittaneiden osuus 80 %	88 %
Vapaan sivistystyön kurssipäivien lukumäärä 30 000 kpl	31 807 kpl
Majoitustoiminnan käyttöaste: 63 %	56%

Tunnusluvut

(1 000 euroa)	TP2015	TA2016	TP 2016
Liikevaihto	1717	1700	1684
Tulos	29	0	33
Pysyvät vastaavat	294	310	288
Oma pääoma	655	600	688
Vieras pääoma	329	195	326
Henkilöstö	17	17	19

Joensuun Kodit Oy
Tavoitteet vuodelle 2016:

Talousarvio	Toteutuma
<p>Uustuotantokohteet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Suunnistajantie, karhumäki, 15 as. ryhmäkohteissa kehitysvammaisille, valmistuu vuoden vaihteessa 2015 - 2016. Kohde välivuokrataan kaupungille. - Suvikatu 12, Niinivaara, 35 as., valmistuu syksyllä 2016. Talossa on vaikeavammaisten ryhmäkoti, 5 asuntopaikkaa. Ryhmäkoti välivuokrataan kaupungille. - Rastilipuntie, Karhunmäki, 12 as. ryhmäkohteissa vaikeavammaisille, rakentaminen käynnistyy keväällä 2016. Kohde välivuokrataan kaupungille. - Penttilän ns. monisukupolvikortteli, 52 as., rakentaminen aloitetaan syksyllä 2016. 	<p>Suunnistajantien rakennushanke valmistui vuoden 2015 lopulla suunnitelman mukaisesti. Kohde on vuokrattu kaupungille.</p> <p>Suvikatu valmistui elokuussa 2016. Ryhmäkoti on vuokrattu kaupungille.</p> <p>Rastilipuntien ryhmäkotihanke valmistui päätösten osalta vuoden 2016 aikana ja rakentaminen käynnistyy maaliskuussa 2017.</p> <p>Monisukupolvikorttelin rakentaminen Kutterikujalla Penttilässä käynnistyi syksyllä 2016. Kohde valmistuu toukokuussa 2018.</p>
<p>Peruskorjauskohteet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Karsikonkatu 5, Karsikko, 35 as. peruskorjaus käynnistyy loppukevällä 2016 - Sepänkatu 37a, keskusta, 18 ikäihmisten as., työt aloitetaan alkukesällä 2016 - Sahatien kohde Uimaharjussa puretaan keväällä 2016 ja osa Kindantie 3:n taloista syksyllä 2016 - kohteen Pakarilantie 22 ylläpitokorjaus saatetaan pääosin loppuun 	<p>Karsikonkatu 5 peruskorjaus valmistui toukokuussa 2016.</p> <p>Sepänkatu 37 a peruskorjaus valmistui marraskuussa 2016</p> <p>Sahatiellä purettiin keväällä rivitaloasuntoja 232 kpl. Enossa Kindantiellä valmisteltiin 36 asunnon purkusuunnitelmaa. Purkutyöt toteutetaan keväällä 2017.</p> <p>Pakarilantie 22 peruskorjauksen II –vaihe valmistui syksyllä 2016. III-vaihe toteutetaan vuonna 2017.</p>
<p>Muut tavoitteet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - asuntokantaa järjestellään hyväksytyjen linjausten mukaan siten, että käyttöaste on vähintään 98 % ja yhtiö tulee toimeen omillaan - energiatehokkuutta lisääviä sekä uusiutuvan energian käyttöä edistäviä toimenpiteitä jatketaan - koko asuntokannasta laaditaan PTS-suunnitelmat - ylläpitokorjaustoimintaa lisätään ja kehitetään. 	<p>Käyttöasteen laskentatapaa tarkistettiin, joka laski hieman lukemaa. Yhtiö on toteuttanut kehittämistoimenpiteitä linjausten mukaisesti ja siten parantanut taloudellista asemaansa.</p> <p>Energiatehokkuutta parannetaan mm. toteuttamalla verkoston perussäätöjä, uusimalla termostaatteja. Kiinteistöjen etävalvontaan käynnistettiin yhteistyökumppanin kanssa pilotti, jolla tavoitellaan Marjalan alueella energiansäästöä. Yhtiö on mukana Alykäs kaupunginosa Rantakylä – Utra kehittämissuunnitelmassa, jossa saadaan toimenpide-ehdotuksia vanhempien kiinteistöjen energiansäästö mahdollisuuksista.</p> <p>PTS – suunnitelma on saatu valmiiksi vuonna 2016</p> <p>Ylläpitokorjauksiin on lisätty määrärahoja vrt. edellinen vuosi.</p>

Tunnusluvut

(1 000 euroa)	TP2015	TA2016	TP2016
Liikevaihto	28 511	29 500	29 317
Tulos	-13	0	181
Pysyvät vastaavat	174 080	180 000	174 084
Oma pääoma	12 787	12 801	12 968
Vieras pääoma	155 984	148 000	154 886
Henkilöstö	1	1	1
Investoinnit	12 264	9 000	10 026
Uudet asunnot	87	35	33
Peruskorjatut asunnot	24	35	75
Asuntojen käyttöaste	97,33	98,0	96,1
Luottotappiot % liikevaihdosta	0,17	0,3	0,39

Joensuun Pysäköinti Oy Tavoitteet vuodelle 2016:

Talousarvio	Toteutuma
Uuden liiketaloudellisesti kannattavan pysäköintilaitosprojektin etsiminen.	Niskaparkin pysäköintilaitoksen aie-sopimus allekirjoitettiin sekä alueen kaavamuutos saatiin vireille.
Muiden pysäköintilaitosten ja kadunvarsipysäköinnin käyttöasteen säilyttäminen.	Käyttöasteet kadunvarsipysäköinnissä pysyivät aiempien vuosien tasolla ja Hallitien pysäköintilaitoksen vuosipaikkojen käyttöaste nousi. Metropolin pysäköintilaitoksen käyttöaste pieneni.
Joensuun pysäköintisuunnitelman mukaisen toimenpiteiden toteuttaminen.	Olimme mukana Joensuun pysäköintitunnusjärjestelmän suunnitteluryhmässä ja aloitimme uuden tunnusjärjestelmän operaattorina v. 2017 alusta.
Kehittyvien pysäköintimaksujärjestelmien kartoittaminen ja hankkiminen.	Mobiilimaksujärjestelmä on vakiinnuttanut asemansa pysäköintimaksuissa sekä Joensuun uuden pysäköintitunnusjärjestelmän mobiilimaksuoperaattorivaihtoehtoja kartoitetaan.

Tunnusluvut

(1 000 euroa)	TP2015	TA2016	TP 2016
Liikevaihto	1 540	1 650	1 548
Tulos	95	100	106
Pysyvät vastaavat	4 097	3 950	3 797
Oma pääoma	9 019	8 400	9 126
Vieras pääoma	139	120	121
Henkilöstö	1	1	1
Investoinnit	210	50	-0
Pysäköintialueiden/-talojen käyttöaste	55/65	55/60	55/65

Joensuun Seudun kehittämissyhtiö JOSEK Oy
Tavoitteet vuodelle 2016:

Talousarvio	Toteutuma
Asiakas-, sidosryhmä-, henkilöstötyytyväisyys (asteikko 1...4) $\geq 3,25$	Asiakas: 3,26, kyllä Sidosryhmä: 3,42, kyllä Henkilöstö: 3,54, kyllä
Toteutunut investointipäätös jossa Josek keskeisesti mukana ≥ 50 tp	Ei
Yritysten nettolisäys (Kaupparekisteri) $\geq 100/v$	196, kyllä
Kunnan yrittäjämönenteisyys 3 parhaan joukossa $> 50\ 000$ as. kaupungit (Taloustutkimus) 1.-3.	4, ei
Viennin ja kokonaistyöpaikkojen kehitys $\geq$ valtak. ka	Vienti: Joensuun seutu 2,5, valtakunnallinen ka. -2,4 %, kyllä Kokonaistyöpaikat: Joensuun seutu -0,4 %, valtakunnallinen ka. 0,4 %, ei
Arvioituja yritysaihoita/neuvottuja alkavia yrityksiä ≥ 500 kpl	328, ei
Neuvottuja toimivia yrityksiä ≥ 900 kpl	1260, kyllä

Tunnusluvut

(1 000 euroa)	TP2015	TA2016	TP2016
Liikevaihto	3 392	3 800	2 900
Tulos	3,3	0	2,6
Pysyvät vastaavat	18,4	21	15,3
Oma pääoma	508	505	510
Vieras pääoma	1 016	1 100	1 156
Henkilöstö	24	24	23
Investoinnit	-	-	-

Joensuun Tiedepuisto Oy
Tavoitteet vuodelle 2016:

Talousarvio	Toteutuma
Tilojen kokonaiskäyttöasteen nostaminen 93 %:iin vuoden 2016 loppuun mennessä.	Tilojen kokonaiskäyttöaste vuoden 2016 lopussa oli 93,3%
Kansallisen ja kansainvälisten yhteistyöverkostojen vahvistaminen.	Uusia kansainvälisiä yhteistyöhankkeita käynnistynyt erityisesti Venäjälle ja keski-Eurooppaan
Käynnistyneiden hankkeiden suunnitelman mukainen toteuttaminen	Hankkeita toteutettiin rahoituspäätösten mukaisesti
Joensuun seudun kasvustrategian toteuttaminen	Viettiin kasvustrategiaa käytäntöön. Kasvustrategian ohjaava vaikutus korostui toiminnassa.
Joko ISO9001 tai EFQ laatusertifikaatin saaminen	Vuonna 2016 aloitettiin ISO14001 ja ISO9001 laatusertifikaattien saamiseen tähtäävä työ

Tunnusluvut

(1 000 euroa)	TP2015	TA2016	TP2016
Liikevaihto	8 228	8 650	8 896
Tulos	235	150	437
Pysyvät vastaavat	41 982	41 000	40 898
Oma pääoma	14 307	14 322	14 744
Vieras pääoma	29 986	29 000	27 545
Henkilöstö	24	24	26
Investoinnit	1 136	200	607
Tilojen käyttöaste	89	93	93,3
Vuokrattavien tilojen pinta-ala (kokonaistilamäärä)	43 397	43 397	43 397

Joensuun Yrityskiinteistöt Oy

Tavoitteet vuodelle 2016:

Talousarvio	Toteutuma
Yhtiön liikevaihdon lisääminen ja kannattavuuden varmistaminen, yhtiön tulostavoite: 300.000 €	Liikevaihto lisääntyi vähemmän kuin talousarviossa esitettiin (vuokratuottojen pieneneminen kiinteistöjen myyntien johdosta) ja samalla myös tulostavoite alittui.
Vuokrausasteen tavoite 98 %	TA 98 %, toteutui 97,5 %.
Rantakylän ostoskeskuksen saneerauksen aloittaminen	Rantakylän ostoskeskus myytiin kesäkuussa, Noljaikan ostoskeskus syyskuussa ja lunastussopimuksen perusteella joulukuussa myytiin teollisuuskiinteistö.

Tunnusluvut

(1 000 euroa)	TP2015	TA2016	TP2016
Liikevaihto	4 254	4 730	4 501
Tulos	372	300	255
Pysyvät vastaavat	25 855	23 900	22 913
Oma pääoma	7 452	7 900	7 707
Vieras pääoma	19 916	19 060	17 916
Henkilöstö	3	3	3
Investoinnit	3 465	3 000	260
Vuokrattavien tilojen määrä m ²	62 977	62 977	54 348
Tilojen käyttöaste, %	94	98	97,5

Karelia Ammattikorkeakoulu Oy
Tavoitteet vuodelle 2016:

Talousarvio	Toteutuma
Amk-tutkinnot 680	638
Ylemmät amk-tutkinnot 65	53
Ulkomaalaisten tutkinnot 20	38
Opintosuoritukset > 55 op/v 1750	2189
Avoimen amk:n, erillisopintojen ja maahanmuuttajien koulutuksen op:t 10 000	10268
Julkaisut 300	212
Kansainvälinen henkilöstövaihto, vähintään 5 pv 250	154
Ulkopuolinen t&k-rahoitus/kokonaisrahoitus 5,0 M€	2,4
Työllistyminen 90 %	83%
Opala opiskelijapalaute (OKM) vast % 90, tyytyväisyys 80 %	Vast. 84 %, tyytyväisyys 78 %
Kansainvälinen opiskelija ja harjoittelijavaihto 270	228

Tunnusluvut

(1 000 euroa)	TP2015	TA2016	TP2016
Liikevaihto	27 708	28 200	26 074
Tulos	-335	0	493
Pysyvät vastaavat	4 248	2 100	3 981
Oma pääoma	6 788	5 650	7 285
Vieras pääoma	3 373	4 150	3 188
Henkilöstö	360	315	330
Investoinnit	500	610	238

Opiskelija-asunnot Joensuun Elli Oy
Tavoitteet vuodelle 2016:

Talousarvio	Toteutuma
Aloittaa Länsikadulle noin 65 uuden asunnon rakentamisen	Aikataulussa, 66 asuntoa valmistuu 31.5 mennessä.
Näädänkadun tonttien myyminen	Pidetty tonttivarantona Savonlinnasta siirtyvien opiskelijoiden asuntojen rakentamiseen.
Prosessien läpikäynti ja kehittäminen	Sähköisten palveluiden osalta viety eteenpäin, muilla osa-alueilla kesken.

Tunnusluvut

(1 000 euroa)	TP2015	TA2016	TP2016
Liikevaihto	11 704		11 875
Tulos	-74	-73	-156
Pysyvät vastaavat	56 584	59 576	60 380
Oma pääoma	625	626	468
Vieras pääoma	45 668	47 525	46 875
Henkilöstö	36	32	36
Investoinnit	1 682	0	6 222
Uudet asunnot	39	0	0
Ostettavat asunnot	0	0	0
Purettavat asunnot	41	0	0
Myytävät asunnot	30	2	0
Asunnot yhteensä	1 896	1 894	1 896
Asuntojen käyttöaste	97,1	97,0	96,6
Luottotappiot % liikevaihdosta	0,06	0,05	0,05

Puhas Oy

Tavoitteet vuodelle 2016:

Talousarvio	Toteutuma
Paikallisten jäteasemien rakentamista jatketaan, suunnitelma Liperiin.	Ei toteutunut, koska Liperin kunnalla tapahtui virhe tonttikaupassa, ja lisäksi alue osoittautui pohjavesialueeksi ja vaatii ympäristöluvan.
Kontiosuon jätekeskuksen pientuojien jätteidensä lajittelun hyötykäyttötavoite on 85 %	Toteutui: toteutuma 88,9 %.
Biojätteiden lajittelua ja hyötykäyttöä parannetaan biojätekimpoilla ja kompostoinnin lisäämisellä	Toteutui Toteutuma: Perustettiin 151 biokimppaa ja myytiin 602 kompostoria
Strategiaan määritellyt kierrätystavoitteet vuodelle 2016 ovat: - energiahyödyntäminen 9 % - materiaalihyödyntäminen 50 %	Toteutui osittain, toteutuma: - energiahyödyntäminen 32 % - materiaalihyödyntäminen 24 %

Tunnusluvut

(1 000 euroa)	TP2015	TA2016	TP2016
Liikevaihto	8 852	8 929	8 808
Tulos	599	129	- 8
Pysyvät vastaavat	6 016	3 916	5 895
Oma pääoma	8 154	8 243	8 303
Vieras pääoma	1 185	1 500	1 338
Henkilöstö	15	16	16
Investoinnit	2 842	570	520
Loppusijoitettu jäte 1 000 kg	30 539	33 000	18 518

Senioripiha Oy
Tavoitteet vuodelle 2016:

Talousarvio	Toteutuma
Senioripihan tontilla olevan pysäköintihallin markkinoinnin tukena olo niin, että toiminnasta tulee pitkällä tähtäimellä kannattavaa	Halli on täynnä. Jatkossa pysäköintiyhtiö hoitaa asiaa..
Senioripihan Martta –talon (3.asuinrakennus) urakoinnin seuranta	Rakennus valmistui luvatussa aikataulussa 31.10.2016 mennessä.
Toimiminen yhdessä Senioripiha –korttelin ihmisten kanssa kokonaisuuden kehittämiseksi mukaan lukien Martta –talon toimintojen integrointi Matti- ja Maija –talojen aktiviteetteihin	Martta –talon asukkaat muuttivat sisään loka – marraskuun vaihteessa ja monet heistä ovat osallistuneet yhteisiin tapahtumiin ja käyvät muutenkin usein Matti –talossa mm. lounasai-kaan. Martassa työskentelee kaupungin palveluohjauksen, gerontologisen sosiaalityön, omaishoidon ja kotihoidon henkilökuntaa. Heidän kauttaan toiminnat myös kehittyvät.
Senioripiha Oy:n toimiminen yhdessä SOTE:n kanssa erityisasumisen infraan ja ARA –asioihin liittyvissä tehtävissä kaupunginjohtajan viranhaltijapäätöksen mukaan 21.5.2014 § 36	Uusia ARA –hankkeita ei kaupungilla vuonna 2016 ollut (pl. opiskelija-asunnot). Olemassa-olevien ARA -yksiköiden kehittäminen jatkuu vuonna 2016.
Senioripiha Oy:n toiminnan vähittäinen alasa-jo vuoden 2016 aikana ellei yritykselle määrätä uusia tehtäviä	Omistajaohjausjaoston päätöksen perusteella Senioripiha Oy jää toistaiseksi toimintavalmiu-teen tarvittavien kaupparekisteriin tehtävien muutosten jälkeen

Tunnusluvut

(1 000 euroa)	TP2015	TA2016	TP 2016
Liikevaihto	0	0	0
Tulos	-1	0	0,1
Pysyvät vastaavat	0	105	162
Oma pääoma	132	105	132
Vieras pääoma	59	154	30
Henkilöstö	1	1	1
Investoinnit	0	0	0

6.5 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

6.5.1 Talousarvion tuloslaskelmaosan toteutuminen

(ei sis. liikelaitoksia eikä rahastoja)

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 2016	Poikkeama	Ed.vuoden toteutuma
Toimintatulot						
Myyntitulot	641 997 851,00	7 201 400,00	649 199 251,00	658 411 696,75	9 212 445,75	642 033 998,76
Maksutulot	25 384 900,00	1 012 009,00	26 396 909,00	25 073 099,41	-1 323 809,59	24 176 613,59
Tuet ja avustukset	10 740 300,00	240 600,00	10 980 900,00	13 464 025,57	2 483 125,57	13 375 392,64
Muut toimintatulot	62 848 628,00	342 860,00	63 191 488,00	65 444 404,95	2 252 916,95	62 444 910,67
Toimintatulot yhteensä	740 971 679,00	8 796 869,00	749 768 548,00	762 393 226,68	12 624 678,68	742 030 915,66
Valmistus omaan käyttöön	3 750 000,00		3 750 000,00	5 158 859,23	1 408 859,23	4 627 516,32
Toimintamenot						
Henkilöstömenot	-207 946 752,00	-453 125,00	-208 399 877,00	-205 393 300,59	3 006 576,41	-203 902 652,95
Palvelujen ostot	-797 174 981,00	-8 941 343,00	-806 116 324,00	-818 478 181,57	-12 361 857,57	-798 289 799,17
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-22 438 937,00	-166 833,00	-22 605 770,00	-24 376 503,70	-1 770 733,70	-23 473 632,77
Avustukset	-42 803 514,00	-4 771 000,00	-47 574 514,00	-48 727 406,43	-1 152 892,43	-44 200 469,91
Muut toimintamenot	-55 091 616,00	948 498,00	-54 143 118,00	-55 109 422,73	-966 304,73	-50 934 620,84
Toimintamenot yhteensä	-1 125 455 800,00	-13 383 803,00	-1 138 839 603,00	-1 152 084 815,02	-13 245 212,02	-1 120 801 175,64
Toimintakate	-380 734 121,00	-4 586 934,00	-385 321 055,00	-384 532 729,11	788 325,89	-374 142 743,66
Verotulot						
Kunnan tulovero	225 800 000,00	-1 000 000,00	224 800 000,00	224 446 866,76	-353 133,24	223 747 064,97
Kiinteistövero	20 200 000,00	0,00	20 200 000,00	20 727 412,98	527 412,98	19 606 803,34
Osuus yhteisöveron tuotosta	14 770 000,00	2 230 000,00	17 000 000,00	17 131 889,77	131 889,77	18 639 896,44
Verotulot yhteensä	260 770 000,00	1 230 000,00	262 000 000,00	262 306 169,51	306 169,51	261 993 764,75
Valtionosuudet	139 318 000,00	537 000,00	139 855 000,00	140 767 877,00	912 877,00	129 005 944,00
Rahoitustulot ja -menot:						
Korkotulot muilta	285 000,00		285 000,00	263 223,23	-21 776,77	402 885,40
Korkotulot liikelaitoksilta	315 000,00		315 000,00	315 000,00	0,00	315 000,00
Muut rahoitustulot muilta	672 000,00		672 000,00	1 531 776,01	859 776,01	802 514,57
Korv. peruspääom. liikelait.	842 000,00		842 000,00	841 699,08	-300,92	841 699,08
Korv. peruspääom. muilta taseyks.	5 486 000,00		5 486 000,00	5 485 620,72	-379,28	5 485 620,72
Korkomenot	-2 200 000,00	800 000,00	-1 400 000,00	-1 358 428,91	41 571,09	-1 598 677,74
Muut rahoitusmenot	-5 600 000,00		-5 600 000,00	-5 519 291,04	80 708,96	-5 516 805,60
Rahoitustulot ja -menot	-200 000,00	800 000,00	600 000,00	1 559 599,09	959 599,09	732 236,43
Vuosikate	19 153 879,00	-2 019 934,00	17 133 945,00	20 100 916,49	2 966 971,49	17 589 201,52
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-25 000 000,00		-25 000 000,00	-23 444 555,49	1 555 444,51	-21 517 392,03
Arvonalentumiset	0,00		0,00	-684 015,79	-684 015,79	-624 727,10
Satunnaiset erät						
Tilikauden tulos	-5 846 121,00	-2 019 934,00	-7 866 055,00	-4 027 654,79	3 838 400,21	-4 552 917,61
Poistoeron lisäys	0,00		0,00	-1 172 000,00	-1 172 000,00	-391 000,00
Poistoeron vähennys	0,00		0,00	1 557 876,97	1 557 876,97	1 598 431,10
Varausten vähennys	0,00		0,00	1 172 000,00	1 172 000,00	391 000,00
Rahastojen vähennys	0,00		0,00	3 300,00	3 300,00	3 500,00
Tilikauden alijäämä	-5 846 121,00	-2 019 934,00	-7 866 055,00	-2 466 477,82	5 399 577,18	-2 950 986,51

Koko kaupungin toiminta (sisältää liikelaitokset ja rahastot)

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 2016	Poikkeama	Ed.vuoden toteutuma
Toimintatulot						
Myyntitulot	631 666 201,00	7 081 400,00	638 747 601,00	111 075 823,08	-527 671 777,92	110 870 032,06
Maksutulot	28 130 200,00	1 012 009,00	29 142 209,00	27 578 058,24	-1 564 150,76	26 550 473,21
Tuet ja avustukset	15 575 100,00	240 600,00	15 815 700,00	17 700 084,02	1 884 384,02	17 882 357,28
Muut toimintatulot	26 997 152,00	342 860,00	27 340 012,00	24 628 269,23	-2 711 742,77	23 747 497,76
Toimintatulot yhteensä	702 368 653,00	8 676 869,00	711 045 522,00	180 982 234,57	-530 063 287,43	179 050 360,31
Valmistus omaan käyttöön	3 750 000,00	0,00	3 750 000,00	6 297 258,93	2 547 258,93	5 880 683,58
Toimintamenot						
Henkilöstömenot	-229 568 413,00	-453 125,00	-230 021 538,00	-226 498 524,37	3 523 013,63	-224 576 868,88
Palvelujen ostot	-757 678 633,00	-8 821 343,00	-766 499 976,00	-246 169 400,94	520 330 575,06	-240 288 009,67
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-26 438 261,00	-166 833,00	-26 605 094,00	-27 663 022,69	-1 057 928,69	-26 980 519,45
Avustukset	-42 938 314,00	-4 771 000,00	-47 709 314,00	-48 603 279,17	-893 965,17	-44 195 655,30
Muut toimintamenot	-21 240 153,00	948 498,00	-20 291 655,00	-16 172 280,44	4 119 374,56	-13 988 522,09
Toimintamenot yhteensä	-1 077 863 774,00	-13 263 803,00	-1 091 127 577,00	-565 106 507,61	526 021 069,39	-550 029 575,39
Toimintakate	-371 745 121,00	-4 586 934,00	-376 332 055,00	-377 827 014,11	-1 494 959,11	-365 098 531,50
Verotulot						
Kunnan tulovero	225 800 000,00	-1 000 000,00	224 800 000,00	224 446 866,76	-353 133,24	223 747 064,97
Kiinteistövero	20 200 000,00	0,00	20 200 000,00	20 727 412,98	527 412,98	19 606 803,34
Osuus yhteisöveron tuotosta	14 770 000,00	2 230 000,00	17 000 000,00	17 131 889,77	131 889,77	18 639 896,44
Verotulot yhteensä	260 770 000,00	1 230 000,00	262 000 000,00	262 306 169,51	306 169,51	261 993 764,75
Valtionosuudet	139 318 000,00	537 000,00	139 855 000,00	140 767 877,00	912 877,00	129 005 944,00
Rahoitustuotot ja -kulut:						
Korkotuotot	515 000,00	0,00	515 000,00	462 093,74	-52 906,26	606 304,91
Muut rahoitustuotot	4 628 000,00	0,00	4 628 000,00	4 684 458,42	56 458,42	4 251 373,71
Korkokulut	-2 200 000,00	800 000,00	-1 400 000,00	-1 358 428,91	41 571,09	-1 598 643,63
Muut rahoituskulut	-154 000,00	0,00	-154 000,00	-366 338,01	-212 338,01	-528 970,78
Rahoitustulot ja -menot	2 789 000,00	800 000,00	3 589 000,00	3 421 785,24	-167 214,76	2 730 064,21
Vuosikate	31 131 879,00	-2 019 934,00	29 111 945,00	28 668 817,64	-443 127,36	28 631 241,46
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-30 483 000,00	0,00	-30 483 000,00	-28 808 457,67	1 674 542,33	-26 467 714,79
Arvonalentumiset	0,00	0,00	0,00	-801 042,93	-801 042,93	-624 727,10
Satunnaiset erät						
Tilikauden tulos	648 879,00	-2 019 934,00	-1 371 055,00	-940 682,96	430 372,04	1 538 799,57
Poistoeron lisäys	0,00	0,00	0,00	-2 069 467,40	-2 069 467,40	-1 164 000,00
Poistoeron vähennys	0,00	0,00	0,00	2 240 186,21	2 240 186,21	2 223 226,85
Varausten lisäys	0,00	0,00	0,00	2 109 000,00	2 109 000,00	0,00
Varausten vähennys	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 164 000,00
Rahastojen lisäys	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-151 850,37
Rahastojen vähennys	0,00	0,00	0,00	3 300,00	3 300,00	3 500,00
Tilikauden alijäämä	648 879,00	-2 019 934,00	-1 371 055,00	1 342 335,85	2 713 390,85	3 613 676,05

6.5.2 Investointien toteutuminen

Toimielin/tulosalue	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Sitovat erät esitetty vahvennettuna.					
Kaupunginhallitus					
120 Yleishallinto					
Hankinnat	-5 800 000,00	3 600 000,00	-2 200 000,00	-2 056 527,57	143 472,43
Myynnit	3 200 000,00	1 500 000,00	4 700 000,00	5 653 959,00	953 959,00
Netto	-2 600 000,00	5 100 000,00	2 500 000,00	3 597 431,43	1 097 431,43
150 Konsernihallinto					
Hankinnat	0,00	-27 000,00	-27 000,00	-26 672,90	327,10
Netto	0,00	-27 000,00	-27 000,00	-26 672,90	327,10
160 Tilakeskus					
Hankinnat	-26 700 000,00	0,00	-26 700 000,00	-27 576 033,88	-876 033,88
Myynnit	300 000,00	0,00	300 000,00	402 984,00	102 984,00
Rah.osuudet	0,00	0,00	0,00	310 000,00	310 000,00
Netto	-26 400 000,00	0,00	-26 400 000,00	-26 863 049,88	-463 049,88
Kaupunginhallitus					
Hankinnat	-32 500 000,00	3 573 000,00	-28 927 000,00	-29 659 234,35	-732 234,35
Myynnit	3 500 000,00	1 500 000,00	5 000 000,00	6 056 943,00	1 056 943,00
Rah.osuudet	0,00	0,00	0,00	310 000,00	310 000,00
Netto	-29 000 000,00	5 073 000,00	-23 927 000,00	-23 292 291,35	634 708,65
Kaupunkirakennelautakunta					
280 Yhdyskuntatekniikka					
Hankinnat	-14 973 000,00	0,00	-14 973 000,00	-13 324 999,66	1 648 000,34
Netto	-14 973 000,00	0,00	-14 973 000,00	-13 324 999,66	1 648 000,34
Kaupunkirakennelautakunta					
Hankinnat	-14 973 000,00	0,00	-14 973 000,00	-13 324 999,66	1 648 000,34
Netto	-14 973 000,00	0,00	-14 973 000,00	-13 324 999,66	1 648 000,34
Varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunta					
410 Koulutuspalvelut					
Hankinnat	-1 110 000,00	0,00	-1 110 000,00	-997 298,29	112 701,71
Netto	-1 110 000,00	0,00	-1 110 000,00	-997 298,29	112 701,71
Tulosalueet 410-490 Varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunta yhteensä					
Hankinnat	-1 110 000,00	0,00	-1 110 000,00	-997 298,29	112 701,71
Netto	-1 110 000,00	0,00	-1 110 000,00	-997 298,29	112 701,71

Toimielin/tulosalue	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Sitovat erät esitetty vahvennettuna.					
Sosiaali- ja terveyslautakunta					
520 Terveyspalvelut					
Hankinnat	-312 000,00	0,00	-312 000,00	-200 694,53	111 305,47
Rah.osuudet	112 000,00	0,00	112 000,00	64 345,00	-47 655,00
Netto	-200 000,00	0,00	-200 000,00	-136 349,53	63 650,47
550 Hoito- ja hoivapalvelut					
Hankinnat	-329 000,00	0,00	-329 000,00	-246 264,63	82 735,37
Rahoitusos.	79 000,00	0,00	79 000,00	56 654,32	-22 345,68
Netto	-250 000,00	0,00	-250 000,00	-189 610,31	60 389,69
570 Sosiaalipalvelut					
Hankinnat	-100 000,00	0,00	-100 000,00	-67 034,41	32 965,59
Netto	-100 000,00	0,00	-100 000,00	-67 034,41	32 965,59
Tulosalueet 500-570 Sosiaali- ja terveyslautakunta yhteensä					
Hankinnat	-741 000,00	0,00	-741 000,00	-513 993,57	227 006,43
Rah.osuudet	191 000,00	0,00	191 000,00	120 999,32	-70 000,68
Netto	-550 000,00	0,00	-550 000,00	-392 994,25	157 005,75
Vapaa-aikalautakunta					
610 Hallintopalvelut					
Hankinnat	-50 000,00	0,00	-50 000,00	-49 559,49	440,51
Netto	-50 000,00	0,00	-50 000,00	-49 559,49	440,51
660 Kulttuuripalvelut					
Hankinnat	-125 000,00	-35 000,00	-160 000,00	-151 766,76	8 233,24
Netto	-125 000,00	-35 000,00	-160 000,00	-151 766,76	8 233,24
690 Liikuntapalvelut					
Hankinnat	-125 000,00	0,00	-125 000,00	-136 863,25	-11 863,25
Rah.osuudet	0,00	0,00	0,00	10 615,00	10 615,00
Netto	-125 000,00	0,00	-125 000,00	-126 248,25	-1 248,25
Vapaa-aikalautakunta					
Hankinnat	-300 000,00	-35 000,00	-335 000,00	-338 189,50	-3 189,50
Rah.osuudet	0,00	0,00	0,00	10 615,00	10 615,00
Netto	-300 000,00	-35 000,00	-335 000,00	-327 574,50	7 425,50

Toimielin/tulosalue	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Sitovat erät esitetty vahvennettuna.					
Liiketoiminnan johtokunta					
730 Tekninen keskus					
Hankinnat	-1 050 000,00	-102 000,00	-1 152 000,00	-1 103 113,72	48 886,28
Myynnit	0,00	0,00	0,00	18 000,00	18 000,00
Netto	-1 050 000,00	-102 000,00	-1 152 000,00	-1 085 113,72	66 886,28
Liiketoiminnan johtokunta					
Hankinnat	-1 050 000,00	-102 000,00	-1 152 000,00	-1 103 113,72	48 886,28
Myynnit	0,00	0,00	0,00	18 000,00	18 000,00
Netto	-1 050 000,00	-102 000,00	-1 152 000,00	-1 085 113,72	66 886,28
Kaupungin oma toiminta yhteensä:					
Hankinnat	-50 674 000,00	3 436 000,00	-47 238 000,00	-45 936 829,09	1 301 170,91
Myynnit	3 500 000,00	1 500 000,00	5 000 000,00	6 074 943,00	1 074 943,00
Rah.osuudet	191 000,00	0,00	191 000,00	441 614,32	250 614,32
Netto	-46 983 000,00	4 936 000,00	-42 047 000,00	-39 420 271,77	2 626 728,23
Joensuun Vesi -liikelaitos:					
Hankinnat	-7 280 000,00	-510 000,00	-7 790 000,00	-6 913 819,86	876 180,14
Myynnit	0,00	0,00	0,00	1 750,00	1 750,00
Rah.osuudet	250 000,00	0,00	250 000,00	343 080,93	93 080,93
Netto	-7 030 000,00	-510 000,00	-7 540 000,00	-6 568 988,93	971 011,07
P-K:n pelastuslaitos -liikelaitos:					
Hankinnat	-1 120 000,00	-85 000,00	-1 205 000,00	-1 173 180,64	31 819,36
Myynnit	25 000,00	21 000,00	46 000,00	76 815,50	30 815,50
Rah.osuudet	0,00	64 000,00	64 000,00	64 000,00	0,00
Netto	-1 095 000,00	0,00	-1 095 000,00	-1 032 365,14	62 634,86
Joensuu Työterveys -liikelaitos:					
Hankinnat	-80 000,00	0,00	-80 000,00	-74 007,77	5 992,23
Koko kaupunki yhteensä:					
Hankinnat	-59 154 000,00	2 841 000,00	-56 313 000,00	-54 097 837,36	2 215 162,64
Myynnit	3 525 000,00	1 521 000,00	5 046 000,00	6 153 508,50	1 107 508,50
Rah.osuudet	441 000,00	64 000,00	505 000,00	848 695,25	343 695,25
Netto	-55 188 000,00	4 426 000,00	-50 762 000,00	-47 095 633,61	3 666 366,39

Yhdyskuntatekniikan investoinnit

Toimielin Tulosalue	Kustannus- arvio ja sen muutokset	Ed. vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio	Talous- arvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Kustannus- arviosta käytetty	Kust. tot. %	Valm. vuosi
Hankeryhmä/Projekti										
Kaupunkirakennelautakunta										
280 Yhdyskuntatekniikka										
1. Uudisrakentaminen										
Hankinnat			-4 691 000,00	0,00	-4 691 000,00	-4 429 865,28	261 134,72	-4 429 865,28		
Myyntit			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto			-4 691 000,00	0,00	-4 691 000,00	-4 429 865,28	261 134,72	-4 429 865,28		
2. Peruskorjaus										
Hankinnat			-4 350 000,00	0,00	-4 350 000,00	-6 226 296,17	-1 876 296,17	-6 226 296,17		
Myyntit			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto			-4 350 000,00	0,00	-4 350 000,00	-6 226 296,17	-1 876 296,17	-6 226 296,17		
3. Vene- ja liikuntapaikkahankkeet										
Hankinnat			-1 115 000,00	0,00	-1 115 000,00	-1 426 051,46	-311 051,46	-1 426 051,46		
Myyntit			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto			-1 115 000,00	0,00	-1 115 000,00	-1 426 051,46	-311 051,46	-1 426 051,46		
4. Kehittämishankkeet										
2546 Pötkänniemenpuiston jk+pp-tie (KI 31.10.2016)										
Hankinnat	415 000	0,00	0,00	0,00	0,00	-5 586,10	-5 586,10	-5 586,10	1,3	2017
Myyntit		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		0,00	0,00	0,00	0,00	-5 586,10	-5 586,10	-5 586,10		
2533 Kauppatori ja keskustan joukkoliikennejärjestelyt (Symmetrinen kaupunki -hanke)										
Hankinnat *	4 370 000	0,00	-200 000,00	0,00	-200 000,00	-81 123,82	118 876,18	-81 123,82	1,9	2018
Myyntit		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		0,00	-200 000,00	0,00	-200 000,00	-81 123,82	118 876,18	-81 123,82		

Toimielin Tulosalue	Kustannus- arvio ja sen muutokset	Ed. vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio	Talous- arvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Kustannus- arviosta käytetty	Kust. tot. %	Valm. vuosi
2508 Taideteos Suvantokatu-Rantakatu kiertoliittymään (Symmetrinen kaupunki -hanke)										
Hankinnat	100 000	-300,00	-100 000,00	0,00	-100 000,00	-94 235,75	5 764,25	-94 535,75	94,5	2016
Myynnit		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		-300,00	-100 000,00	0,00	-100 000,00	-94 235,75	5 764,25	-94 535,75		
2813 Ilosaari										
Hankinnat*	2 600 000	-50 441,02	-1 327 000,00	0,00	-1 327 000,00	-881 409,98	445 590,02	-931 851,00	35,8	2017
Myynnit		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		-50 441,02	-1 327 000,00	0,00	-1 327 000,00	-881 409,98	445 590,02	-931 851,00		
2534 Joensuun asemaseutu (toteuttaminen edellyttää valtion päätöksiä, Symmetrinen kaupunki -hanke)										
Hankinnat*	3 050 000	0,00	-150 000,00	0,00	-150 000,00	0,00	150 000,00	0,00	0,0	2020
Myynnit		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		0,00	-150 000,00	0,00	-150 000,00	0,00	150 000,00	0,00		
2452 Raatekankaan eritasoliittymä ja Salpakankaankatu (yht.hanke valtion kanssa)										
Hankinnat	4 500 000	-278 413,71	-2 800 000,00	0,00	-2 800 000,00	-7 437,80	2 792 562,20	-285 851,51	6,4	2018
Myynnit		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		-278 413,71	-2 800 000,00	0,00	-2 800 000,00	-7 437,80	2 792 562,20	-285 851,51		
2485 Rantakatu väli Sairaalakatu-Rauhankatu										
Hankinnat	815 000	-700 275,71	-35 000,00	0,00	-35 000,00	-120 066,24	-85 066,24	-820 341,95	100,7	2016
Myynnit		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		-700 275,71	-35 000,00	0,00	-35 000,00	-120 066,24	-85 066,24	-820 341,95		

Toimielin Tulosalue	Kustannus- arvio ja sen muutokset	Ed. vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio	Talous- arvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Kustannus- arviosta käytetty	Kust. tot. %	Valm. vuosi
2484 Koulukatu välillä Malmikatu-Koskikatu (sis. kiertoliittymän Koulukatu-Suvantokatu) (kustannusarvio sisältyy Symmetrisen kaupungin hankkeeseen Koulukadun kehittämisen yhteiskustannusarvio 3 500 000 €)*										
Hankinnat	650 000	-631 547,89	-5 000,00	0,00	-5 000,00	-10 328,08	-5 328,08	-641 875,97	98,8	2016
Myynnit		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		-631 547,89	-5 000,00	0,00	-5 000,00	-10 328,08	-5 328,08	-641 875,97		
2535 Kisapolun jk+pp-tie (Mehtimäki)										
Hankinnat *	100 000	0,00	-100 000,00	0,00	-100 000,00	-157,00	99 843,00	-157,00	0,2	2017
Myynnit		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		0,00	-100 000,00	0,00	-100 000,00	-157,00	99 843,00	-157,00		
2536 Raviradan pysäköintialue 1. vaihe ja Linnunlahdentien korotettu suojatie (Mehtimäki)										
Hankinnat*	550 000	0,00	-100 000,00	0,00	-100 000,00	-34 869,73	65 130,27	-34 869,73	6,3	2018
Myynnit		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		0,00	-100 000,00	0,00	-100 000,00	-34 869,73	65 130,27	-34 869,73		
2836 Mehtimäen pesäpallokenttä										
Hankinnat*	370 000	0,00	0,00	0,00	0,00	-7 572,25	-7 572,25	-7 572,25	2,0	2018
Myynnit		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		0,00	0,00	0,00	0,00	-7 572,25	-7 572,25	-7 572,25		

HUOM! * merkityt kustannusarviot on päivitetty Kv 28.11.2016 § 107 Talousarvio 2017 mukaisiksi.

Toimielin Tulosalue	Kustannus- arvio ja sen muutokset	Ed. vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio	Talous- arvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Kustannus- arviosta käytetty	Kust. tot. %	Valm. vuosi
4. Kehittämishankkeet yhteensä										
Hankinnat	17 520 000	-1 660 978,33	-4 817 000,00	0,00	-4 817 000,00	-1 242 786,75	3 574 213,25	-2 903 765,08	16,6	
Myynnit		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		-1 660 978,33	-4 817 000,00	0,00	-4 817 000,00	-1 242 786,75	3 574 213,25	-2 903 765,08		
28o Yhdyskuntatekniikka yhteensä										
Hankinnat			-14 973 000,00	0,00	-14 973 000,00	-13 324 999,66	1 648 000,34			
Myynnit			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			
Rah.osuudet			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			
Netto			-14 973 000,00	0,00	-14 973 000,00	-13 324 999,66	1 648 000,34			

Tilakeskus taseyksikön investoinnit

Tilakeskus	Kustannus- arvio ja sen muutokset	Ed. vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Kustannus- arviosta käytetty	Kustannus arviosta käytetty	Valm. vuosi
9103 Muut rakennukset										
Hankinnat		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Myyntit		0,00	300 000,00	0,00	300 000,00	80 539,00	219 461,00	80 539,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		0,00	300 000,00	0,00	300 000,00	80 539,00	219 461,00	80 539,00		
9108 Rakennukset/asuinrakennukset										
Hankinnat		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Myyntit		0,00	0,00	0,00	0,00	322 445,00	-322 445,00	322 445,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		0,00	0,00	0,00	0,00	322 445,00	-322 445,00	322 445,00		
Nimetyt hankkeet										
1600 Siilaisen terveysasema, peruskorjaus ja laajennus (KV 25.3.2013 § 60, KV 15.12.2014 § 174)										
Hankinnat	43 100 000	-9 583 008,62	-22 000 000,00	0,00	-22 000 000,00	-20 309 661,07	-1 690 338,93	-29 892 669,69	69,4	2017
Myyntit		0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		-9 583 008,62	-22 000 000,00	0,00	-22 000 000,00	-20 309 661,07	-1 690 338,93	-29 892 669,69		
1607 Pataluodon koulu, korjaustyöt v.2014-15 (KH 2.6.2014 § 265, 20.4.2015 § 170)										
Hankinnat	3 371 000	-2 681 257,07	-700 000,00	0,00	-700 000,00	-904 250,69	204 250,69	-3 585 507,76	106,4	2016
Myyntit		0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		-2 681 257,07	-700 000,00	0,00	-700 000,00	-904 250,69	204 250,69	-3 585 507,76		
1613 Rantakylän päiväkotii, uudisrakennus (KV 14.12.2015 § 147)										
Hankinnat	3 800 000	-11 992,07	-1 600 000,00	0,00	-1 600 000,00	-1 887 955,22	287 955,22	-1 899 947,29	50,0	2017
Myyntit		0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		-11 992,07	-1 600 000,00	0,00	-1 600 000,00	-1 887 955,22	287 955,22	-1 899 947,29		
1614 Rantakylän liikunnan monitoimihalli, uudisrakennus (KV 14.12.2015 § 148 € , KH 27.6.2016 § 260)										
Hankinnat	5 255 000	-10 027,10	-1 200 000,00	0,00	-1 200 000,00	-1 641 489,29	441 489,29	-1 651 516,39	31,4	2017
Myyntit		0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00		0,00	300 000,00	-300 000,00	300 000,00		
Netto		-10 027,10	-1 200 000,00	0,00	-1 200 000,00	-1 341 489,29	141 489,29	-1 351 516,39		

Tilakeskus	Kustannus- arvio ja sen muutokset	Ed. vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Kustannus- arviosta käytetty	Kustannus arviosta käytetty	Valm. vuosi
1615 Hallintokuntien toimitilajärjestelyt, Torikatu 17 (KH 23.11.2015 § 460, 426 000 €)										
Hankinnat	322 000	-170 024,72	0,00	0,00	0,00	-314 534,17	314 534,17	-484 558,89	150,5	2016
Myynnit		0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		-170 024,72	0,00	0,00	0,00	-314 534,17	314 534,17	-484 558,89		
1616 Hallintokuntien toimitilajärjestelyt, Siltakatu 18 (KH 23.11.2015 § 460, 426 000 €)										
Hankinnat	49 000	-15 767,52	0,00	0,00	0,00	-29 731,69	29 731,69	-45 499,21	92,9	2016
Myynnit		0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		-15 767,52	0,00	0,00	0,00	-29 731,69	29 731,69	-45 499,21		
1617 Hallintokuntien toimitilajärjestelyt, Jokikatu 8 (KH 23.11.2015 § 460, 426 000 €)										
Hankinnat	55 000	-423,80	0,00	0,00	0,00	-54 842,52	54 842,52	-55 266,32	100,5	2016
Myynnit		0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		-423,80	0,00	0,00	0,00	-54 842,52	54 842,52	-55 266,32		
Nimetyt hankkeet yhteensä										
Hankinnat	55 952 000,00	-12 472 500,90	-25 500 000,00	0,00	-25 500 000,00	-25 142 464,65	-357 535,35	-37 614 965,55		
Myynnit	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Rahoitusosuudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	300 000,00	-300 000,00	300 000,00		
Netto	55 952 000,00	-12 472 500,90	-25 500 000,00	0,00	-25 500 000,00	-24 842 464,65	-657 535,35	-37 314 965,55		
Pienet hankkeet										
Hankinnat			-1 200 000,00	0,00	-1 200 000,00	-2 433 569,23	1 233 569,23			
Myynnit			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			
Rahoitusosuudet			0,00	0,00	0,00	10 000,00	10 000,00			
Netto			-1 200 000,00	0,00	-1 200 000,00	-2 423 569,23	1 243 569,23			
Yhteensä										
Hankinnat			-26 700 000,00	0,00	-26 700 000,00	-27 576 033,88	876 033,88		103,3 %	
Myynnit			300 000,00	0,00	300 000,00	402 984,00	-102 984,00		134,3 %	
Rahoitusosuudet			0,00	0,00	0,00	310 000,00	-310 000,00			
Netto			-26 400 000,00	0,00	-26 400 000,00	-26 863 049,88	463 049,88		101,8 %	

Verotulojen erittely

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Verotulot					
Kunnan tulovero	225 800 000,00	-1 000 000,00	224 800 000,00	224 446 866,76	-353 133,24
Osuus yhteisöveron tuotosta	14 770 000,00	2 230 000,00	17 000 000,00	17 131 889,77	131 889,77
Kiinteistövero	20 200 000,00	0,00	20 200 000,00	20 727 412,98	527 412,98
	<u>260 770 000,00</u>	<u>1 230 000,00</u>	<u>262 000 000,00</u>	<u>262 306 169,51</u>	<u>306 169,51</u>

	Tuloveroprosentti	Verotettava tulo, milj. euroa	Muutos
2012	19,50	1 070,7	3,30 %
2013	19,50	1 107,0	3,40 %
2014	20,50	1 132,0	2,20 %
2015	20,50	1 147,0	1,30 %
2016	20,50		
	2016	2015	
Kiinteistövero-%:			
Yleinen	1,10	1,10	
Vakituinen asunto	0,45	0,45	
Muut asuinkiinteistöt	1,00	1,00	
Voimalaitosrakennukset	2,85	2,85	

Valtionosuuksien erittely

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Valtionosuudet					
Kunnan peruspalvelujen valt.os ml. tasaukset	144 841 000,00	-163 000,00	144 678 000,00	145 243 941,00	565 941,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-5 523 000,00	700 000,00	-4 823 000,00	-4 476 064,00	346 936,00
	<u>139 318 000,00</u>	<u>537 000,00</u>	<u>139 855 000,00</u>	<u>140 767 877,00</u>	<u>912 877,00</u>

6.5.3 Talousarvion rahoitusosan toteutuminen

Kaupungin toiminta (ilman liikelaitosten ja rahastojen yhdistelyä)

1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	19 154	-2 020	17 134	20 101	2 967
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-3 250	-1 500	-4 750	-5 322	-572
Investointien rahavirta					
Investointimenot (-)	-50 674	3 436	-47 238	-45 937	1 301
Rahoitusosuudet investointimenoihin (+)	191	0	191	442	251
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	3 500	1 500	5 000	6 075	1 075
Toiminta ja investoinnit, netto	-31 079	1 416	-29 663	-24 641	5 022
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset muille	-500	-4 500	-5 000	-4 938	62
Antolainasaamisten lisäykset liikelaitoksille	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten lisäykset sis.taseyksiköille	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset muilta	1 000	0	1 000	1 403	403
Antolainasaamisten vähennykset liikelaitoksilta	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset sis.taseyksiköilt	0	0	0	0	0
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	51 000	0	51 000	40 000	-11 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-24 500	0	-24 500	-21 583	2 917
Lyhytaikaisten lainojen muutos, lis(+),väh(-)	0	0	0	12 567	12 567
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0	0
Vaikutus maksuvalmiuteen	-4 079	-3 084	-7 163	2 808	9 971

6.5.4 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

	Toimintakate, 1000 e				
	Alkuper. talousarvio	TA:n muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
KÄYTTÖTALOUSOSA					
KAUPUNGINVALTUUSTO					
100 Valtuusto	-251	0	-251	-273	-22
TARKASTUSLAUTAKUNTA					
110 Talouden ja hallinnon tarkastus	-116	0	-116	-99	17
KAUPUNGINHALLITUS					
120 Yleishallinto	-9 600	1 291	-8 309	-6 924	1 385
140 Työllistäminen	-10 429	-700	-11 129	-11 397	-268
150 Konsernihallinto	-4 059	-93	-4 152	-3 494	658
160 Tilakeskus-taseyksikkö (Tilikauden tulos)	485	-30	455	-219	-674
190 Joensuun seudun hankintatoimi	0	0	0	23	23
192 Sote yhteistoiminta-alueen maksuos.	-230 531	-4 169	-234 700	-237 539	-2 839
195 Alueellinen pelastustoimi	-5 452	0	-5 452	-4 611	841
KAUPUNKIRAKENNELAUTAKUNTA					
210 Kaupunkirakennelautakunnan yht.	-1 580	0	-1 580	-1 165	415
240 Yhdyskuntasuunnittelu	-2 560	0	-2 560	-2 896	-336
270 Maaomaisuus	6 385	0	6 385	6 636	251
280 Yhdyskuntatekniikka	-7 976	0	-7 976	-7 908	68
Tulosalueet 210 - 280 yhteensä	-5 731	0	-5 731	-5 333	398
SOS. JA TERV.PALV. TILAAJAJAOSTO					
290 Sos.- ja terv.palvelujen tilaajajaosto	0	0	0	0	0
TUOTTAJAN NEUVOTTELUKUNTA					
300 Tuottajan neuvottelukunta	-449	0	-449	-347	102
VARHAISKASV.- JA KOULUTUSLAUTAKUNTA					
410 Koulutuspalvelut	-65 826	-645	-66 471	-67 523	-1 052
440 Päivähoitopalvelut	-39 734	0	-39 734	-38 872	862
470 Konservatorio	-2 612	0	-2 612	-2 630	-18
490 Kansalaisopisto	-2 007	-130	-2 137	-1 988	149
SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA					
500 Hallinto- ja talouspalvelut	-2 307	7	-2 300	-2 010	290
520 Terveyspalvelut	-43 059	799	-42 260	-41 921	339
540 Erikoissairaanhoido	-116 848	-3 639	-120 487	-123 486	-2 999
550 Hoito- ja hoivapalvelut	-62 213	242	-61 971	-61 158	813
570 Sosiaalipalvelut	-60 572	-737	-61 309	-63 424	-2 115
Tulosalueet 500-570	-284 999	-3 329	-288 328	-292 000	-3 671
590 Ympäristöterveydenhuolto	-1 156	0	-1 156	-1 107	49
VAPAA-AIKALAUTAKUNTA					
610 Hallintopalvelut	-496	-30	-526	-594	-68
660 Kulttuuripalvelut	-8 303	-47	-8 350	-8 174	176
670 Nuorisopalvelut	-1 580	-34	-1 614	-1 620	-6
690 Liikuntapalvelut	-7 550	0	-7 550	-7 639	-89
LIIKETOIMINNAN JOHTOKUNTA					
730 Tekninen keskus	-505	0	-505	352	857
JOENSUUN ALUEELLINEN JÄTELAUTAKUNTA					
810 Joensuun alueellinen jätelautakunta	0	0	0	0	0
RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA					
850 Rakennus- ja ympäristölautakunta	-137	0	-137	-106	31
860 Pysäköinnin valvonta	428	0	428	395	-33
870 Rakennusvalvonta	-113	0	-113	84	197
880 Ympäristönsuojelu	-246	0	-246	-228	18
Tulosalueet 850 - 880 yhteensä	-68	0	-68	145	213
TULOSLASKELMAOSA					
Korkomenot ja muut rahoitusmenot yht.	-7 800	800	-7 000	-6 878	122

INVESTOINTIOSA	Hankintamenot, 1000 e			Toteuma	Poikkeama muutosten jälkeen
	Alkuper. talousarvio	TA:n muutokset	TA muutosten jälkeen		
KAUPUNGINHALLITUS					
120 Yleishallinto	-5 800	3 600	-2 200	-2 057	143
140 Työllistäminen	0	0	0	0	0
150 Keskushallinto	0	-27	-27	-27	0
160 Tilakeskus-taseyksikkö	-26 700	0	-26 700	-27 576	-876
190 Joensuun seudun hankintatoimi	0	0	0	0	0
192 Sote yhteistoiminta-alueen maks.os.	0	0	0	0	0
195 Alueellinen pelastustoimi	0	0	0	0	0
KAUPUNKIRAKENNULAUTAKUNTA					
210 Kaupunkirakennelautakunnan yht.	0	0	0	0	0
240 Yhdyskuntasuunnittelu	0	0	0	0	0
270 Maaomaisuus	0	0	0	0	0
280 Yhdyskuntatekniikka	-14 973	0	-14 973	-13 325	1 648
SOSIAALI- JA TERV.PALVELUJEN TILAAAJAOSTO					
290 Sosiaali- ja terv. Palvelujen tilaajaosto	0	0	0	0	0
TUOTTAJAN NEUVOTTELUKUNTA					
300 Tuottajan neuvottelukunta	0	0	0	0	0
VARHAISKASVATUS- JA KOULUTUSLAUTAKUNTA					
410 Koulutuspalvelut	-1 110	0	-1 110	-997	113
440 Päivähoitopalvelut	0	0	0	0	0
470 Konservatorio	0	0	0	0	0
490 Kansalaisopisto	0	0	0	0	0
Tulosalueet 410 - 490 yhteensä	-1 110	0	-1 110	-997	113
SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA					
500 Hallinto- ja talouspalvelut	0	0	0	0	0
520 Terveyspalvelut	-312	0	-312	-201	111
540 Erikoissairaanhoido	0	0	0	0	0
550 Hoito- ja hoivapalvelut	-329	0	-329	-246	83
570 Sosiaalipalvelut	-100	0	-100	-67	33
Tulosalueet 500 - 570 yhteensä	-741	0	-741	-514	227
590 Ympäristöterveydenhuolto	0	0	0	0	0
VAPAA-AIKALAUTAKUNTA					
610 Hallintopalvelut	-50	0	-50	-50	0
660 Kulttuuripalvelut	-125	-35	-160	-152	8
670 Nuorisopalvelut	0	0	0	0	0
690 Liikuntapalvelut	-125	0	-125	-137	-12
LIIKETOIMINNAN JOHTOKUNTA					
730 Tekninen keskus	-1 050	-102	-1 152	-1 103	49
JOENSUUN ALUEELLINEN JÄTELAUTAKUNTA					
810 Joensuun alueellinen jätelautakunta	0	0	0	0	0
RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA					
850 Rakennus- ja ympäristölahtakunta	0	0	0	0	0
860 Pysäköinninvalvonta	0	0	0	0	0
870 Rakennusvalvonta	0	0	0	0	0
880 Ympäristönsuojelu	0	0	0	0	0
RAHOITUSOSA					
Antolainat					
Antolainojen lisäys	-500	-4 500	-5 000	-4 938	62
Lainakannan muutokset					
Pitkäaik. lain. lisäyksen ja vähennyksen erotus	26 500	0	26 500	18 417	-8 083

7. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

7. Tilinpäätöslaskelmat

7.1 Tuloslaskelma

Kaupungin, liikelaitosten ja rahastojen yhdistelmä
Sisäiset ja keskinäiset erät eliminoitu

	2016	2015
Toimintatuotot		
Myyntituotot	111 075 823,08	110 870 032,06
Maksutuotot	27 578 058,24	26 550 473,21
Tuet ja avustukset	17 700 084,02	17 882 357,28
Muut toimintatuotot	24 628 269,23	23 747 497,76
Toimintatuotot yhteensä	180 982 234,57	179 050 360,31
Valmistus omaan käyttöön	6 297 258,93	5 880 683,58
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-171 026 251,31	-169 489 833,75
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-43 934 503,30	-45 031 264,12
Muut henkilösivukulut	-11 537 769,76	-10 055 771,01
Palvelujen ostot	-246 169 400,94	-240 288 009,67
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-27 663 022,69	-26 980 519,45
Avustukset	-48 603 279,17	-44 195 655,30
Muut toimintakulut	-16 172 280,44	-13 988 522,09
Toimintakulut yhteensä	-565 106 507,61	-550 029 575,39
Toimintakate	-377 827 014,11	-365 098 531,50
Verotulot		
Kunnan tulovero	224 446 866,76	223 747 064,97
Kiinteistövero	20 727 412,98	19 606 803,34
Osuus yhteisöveron tuotosta	17 131 889,77	18 639 896,44
Verotulot yhteensä	262 306 169,51	261 993 764,75
Valtionosuudet	140 767 877,00	129 005 944,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	462 093,74	606 304,91
Muut rahoitustuotot	4 684 458,42	4 251 373,71
Korkokulut	-1 358 428,91	-1 598 643,63
Muut rahoituskulut	-366 338,01	-528 970,78
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	3 421 785,24	2 730 064,21
Vuosikate	28 668 817,64	28 631 241,46
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-28 808 457,67	-26 467 714,79
Arvonalentumiset	-801 042,93	-624 727,10
Tilikauden tulos	-940 682,96	1 538 799,57
Poistoeron lisäys	-2 069 467,40	-1 164 000,00
Poistoeron vähennys	2 240 186,21	2 223 226,85
Varausten vähennys	2 109 000,00	1 164 000,00
Rahastojen lisäys	0,00	-151 850,37
Rahastojen vähennys	3 300,00	3 500,00
Tilikauden ylijäämä	1 342 335,85	3 613 676,05

7.2 Rahoituslaskelma

Kaupungin, liikelaitosten ja rahastojen yhdistelmä
Sisäiset ja keskinäiset erät eliminoitu

	2016	2015
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	28 668 817,64	28 658 992,47
Tulorahoituksen korjauserät	-5 329 339,48	-5 326 164,65
	<u>23 339 478,16</u>	<u>23 332 827,82</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot (-)	-54 097 837,36	-45 819 809,31
Rahoitusosuudet investointimenoihin (+)	848 695,25	834 976,53
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot (+)	6 153 508,50	6 572 477,04
	<u>-47 095 633,61</u>	<u>-38 412 355,74</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	-23 756 155,45	-15 079 527,92
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-4 946 566,68	-579 340,00
Antolainasaamisten vähennys	1 726 693,28	1 556 278,36
	<u>-3 219 873,40</u>	<u>976 938,36</u>
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	40 000 000,00	20 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-21 583 362,98	-20 662 554,08
Lyhytaikaisten lainojen muutos, lis(+),väh(-)	13 705 623,29	1 927 607,99
	<u>32 122 260,31</u>	<u>1 265 053,91</u>
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-271 178,12	-239 408,48
Vaihto-omaisuuden muutos	11 572,56	3 494,34
Saamisten muutos	-1 313 815,12	546 297,01
Korottomien velkojen muutos	-1 868 965,73	-797 447,69
	<u>-3 442 386,41</u>	<u>-487 064,82</u>
Rahoituksen rahavirta	25 460 000,50	1 754 927,45
Rahavarojen muutos	1 703 845,05	-13 324 600,47
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	83 618 582,94	81 914 737,89
Rahavarat 1.1.	81 914 737,89	95 239 338,36
	<u>1 703 845,05</u>	<u>-13 324 600,47</u>

7.3 Tase

Kaupungin, liikelaitosten ja rahastojen yhdistelmä
Sisäiset ja keskinäiset erät eliminoitu.

VASTAAVAA	31.12.2016	31.12.2015
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	5 354,00	16 144,15
Muut pitkävaikutteiset menot	1 861 776,19	563 528,46
	<u>1 867 130,19</u>	<u>579 672,61</u>
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	67 428 486,14	66 964 527,54
Rakennukset	157 130 415,60	152 320 159,66
Kiinteät rakenteet ja laitteet	134 029 588,84	130 130 354,57
Koneet ja kalusto	10 685 639,13	10 225 092,02
Muut aineelliset hyödykkeet	5 725 541,15	5 631 005,40
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	23 893 591,10	13 187 600,96
	<u>398 893 261,96</u>	<u>378 458 740,15</u>
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	68 767 064,91	67 673 571,81
Muut lainasaamiset	31 480 669,94	28 280 471,54
Muut saamiset	547 745,50	528 070,50
	<u>100 795 480,35</u>	<u>96 482 113,85</u>
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	5 962 593,04	6 320 899,58
Lahjoitusrahastojen varat	1 052 199,49	1 040 412,82
	<u>7 014 792,53</u>	<u>7 361 312,40</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	87 495,80	99 068,36
	<u>87 495,80</u>	<u>99 068,36</u>
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	260 442,26	332 071,99
	<u>260 442,26</u>	<u>332 071,99</u>
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	13 097 625,36	12 695 623,78
Lainasaamiset	324 558,73	13 505,24
Muut saamiset	2 150 190,40	2 335 301,56
Siirtosaamiset	7 323 528,91	6 466 027,97
	<u>22 895 903,40</u>	<u>21 510 458,55</u>
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	244 454,67	250 173,06
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	9 082 132,89	7 384 153,04
Joukkovelkakirjalainasaamiset	32 944 090,93	32 869 923,53
Muut arvopaperit	38 313 106,13	36 779 565,65
	<u>80 583 784,62</u>	<u>77 283 815,28</u>
Rahat ja pankkisaamiset	3 034 798,32	4 630 922,61
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>615 433 089,43</u>	<u>586 738 175,80</u>

VASTATTAVAA	31.12.2016	31.12.2015
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	223 036 735,88	223 036 735,88
Arvonkorotusrahasto	4 733 033,89	4 733 033,89
Muut omat rahastot	60 395 092,77	60 398 392,77
Edellisten tilikausien ylijäämä	26 242 889,82	22 629 213,77
Tilikauden yli-/alijäämä	1 342 335,85	3 613 676,05
	<u>315 750 088,21</u>	<u>314 411 052,36</u>
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	29 045 988,75	29 216 707,56
Vapaaehtoiset varaukset	3 437 000,00	5 546 000,00
	<u>32 482 988,75</u>	<u>34 762 707,56</u>
PAKOLLISET VARAUKSET		
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	6 057 807,17	6 463 713,83
Lahjoitusrahastojen pääomat	1 714 849,99	1 926 641,32
	<u>7 772 657,16</u>	<u>8 390 355,15</u>
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	128 234 979,00	112 728 493,00
Lainat julkisyhteisöiltä	188 473,00	282 717,98
Liittymismaksut ja muut velat	822 160,49	822 160,49
	<u>129 245 612,49</u>	<u>113 833 371,47</u>
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	15 000 000,00	0,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	24 493 514,00	21 485 618,00
Lainat julkisyhteisöiltä	94 244,98	97 744,98
Lainat muilta luotonantajilta	15 734 240,00	17 028 616,71
Saadut ennakot	282 300,18	140 442,33
Ostovelat	30 848 112,46	30 057 688,15
Liittymismaksut ja muut velat	5 407 197,32	6 262 640,42
Siirtovelat	38 322 133,88	40 267 938,67
	<u>130 181 742,82</u>	<u>115 340 689,26</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u><u>615 433 089,43</u></u>	<u><u>586 738 175,80</u></u>

7.4 Konsernilaskelmat

7.4.1 Konsernituloslaskelma

	2016	2015
Toimintatuotot	308 191 251,68	302 794 796,70
Toimintakulut	-705 537 165,72	-692 933 605,80
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	-58 953,58	159 774,91
Toimintakate	-397 404 867,62	-389 979 034,19
Verotulot	262 306 169,51	261 993 764,75
Valtionosuudet	193 982 189,77	187 018 241,72
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	593 991,63	532 264,79
Muut rahoitustuotot	5 082 464,15	4 896 120,15
Korkokulut	-5 599 744,99	-7 024 424,26
Muut rahoituskulut	-442 332,99	-893 268,00
Vuosikate	58 517 869,46	56 543 664,96
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunn.mukaiset poistot	-52 310 848,93	-50 205 124,46
Arvonalentumiset	-1 688 088,43	-699 797,28
Satunnaiset erät	0,00	-2 948,83
Tilikauden tulos	4 518 932,10	5 635 794,39
Tilinpäätössiirrot	59 789,59	-216 929,22
Tilikauden verot	-396 415,08	-414 229,76
Laskennalliset verot	-737 644,03	-643 118,37
Vähemmistöosuudet	2 960,58	-207 040,20
Tilikauden ylijäämä	3 447 623,16	4 154 476,84

7.4.2 Konsernirahoituslaskelma

Toiminnan rahavirta	2016	2015
Vuosikate	58 517 869,46	56 543 664,96
Satunnaiset erät	0,00	-2 948,83
Tilikauden verot	-396 415,08	-414 229,76
Tulorahoituksen korjaukset	<u>-4 535 159,48</u>	<u>-4 491 296,32</u>
	53 586 294,90	51 635 190,05
Investointien rahavirta		
Investointimenot (-)	-84 405 413,06	-81 863 462,51
Rahoitusosuudet investointimenoihin (+)	1 801 089,49	3 842 378,29
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	<u>8 423 764,28</u>	<u>6 596 420,65</u>
	-74 180 559,29	-71 424 663,57
Toiminnan ja investointien rahavirta	-20 594 264,39	-19 789 473,52
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-2 551 289,51	-1 852 230,03
Antolainasaamisten vähennys	<u>83 637,49</u>	<u>112 052,89</u>
	-2 467 652,02	-1 740 177,14
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	59 532 742,27	61 081 641,93
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-42 342 055,66	-38 050 771,82
Lyhytaikaisten lainojen muutos, lis(+),väh(-)	<u>15 904 795,61</u>	<u>3 585,62</u>
	33 095 482,22	23 034 455,73
Oman pääoman muutokset	680 882,04	1 462 068,97
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-532 764,77	-15 064 751,08
Vaihto-omaisuuden muutos	-150 874,17	51 013,76
Saamisten muutokset	-3 764 026,77	4 151 603,27
Korottomien velkojen muutokset	<u>-1 465 457,19</u>	<u>-3 188 158,65</u>
	-5 913 122,90	-14 050 292,70
Rahoituksen rahavirta	25 395 589,34	8 706 054,86
Rahavarojen muutos	4 801 324,95	-11 083 418,66
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	126 031 923,31	121 230 598,36
Rahavarat 1.1.	<u>121 230 598,36</u>	<u>132 314 017,02</u>
	4 801 324,95	-11 083 418,66

7.4.3 Konsernitase

VASTAAVAA	31.12.2016	31.12.2015
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	2 946 094,94	3 080 252,16
Muut pitkävaikutteiset menot	4 661 975,98	3 127 541,56
Ennakkomaksut	0,00	5 975,63
	<u>7 608 070,92</u>	<u>6 213 769,35</u>
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	85 049 637,75	84 516 117,16
Rakennukset	449 957 605,00	434 923 351,01
Kiinteät rakenteet ja laitteet	137 695 545,88	134 015 514,38
Koneet ja kalusto	22 528 322,44	18 827 078,04
Muut aineelliset hyödykkeet	6 106 257,08	6 064 684,67
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	32 579 573,24	33 608 901,80
	<u>733 916 941,39</u>	<u>711 955 647,06</u>
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	10 357 283,87	9 534 962,42
Muut osakkeet ja osuudet	4 040 735,96	3 738 278,72
Muut lainasaamiset	5 452 145,32	2 979 932,45
Muut saamiset	723 851,93	728 412,78
	<u>20 574 017,08</u>	<u>16 981 586,37</u>
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	4 460 341,63	3 130 347,99
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	1 619 666,24	1 468 792,06
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	269 985,88	424 798,88
Lyhytaikaiset saamiset	39 414 056,60	35 495 216,83
Rahoitusarvopaperit	92 978 709,16	89 538 022,81
Rahat ja pankkisaamiset	33 053 214,16	31 692 575,55
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>933 895 003,06</u>	<u>896 900 756,90</u>

VASTATTAVAA	31.12.2016	31.12.2015
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	223 036 735,88	223 036 735,88
Arvonkorotusrahasto	6 981 542,39	8 297 405,44
Muut omat rahastot	76 481 886,31	76 407 994,84
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	60 393 766,06	56 161 572,54
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	3 447 623,16	4 154 476,84
	<u>370 341 553,80</u>	<u>368 058 185,54</u>
VÄHEMMISTÖOSUUDET	7 925 187,33	7 368 256,63
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	106 132,36	131 574,87
Muut pakolliset varaukset	6 408 056,59	5 393 564,79
	<u>6 514 188,95</u>	<u>5 525 139,66</u>
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	10 111 544,99	9 314 316,13
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	365 126 682,32	351 234 132,99
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	1 265 394,50	902 566,70
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	56 874 734,79	37 671 801,91
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	115 735 716,38	116 826 357,34
	<u>539 002 527,99</u>	<u>506 634 858,94</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>933 895 003,06</u>	<u>896 900 756,90</u>

8. KONSERNIN JA KAUPUNGIN TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

8. Konsernin ja kaupungin tilinpäätöksen liitetiedot

8.1 Kunnan ja konsernin tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteella mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysajankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti.

Pysyvät vastaavat on pääsääntöisesti aktivoitu välittömään hankintamenoon. Hankkeissa, joissa kiinteiden kulujen osuus kokonaishankintamenoista on olennainen, myös kiinteät kulut on aktivoitu Kirjanpitolautakunnan antaman yleisohjeen mahdollistamissa puitteissa.

Kuluvien pysyvien vastaavien poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu pysyvien vastaavien hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöikänsä mukaan. Mikäli poistonalainen hyödyke on tuhoutunut tai hyödykkeen tulonodotukset ovat muuttuneet olennaisesti tai poistuneet kokonaan käyttötarkoituksen muutoksesta johtuen, on kulukirjaus esitetty tuloslaskelmassa erikseen arvonalentumisena.

Pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa ja jotka on tarkoitettu käytettäväksi kaupungin toiminnassa alle kolme vuotta, on kirjattu vuosikuluiksi.

Ne tytäryhteisöt, jotka kirjanpitolain mukaan voivat poistaa pysyvät vastaavat ilman ennalta laadittua suunnitelmaa, ovat omien tilinpäätöksensä liitetiedoissa ilmoittaneet suunnitelman mukaisten poistojen kertyneet määrät sekä pysyvät vastaavat suunnitelman mukaan poistamatta olevat määrät tilivuoden lopussa. Mikäli suunnitelmapoistojen mukaan laskettu kuluvien pysyvien vastaavien poistamaton määrä yhteensä on alittanut yhteisön taseeseen aktivoidun määrän, suunnitelman mukaisen jäännösarvon ylittävä osa on vähennetty konsernitasetta laadittaessa. Sama määrä on vähennetty tytäryhteisön vapaasta omasta pääomasta.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen toteutuneiden, hankintamäärillä painotettujen hankintamenojen keskiarvon mukaisesti.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuus on arvostettu hankintahintaan tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Johdannaisopimusten käsittely

Johdannaiset ovat koronvaihtosopimuksia sekä sähkönhintaan liittyviä suojauksia. Vuonna 2016 oli voimassa yksi vuonna 2011, tiettyä lainaa ja sen lyhennysohjelmaa vastaan tehty alun perin 12,0 milj. euron koronvaihtosopimus. Lainaa vuoden 2016 lopussa oli jäljellä 6,162 milj. euroa, kuuden vuoden sopimusajan kiinteäkorkoinen koronvaihtosopimus, jolla suojaudutaan ottolainojen koronnousulta. Koronvaihtosopimus päättyy 12.7.2017.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintamenon vähennykseksi.

Takausvastuu Maitoa Markkinoille säätiö

Kaupunginvaltuusto päätti 27.8.2012 § 108 Maitoa Markkinoille säätiön perustamisesta yhdessä alueen kuntien kanssa ja antoi Maitoa Markkinoille säätiölle takaustappioiden vastaamisesta euromääräisen sitoumuksen 2 769 500 euron määrään saakka. Säätiö on perustettu 6.11.2014 ja varsinainen toimista on alkanut vuoden 2015 alusta. Vuoden 2015 aikana on tehty yksi takauspäätös 500 000 eurosta (hanke ei toteutunut) ja vuoden 2016 aikana yksi takauspäätös 250 000 eurosta. Kaupunki on maksanut säätiölle peruspääoman 12 000 euroa ja lisäpääoman 20 880 euroa 15.1.2015.

Oikeusprosessit

Kaupunki on ollut mukana pitkäkestoisessa kaupunkirakenneyksikön toimialaan liittyvässä oikeusprosessissa. Asfalttialan yritysten kartellia koskevassa asiassa on saatu Helsingin hovioikeuden ratkaisu ja asia on saatu päätökseen. Lemminkäinen Oy:n kanssa on päästy sopimukseen ja kaupunki on saanut yhteensä 846 089 euron korvaukset kartellista ja siihen liittyvistä oikeudenkäyntikuluista korkoineen. Korvaus koskee vuosien 1999 - 2001 päällysteurakkasopimusta. Kaupunkirakenneyksikön vuoden 2016 tulosta parantaa käyttötalouteen kohdentuva 153 122 euron korvaus ja investointimenojen vähennykseksi kohdentuva 112 052 euron korvaus.

Kaupunkirakenneyksikön toimialaan liittyvistä oikeusprosesseista jatkuu edelleen raakapuun hankintakartellin käsittely. Asian pääkäsittely Helsingin kärjäoikeudessa on käynnistynyt 2016 ja Joensuun edustajat ovat olleet kuultavina marraskuussa 2016. Asian pääkäsittely päättyy keväällä 2017 ja kärjäoikeuden tuomio asiasta saadaan syksyllä 2017.

Tuloslaskelman ja taseen esittämistapa

Vuoden 2016 ja 2015 kaupungin tuloslaskelma ja tase ovat vertailukelpoisia keskenään. Vuoden 2015 vertailutiedot on poistojen osalta korjattu siten, että kulukirjaus on myös vuoden 2015 tuloslaskelmassa esitetty arvonalentumisena, mikäli poistonalainen hyödyke on tuhoutunut tai hyödykkeen tulonodotukset ovat muuttuneet olennaisesti tai poistuneet kokonaan käyttötarkoituksen muutoksesta johtuen.

Lomapalkkavelan kirjaamisessa on huomioitu kirjanpitolautakunnan kuntajaoston lausunnon mukaisesti kilpailukyky sopimuksen mukainen lomarahaleikkaus. Kilpailukyky sopimuksen mukaan lomarahoja vähennetään 30 %:lla ajanjaksolla 1.2.2017 – 30.9.2019.

Konsernitilin käsittely sekä kaupungin rahat ja pankkisaamiset

Konsernitilisopimukseen liitettyjen tytäryritysten konsernitilille talletetut rahavarat 15 734 240,00 euroa (ed. v. 17 028 616,71 euroa) esitetään kaupungin taseessa lainana muilta luotonantajilta sekä kaupungin (sisältäen liikelaitokset ja rahastot) rahoissa ja pankkisaamisissa 3 034 798,32 euroa (ed. v. 4 630 922,61 euroa). Lyhytaikaiseksi lainasaamiseksi kirjattavaa rahoja ja pankkisaamia vähentävää konsernitililimiittiä ei ollut käytössä yhdelläkään yhtiöllä, kuten ei ollut edellisenäkään vuonna. Ilman konsernitilinvaroja kaupungin rahojen ja pankkisaamisten määrä olisi ollut 12 699 441,68 euroa (ed. vuosi -12 397 694,10 euroa) per 31.12.2016. Lisäksi lyhytaikaisia kuntatodistuslainoja oli vuodenvaihteessa 15,0 milj. euroa.

Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty emoyhteisön lisäksi 19 tytäryhtiötä ja kaksi tytäryhtiön tytärtä sekä kaikki kuntayhtymät, joissa kaupunki on jäsenenä. Lisäksi konsernitilinpäätökseen on yhdistelty konserniyhteisöjen omistusosuutta vastaava määrä osakkuusyhteisöjen voitosta tai tappiosta sekä oman pääoman muutoksesta.

Muutokset konsernirakenteessa

Konsernirakenteessa tapahtui vuoden 2016 aikana muutoksia. Vuoden 2016 alusta lukien toimintansa käynnisti Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymä (kv 26.10.2015 § 115). Kaupungin osakkuusyhteisöjen määrä nousi vuoden 2016 aikana kahdella Siun Talous Oy:n ja Polkka – Pohjois-Karjalan tukipalvelut Oy:n perustamisen myötä (kv 25.4.2016, § 39-40). Kaupungin omistusosuus Kiinteistö Oy Uimaharjun Hakasta nousi 100 %:n (31.12.2015 82,74 %).

Konsernitilinpäätöksen laadintaperiaatteet

Tytäryhteisön osakkeiden hankintameno on eliminoitu tilikauden päättyessä olevaa konsernin omistuksen mukaista osakepääomaa vastaan. Eliminoinnissa syntynyt eliminointiero on vähennetty konsernin muusta omasta pääomasta.

Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymän ja Karelia ammattikorkeakoulu oy:n yksikköhintarahoituksen mukainen valtionosuus on yhdistelty konsernituloslaskelmassa riville Valtionosuudet vastaamaan emon tuloslaskelman laatimisperiaatteita. Kuntayhtymien tase- ja liitetiedot on yhdistelty konsernitilinpäätökseen riviltä peruspääomaosuuden mukaisessa suhteessa.

Kaikkien konsernitilinpäätökseen yhdisteltyjen tytäryhteisöjen tilikausi on kalenterivuosi. Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa ja vähemmistöosuuksien erottamisessa.

Kaikkien osakkuusyhteisöjen tilikausi on kalenterivuosi. Osakkuusyhtymien yhdistelyssä ei ole huomioitu poistojen oikaisua eikä poistoeron ja vapaaehtoisten varausten muutoksia.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu tytäryhteisöjen taseiden mukaisista oikaistuista omista pääomista.

Konsernin sisäiset liiketapahtumat ja katteet

Konsernin sisäiset saamiset ja velat on eliminoitu. Olennaiset pysyvien vastaavien kaupoista syntyneet konsernin sisäiset katteet on eliminoitu. Liittymismaksuja ei ole eliminoitu, koska liittymismaksuista ei ole kattavia luetteloita. Aiempina vuosina rakennettujen kiinteistöjen liittymismaksut sisältyvät kiinteistöjen hankintakintaan, niitä ei ole kirjattu eikä luetteloitu erikseen.

Konsernitilinpäätökseen yhdistettyjen yhteisöjen kaupungille maksamia kiinteistöveroja ei ole eliminoitu.

Joensuu-Kontiolahti Outokumpu sosiaali- ja terveystoimen yhteistoiminta-alueen vaikutus konsernitilinpäätökseen

Kirjanpitokäsittelyn osalta Kuntaliiton kuntajaoston lausunnon 107 mukaisesti Joensuun kaupungin konsernituloslaskelmassa on eliminoitu konsernitilinpäätöksessä kaikki ostot Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymältä (PKSSK) sisältäen Kontiolahden kuntaan ja Outokummun kaupunkiin liittyvät ostot, Joensuun kaupungin omistusosuuden mukaisessa suhteessa.

Suunnitelman mukaiset poistoajat ja -menetelmät ovat 1.1.2013 alkaen:

Poistosuunnitelma on päivitetty kv. 26.11.2012 § 163 ja 16.12.2013 § 201 Taseeseen aiemmin aktivoidut erät poistetaan aiemman poistosuunnitelman mukaisesti loppuun saakka.

Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet		
Muut aineettomat oikeudet	3 vuotta	tasapoisto
Tietokoneohjelmat	3 vuotta	tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot		
Muut pitkävaikutteiset menot*	3 vuotta	tasapoisto
Vuokrahuoneiston perusparannus	5 vuotta	tasapoisto
Osakehuoneiston perusparannus	5 vuotta	tasapoisto
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet		
Maa- ja vesialueet	Ei poistoaikaa	
Rakennukset		
Asuinrakennukset		
Asuinrakennukset	30 vuotta	tasapoisto
Ei oleelliset perusparannukset	20 vuotta	tasapoisto
Ei oleelliset perusparannukset	10 vuotta	tasapoisto
Hallinto- ja laitosrakennukset		
Hallinto- ja laitosrakennukset	40 vuotta	tasapoisto
Ei oleelliset perusparannukset	30 vuotta	tasapoisto
Ei oleelliset perusparannukset	20 vuotta	tasapoisto
Ei oleelliset perusparannukset	10 vuotta	tasapoisto
Tehdas- ja tuotantorakennukset		
Tehdas- ja tuotantorakennukset	20 vuotta	tasapoisto
Ei oleelliset perusparannukset	10 vuotta	tasapoisto
Muut rakennukset		
Muut rakennukset	20 vuotta	tasapoisto
Ei oleelliset perusparannukset	10 vuotta	tasapoisto
Tilapäiset rakennelmat	Käyttöaika	tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, muut väylät, liikennelaitteet, sillat	10%	menojäännösp.
Puistot, urheilu- ja virkistysalueet	15%	menojäännösp.
Vedenjakeluverkko	8%	menojäännösp.
Viemäriverkko	8%	menojäännösp.
Hulevesiviemäriverkko	8%	menojäännösp.
Sähköjohdot ja ulkovalaistus	15%	menojäännösp.
Puhelinverkko, keskusasema, alakeskukset	20%	menojäännösp.
Kiinteistöjen välinen tietoliikenneverkko	20%	menojäännösp.
Vesihuoltolaitoksen kiinteät rakenteet ja laitteet	10%	menojäännösp.
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	20%	menojäännösp.
Koneet ja kalusto		
Kuljetusvälineet		
Autot	30%	menojäännösp.
Kuorma-autot, traktorit ja muut raskaat työkonet	25%	menojäännösp.
Muut koneet ja laitteet		
Laitoskoneet ja laitteet	30 %	menojäännösp.
Muut koneet, laitteet ja kalusteet	30%	menojäännösp.
Muut liikennevälineet ja liikkuvat työkonet	30%	menojäännösp.
Tietokone-laitteet		
Atk-laitteet	40%	menojäännösp.
Viestintälaitteet		
Televiestintä-, audio-, video- ja muut ICT-laitteet	30%	menojäännösp.
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	20%	menojäännösp.
Muut aineelliset hyödykkeet		
Luonnonvarat	Käytön mukainen	
Taide- ja arvoesineet	Ei poistoa	
Muut hyödykkeet	Ei poistoa	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		
Ennakkomaksu	Ei poistoa	
Keskeneräiset hankinnat (pysyvät vastaavat)	Ei poistoa	
Pysyvät vastaavat arvopaperit ja muut		
Osakkeet ja osuudet	Ei poistoa	

* KV 18.6.2012 § 92 vt 6 parantaminen Joensuun kohdalla välillä Reijola-Repokallio –hankkeen kaupungin taseeseen kirjattavien muiden pitkävaikutteisten menojen poistoaikana käytetään 20 vuotta

8.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Liitetieto 6) Toimintatuotot tehtäväalueittain

	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
Kaupunginvaltuusto	785,44	127 554,99	785,44	127 554,99
Tarkastuslautakunta	3 956,63	4 000,20	3 956,63	4 000,20
Kaupunginhallitus	61 059 409,10	59 128 757,27	13 820 711,71	13 042 501,98
Kaupunkirakennelautakunta	22 319 823,67	22 151 617,11	14 028 129,06	13 812 676,14
Sosiaali- ja terveyspalvelujen tilaajajaosto	60 877 914,95	60 224 831,67	60 877 914,95	60 224 831,67
Tuottajan neuvottelukunta	219 721,98	49 099,29	219 721,98	50 732,51
Varhaiskasvatus- ja koulutuspalvelut	19 857 834,26	19 846 505,33	9 650 229,20	10 054 007,43
Sosiaali- ja terveyspalvelut	101 874 759,28	98 238 394,42	40 470 648,45	38 531 676,17
Vapaa-aikapalvelut	6 234 887,52	6 449 184,61	4 694 979,43	4 854 972,66
Liiketoiminnan johtokunta	5 135 982,61	4 650 051,06	1 785 307,37	1 782 932,81
Jns alueellinen jätelautakunta	198 304,94	184 734,20	198 304,94	184 734,20
Rakennus- ja ympäristölautakunta	1 604 492,99	1 577 620,66	1 690 994,65	1 606 529,07
Joensuun Vesi -liikelaitos	12 878 206,86	12 948 940,71	14 744 008,02	14 836 820,59
P-K:n pelastuslaitos -liikelaitos	13 991 369,51	15 282 962,30	16 187 589,82	17 391 559,41
Joensuun Työterveys -liikelaitos	1 933 801,94	1 930 542,86	2 608 952,92	2 544 830,48
Toimintatuotot yhteensä	<u>308 191 251,68</u>	<u>302 794 796,68</u>	<u>180 982 234,57</u>	<u>179 050 360,31</u>

Liitetieto 7) Verotulojen erittely

Verotulojen erittely kunnan tuloveroon, osuuteen yhteisöveron tuotosta ja kiinteistöveroon on esitetty tuloslaskelmassa.

Liitetieto 8) Valtionosuuksien erittely

	Kunta	
	2016	2015
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	145 243 941,00	134 348 150,00
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus (+/-)	33 607 067,00	33 511 619,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	<u>-4 476 064,00</u>	<u>-5 342 206,00</u>
Valtionosuudet yhteensä	<u>140 767 877,00</u>	<u>129 005 944,00</u>

Liitetieto 9) Palvelujen ostojen erittely

	Kunta	
	2016	2015
Asiakaspalvelujen ostot	186 628 521,38	180 185 487,04
Muiden palvelujen ostot	<u>59 540 879,56</u>	<u>60 102 522,63</u>
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	<u>246 169 400,94</u>	<u>240 288 009,67</u>

Liitetieto 10) Valtuustoryhmille annetut tuet

	Kunta	
	2016	2015
Joensuun Sosialidemokraattien valtuustoryhmä	7 761,70	7 368,77
Keskustan Joensuun valtuustoryhmä	6 762,00	6 694,88
Kansallisen Kokoomuksen valtuustoryhmä	4 830,00	4 830,00
Perussuomalaisten valtuustoryhmä	2 952,54	3 864,00
Vihreä valtuustoryhmä	1 994,65	2 195,46
Vasemmistoliiton valtuustoryhmä	1 932,00	1 932,00
Kristillidemokraattien valtuustoryhmä	483,00	483,00
Valtuustoryhmille annetut tuet yhteensä	<u>26 715,89</u>	<u>27 368,11</u>

Liitetieto 12) Pakollisten varausten muutokset

	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
Eläkevastuuvaraus 1.1	131 574,87	157 017,38		
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella	25 442,51	25 442,51		
Eläkevastuuvaraus 31.12.	106 132,36	131 574,87		
Potilasvahinkovastuuvaraus 1.1.	2 821 643,80	2 291 574,64		
Lisäykset tilikaudella	314 491,80	530 069,16		
Vähennykset tilikaudella				
Potilasvahinkovastuuvaraus 31.12.	3 136 135,60	2 821 643,80		
Muut vastuuvaraukset 1.1.	2 571 920,99	2 071 920,99		
Lisäykset tilikaudella	700 000,00	500 000,00		
Vähennykset tilikaudella	0,00	0,00		
Vähennykset tilikaudella	0,00	0,00		
Muut vastuuvaraukset 31.12.	3 271 920,99	2 571 920,99		

Liitetieto 13) Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	5 604 486,15	5 531 904,25	5 150 018,62	5 531 904,25
Rakennusten luovutusvoitot	783 336,08	88 438,36	376 472,74	88 438,36
Muut luovutusvoitot	90 375,86	76 944,06	62 182,07	62 830,58
Luovutusvoitot yhteensä	<u>6 478 198,09</u>	<u>5 697 286,67</u>	<u>5 588 673,43</u>	<u>5 683 173,19</u>
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden luovutustappiot	143 934,25	172 732,65	4 482,56	172 732,65
Rakennusten luovutustappiot	626 920,95	71 881,69	131 301,10	71 881,69
Osakkeiden luovutustappiot	0,00	0,00	85 438,47	0,36
Muut luovutustappiot	124 180,56	116 524,25	38 111,82	112 393,84
Luovutustappiot yhteensä	<u>895 035,76</u>	<u>361 138,59</u>	<u>259 333,95</u>	<u>357 008,54</u>

Liitetieto 14) Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely

	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
Satunnaiset tuotot				
Muut satunnaiset tuotot	<u>0,00</u>	<u>1 237,45</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Satunnaiset tuotot	<u><u>0,00</u></u>	<u><u>1 237,45</u></u>	<u><u>0,00</u></u>	<u><u>0,00</u></u>
Satunnaiset kulut				
Muut satunnaiset kulut	<u>0,00</u>	<u>4 186,28</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Satunnaiset kulut	<u><u>0,00</u></u>	<u><u>4 186,28</u></u>	<u><u>0,00</u></u>	<u><u>0,00</u></u>

Liitetieto 15) Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

	Kunta	
	2016	2015
Osinkotuotot muista yhteisöistä	<u>1 325 668,19</u>	<u>1 394 506,43</u>
	<u><u>1 325 668,19</u></u>	<u><u>1 394 506,43</u></u>

8.3 Tasetta koskevat liitetiedot

8.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Liitetieto 18) Arvonkorotukset

	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
Maa- ja vesialueet				
Arvo 1.1.	743 398,50	746 714,14		
Arvonkorotuksen purku	0,00	-3 315,64		
Arvo 31.12.	743 398,50	743 398,50		
Muut aineelliset hyödykkeet				
Arvo 1.1.	4 263 563,94	4 263 563,94	4 263 563,94	4 263 563,94
Arvo 31.12.	4 263 563,94	4 263 563,94	4 263 563,94	4 263 563,94
Rakennukset				
Arvo 1.1.	2 820 973,05	10 586 467,46		
Arvonkorotuksen purku	-1 315 863,05	-7 765 494,41		
Arvo 31.12.	1 505 110,00	2 820 973,05		
Sijoitukset/Osakkeet ja osuudet				
Arvo 1.1.	469 469,95	469 469,95	469 469,95	469 469,95
Arvo 31.12.	<u>469 469,95</u>	<u>469 469,95</u>	<u>469 469,95</u>	<u>469 469,95</u>
Arvonkorotukset yhteensä 31.12.2016	<u>6 981 542,39</u>	<u>8 297 405,44</u>	<u>4 733 033,89</u>	<u>4 733 033,89</u>

Taidemuseon lahjoituksena saamat kokoelmat on otettu taseeseen tilinavauksessa 1.1.1997 museon asiantuntijan laatiman laskelman perusteella. Erä sisältyy taseen vastaavissa kohtaan "Muut aineelliset hyödykkeet"

Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä on kirjannut lisää peruspääomaa tilinpäätöksessään 31.12.1998. Kaupungin osuus peruspääoman lisäyksestä esitetään arvonkorotuksena. Erä sisältyy taseen vastaavissa kohtaan "Sijoitukset / osakkeet ja osuudet".

Taseen vastattavissa sisältyvät kohtaan 'Arvonkorotusrahasto'.

Toimintaperiaatteena on pääsääntöisesti pidättäytyä arvonkorotusten kirjaamisesta.

Pysyvät vastaavat / Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Liitetieto 19)	Aineettomat hyödykkeet			Aineelliset hyödykkeet			Muut aineell. hyödykkeet	Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet	Yhteensä
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaik. menot	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rak. ja laitteet	Koneet ja kalusto		kesk.er.hankinnat Ennakkomaksut	
Poistamaton hankintameno 1.1.	16 144,15	563 528,46	66 964 527,54	152 320 159,66	130 130 354,57	10 225 092,02	5 631 005,40	13 187 600,96	379 038 412,76
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	1 057 220,30	934 380,54	6 119 700,55	16 996 787,23	3 830 403,78	94 235,75	23 848 176,64	52 880 904,79
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	-10 000,00	-267 080,93	-195 614,32	0,00	-376 000,00	-848 695,25
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00	-470 421,94	-157 812,36	0,00	-72 495,25	0,00	0,00	-700 729,55
Siirrot erien välillä	0,00	431 268,92	0,00	8 894 689,49	3 120 920,24	319 007,85	300,00	-12 766 186,50	0,00
Tilikauden poisto	-10 790,15	-190 241,49	0,00	-9 355 104,14	-15 951 088,87	-3 301 233,02	0,00	0,00	-28 808 457,67
Arvonlenn. ja niiden palautukset	0,00	0,00	0,00	-681 217,60	-303,40	-119 521,93	0,00	0,00	-801 042,93
Poistamaton hankintameno 31.12	5 354,00	1 861 776,19	67 428 486,14	157 130 415,60	134 029 588,84	10 685 639,13	5 725 541,15	23 893 591,10	400 760 392,15
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	5 354,00	1 861 776,19	67 428 486,14	157 130 415,60	134 029 588,84	10 685 639,13	5 725 541,15	23 893 591,10	400 760 392,15
Erittely olennaisista lisäpoistoista	0,00	0,00	0,00	-681 217,60	-303,40	-119 521,93	0,00	0,00	-801 042,93

Muut pitkäaikaiset sijoitukset

	Osakkeet ja osuudet				Jvk-, muut laina- ja muut saamiset					Sijoitukset yhteensä
	Osakkeet konserni-yhtiöt	Osakkeet omistusyht. yhteisöt	Kunta-yhtymä-osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Vaihtovelka-kirjalaina-saamiset	Pääoma-laina-saamiset	Saamiset konserni-yhteisöt	Saamiset muut yhteisöt sis.kuntayhtymät		
Hankintameno 1.1.	37 306 244,12	6 830 766,36	19 870 328,09	3 666 233,24	403 651,00	6 472 543,76	20 679 022,04	1 253 325,24	96 482 113,85	
Lisäykset tilikauden aikana	6 690,51	1 200 000,00	0,00	10 242,06	0,00	0,00	440 796,00	4 505 770,68	6 163 499,25	
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	-6 000,00	0,00	-117 439,47	-100 912,76	-372 826,55	-1 208 552,33	-44 401,64	-1 850 132,75	
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Hankintameno 31.12.	37 312 934,63	8 024 766,36	19 870 328,09	3 559 035,83	302 738,24	6 099 717,21	19 911 265,71	5 714 694,28	100 795 480,35	
Arvonlennukset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Kirjanpitoarvo 31.12.	37 312 934,63	8 024 766,36	19 870 328,09	3 559 035,83	302 738,24	6 099 717,21	19 911 265,71	5 714 694,28	100 795 480,35	

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt

Liitetieto 20-22) Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt

	Kotipaikka	Kunnan omistus- osuus-%	Konsernin omistus- osuus-%	Kuntakonsernin osuus, €		
				omasta pää- omasta	vieraasta pää- omasta	tilikauden voitosta / tappiosta
Tytäryhteisöt						
Itä-Suomen Liikuntaopisto Oy	Joensuu	100,00	100,00	688 388,26	326 364,77	33 014,63
Jns Kodit Oy	Joensuu	100,00	100,00	12 968 761,06	154 886 927,40	181 113,33
* Ki Oy Jokikadun Pysäköinti	Joensuu	0,00	63,00	485 550,05	886,35	-36 074,57
Jns Pysäköinti Oy	Joensuu	67,00	81,69	7 455 307,87	99 283,97	87 296,20
Saimaan Satamat Oy	Joensuu	100,00	100,00	440 855,61	100 440,10	-59 236,25
** Jns Satamarakennus Oy	Joensuu	0,00	54,86	238 083,44	26 548,05	0,00
Puhas Oy	Joensuu	68,50	68,50	5 687 878,00	917 092,05	-5 562,65
Jns Tiedepuisto Oy	Joensuu	86,09	87,39	12 884 693,45	24 071 690,86	382 087,58
Jns Yrityskiinteistöt Oy	Joensuu	100,00	100,00	7 707 627,72	17 916 588,91	254 985,06
Ki Oy Heinävaaran Liikekulma	Joensuu	55,85	55,85	260 312,54	989,99	138,27
Ki Oy Kiihtelysvaaran Oravanpyörä	Joensuu	60,37	60,37	164 886,05	816,04	351,20
Kiint Oy Jns Sairaalakatu 19	Joensuu	53,10	53,10	2 247,41	42 642,29	0,00
Opisk. asunnot Oy Jns Elli	Joensuu	100,00	100,00	468 796,10	46 875 237,95	-156 159,03
Senioripiha Oy	Joensuu	100,00	100,00	131 984,25	30 096,81	99,04
Jns Seudun Kehittämissyhtiö JOSEK	Joensuu	57,71	57,71	294 567,27	667 179,85	1 510,51
Ki Oy Uimaharjunhaka	Joensuu	100,00	100,00	63 494,18	734 956,54	0,00
As Oy Enon Tuuliharju	Joensuu	42,43	79,29	1 043 261,08	4 010,89	-725,85
Uimaharjun Palvelutalo Oy	Joensuu	100,00	100,00	416 802,80	5 359,95	-27 440,27
Kesk. Ki Oy Uimaharjun lähipalvelukeskus	Joensuu	55,79	55,79	247 451,67	145 425,81	7 119,94
Ki Oy Enon Jäähalli	Joensuu	50,61	50,61	31 607,73	11 689,19	346,99
Karelia Ammattikorkeakoulu Oy	Joensuu	100,00	100,00	7 284 919,66	3 188 260,24	493 492,72
* Jns Kodit Oy:n tytäryhteisö						
** Saimaan Satamat Oy:n tytäryhteisö						
Kuntayhtymät						
Itä-Suomen päihdehuollon ky	Mäntyharju	8,20		145 553,36	44 800,99	-5 996,11
P-K:n koulutus ky	Joensuu	55,50		45 730 440,05	8 090 958,74	465 146,37
P-K:n sair.hoito- ja sos.palv.ky	Joensuu	43,57		18 428 745,46	62 400 828,83	1 323 115,12
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto	Joensuu	43,45		910 491,57	211 450,45	11 626,29
P-K:n sosiaali- ja terv.palv.ky	Joensuu	43,57		79 797,84	4 961 342,74	79 797,84
Osakkuusyhteisöt						
As Oy Juhannusmorsian	Joensuu	39,04	39,04	241 640,63	2 847,69	0,00
As Oy Suvituuli	Joensuu	37,22	37,22	616 455,39	96 104,20	-2 061,70
As Oy Pikku-Ukko	Joensuu	23,14	23,14	175 329,18	685,74	-2 366,00
Jns Keskusliikenneasema Oy	Joensuu	45,58	45,58	241 684,18	1 574,00	-7 562,14
Jns Kuivakenkä Oy	Joensuu	20,76	23,01	153 052,38	19 925,68	-12 764,91
Jns Rantaparkki Oy	Joensuu	30,07	30,07	865 860,50	2 014,31	-1 868,13
Jns Ravirata Oy	Joensuu	24,82	24,82	312 174,90	16 656,35	112,12
Kiint Oy P-K:n Maakuntatalo	Joensuu	38,53	38,53	4 659 590,46	16 277,06	-27 437,35
Kiint Oy Torisuvanto	Joensuu	28,39	28,39	576 886,44	28 175,05	2 532,63
P-K:n Tietotekniikkakeskus Oy	Joensuu	37,86	37,86	314 037,91	1 545 574,51	3 836,39
Kiint Oy Enon Kauppakeskus	Joensuu	29,38	29,38	133 942,89	20,84	346,39
As Oy Hammaslahden Malmitie	Joensuu	33,43	33,43	88 475,48	4 244,86	-182,87
Siun Talous Oy	Joensuu	38,80	38,80	186 804,26	35 219,35	-7 195,74
Polkka - P-K:n tukipalvelut Oy	Joensuu	40,00	40,00	991 569,74	38 498,46	-8 430,26

Maa- ja vesialueet erittely

	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	6 689 051,91	6 603 711,31	1 467 783,90	1 372 998,36
Muut maa- ja vesialueet	<u>78 360 585,84</u>	<u>77 912 405,85</u>	<u>65 960 702,24</u>	<u>65 591 529,18</u>
Yhteensä	<u>85 049 637,75</u>	<u>84 516 117,16</u>	<u>67 428 486,14</u>	<u>66 964 527,54</u>

Liitetieto 23) Saamisten erittely

	2016		2015	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	256 967,83	379 596,19	332 071,99	334 590,35
Lainasaamiset	0,00	320 058,73	0,00	0,00
Siirtosaamiset	<u>0,00</u>	<u>67 053,04</u>	<u>0,00</u>	<u>35 604,17</u>
Yhteensä	<u>256 967,83</u>	<u>766 707,96</u>	<u>332 071,99</u>	<u>370 194,52</u>
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset	0,00	630 724,93	0,00	539 429,03
Siirtosaamiset	<u>0,00</u>	<u>393 787,44</u>	<u>0,00</u>	<u>1 237 871,27</u>
Yhteensä	<u>0,00</u>	<u>1 024 512,37</u>	<u>0,00</u>	<u>1 777 300,30</u>
Saamiset osakkuus- ja muilta omistusyhteisyyksiltä				
Myyntisaamiset	0,00	25 750,22	0,00	19 922,23
Siirtosaamiset	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>2 126,60</u>
Yhteensä	<u>0,00</u>	<u>25 750,22</u>	<u>0,00</u>	<u>22 048,83</u>
Saamiset muilta				
Myyntisaamiset	3 474,43	12 061 554,02	0,00	11 801 682,17
Lainasaamiset	0,00	4 500,00	0,00	13 505,24
Muut saamiset	0,00	2 150 190,40	0,00	2 335 301,56
Siirtosaamiset	<u>0,00</u>	<u>6 862 688,43</u>	<u>0,00</u>	<u>5 190 425,93</u>
	<u>3 474,43</u>	<u>21 078 932,85</u>	<u>0,00</u>	<u>19 340 914,90</u>
Saamiset yhteensä	<u>260 442,26</u>	<u>22 895 903,40</u>	<u>332 071,99</u>	<u>21 510 458,55</u>

Liitetieto 24) Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
Siirtyvät korot	35 239,12	2 180,20	26 415,90	34 724,53
Kela/sairaankuljetustulojäämät	434 839,88	303 558,37	325 004,05	303 558,37
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	1 254 521,13	1 360 419,75	1 008 140,23	861 806,14
EU-tuet ja -avustukset	2 433 072,18	1 199 913,67	636 601,78	242 223,03
Sote-palveluiden kustann.tasaus	673 916,57	1 275 939,40	673 916,57	1 275 939,40
Erikoissair.hoidon kustann.tasaus	0,00	637 715,81	0,00	1 141 693,00
Muut siirtosaamiset	<u>7 565 543,60</u>	<u>4 489 813,00</u>	<u>4 653 450,38</u>	<u>2 606 083,50</u>
Siirtosaamiset yhteensä	<u>12 397 132,48</u>	<u>9 269 540,20</u>	<u>7 323 528,91</u>	<u>6 466 027,97</u>

8.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Liitetieto 25) Oman pääoman erittely

	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
Peruspääoma 1.1.	<u>223 036 735,88</u>	<u>223 036 735,88</u>	<u>223 036 735,88</u>	<u>223 036 735,88</u>
Peruspääoma 31.12.	<u>223 036 735,88</u>	<u>223 036 735,88</u>	<u>223 036 735,88</u>	<u>223 036 735,88</u>
Arvonkorotusrahasto 1.1.	8 297 405,44	16 066 215,49	4 733 033,89	4 733 033,89
Vähennys	<u>-1 315 863,05</u>	<u>-7 768 810,05</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Arvonkorotusrahasto 31.12.	<u>6 981 542,39</u>	<u>8 297 405,44</u>	<u>4 733 033,89</u>	<u>4 733 033,89</u>
Muut omat rahastot 1.1.	76 407 994,84	75 244 459,53	60 398 392,77	60 398 392,00
Lisäys	157 274,19	2 558 254,47	0,00	0,00
Vähennys	<u>-83 382,72</u>	<u>-1 394 719,16</u>	<u>-3 300,00</u>	<u>0,00</u>
Muut omat rahastot 31.12.	<u>76 481 886,31</u>	<u>76 407 994,84</u>	<u>60 395 092,77</u>	<u>60 398 392,00</u>
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	60 316 049,38	56 266 204,17	26 242 889,82	22 629 213,77
Edellisten tilikausien oikaisu	<u>77 716,68</u>	<u>-104 631,63</u>		
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	<u>60 393 766,06</u>	<u>56 161 572,54</u>	<u>26 242 889,82</u>	<u>22 629 213,77</u>
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	<u>3 447 623,16</u>	<u>4 154 476,84</u>	<u>1 342 335,85</u>	<u>3 613 676,05</u>
Oma pääoma yhteensä	<u>370 341 553,80</u>	<u>368 058 185,54</u>	<u>315 750 088,21</u>	<u>314 411 051,59</u>

Investointivaraukset

	Kunta 2016
Investointivaraukset 1.1.	5 546 000,00
Vähennys 2016	
Rantakylän alavesisäiliön saneeraus, Jns Vesi	-700 000,00
Sammutus- ja säiliöautojen hankinta, P-K pelastuslaitos	-237 000,00
Siilaisen terv.aseman peruskorj.ja laajennus, Jns kaupunki	-1 172 000,00
	-2 109 000,00
Jäljellä 2016	
Siilaisen terv.aseman peruskorj.ja laajennus, Jns kaupunki	3 437 000,00
Investointivaraukset 31.12.	<u>3 437 000,00</u>

Investointivaraukset

		Kunta 2016
Investointivaraukset 1.1.		5 546 000,00
Vähennys 2016		
Rantakylän alavesisäiliön saneeraus, Jns Vesi	-700 000,00	
Sammutus- ja säiliöautojen hankinta, P-K pelastuslaitos	-237 000,00	
Siilaisen terv.aseman peruskorj.ja laajennus, Jns kaupunki	-1 172 000,00	
		-2 109 000,00
Jäljellä 2016		
Siilaisen terv.aseman peruskorj.ja laajennus, Jns kaupunki	3 437 000,00	
Investointivaraukset 31.12.		<u>3 437 000,00</u>

Liitetieto 27) Pitkäaikaiset velat

Tarkoitetaan velkoja, jotka erääntyvät 1.1.2022 tai sen jälkeen.

	Kunta	
	2016	2015
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	<u>45 345 980,00</u>	<u>39 106 848,00</u>
	<u>45 345 980,00</u>	<u>39 106 848,00</u>

Liitetieto 28) Joukkovelkakirjalainat

	Kunta	
	2016	2015
Alle vuoden kuluessa erääntyvät kuntatodistuslainat	15 000 000,00	0,00
- korko -0,09 %		
- erääntyvät 30.1.2017		
Joukkovelkakirjalainat yhteensä	<u>15 000 000,00</u>	<u>0,00</u>

Liitetieto 29) Pakolliset varaukset

	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
Muut pakolliset varaukset				
Eläkevastuuvaraus	106 132,36	131 574,87	0,00	0,00
Potilasvakuutusvaraus	3 136 135,60	2 821 643,80	0,00	0,00
Ympäristövastuut	3 250 000,00	2 550 000,00	0,00	0,00
Muut	<u>21 920,99</u>	<u>21 920,99</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Pakolliset varaukset yhteensä	<u>6 514 188,95</u>	<u>5 525 139,66</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>

Liitetieto 30) Vieras pääoma

	2016		2015	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat	0,00	34 997,70	0,00	235 040,70
Siirtovelat	0,00	5 660,82	0,00	5 796,36
Yhteensä	0,00	40 658,52	0,00	240 837,06
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat	0,00	10 725 047,09	0,00	11 225 534,74
Muut velat	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirtovelat	0,00	2 186 851,36	0,00	2 048 205,06
Yhteensä	0,00	12 911 898,45	0,00	13 273 739,80
Velat osakkuus- ja muille omistusyhteisöille				
Ostovelat	0,00	745 872,62	0,00	846 878,04
Siirtovelat	0,00	0,00	0,00	6 724,16
Yhteensä	0,00	745 872,62	0,00	853 602,20
Velat muille				
Saadut ennakot	0,00	282 300,18	0,00	140 442,33
Ostovelat	0,00	19 342 195,05	0,00	17 750 234,67
Muut velat	822 160,49	5 407 197,32	822 160,49	6 262 640,42
Siirtovelat	0,00	36 129 621,70	0,00	38 207 213,09
Yhteensä	822 160,49	61 161 314,25	822 160,49	62 360 530,51
Vieras pääoma yhteensä	822 160,49	74 859 743,84	822 160,49	76 728 709,57

Liitetieto 31) Sekkitililimiitti

	Kunta	
	2016	2015
Luotollisen sekkitalin limiitti 31.12.	3 000 000,00	3 000 000,00
- siitä käyttämättä oleva määrä	2 430 857,41	0,00

Liitetieto 32) Muiden velkojen erittely

	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
Muut velat				
Liittymismaksut	822 160,49	822 160,49	822 160,49	822 160,49
Muut velat	10 652 272,58	11 237 910,69	5 407 197,32	6 262 640,42
Muut velat yhteensä	11 474 433,07	12 060 071,18	6 229 357,81	7 084 800,91

Liitetieto 33) Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
Pitkäaikaiset siirtovelat				
Muut menojäämät	0,00	0,00	0,00	0,00
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot	2 109 205,52	1 120 130,56		
Menojäämät				
Lomapalkkavelan ja henkilösivukulujen jaksotukset	41 893 676,95	44 784 064,37	25 399 901,52	27 221 906,80
Muut palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	2 146 892,21	2 109 885,10	2 146 892,21	2 109 885,10
Erikoissairaanhoidon maksuosuudet	1 034 313,14	1 037 154,29	1 987 070,31	1 928 666,66
Sote-yhteistoiminnan kust.tasaus	0,00	1 055 413,88	0,00	1 055 413,88
Korkojaksotukset	1 198 114,52	1 590 134,70	203 946,11	240 149,53
Kumulat.ylijääm. pal./P-K pelastuslaitos	1 396 202,26	0,00	1 396 202,26	0,00
Muut menojäämät	12 104 445,41	11 822 536,37	7 188 121,47	7 711 916,70
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	<u>59 773 644,49</u>	<u>62 399 188,51</u>	<u>38 322 133,88</u>	<u>40 267 938,67</u>
Siirtovelat yhteensä	<u>61 882 850,01</u>	<u>63 519 319,07</u>	<u>38 322 133,88</u>	<u>40 267 938,67</u>

VAKUUKSIA, VASTUUSITOMUKSIA JA TASEEN ULKOPUOLISIA JÄRJESTELYJÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liitetieto 34) Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin

	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	123 899 299,37	114 948 210,32		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	58 157 304,94	59 476 985,94		
Lainat julkisyhteisöiltä	55 655 150,28	90 780 563,64		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	158 625 104,76	179 507 910,49		
Lainat muilta luotonantajilta		0,00		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset		0,00		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	<u>216 782 409,70</u>	<u>238 984 896,43</u>	<u>0</u>	<u>0</u>

Liitetiedot 35-37) Vakuudet

	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
Omasta puolesta annetut vakuudet				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	1 250 000,00	1 250 000,00		
Pantatut arvopaperit	0,00	0,00		
Yhteensä	<u>1 250 000,00</u>	<u>1 250 000,00</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta annetut vakuudet				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset			0,00	151 362,00
Pantatut arvopaperit			0,00	0,00
Yhteensä	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>151 362,00</u>
Vakuudet yhteensä	<u>1 250 000,00</u>	<u>1 250 000,00</u>	<u>0,00</u>	<u>151 362,00</u>

Liitetieto 38) Vuokravastuut

	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
Vuokravastuut				
Vuokravastuut yhteensä, vastuut voimassa 27.10.2036 asti	103 248 735,97	70 485 194,61	86 935 803,17	66 743 294,30
- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	8 333 994,39	0,00	7 611 967,04	0,00
Leasingvastuut yhteensä	12 445 954,76	1 867 016,37	11 083 235,96	52 689,00
- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	1 152 781,67	791 863,29	477 559,00	16 164,00

Karhunmäen koulun kiinteistöleasingrahoituksella toteutettu hanke valmistui vuoden 2016 lopussa ja otettiin käyttöön tammi-kuussa 2017. Leasingvastuu on huomioitu kustannusarvion mukaisena. Nepeinmäen koulu toteutetaan kiinteistöleasinghankkeena, valmistuu kesällä 2018 (Kh 13.4.2015 § 153).

Lisäksi kaupunginhallitus omistajaohjausjaosto hyväksyi 7.11.2016 § 97 Rantakylän Normaalkoulun, Hukanhaudan ja Hammastahden päiväkotien toteuttamisen kiinteistöleasing rahoituksella sekä Heinävaaran yläkoulun moduulitilojen toteuttamisen kiinteistöleasing rahoituksella tai vuokraamalla. Hankkeet käynnistyvät vuonna 2017.

Liitetieto-ohjeiden muutoksen johdosta vertailutietoa vuodelta 2015 vuokravastuiden osalta seuraavalle tilikaudelle kohdistuvasta osuudesta ei ole saatavilla.

Liitetieto 39-40) Vastuositoumukset

	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
Takaukset saman konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma			160 640 639,66	144 874 156,59
Jäljellä oleva pääoma			106 189 697,41	102 038 331,02
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	1 701 026,70	1 701 026,70	1 701 026,70	1 701 026,70
Jäljellä oleva pääoma	1 551 129,70	1 572 979,70	1 551 129,70	1 572 979,70
Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista				
			Kunta	
			2016	2015
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.			364 126 810,00	357 862 968,52
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12			271 796,51	255 015,22

Liitetieto 41) Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Järjestelyjen tarkoitus	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
Sopimusvastuut				
Sitoumukset avustukseen	90 000,00	466 266,70	90 000,00	466 266,70
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	90 000,00	426 266,70	90 000,00	426 266,70
Yhteistyö- ja kumppanuussopimukset	2 919 500,00	7 553 803,18	2 919 500,00	5 098 852,00
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	30 000,00		30 000,00	2 329 352,00
Sopimusvastuut yhteensä	3 009 500,00	8 020 069,88	3 009 500,00	5 565 118,70
Arvonlisäveron palautusvastuu	10 230 446,83	12 733 815,29	1 367 274,44	1 688 579,18
Muut vastuut	0,00	849 717,18	0,00	0,00

Liitetieto-ohjeiden muutoksen johdosta vertailutietoa vuodelta 2015 konsernin yhteistyö- ja kumppanuussopimusten osalta seuraavalle tilikaudelle kohdistuvasta osuudesta ei ole saatavilla.

Liitetieto 41) Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Järjestelyjen tarkoitus	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
Kaupungin koronvaihtosopimukset				
Koronvaihtosopimus on tehty yksittäisen muuttuvakorkoisen lainan korkoriskin suojaamiseksi muuttamalla korko kiinteällä SWAP-sopimuksella määräajaksi 2011-2017 kiinteäksi. Koronvaihtosopimus päättyy 12.7.2017.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	6 162 168,00	7 459 464,00	6 162 168,00	7 459 464,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-123 970,81	-302 851,00	-123 970,81	-302 851,00
Tytäryritysten koronvaihtosopimukset				
Koronvaihtosopimus, jolla vaihtuvakorkoisen lainan korko on muutettu kiinteäksi. Sopimus päättyy 21.12.2022, pankilla optio jatkaa 21.11.2017-21.11.2022.				
Nimellisarvo	6 960 000,00	7 134 000,00		
Lainan pääoma (lyhennysohjelma eroaa johd.sopimukseen)	6 525 200,00	6 873 000,00		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-942 570,00	-879 243,00		
Koronvaihtosopimus, jolla vaihtuvakorkoisen lainan korko on muutettu kiinteäksi. Sopimusta jatkettu vuonna 2016 vuoteen 2021 asti.				
Nimellisarvo	1 620 000,00	1 980 000,00		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-132 528,00	-179 256,00		
Sopimus on tehty vaihtuvakorkoisten velkojen aiheuttamalta korkojen rahavirtariskiltä sekä vuokratuottoihin liittyvältä inflaatoriskiltä suojautumiseksi. Sopimukseen liittyy inflaatio suoja. Sopimus astui voimaan 28.6.2010 ja on voimassa 10 vuotta.				
Nimellisarvo	8 000 000,00	8 000 000,00		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-811 381,00	-962 946,00		
Kuntayhtymien koronvaihtosopimukset				
Kuusi koronvaihtosopimusta, jolla pitkäaikaisten lainojen vaihtuva korko on sidottu koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon. Sopimukset erääntyvät 29.6.2017 - 17.3.2025 välillä.				
Nimellisarvo	23 981 951,02	24 520 129,41		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	2 111 189,25	1 601 423,80		

Koronvaihtosopimusten vertailutiedot vuodelta 2015 on esitetty vertailukelpoisina vuoteen 2016 nähden. Kuntayhtymän sopimusten osalta on esitetty kaupungin peruspääomaosuutta vastaava osuus.

Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot
Liitetieto 42) Henkilöstön lukumäärä toimielimittäin 31.12.2016

	Kunta	
	2016	2015
Kaupunginhallitus	285	285
Kaupunkirakennelautakunta	55	54
Tuottajan neuvottelukunta	4	3
Varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunta	1881	1869
Sosiaali- ja terveystalautakunta	2185	2161
Vapaa-aikalautakunta	300	305
Liiketoiminnan johtokunta	486	475
Jns alueellinen jätelautakunta	3	3
Rakennus- ja ympäristölautakunta	26	26
Joensuun Vesi -liikelaitos	50	52
P-K:n pelastuslaitos -liikelaitos	785	779
Joensuun Työterveys -liikelaitos	46	49
Yhteensä	6 106	6 061

Liitetieto 43) Henkilöstökulut

	Kunta	
	2016	2015
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot		
Palkat ja palkkiot	173 598 226,75	172 102 435,77
Henkilöstökorvaukset ja muut henk.menojen korj.erät	-2 571 975,44	-2 612 602,02
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	43 934 503,30	45 031 264,12
Muut henkilösivukulut	11 537 769,76	10 055 771,01
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	226 498 524,37	224 576 868,88
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	100 663,42	133 727,55
Henkilöstökulut yhteensä	226 599 187,79	224 710 596,43

Liitetieto 44) Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut

	Kunta	
	2016	2015
Joensuun Keskustan kunnallisjärjestö	16 421,75	17 861,50
Kokoomuksen Joensuun kunnallisjärjestö	14 274,50	16 245,00
SDP:n Joensuun kunnallisjärjestö	20 067,50	22 078,56
Joensuun vasemmistoliiton kaupunkijärjestö	4 770,00	4 719,00
Joensuun Vihreät ry	6 019,00	6 956,50
Suomen Kristillisdemokraattinen puolue	967,50	1 158,50
Kontiolahden Keskustan kunnallisjärjestö	109,20	140,40
Keskustan P-K:n piiri	915,00	918,00
Perussuomalaiset P-K:n piiri	138,00	138,00
Outokummun perussuomalaiset ry	92,00	149,50
Joensuun perussuomalaisten paikallisjärjestö	3 741,75	4 278,50
Savo-Karjalan Vihreät	161,00	161,00
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	67 677,20	74 804,46

Liitetieto 50) Tilintarkastajan palkkiot

	Kunta	
	2016	2015
Tilintarkastusyhteisö BDO Auditor Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	41 440,00	54 702,40
Tilintarkastajan lausunnot	5 732,00	9 961,90
Muut palkkiot	0,00	236,00
Palkkiot yhteensä	<u>47 172,00</u>	<u>64 900,30</u>

9. ERILLISTILINPÄÄTÖKSET

9.1 LIKELAITOSTEN ERILLISTILINPÄÄTÖKSET

JOENSUUN VESI –LIKELAITOS

TILINPÄÄTÖS 2016

Joensuun Vesi –liikelaitos

Joensuun Veden tehtävänä on huolehtia vesihuoltolain mukaisesti kaupungin vesihuollosta, joka sisältää vedentuotannon ja johtamisen talousvetenä käytettäväksi sekä jäteveden johtamisen ja puhdistuksen. Huleveden viemärointi ei kuulu lain mukaan vesihuollon käsitteeseen, vaan se on määritelty erikseen. Huleveden viemäroinnillä tarkoitetaan huleveden ja perustusten kuivatusveden poisjohtamista vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriin ja käsittelyä. Hulevesien hallinnan järjestäminen kokonaisuudessaan kuuluu maankäyttö- ja rakennuslain mukaan kunnalle, mutta kunta voi kuitenkin vesihuoltolain mukaan päättää vesihuoltolaitoksen kanssa neuvoteltuaan, että laitos huolehtii huleveden viemäroinnistä.

Joensuun Vesi huolehtii hulevesien ja perustusten kuivatusvesien poisjohtamisen viemäreissään kaupunkirakenneyksikön kanssa sovitun mukaisesti ja on perinyt tältä osin korvausta kaupunkirakenneyksiköltä vuoden 2016 alusta lukien. Sekä päätös että sopimus on käsitelty kaupunkirakennelautakunnassa 16.2.2016 ja edelleen kaupunginhallituksessa 22.2.2016, sekä saatettu liike-toiminnan johtokunnan tietoon 18.2.2016. Kirjanpidossa hulevedet on eriytetty 1.1.2015 alkaen.

Joensuun Vesi vastaa kuntalain mukaisena liikelaitoksena kaupungin ja sopimuksen tehneiden naapurikuntien ja vesiosuuskuntien vesihuollosta sopimusten mukaisessa laajuudessa sekä muista toimialaansa liittyvistä palveluista siten, että toiminta on itsekannattavaa ja kaupunginvaltuuston asettama tulostavoite saavutetaan. Joensuun Veden johtokuntana toimivan liiketoiminnan johtokunnan nimeksi vaihtui vuoden 2017 alusta teknisten palvelujen johtokunta. Joensuun Veden arvot ovat laadukkaat vedet, luotettavuus ja hyvä palvelu.

1. Toimintakertomus

1.1 Olennaiset tapahtumat tilikaudella ja sen päättymisen jälkeen

Vuosi 2016 oli Joensuun Veden 89. toimintavuosi. Liikelaitoksena Joensuun Vesi on toiminut vuodesta 1997 alkaen ja vuodesta 2009 alkaen kuntalain mukaisena kunnallisena liikelaitoksena.

Veden laadun pysyttäminen hyvänä

Veden laadun pysyttäminen hyvänä oli edelleen tärkein toiminnan tavoite. Tässä onnistuttiin hyvin. Talousvesi täytti sille asetetut laatuvaatimukset ja -suositukset.

Vuoteen 2015 pääasiassa ajoittunut Rantakylän alavesisäiliön saneeraustyö, jossa vanhan säiliön sisään rakennettiin uusi 2 400 m³ säiliö, saatiin valmiiksi ja voitiin ottaa tuotantokäyttöön testausten ja desinfiointien jälkeen maaliskuussa. Onttolan alkalointilaitoksen saneeraus ja 2 000 m³ alavesisäiliön rakentaminen, joka oli kertomusvuoden suurin yksittäinen investointi, kilpailutettiin niin, että työt päästiin käynnistämään toukokuussa. Hanke jatkuu ja laitos on tarkoitus saada tuotantokäyttöön vuoden 2017 keväällä. Vuoden ensimmäisellä vuosipuoliskolla teetettiin myös Kerolan alkalointilaitoksen tehostamisen ja säiliötilavuuden lisäyksen yleissuunnitelma. Hankkeen toteutus suunnittelu ja rakentamisen aloitus ajoittuvat vuodelle 2017.

Enon vesitornin saneeraus, johon sisältyi säiliön sisäpuolen pinnoitus, sähkökeskuksen uusiminen ja automaation saneeraus, valmistui loppuvuodesta. Vuonna 2015 pääosin rakennettu Vehkapuron paineenkorottamo otettiin käyttöön automaatio-, sähkö- ja putkistotöiden valmistuttua keväällä. Myöskin vuonna 2015 pääosin toteutetun Valliniemen pohjavedenottamon uusien kaivojen rakentamiseen liittyneet sähkö- ja automaatiotyöt saatiin päätökseen.

Jo vuonna 2015 tasausallaskäyttöön muutetun Hammaslahden jätevedenpuhdistamon selkeytysallas poistettiin käytöstä kesäkuussa ympäristöluvan muutoksen edellyttämänä toimenpiteenä.

Kuhasalon pääpuhdistamon puhdistustulos täytti sekä kaikkien laskentajaksojen että koko vuoden osalta tarkasteltuna ympäristöluvan mukaiset vaatimukset. Puhdistamon biologinen osa ohitettiin prosessin suojaamiseksi mitoitusvirtaaman ylittävältä osalta kaikkiaan 53 kertaa. Ohitusvirtaama oli yhteensä 33 969 m³ ja se käsiteltiin normaalisti kemiallisessa jälkiselkeytyksessä. Puhdistamolla ei ollut ohijuoksutuksia, eikä yhteisviemärointisopimuksen piiriin kuuluvien Kontiolahden, Liperin ja Polvijärven kuntien alueilla ollut ylivuotoja. Huhtikuussa putkirikko aiheutti Kiihtelysvaaran siirtoviemärissä 500 m³ ylivuodon.

Enon ja Tuupovaaran jätevedenpuhdistamoiden puhdistustulokset täyttivät kertomusvuonna kaikki ympäristöluvan mukaiset vaatimukset molemmilla laskentajaksoilla. Kummallakaan puhdistamolla ei ollut ohijuoksutuksia eikä alueiden verkostoissa ollut ylivuotoja.

Toimintavarmuuden säilyttäminen ja parantaminen

Talousveden toimintavarmuuden osalta onnistuttiin pääpiirteittäin tarkasteltaessa koko laitoksen toiminta-alueetta. Runkovesijohtovuotoja sattui kuitenkin kymmenkunta, pääosin kantakaupungin alueella, mutta myös yksittäistapauksia Kiihtelysvaarassa, Enossa ja Tuupovaarassa. Korjaustöiden aikaiset vedenjakelukatkokset pystyttiin pääsääntöisesti tiedottamaan etukäteen asiakkaille. Kahden vuotokohdan korjauksenaikainen vedenjakelukatkos arvioitiin useiden tuntien mittaiseksi, joten kohteisiin järjestettiin väliaikainen vedenjakelu. Ennakoon tiedossa olleet verkoston liitostyöt pyrittiin tekemään mahdollisimman vähän haittaa aiheuttavina, osittain jopa yöaikaan.

Kesäkuinen ukkosmyrsky ja elokuun lopun Rauli-myrsky aiheuttivat paljon sähkökatkoksia, joista selvittiin varavoimakoneiden ja päivystyshenkilöstön reippaan toiminnan avulla niin, että asiakkaat eivät olleet katkoksista lainkaan tietoisia.

Jätevesiviemäreiden putkitukoksia oli parikymmentä ja putkirikoista aiheutuneita viemärivuotoja oli muutama. Elokuun alun öinen, erityisesti Karsikkoon kohdistunut kova rankkasade aiheutti useita kellaritulvia.

Töitä tulevalla Kuikkalammen pohjavedenottamalla jatkettiin automaatio- ja sähkötöiden osalta. Kesäkuussa päästiin aloittamaan koepumppaus ottamolta. Koepumppausta jatketaan ainakin vuoden 2017 kesään saakka ja pyrkimyksenä oli pitää koepumppauksen määrä 1 000 – 1 500 m³/d suuruisena. Koepumpattu vesi on ollut erittäin hyvälaatuista, mutta antoisuuden perusteella vettä on voitu pumpata vain 700 m³/d. Pumpattu vesi johdetaan Kerolan alkalointilaitoksen kautta normaaliin kulutukseen.

Yhdyskuntatekniikan kanssa yhteisen työohjelman puitteissa rakennettiin uusia kohteita mm. Karhunmäessä, Multimäessä, Niinivaaralla, liksenvaaralla ja Penttilänrannassa. Penttilänkatu Penttilänrannassa tuli mukaan alkuperäisen investointibudjetin ulkopuolelta investointiohjelman muutoksen myötä. Omana hankkeena toteutettiin Ukonniityn alueen vesihuollon vuoden 2016 osuus. Yhteisohjelman peruskorjauskohteita oli Reijolantien alueella ja kantakaupungissa Antinkuja sekä Kauppakatu välillä Yläsatamakatu-Rauhankatu. Antinkujaa lukuun ottamatta peruskorjauskohteet toteutettiin alkuperäistä suunnitelmaa laajempina muutetun investointiohjelman mukaisesti.

Haja-asutusalueiden kohteita olivat jo vuoden 2015 aikana aloitettu Nivan runkoviemärihanke Pyhäselässä, Koveron vesihuoltohanke Tuupovaarassa ja Harpatin vesihuoltohanke Enossa. Harpatin hanke jatkuu vielä vuoden 2017 puolella. Hankkeisiin saatiin vesihuoltoavustusta Pohjois-Karjalan ELY-keskukselta. Kurapuron, Paavontien ja kolmen Kiihtelysvaaran siirtoviemärin jätevedenpumppaamon koneistot saneerattiin.

Kuhasalon jätevedenpuhdistamon tärkeimmät investoinnit olivat jo vuoden 2015 puolella päätetty lietteenkuivauslingon hankinta ja sähkömuuntamon uusiminen. Tuupovaaran jätevedenpuhdistamolle uusittiin II bioroottori.

Kalustohankintoina laitokselle ostettiin kolme autoa, jotka tulivat näytteenoton, valvomo- ja automaatiotoimintojen sekä Kuhasalon huoltotoimintojen käyttöön. Sähkösaannin turvaamista poikkeustilanteissa jatkettiin edelleen hankkimalla Onttolan alkalointilaitokselle ja Vehkapuron paineenkorottamolle varavoimakoneet. Jo vuoden 2015 lopussa tehtiin päätös lukitus- ja kulunvalvontajärjestelmän hankinnasta Joensuun Veden omistamiin lukittaviin kohteisiin. Vuoden 2016 loppuun mennessä lukoista on asennettu noin puolet ja työ jatkuu vuonna 2017.

Kuntien välinen yhteistyö

Jätevesien keskitetty käsittely Kuhasalon jätevedenpuhdistamolla jatkui sopimusten mukaisesti Kontiolahden, Liperin ja Polvijärven kuntien kanssa ja vuoden 2015 lopulla samojen yhteistyötahtojen kanssa käynnistetty Joensuun seudun vesihuollon kehittämissuunnitelman laadinta vuoteen 2030 valmistui elokuussa. Pohjois-Karjalan ELY-keskus oli mukana hankkeessa sekä rahoittajana että toimijana.

Kehittäminen

Laitoksen johdosta, tulosyksiköiden vastaavista ja henkilöstön edustajista koostuva johtoryhmä käsitteli kokouksissaan henkilökunnan yhteisiä asioita, laitoksen taloutta ja kehittämistä.

Joensuun Veden sopimusehdot ja yleiset toimitusehdot päivitettiin vastaamaan vesihuoltolainsäädännön edellyttämiä muutoksia ja muun lainsäädännön muutoksista sekä käytännön tarpeista johtuvia tarkistuksia. Muutetut ehdot tulivat voimaan 1.2.2017.

Joensuun Veden toiminta-alueen muutosesitys valmisteltiin kaupunkirakennelautakunnalle edelleen käsiteltäväksi. Esityksessä toiminta-alue muodostuu Joensuun Veden vastuulla olevasta vesi- ja jätevesiverkostosta nykyisen vesihuollon käsitteen mukaisesti. Hulevesien ja perustusten kuivatusvesien poisjohtamisen viemäreissään Joensuun Vesi hoitaa erillisen päätöksen mukaisesti.

Koko henkilökuntaa koskeva Lean-koulutus pienryhminä aloitettiin alkutalvesta viimeisen ryhmän koulutuksen jäädessä tammikuulle 2017. Kertomusvuoden koulutusten perusteella perustettiin kolme projektia, joissa paneuduttiin eri tehtäväalueiden toimintojen kehittämiseen.

Toimintavarmuuden parantamiseen tähtäävä riskienhallintatyö käynnistettiin WSP/SSP – menetelmää käyttäen marraskuussa 2016 ja työ valmistuu kesällä 2017.

Vesihuollon kehittämissuunnitelman mukaisena toimenpiteenä lähdettiin selvittämään Kuhasalon jätevedenpuhdistamon lietteen kompostointikentän siirtoa Kontiosuon alueelle. Ympäristölupahakemus asiasta jätettiin Joensuun kaupungin ympäristö- ja rakennuslautakunnalle loppuvuodesta.

1.2 Liikelaitoksen talous ja talousarvion toteutuminen

Joensuun Veden liikevaihto oli 15,51 milj. euroa ja liikeylijäämä 3,92 milj. euroa. Tilikauden ylijäämäksi ennen satunnaisia eriä ja varauksia muodostui 2,798 milj. euroa, joten kaupungin laitokselle asettama 2,5 milj. euron tulostavoite saavutettiin hyvin. Ennakoitua suurempi tulostavoite saavutettiin hieman budjetoitua suuremmilla tuotoilla ja budjetoitua pienemmällä poistoilla. Myöskin käyttökulut kokonaisuutena jäivät hieman budjetoitua pienemmiksi.

Kaupungille tuloutettiin sijoitetun pääoman korkoina 1,13 milj. euroa, joka koostuu peruspääoman korvauksesta ja 7 miljoonan euron 31.12.2025 erääntyvästä bullet-lainan korosta. Bullet-lainasta maksetaan kiinteää 4,5 % korkoa.

TALOUSARVION TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMISVERTAILU

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 2016	Poikkeama	Ed.vuoden toteutuma
Toimintatulot	15 478 000,00	0,00	15 478 000,00	16 732 863,00	1 254 863,00	16 757 550,51
Liikevaihto	15 445 000,00	0,00	15 445 000,00	15 510 796,62	65 796,62	15 372 333,71
Valmistus omaan käyttöön	0,00	0,00	0,00	1 138 399,70	1 138 399,70	1 253 167,26
Muut liiketoiminnan tulot	33 000,00	0,00	33 000,00	76 506,69	43 506,69	124 836,42
Muut tuet ja avustukset	0,00	0,00	0,00	7 159,99	7 159,99	7 213,12
Toimintamenot	-7 581 000,00	0,00	-7 581 000,00	-8 610 288,98	-1 029 288,98	-9 079 875,99
Materiaalit ja palvelut	-4 586 000,00	0,00	-4 586 000,00	-5 774 624,40	-1 188 624,40	-6 297 591,84
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 486 000,00	0,00	-2 486 000,00	-2 285 002,39	200 997,61	-2 634 126,75
Palvelujen ostot	-2 100 000,00	0,00	-2 100 000,00	-3 489 622,01	-1 389 622,01	-3 663 465,09
Henkilöstökulut	-2 605 000,00	0,00	-2 605 000,00	-2 439 112,19	165 887,81	-2 395 134,94
Palkat ja palkkiot	-1 953 170,00	0,00	-1 953 170,00	-1 789 473,81	163 696,19	-1 789 284,75
Henkilösivukulut	-651 830,00	0,00	-651 830,00	-649 638,38	2 191,62	-605 850,19
Muut liiketoiminnan menot	-390 000,00	0,00	-390 000,00	-396 552,39	-6 552,39	-387 149,21
Toimintakate	7 897 000,00	0,00	7 897 000,00	8 122 574,02	225 574,02	7 677 674,52
Rahoitustulot ja -menot	-1 127 000,00	0,00	-1 127 000,00	-1 126 071,30	928,70	-1 125 673,73
Korkotulot (sisäiset)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	17,07
Muut rahoitustulot	6 000,00	0,00	6 000,00	6 629,09	629,09	7 044,37
Korkomenot (sisäiset)	-315 000,00	0,00	-315 000,00	-315 000,00	0,00	-315 000,00
Muut rahoitusmenot	0,00	0,00	0,00	-1,31	-1,31	-36,09
Korvaus peruspääomasta	-818 000,00	0,00	-818 000,00	-817 699,08	300,92	-817 699,08
Vuosikate	6 770 000,00	0,00	6 770 000,00	6 996 502,72	226 502,72	6 552 000,79
Poistot ja arvonalentumiset	-4 270 000,00	0,00	-4 270 000,00	-4 198 542,25	71 457,75	-3 926 856,10
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 270 000,00	0,00	-4 270 000,00	-4 198 542,25	71 457,75	-3 926 856,10
Tilikauden tulos	2 500 000,00	0,00	2 500 000,00	2 797 960,47	297 960,47	2 625 144,69
Tilinpäätössiirrot	0,00	0,00	0,00	379 099,29	379 099,29	357 545,63
Poistoeron lisäys (-), vähennys (+)	0,00	0,00	0,00	-320 900,71	-320 900,71	-142 454,37
Varausten lisäys (-), vähennys (+)	0,00	0,00	0,00	700 000,00	700 000,00	500 000,00
Tilikauden ylijäämä	2 500 000,00	0,00	2 500 000,00	3 177 059,76	677 059,76	2 982 690,32

TALOUSARVION RAHOITUSOSAN TOTEUTUMAVERTAILU, 1 000 euroa

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	6 770	0	6 770	6 996	226
Tulorahoituksen korjaukset	0		0	-1	-1
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-7 280	-510	-7 790	-6 914	876
Rahoitusosuudet investointimenoihin	250		250	343	93
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot (+)	0		0	2	2
Toiminnan ja investointien rahavirta	-260	-510	-770	426	1196
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset muille	0	0	0	-9	-9
Oman pääoman muutokset	0	0	0	-225	-225
Vaikutus maksuvalmiuteen	-260	-510	-770	192	962

Investoinnit

Investointeihin käytettiin 6,91 milj. euroa, josta verkostojen uudisrakentamiseen 2,66 milj. euroa ja saneeraukseen 1,13 milj. euroa. Verkostojen uudisrakentamisen puolella merkittävin projekti oli Karhunmäen alue, 1,1 milj. euroa ja saneerauksen puolella Reijolan alue, 0,4 milj. euroa. Hulevesiviemäriverkostoon osuus investoinneista oli 1,12 milj. euroa. Vedenhankintaan ja – käsittelyyn investoitiin 2,58 milj. euroa ja jätevedenpuhdistamoihin 0,42 milj. euroa. Kalustohankinnat, joita tehtiin 0,12 milj. eurolla, kohdistuivat autohankintoihin. Investointituloja kertyi kaikkiaan 0,34 milj. euroa. Tulot muodostuivat yhteisviemärintisopimuskumppaneiden rahoitusosuuksista ja Pohjois-Karjalan ELY-keskukselta saaduista vesihuoltoavustuksista, jotka kohdistuivat Nivan, Koveron ja Harpatin vesihuoltohankkeisiin. Nettoinvestoinneiksi jäi 6,57 milj. euroa. Nettoinvestoinnit alittuivat muutettuun investointibudjettiin verrattuna 0,97 milj. euroa. Investointeihin budjetoitiin alkuaan 7,28 milj. euroa ja yhdyskuntatekniikan investointiohjelmaan toukokuussa tehdyn muutoksen myötä budjettisummaksi muodostui liiketoiminnan johtokunnan tekemällä päätöksellä 7,79 milj. euroa.

TALOUSARVION INVESTOINTIOSAN TOTEUTUMISVERTAILU

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Verkostot					
Yhteishankkeet Kuntatekniikka / Joensuun Vesi					
Hankinnat	-2 000 000,00	-340 000,00	-2 340 000,00	-1 849 550,95	490 449,05
Netto	-2 000 000,00	-340 000,00	-2 340 000,00	-1 849 550,95	490 449,05
Lukitusuudistus					
Hankinnat	-40 000,00		-40 000,00	-28 767,18	11 232,82
Netto	-40 000,00	0,00	-40 000,00	-28 767,18	11 232,82
Erolanniemi-Jynkkä syöttövesijohto					
Hankinnat	-15 000,00		-15 000,00	-9 593,60	5 406,40
Netto	-15 000,00	0,00	-15 000,00	-9 593,60	5 406,40
Vehkapuron paineenkorottamo					
Hankinnat	-35 000,00		-35 000,00	-70 091,22	-35 091,22
Netto	-35 000,00	0,00	-35 000,00	-70 091,22	-35 091,22
Automaation uudistaminen					
Hankinnat	-50 000,00		-50 000,00	-31 151,49	18 848,51
Netto	-50 000,00	0,00	-50 000,00	-31 151,49	18 848,51

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten	Toteutuma	Poikkeama
Hulevesiviemäriverkosto					
Hankinnat	-1 000 000,00	-170 000,00	-1 170 000,00	-1 117 756,23	52 243,77
Netto	-1 000 000,00	-170 000,00	-1 170 000,00	-1 117 756,23	52 243,77
Toiminta-alueiden täydennys- ja haja-asutusalueiden vesihuoltohankkeet					
Hankinnat	-350 000,00		-350 000,00	-536 820,62	-186 820,62
Rahoitusosuudet	50 000,00		50 000,00	192 071,40	142 071,40
Netto	-300 000,00	0,00	-300 000,00	-344 749,22	-44 749,22
Valliniemen vedenottamo					
Hankinnat	-40 000,00		-40 000,00	-40 376,51	-376,51
Netto	-40 000,00	0,00	-40 000,00	-40 376,51	-376,51
Kuikkalammen vedenottamo					
Hankinnat	-75 000,00		-75 000,00	-95 974,89	-20 974,89
Netto	-75 000,00	0,00	-75 000,00	-95 974,89	-20 974,89
Rantakylän alavesisäiliön saneeraus					
Hankinnat	-500 000,00		-500 000,00	-673 769,62	-173 769,62
Netto	-500 000,00	0,00	-500 000,00	-673 769,62	-173 769,62
Onttolan alkalointilaitos					
Hankinnat	-1 700 000,00		-1 700 000,00	-1 475 762,22	224 237,78
Netto	-1 700 000,00	0,00	-1 700 000,00	-1 475 762,22	224 237,78
Kerolan alkalointilaitos					
Hankinnat	-200 000,00		-200 000,00	-4 700,00	195 300,00
Netto	-200 000,00	0,00	-200 000,00	-4 700,00	195 300,00
Enon vesitorni					
Hankinnat	-150 000,00		-150 000,00	-162 055,95	-12 055,95
Netto	-150 000,00	0,00	-150 000,00	-162 055,95	-12 055,95
Jätevesipumppaamot					
Hankinnat	-270 000,00		-270 000,00	-272 842,00	-2 842,00
Netto	-270 000,00	0,00	-270 000,00	-272 842,00	-2 842,00
Kuhasalon jätevedenpuhdistamo					
Hankinnat	-420 000,00		-420 000,00	-292 361,76	127 638,24
Rahoitusosuudet	200 000,00		200 000,00	151 009,53	-48 990,47
Netto	-220 000,00	0,00	-220 000,00	-141 352,23	78 647,77
Lukitusuudistus					
Hankinnat	-80 000,00		-80 000,00	0,00	80 000,00
Netto	-80 000,00	0,00	-80 000,00	0,00	80 000,00
Tuupovaaran jätevedenpuhdistamo					
Hankinnat	-80 000,00		-80 000,00	-74 456,84	5 543,16
Netto	-80 000,00	0,00	-80 000,00	-74 456,84	5 543,16
Enon jätevedenpuhdistamo					
Hankinnat	-20 000,00		-20 000,00	-15 200,00	4 800,00
Netto	-20 000,00	0,00	-20 000,00	-15 200,00	4 800,00
Hammaslahden jätevedenpuhdistamo					
Hankinnat	-135 000,00		-135 000,00	-42 388,33	92 611,67
Netto	-135 000,00	0,00	-135 000,00	-42 388,33	92 611,67
Kalusto					
Hankinnat	-120 000,00		-120 000,00	-120 200,45	-200,45
Myynnit	0,00		0,00	1 750,00	1 750,00
Netto	-120 000,00	0,00	-120 000,00	-118 450,45	1 549,55
Investoinnit yhteensä					
Hankinnat	-7 280 000,00	-510 000,00	-7 790 000,00	-6 913 819,86	876 180,14
Myynnit	0,00	0,00	0,00	1 750,00	1 750,00
Rahoitusosuudet	250 000,00	0,00	250 000,00	343 080,93	93 080,93
Netto	-7 030 000,00	-510 000,00	-7 540 000,00	-6 568 988,93	971 011,07

(ltjk 19.5.2016 §44)

1.3 Henkilöstö

Joensuun Veden palveluksessa oli kertomusvuoden lopussa 46 henkilöä vakituisessa ja neljä henkilöä määräaikaisessa työsuhteessa sekä yksi siviilipalvelusmies. Vakituista henkilökuntaa tuntipalkkaisia oli 5 henkilöä ja kuukausipalkkaisia 41 henkilöä. Laitoksella vapautui alkuvuodesta kaksi tehtävää, jotka eivät olleet ennakoitavissa henkilöstösuunnitelmassa. Näiden tehtävien nimikkeet muutettiin henkilöstö- ja työllisyysjaoston päätöksellä. Näistä toinen, sähköasentajan tehtävä, muutettiin laitosasentajan tehtäväksi ja tehtävään vakinaistettiin pitkässä oppisopimussuhteessa toiminut laitosasentaja ilman hakumenettelyä. Toinen, laitosmiehestä laitosasentajaksi muutettu tehtävä, täytettiin ulkoisen hakumenettelyn kautta. Käyttömestarin irtisanouduttua loppuvuodesta täytettiin tehtävä sisäisellä siirrolla ja vastaavasti kehitysinsinöörin toimeksi muutettu toimistorakennusmestarin virka laitettiin hakuun. Henkilöstön määrän odotetaan pysyvän aikaisemmalla tasolla. Uudet rekrytoinnit toteutetaan erikseen laaditun henkilöstösuunnitelman mukaisesti.

1.4 Tavoitteiden toteutuma

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tavoite 2016	Toteutuma
Saavutetaan talousvedelle asetetut laatuvaatimukset	Viranomaisien asettamat laatuvaatimukset saavutettiin täysin.
Jäteveden puhdistuksen lupaehtojen mukaiset vaatimukset täyttyvät kaikilla puhdistamoilla laitosprosessien ammattitaitoisella ohjauksella	Kaikki jätevedenpuhdistamot (Eno, Tuupovaara ja Kuhasalo) täyttivät ympäristöluvan mukaiset vaatimukset.
Minimoidaan äkillisten vedenjakelukatkosten aiheuttamat häiriöt nopealla reagoinnilla ja tiedottamisella, oman varavoiman hyödyntämisellä ja suunniteltujen katkosten huolellisella ennakkosuunnittelulla sekä ajoituksella	Kertomusvuoden aikana oli yhteensä kymmenkunta putkirikkoa, joista kaksi pitempiketoista loppujen aiheuttaessa lyhytkestoisia katkoksia vedenjakeluun. Ennakoon tiedossa olleet liitostyöt pyrittiin tekemään mahdollisimman vähän haittaa aiheuttavina, osittain yöaikaan. Kaksi uutta varavoimakonetta otettiin käyttöön turvaamaan sähkönsaantia häiriötilanteissa.
Tontinluovutusohjelman mukaiset verkostot rakennetaan yhdyskuntatekniikan kanssa laaditun yhteisohjelman mukaisesti	Verkostoinvestoinnit on toteutettu yhteisohjelman mukaisesti.
Huleveden viemärintialueen määrittäminen kaupungin päätettäväksi ja alueen piirissä olevien asiakkaiden sopimusten päivittäminen	Huleveden viemärintialue määritettiin kaupunginhallituksen päätöksellä 22.2.2016. Liitymissopimuksien läpikäynti ja päivitys on meneillään.
Vesihuollon toiminta-alueen päivitys	Toiminta-alueen päivitys käsiteltiin liiketoiminnan johtokunnassa 18.8.2016 ja siirrettiin kaupunkirakennelautakunnalle edelleen käsiteltäväksi.
Osallistuminen Joensuun seudun vesihuollon kehittämissuunnitelman 2016 – 2030 laadintaan	Suunnitelma laadittiin ja se valmistui elokuussa ja esiteltiin liiketoiminnan johtokunnalle 18.8.2016 kokouksessa.
Kantakaupungin vuotovesiselvityksen perusteella tehtävät toimenpiteet	Akuuteimmat vuotokohdat on selvitetty ja osa korjattu. Toimenpiteet jatkuvat.

Taloudelliset ja määrälliset tavoitteet	TA	Toteutunut
Taloudellinen tulostavoite, milj. euroa	2,50	2,798
Liikevaihto, milj. €	15,445	15,511
Investoinnit, milj. € (netto) muutos ltjk 19.5.2016 § 44, aik. 7,03 milj. €	7,54	6,57
Vesijohtoverkosto (km)	795	798
Viemäriverkosto (km)	890	902
- jätevesiviemäriverkosto	569	582
- hulevesiviemäriverkosto	321	320
Veden myynti (1 000 m ³ /a)	4 240	4 221
Veden hinta €/m ³ (sis. alv)	1,82	1,82
Laskutettu jätevesi (1 000 m ³ /a)	3 360	3 365
Jäteveden hinta €/m ³ (sis. alv)	2,39	2,39

1.5 Arvio tulevasta kehityksestä

Vuoden 2017 tulostavoite on 50 000 suurempi vuoteen 2016 verrattuna. Tulostavoite sisältää kaupunkirakenneyksikön Joensuun Vedelle maksaman 300 000 euron korvauksen hulevesien viemäroinnin hoitamisesta yleisillä alueilla. Talousarvion kehityksen mukaan maksuja voitiin korottaa kustannustason muutoksia vastaavasti, joten Joensuun Vedellä maksuja korotettiin 2 % vuodelle 2017. Maksujen korotustarve johtui pääosin poistojen kasvusta.

Investointeja tehdään verkoston laajetessa yhdyskuntatekniikan kanssa laaditun yhteisohjelman mukaisesti. Yhteisohjelma sisältää myös suunnitelmallisen etenemisen verkoston saneerausinvestointien osalta. Nämä saneeraukset tehdään katutöiden ja vesihuollon osalta lähtökohtaisesti samanaikaisesti. Jätevesipumppaamojen saneerauksissa huomioidaan energiaa säästävät ratkaisut ja varastosäiliörakentamisessa toteutuvat verkostomallinnuksen mukaiset toimenpiteet.

1.6 Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Joensuun Vesi – liikelaitoksen on toimintakertomuksessaan tehtävä selkoa, miten sisäinen valvonta ja siihen sisältyvä riskienhallinta on laitoksella järjestetty.

Sisäisen valvonnan ja siihen liittyvän riskienhallinnan tarkoituksena on varmistaa, että Joensuun Veden toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus turvataan.

Valvontaympäristö

Johtokuntana toimiva liiketoiminnan johtokunta ohjaa ja valvoo Joensuun Veden toimintaa. Johtokunta vastaa Joensuun Veden hallinnon ja talouden toiminnan sekä sisäisen valvonnan asianmukaisesta kehittämisestä. Tehtävät määräytyvät kuntalain 9 – luvun ja hallintosäännön mukaan. Johtokunta kokoontuu kerran kuukaudessa käsittelemään toimialaansa kuuluvia asioita. Johtokunnan puheenjohtaja käsittelee kuitenkin viikoittain Joensuun Veden johtajan päätökset, ettei päätöksenteosta johtuvia viiveitä pääse syntymään. Joensuun Veden näkemyksen mukaan johtokunnan työskentely on tehokasta, joustavaa ja hyvän hallintotavan mukaista.

Joensuun Veden johtaja johtaa ja kehittää johtokunnan alaisena Joensuun Veden toimintaa, huolehtii Joensuun Veden hallinnosta sekä talouden ja sisäisen valvonnan järjestämisestä. Niin johtajan kuin koko organisaation toimintaa ohjaavat hallintosäännöt, toimialaan ja kunnalliseen toi-

mintaan liittyvät lait ja asetukset sekä ohjeet. Tehokkaan ja taloudellisen toiminnan takaamiseksi laitoksen organisaatio on matala, jokaiselle yksikölle on määritetty selkeät vastualueet ja tehtäviä hoitavat itseohjautuvat työryhmät.

Tilien käyttäjä on koko laitoksen osalta johtaja johtokunnan päätöksellä. Laskujen tiliöinnin ja asiataarkastuksen hoitavat osa-alueiden vastuuhenkilöt. Johtokunta on delegoinut toimivaltaansa johtajalle ja johtaja edelleen muulle henkilöstölle asianmukaisen ja joustavan toiminnan takaamiseksi. Esimiesten tehtävät ja vastuut käydään läpi vuosittain pidettävissä kehityskeskusteluissa.

Henkilökunnan riittävyyden, osaamisen ja ammattitaidon varmistamiseksi on Joensuun Vedelle tehty osana kaupungin henkilöstösuunnitelmaa oma rekrytointiohjelma, joka päivitetään vuosittain ja jossa huomioidaan uuden henkilöstön osalta vallitsevat tarpeet koulutuksen suhteen. Henkilöstön koulutuksesta huolehditaan niin, että ammattitaito kaikilla osa-alueilla on ajantasaista ja uusien henkilöiden perehdyttämisessä hyödynnetään kaupungin perehdyttämisohjeita varsinaisen ammatillisen perehdyttämisen lisäksi.

Talousarvioon kirjatut tavoitteet perustuvat pääsääntöisesti pitkäaikaiseen seurantaan, tulosvastuuta on noudatettu eikä toimivaltaa ole ylitetty. Johtokunnan päätöksellä on tarvittaessa korjattu talousarvioon kohdistuneet muutokset.

Riskienhallinta

Riskienhallinta on laitoksen ja sen henkilöstön toiminnan, omaisuuden ja maineen puolustamista. Joensuun Vedellä riskienhallinnan keinoina on käytetty sisäistä raportointia, johtoryhmätyöskentelyä, kehityskeskusteluja ja erillisiä riskikartoituksia.

Joensuun Vedellä riskienhallinnan johtaminen kuuluu johtajan vastuulle. Johtoryhmän jäsenet vastaavat omilla vastualueillaan operatiiviseen toimintaan liittyvästä riskienhallinnasta. Koko laitoksen henkilökunta sitoutuu vastuunjakoon omalta osaltaan. Päämääränä on tukea liiketoiminnan tavoitteiden saavuttamista ja ennen kaikkea varmistaa toiminnan jatkuvuutta kaikissa olosuhteissa.

Riskikartoitukset suoritetaan yksiköittäin ja määräajoin. Arviointivälineinä käytetään Joensuun kaupungin riskienarviointityökaluja. Vuoden 2014 aikana Joensuun Vesi on ollut mukana toteuttamassa kaupunkikonsernin kokonaisvaltaista riskikartoitusta vakuutusyhtiön asiantuntijoiden tukemana. Syyskuussa 2016 on liikelaitokselta raportoitu riskienhallinnan seurantakyselyyn ja raportti on viety liiketoiminnan johtokunnalle tiedoksi 5.10.2016.

Vesihuollon erityistilanteisiin pyritään varautumaan vesihuollon valmiussuunnitelmassa esitetyillä erityistilanteiden toimintaohjeilla. Joensuun Veden valmiussuunnitelma toimii normaaliolojen ja kriisinajan johtamisen apuna ja on osa koko kaupungin valmiussuunnitelmaa. Laitoksen valmiussuunnitelman päivitys on selkeästi vastuutettu tehtäväksi vähintään kerran vuodessa. Toimintavarmuuden parantamiseen tähtäävä riskienhallintatyö käynnistettiin WSP/SSP – menetelmää käyttäen marraskuussa 2016 ja työ valmistuu kesällä 2017.

Kontrollitoimenpiteet ja lainmukaisuus

Joensuun Veden omaisuuden hankinnassa, luovutuksessa ja hoidon valvonnassa ei ole havaittu menetyksiä, arvon alennuksia eikä laitoksen taholta ole jouduttu korvaus- tai muuhun oikeudelliseen vastuuseen. Hankintamenettelyn oikeellisuuteen kiinnitetään erityistä huomiota, ettei mahdollinen virheellinen menettely aiheuta viivästyksiä hankkeiden aikatauluihin tai tuo korvausvastuita oikeuskäsittelyistä. Huomattavaa on, että vesihuoltolaitos noudattaa hankinnoissa erityisalan hankintalakia, jonka mukaisesti hankintalain mukaisia kynnysarvoja ylittäviä hankintoja on harvoin. Lähes kaikki hankinnat ovat kynnysarvot alittavia ns. pienhankintoja, joiden menettelytavat on kaupunkikonsernilla erikseen ohjeistettu.

Joensuun Veden sopimushallinta on vastuutettu. Laitoksella noudatetaan alan yleisiä hyväksi havaittuja sopimuskäytäntöjä ja yleisiä sopimusehtoja, eikä laitoksen johdolla ole tiedossa sopimuksista aiheutuvia mahdollisia negatiivisia seuraamuksia laitoksen toiminnalle.

Joensuun Vedellä muuttuneesta lainsäädännöstä, ohjeista ja määräyksistä tiedotetaan sähköpostitse, työpaikkakokouksissa, johtoryhmässä ja vuosi-infoissa. Toimivaltuuksien noudattamista seurataan ja otto-oikeutta hyödynnetään tarvittaessa. Tehdyistä päätöksistä tiedotetaan lainsäädännön edellyttämällä tavalla.

Oman sisäisen tarkastussuunnitelman mukaan jatkuvassa seurannassa ovat viranhaltijapäätökset ja hankinnat. Työajanseurannat, ylitoiden kertymät, työtapaturmat ja läheltä piti – tilanteet sekä poissaolot raportoidaan johtoryhmässä kolmannesvuosittain. Palkkausasioiden, kaluston huolehtimiset ja rakentamishankkeiden seurannat tapahtuvat pistokokein.

Joensuun Vedelle tulevien valitusten ja korvausvaatimusten määrää ja aiheellisuutta seurataan ja niistä aiheutuvat toimenpiteet hoidetaan osana laitoksen normaalia toimintaa.

Joensuun Veden toimintaprosessit ovat selkeät ja vastuutetut. Talouden seuranta tapahtuu prosesseittain. Toimintaprosesseja seurataan käyttötarkkailuin, analyysituloksin ja viranomaisraportein. Taloudesta, hallinnosta ja toiminnasta yleensä raportoidaan kuukausittain johtokunnalle ja neljännesvuosittain lisäksi konsernihallinnolle.

1.7 Esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Liikelaitoksen johtokunta esittää vuoden 2016 tuloksen käsittelyä siten, että

- Rantakylän alavesisäiliön saneeraukseen kohdistettu 700 000,00 euron investointivaraus puretaan
- tehdään edellä mainittuun investointiin kohdistuva poistoeron lisäys 700 000,00 euroa
- poistoeron vähennystä tehdään suunnitelman mukaan 379 099,29 euroa
- tilikauden ylijäämä 3 177 059,76 euroa siirretään taseen ylijäämätilille.

2. Tilinpäätöslaskelmat

2.1 Tuloslaskelma

	1.1. - 31.12.2016	1.1. - 31.12.2015
Liikevaihto	15 409 996,62	15 271 533,71
Valmistus omaan käyttöön	1 138 399,70	1 253 167,26
Liiketoiminnan muut tuotot	76 506,69	124 836,42
Muut tuet ja avustukset	7 159,99	7 213,12
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 285 002,39	-2 634 126,75
Palvelujen ostot	-3 388 822,01	-3 562 665,09
	<u>-5 673 824,40</u>	<u>-6 196 791,84</u>
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-1 789 473,81	-1 789 284,75
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-525 925,74	-492 336,02
Muut henkilösivukulut	-123 712,64	-113 514,17
	<u>-2 439 112,19</u>	<u>-2 395 134,94</u>
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 198 542,25	-3 926 856,10
Liiketoiminnan muut kulut	-396 552,39	-387 149,21
Liikelylijäämä	3 924 031,77	3 750 818,42
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot kunnalta	0,00	17,07
Muut rahoitustuotot	6 629,09	7 044,37
Kunnalle maksetut korkokulut	-315 000,00	-315 000,00
Korvaus peruspääomasta	-817 699,08	-817 699,08
Muut rahoituskulut	-1,31	-36,09
	<u>-1 126 071,30</u>	<u>-1 125 673,73</u>
Ylijäämä ennen satunnaisia eriä	2 797 960,47	2 625 144,69
Ylijäämä ennen varauksia	2 797 960,47	2 625 144,69
Poistoeron lisäys (-)	-700 000,00	-500 000,00
Poistoeron vähennys (+)	379 099,29	357 545,63
Investointivarausten vähennys (+)	700 000,00	500 000,00
Tilikauden ylijäämä	3 177 059,76	2 982 690,32
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	7,6	7,7
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	7,6	7,7
Voitto, %	18,2	17,2

2.2. Tase

VASTAAVAA	31.12.2016	31.12.2015
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	5 354,00	16 144,15
Muut pitkävaikutteiset menot	25 931,74	0,00
	<u>31 285,74</u>	<u>16 144,15</u>
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	294 769,79	294 769,79
Kiinteät rakenteet ja laitteet	45 979 593,52	42 691 795,87
Koneet ja kalusto	332 693,92	327 691,47
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 683 191,17	2 619 336,09
	<u>48 290 248,40</u>	<u>45 933 593,22</u>
Sijoitukset		
Muut saamiset	450 855,00	442 310,00
	<u>450 855,00</u>	<u>442 310,00</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	3 801 942,60	3 786 899,18
Saamiset kunnalta	3 334 040,83	3 137 098,22
Muut saamiset	99,72	62 971,21
Siirtosaamiset	83 359,99	33 053,41
	<u>7 219 443,14</u>	<u>7 020 022,02</u>
Rahat ja pankkisaamiset	208 297,46	16 275,07
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>56 200 129,74</u>	<u>53 428 344,46</u>
VASTATTAVAA		
	31.12.2016	31.12.2015
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	13 628 317,64	13 628 317,64
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	25 056 321,34	22 073 631,02
Tilikauden yli-/alijäämä	3 177 059,76	2 982 690,32
	<u>41 861 698,74</u>	<u>38 684 638,98</u>
POISTOERO JA VARAUKSET		
Poistoero	4 283 495,26	3 962 594,55
Vapaaehtoiset varaukset	0,00	700 000,00
	<u>4 283 495,26</u>	<u>4 662 594,55</u>
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat kunnalta	7 000 000,00	7 000 000,00
Liittymismaksut ja Muut velat	822 160,49	822 160,49
	<u>7 822 160,49</u>	<u>7 822 160,49</u>
Lyhytaikainen		
Ostovelat	1 115 976,93	1 051 717,56
Korottomat velat kunnalta	115 988,54	139 014,42
Muut velat	603 790,18	607 509,16
Siirtovelat	397 019,60	460 709,30
	<u>2 232 775,25</u>	<u>2 258 950,44</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>56 200 129,74</u>	<u>53 428 344,46</u>
TASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	82,1	81,1
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	64,9	65,5
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	28 233	25 056
Lainakanta 31.12., 1000 €	7 000	7 000

2.3 Rahoituslaskelma

	1.1.-31.12.2016	1.1.-31.12.2015
Toiminnan rahavirta		
Liikelyljäämä	3 924 031,77	3 750 818,42
Poistot ja arvonalentumiset	4 198 542,25	3 926 856,10
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 126 071,30	-1 125 673,73
Tulorahoituksen korjauserät	-1 350,09	-4 140,80
	<u>6 995 152,63</u>	<u>6 547 859,99</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot (-)	-6 913 819,86	-7 133 086,93
Rahoitusosuudet investointimenoihin (+)	343 080,93	215 762,55
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot (+)	1 750,00	4 895,00
	<u>-6 568 988,93</u>	<u>-6 912 429,38</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	426 163,70	-364 569,39
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset muilta	-8 545,00	-29 780,00
	<u>-8 545,00</u>	<u>-29 780,00</u>
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	-197 045,45	-758 534,55
Saamisten muutos muilta	-2 375,67	-155 957,95
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-23 025,88	-32 534,00
Korottomien velkojen muutos muilta	-3 149,31	286 048,79
	<u>-225 596,31</u>	<u>-660 977,71</u>
Rahoituksen rahavirta	-234 141,31	-690 757,71
Rahavarojen muutos	192 022,39	-1 055 327,10
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	208 297,46	16 275,07
Rahavarat 1.1.	16 275,07	1 071 602,17
	<u>192 022,39</u>	<u>-1 055 327,10</u>
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, t€	1 541,37	353,25
Investointien tulorahoitus, %	106,5	94,7
Lainanhoitokate	23,2	21,8
Kassan riittävyys, pv	5	0
Kassan riittävyys, pv, huomioituna konsernitili	84	72
Quick ratio	3,3	3,1
Current ratio	3,3	3,1

2.4 Vesihuoltolain edellyttämät lisätiedot

2.4.1 Hulevesiviemäritoiminta

Hulevedellä tarkoitetaan maan pinnalta, rakennuksen katolta tai muilta vastaavilta pinnoilta pois johdettavaa sade- ja sulamisvettä. Huleveden viemäroinnillä tarkoitetaan huleveden ja perustusten kuivatusveden poisjohtamista vesihuoltolaitoksen hulevesiviemärissä ja käsittelyä.

Viemäriverkoston hankinta-arvo on sisältänyt 31.12.2014 saakka sekä jätevesi- että hulevesiviemäriverkoston. Hulevesiviemäriverkoston hankinta-arvo on vuoden 2015 tilinpäätöstä varten määritetty avaavan taseen 1.1.2009 ja 31.12.2014 väliseltä ajalta laskennallisena prosenttiosuutena koko viemäriverkosta. Prosenttiosuudet perustuvat vuosittain tilastoituihin jätevesi- ja hulevesiviemäriverkostopituuksiin. Näin saatujen hankinta-arvojen perusteella on laskettu hulevesiviemäriverkoston kohdistuvat poistot. Vuoden 2015 alusta alkaen hulevesiviemäriverkoston investointimenot on kirjattu omalle kustannuspaikalleen.

Huleveden toimintamenot on kirjattu 1.1.2015 alkaen omalle kustannuspaikalleen. Pitkäaikaisesta kaupungin sisäisestä bullet-lainasta maksetuista korkokuluista on hulevedelle määritetty laskennallinen prosenttiosuus poistojen suhteessa.

Hulevesimaksutulot sisältyvät vuoden 2016 osalta jätevesimaksutuloihin ennen vesihuoltolain muutosta olleen käytännön mukaisesti. Hulevesimaksun periminen asiakkailta edellyttää vielä laajan selvitystyön liittymissopimusten päivitysten osalta. Vuoden 2016 osalta otettiin käyttöön huleveden liittymismaksu ja kaupungilta perittiin sovitun mukainen korvaus yleisten alueiden hulevesien viemäroinnistä.

Tuloslaskelma/Hulevesi

	1.1. - 31.12.2016	1.1. - 31.12.2015
Liikevaihto	289 798,54	0,00
Valmistus omaan käyttöön	551 569,11	301 018,16
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-402,28	0,00
Palvelujen ostot	-585 824,15	-310 705,14
	<u>-586 226,43</u>	<u>-310 705,14</u>
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-750 364,38	-740 505,95
Liikeylijäämä	-495 223,16	-750 192,93
Rahoitustuotot ja -kulut		
Kunnalle maksetut korkokulut	-56 700,00	-59 850,00
Korvaus peruspääomasta	-147 185,83	-463 150,11
	<u>-203 885,83</u>	<u>-523 000,11</u>
Ylijäämä ennen satunnaisia eriä	-699 108,99	-1 273 193,04
Ylijäämä ennen varauksia	-699 108,99	-1 273 193,04
Poistoeron lisäys (-)	0,00	-175 782,12
Poistoeron vähennys (+)	11 240,45	0,00
Tilikauden ylijäämä	-687 868,54	-1 448 975,16

Huleveden viemäroinnin osalta tunnuslukuja ei ole voitu esittää, koska ohjeita tunnuslukuja laskemiseksi ei ole vielä annettu eikä tunnuslukuja ole muutenkaan tarkemmin määritelty.

Tase/Hulevesi

VASTAAVAA	31.12.2016	31.12.2015
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	9 185 013,79	8 817 621,94
	<u>9 185 013,79</u>	<u>8 817 621,94</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Muut saamiset	0,00	1 135,97
	<u>0,00</u>	<u>1 135,97</u>
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>9 185 013,79</u>	<u>8 818 757,91</u>
VASTATTAVAA	31.12.2016	31.12.2015
OMA PÄÄOMA		
Jäännöspääoma	8 859 907,84	7 719 168,54
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-1 448 975,16	-1 448 975,16
Tilikauden yli-/alijäämä	-687 868,54	0,00
	<u>6 723 064,14</u>	<u>6 270 193,38</u>
POISTOERO JA VARAUKSET		
Poistoero	11 240,45	23 058,63
	<u>11 240,45</u>	<u>23 058,63</u>
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat kunnalta	1 330 000,00	1 330 000,00
	<u>1 330 000,00</u>	<u>1 330 000,00</u>
Lyhytaikainen		
Ostovelat	59 439,21	4 733,24
Korottomat velat kunnalta	1 047 004,58	1 190 772,66
Muut velat	14 265,41	0,00
	<u>1 120 709,20</u>	<u>1 195 505,90</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>9 185 013,79</u>	<u>8 818 757,91</u>

Huleveden viemäröinnin osalta tunnuslukuja ei ole voitu esittää, koska ohjeita tunnuslukujen laskemiseksi ei ole vielä annettu eikä tunnuslukuja ole muutenkaan tarkemmin määritelty.

Rahoituslaskelma/Hulevesi

	1.1.-31.12.2016	1.1.-31.12.2015
Toiminnan rahavirta		
Liikelyi-/alijäämä	-495 223,16	-750 192,93
Poistot ja arvonalentumiset	750 364,38	740 505,95
Rahoitustuotot ja -kulut	-203 885,83	-523 000,11
	<u>51 255,39</u>	<u>-532 687,09</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot (-)	-1 117 756,23	-608 609,55
	<u>-1 117 756,23</u>	<u>-608 609,55</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 066 500,84	-1 141 296,64
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-26 220,44	0,00
Korottomien velkojen muutos muilta	68 971,38	0,00
	<u>42 750,94</u>	<u>0,00</u>
Rahoituksen rahavirta	42 750,94	0,00
Rahavarojen muutos	-1 023 749,90	-1 141 296,64

Huleveden viemäroinnin osalta tunnuslukuja ei ole voitu esittää, koska ohjeita tunnuslukujen laskemiseksi ei ole vielä annettu eikä tunnuslukuja ole muutenkaan tarkemmin määritelty.

3. Tilinpäätöksen liitetiedot

3.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatettavat arvostusperiaatteet ja menetelmät

Liitetieto 1) Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti.

Mikäli poistonalainen hyödyke on tuhoutunut tai hyödykkeen tulonodotukset ovat muuttuneet olennaisesti tai poistuneet kokonaan käyttötarkoituksen muutoksesta johtuen, on kulukirjaus esitetty tuloslaskelmassa erikseen arvonalentumisena.

Käyttöomaisuushankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa ja jotka on tarkoitettu käytettäväksi liikelaitoksen toiminnassa alle kolme vuotta, on kirjattu vuosikuluiksi.

Suunnitelman mukaiset poistoajat ja -menetelmät ovat:

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat oikeudet

Tietokoneohjelmat	3 vuotta	tasapoisto
-------------------	----------	------------

Muut pitkävaikutteiset menot

Muut pitkävaikutteiset menot	3 vuotta	tasapoisto
------------------------------	----------	------------

Aineelliset hyödykkeet

Kiinteät rakenteet ja laitteet

Vedenjakeluverkko	8 %	menojäännöspoisto
-------------------	-----	-------------------

Jätevesiviemäriverkko	8 %	menojäännöspoisto
-----------------------	-----	-------------------

Hulevesiviemäriverkko	8 %	menojäännöspoisto
-----------------------	-----	-------------------

Vesihuoltolaitoksen kiinteät rakenteet		
--	--	--

ja laitteet	10 %	menojäännöspoisto
-------------	------	-------------------

Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	20 %	menojäännöspoisto
---	------	-------------------

Koneet ja kalusto

Kuljetusvälineet

Autot	30 %	menojäännöspoisto
-------	------	-------------------

Kuorma-autot, traktorit ja muut		
---------------------------------	--	--

raskaat työkoneet	25 %	menojäännöspoisto
-------------------	------	-------------------

Muut koneet, laitteet ja kalusteet	30 %	menojäännöspoisto
------------------------------------	------	-------------------

Viestintälaitteet	30 %	menojäännöspoisto
-------------------	------	-------------------

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempan arvoon.

Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempan todennäköiseen luovutushintaan.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon.

Rahoitusomaisuus on arvostettu hankintahintaan tai sitä alempan todennäköiseen arvoon.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintamenoa vähennykseksi.

Liitetieto 4) Tuloslaskelman ja taseen esittämistä

Tilikauden tietojen vertailussa edelliseen vuoteen tulee ottaa huomioon, että lomapalkkavelan kirjaamisessa on huomioitu kirjanpitolautakunnan kuntajaoston lausunnon mukaisesti kilpailukykysojimuksen mukainen lomarahaleikkaus. Kilpailukykysojimuksen mukaan lomarahoja vähennetään 30 %:lla ajanjaksolla 1.2.2017 - 30.9.2019.

Hulevesiviemäritoiminnan rahoitusaliäämä on esitetty taseen kohdassa Korottomat velat kunnalta ja vuoden 2015 vertailutieto on muutettu vastaavaksi.

3.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Liitetieto 6) Toimintatuotot tehtäväkokonaisuuksittain

	2016	2015
Liikevaihto		
Vesimaksut	6 074 778,23	6 097 689,48
Jätevesimaksut	6 470 501,71	6 388 544,48
Perusmaksut	762 657,13	735 317,58
Liittymismaksut	493 835,92	478 726,54
Yhteisviemäröintisopimukset	917 047,48	992 959,34
Muut liikevaihtoon sisältyvät tuotot	691 176,15	578 296,29
Liikevaihto yhteensä	<u>15 409 996,62</u>	<u>15 271 533,71</u>
Liiketoiminnan muut tuotot		
Pysyvien vastaavien myyntituotot	1 350,09	4 140,80
Saadut vakuutuskorvaukset	2 039,56	14 633,38
Liiketoiminnan muut tuotot	<u>73 117,04</u>	<u>106 062,24</u>
	76 506,69	124 836,42
Muut tuet ja avustukset		
Muut tuet ja avustukset	<u>7 159,99</u>	<u>7 213,12</u>
	7 159,99	7 213,12
Tuotot yhteensä	<u><u>15 493 663,30</u></u>	<u><u>15 403 583,25</u></u>

Liitetieto 9) Palvelujen ostojen erittely

Muiden palvelujen ostot	<u>3 388 822,01</u>	<u>3 562 665,09</u>
-------------------------	---------------------	---------------------

Liitetieto 13) Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

Liiketoiminnan muut tuotot		
Kuljetusvälineiden luovutusvoitot	<u>1 350,09</u>	<u>4 140,80</u>
	<u>1 350,09</u>	<u>4 140,80</u>

3.3 Tasetta koskevat liitetiedot

3.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Liitetieto 19) Pysyvät vastaavat/Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

	Aineettomat hyödykkeet		Aineelliset hyödykkeet			Yhteensä	
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaik. menot	Maa- ja vesial./kiint.liittymismaksut	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto		Ennakkomaksut ja kesk.er.hank.
Poistamaton hankintameno 1.1.	16 144,15	0,00	294 769,79	42 691 795,87	327 691,47	2 619 336,09	45 949 737,37
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	31 151,49	0,00	5 029 592,65	120 200,45	1 732 875,27	6 913 819,86
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	-267 080,93	0,00	-76 000,00	-343 080,93
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	0,00	-399,91	0,00	-399,91
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	2 593 020,19	0,00	-2 593 020,19	0,00
Tilikauden poisto	-10 790,15	-5 219,75	0,00	-4 067 734,26	-114 798,09	0,00	-4 198 542,25
Poistamaton hankintameno 31.12.	<u>5 354,00</u>	<u>25 931,74</u>	<u>294 769,79</u>	<u>45 979 593,52</u>	<u>332 693,92</u>	<u>1 683 191,17</u>	<u>48 321 534,14</u>
Kirjanpitoarvo 31.12.	<u>5 354,00</u>	<u>25 931,74</u>	<u>294 769,79</u>	<u>45 979 593,52</u>	<u>332 693,92</u>	<u>1 683 191,17</u>	<u>48 321 534,14</u>

Maa- ja vesialueet erittely

	2016	2015
Maa- ja vesialueet		
Kiinteistöjen liittymismaksut	101 504,47	101 504,47
Muut maa- ja vesialueet	<u>193 265,32</u>	<u>193 265,32</u>
	<u>294 769,79</u>	<u>294 769,79</u>

Muut pitkäaikaiset sijoitukset

	Osakkeet ja osuudet			Muut saamiset	
	Osakkeet	Osakkeet	Muut	Saamiset	Yhteensä
	Konserni- yhtiöt	Omistus- yhteisöt	osakkeet	muut yhteisöt	
Poistamaton hankintameno 1.1.	0,00	0,00	0,00	442 310,00	442 310,00
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	8 545,00	8 545,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>450 855,00</u>	<u>450 855,00</u>
Kirjanpitoarvo 31.12.	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>450 855,00</u>	<u>450 855,00</u>

Liitetieto 23) Saamisten erittely

	2016		2015	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset kunnalta ja liikelaitoksilta				
Myyntisaamiset	0,00	105,70	0,00	167,55
Lainasaamiset	0,00	3 325 248,93	0,00	3 135 738,67
Siirtosaamiset	<u>0,00</u>	<u>8 686,20</u>	<u>0,00</u>	<u>1 192,00</u>
	<u>0,00</u>	<u>3 334 040,83</u>	<u>0,00</u>	<u>3 137 098,22</u>
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	<u>0,00</u>	<u>256 708,55</u>	<u>0,00</u>	<u>274 103,29</u>
	<u>0,00</u>	<u>256 708,55</u>	<u>0,00</u>	<u>274 103,29</u>
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset	<u>0,00</u>	<u>37 149,14</u>	<u>0,00</u>	<u>44 476,04</u>
	<u>0,00</u>	<u>37 349,14</u>	<u>0,00</u>	<u>44 476,04</u>
Saamiset osakkuus- ja muilta omistusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset	<u>0,00</u>	<u>14 916,06</u>	<u>0,00</u>	<u>13 326,82</u>
	<u>0,00</u>	<u>14 916,06</u>	<u>0,00</u>	<u>13 326,82</u>
Saamiset muilta				
Myyntisaamiset	0,00	3 493 168,85	0,00	3 454 993,03
Muut saamiset	0,00	99,72	0,00	62 971,21
Siirtosaamiset	<u>0,00</u>	<u>83 159,99</u>	<u>0,00</u>	<u>33 053,41</u>
	<u>0,00</u>	<u>3 576 428,56</u>	<u>0,00</u>	<u>3 551 017,65</u>
Saamiset yhteensä	0,00	7 219 443,14	0,00	7 020 022,02

Liitetieto 24) Siirtosaamiin sisältyvät olennaiset erät

	2016	2015
Kela/korvaus työterveyshuollon kustannuksista	7 159,99	7 212,91
ELY-keskus/Nivan runkoviemäri	0,00	25 840,50
Keha-keskus/Harpatin alueen vesihuolto	<u>76 000,00</u>	<u>0,00</u>
	<u>83 159,99</u>	<u>33 053,41</u>

3.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Liitetieto 25) Oman pääoman erittely

	2016	2015
Peruspääoma 1.1.	13 628 317,64	13 628 317,64
Peruspääoma 31.12.	13 628 317,64	13 628 317,64
Kertyneet yli- / alijäämät 1.1.	25 056 321,34	22 073 631,02
Tilikauden tulos	3 177 059,76	2 982 690,32
Kertyneet yli- / alijäämät 31.12.	28 233 381,10	25 056 321,34
Oma pääoma yhteensä	41 861 698,74	38 684 638,98

Investointivaraukset

	2016
Investointivaraukset 1.1.	700 000,00
Vähennys 2016	
Rantakylän alavesisäiliön saneeraus	-700 000,00
	0,00
Investointivaraukset 31.12.	0,00

Liitetieto 27) Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua

Tarkoitetaan velkoja, jotka erääntyvät 1.1.2022 jälkeen	2016	2015
Lainat kunnalta (Bullet-laina)	7 000 000,00	7 000 000,00

Liitetieto 30) Vieras pääoma

	2016		2015	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Lainat kunnalta				
Lainat kunnalta	7 000 000,00	0,00	7 000 000,00	0,00
	7 000 000,00	0,00	7 000 000,00	0,00
Korottomat velat kunnalta				
Ostovelat	0,00	111 261,75	0,00	137 297,71
Muut velat	0,00	2 409,47	0,00	1 388,41
Siirtovelat	0,00	2 317,32	0,00	328,30
	0,00	115 988,54	0,00	139 014,42
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat	0,00	4 859,36	0,00	2 813,14
	0,00	4 859,36	0,00	2 813,14
Velat osakkuus- ja muille omistusyhteisöille				
Ostovelat	0,00	10 124,45	0,00	18 092,49
	0,00	10 124,45	0,00	18 092,49
Velat muille				
Ostovelat	0,00	1 100 993,12	0,00	1 030 811,93
Muut velat	822 160,49	603 790,18	822 160,49	607 509,16
Siirtovelat	0,00	397 019,60	0,00	460 709,30
	822 160,49	2 101 802,90	822 160,49	2 099 030,39
Vieras pääoma yht.	7 822 160,49	2 232 775,25	7 822 160,49	2 258 950,44

Liitetieto 32) Muiden velkojen erittely

	2016	2015
Muut velat		
Liittymismaksut	822 160,49	822 160,49
Muut velat	603 790,18	607 509,16
	1 425 950,67	1 429 669,65

Liitetieto 33) Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	2016	2015
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Lomapalkkajaksotus/palkkojen ja henk.sivukulujen jaksotus	337 046,14	397 445,39
Muut erät	59 973,46	63 263,91
	397 019,60	460 709,30

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

Liitetieto 38) Leasingvastuiden yhteismäärä (arvonlisäveroineen)	2016	2015
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	0,00	1 871,00
	0,00	1 871,00

3.4 Henkilöstöä koskevat liitetiedot

	2016	2015
Liitetieto 42) Henkilöstön lukumäärä		
Vakinaiset	46	48
Määräaikaiset	<u>4</u>	<u>4</u>
Yhteensä	<u><u>50</u></u>	<u><u>52</u></u>
Liitetieto 43) Henkilöstökulut		
	2016	2015
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan		
Palkat ja palkkiot		
Palkat ja palkkiot	1 806 207,66	1 817 683,86
Henkilöstökorvaukset ja muut henkilöstömenojen korjauserät	-16 733,85	-28 399,11
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	525 925,74	492 336,02
Muut henkilösivukulut	<u>123 712,64</u>	<u>113 514,17</u>
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	2 439 112,19	2 395 134,94
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	100 663,42	133 727,55
Henkilöstökulut yhteensä	<u><u>2 539 775,61</u></u>	<u><u>2 528 862,49</u></u>

4. Allekirjoitukset ja merkinnät

Joensuussa 23. 3. 2017

Teuvo

[Signature]

Matti M

Matti Puri

Roope

Jari Mäntä

Janne Mojasalmi

Urho

Antti

[Signature]

Olemme tarkastaneet tilinpäätöksen

Joensuussa 9. 5. 2017

BDO Audiator Oy
JHTT-yhteisö

Ari Lehto

Ari Lehto

JHT, KHT

POHJOIS-KARJALAN PELASTUSLAITOS –LIIKELAITOS

TILINPÄÄTÖS 2016

Pohjois-Karjalan pelastuslaitos -liikelaitos

Liikelaitoksen toiminnan kuvaus

Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen tehtävänä on vastata pelastustoimen palvelutasosta, pelastuslaitoksen toiminnan ja nuohouspalvelujen asianmukaisesta järjestämisestä Pohjois-Karjalan maakunnan alueella.

Pelastuslaitos huolehtii alueellaan:

1. Pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, valistuksesta ja neuvonnasta, jonka tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien seurausten rajoittamisessa.
2. Pelastustoimen valvontatehtävistä.
3. Väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä.
4. Pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistä.
5. Öljyntorjunnasta ja muistakin muissa laeissa alueen pelastustoimelle säädettyistä tehtävistä.

Lisäksi pelastuslaitos huolehti yhteistoimintasopimuksen mukaisesti Pohjois-Karjalan sairaanhoitopiirin alueen ensihoitopalveluiden järjestämisestä yhteistyössä Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymän kanssa.

Pelastuslaitos tukee kuntien valmiussuunnittelua yhteistoimintasopimuksessa sovitulla tavalla.

1. Toimintakertomus

1.1 Olennaiset tapahtumat tilikaudella ja sen päättymisen jälkeen

Toimintavuoden aikana valmisteltiin pelastuslaitoksen siirtyminen Joensuun kaupungin organisaatiosta maakuntaan perustetun Siun sote - Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalveluiden kuntayhtymän liikelaitokseksi. Pohjois-Karjalan pelastuslaitos -liikelaitoksen toiminta Joensuun kaupungin liikelaitoksena päättyi 31.12.2016. Pelastuslaitoksen henkilöstö ja irtain omaisuus siirtyivät liikkeenluovutussopimusten mukaisesti Siun sotelle. Pelastuslaitoksen taseeseen kertynyt ylijäämä palautettiin yhteistyösopimusten mukaisesti kunnille ja sairaanhoitopiirille.

Liikelaitoksen purkamisesta johtuen tilikauden tulos muodostui 2,66 milj. euroa alijäämäiseksi.

Sopimuskunnille ja sairaanhoitopiirille palautettiin pelastuslaitoksen taseeseen kertynyt kumulatiivinen ylijäämä yhteensä 2,46 milj.euroa.

Kolmastoista toimintavuosi 2016 toteutui toiminnallisesti asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Pelastuslaitoksella oli toimintavuoden aikana yhteensä 41 040 hälytystehtävää. Hälytystehtävien määrät vähenivät 2,7 % edelliseen vuoteen verrattuna.

Valtakunnallisesti valmisteltiin uutta lainsäädäntöä pelastuslaitosten toiminnan uudelleen järjestämiseksi viiden pelastuslaitoksen mallin mukaisesti. Laajojen lausuntokierrosten jälkeen hallitus esittää eduskunnalle, että pelastuslaitosten toiminta järjestetään maakuntauudistuksen mukaisesti 18 maakunnan toimesta. Vuoden 2019 alusta lukien pelastuslaitosten toiminnan järjestämisvastuussa ovat maakunnat.

Turvallisuuspalvelut

Toimintavuoden aikana pelastuslaitoksen ja Pohjois-Karjalan pelastusalanliiton järjestämiin koulutus- ja valistustilaisuuksiin osallistui yhteensä 43 834 henkilöä. Turvallisuusviestintää suunnattiin erityisesti 4.- ja 8.luokkalaisille sekä ikäihmisten turvallisuuden parantamiseen. Lisäksi pelastuslaitos oli näyttävästi mukana maakunnan alueella järjestetyissä yleisö- ja messutapahtumissa.

Valvontasuunnitelman mukaan tarkastettaviin yritys- ja laitospaikoiksi tehtiin palotarkastuksen yhteydessä riskienarviointi, jonka perusteella palotarkastusväliä voidaan tarvittaessa muuttaa. Palotarkastusvälien määrittelyssä käytetään valtakunnallisen valvontasuunnitelmaohjeen periaatteellisia tarkastusvälejä. Suunnitelman mukaisia valvontatoimenpiteitä tehtiin yhteensä 5 020 kappaletta.

Pelastustoiminta

Pelastustoimen tulosalueella oli 2 715 hälytystehtävää. Tehtävien lukumäärissä ei tapahtunut olennaisia muutoksia edelliseen vuoteen verrattuna.

Vuoden aikana tapahtui yksi suuronnettomuusluokan rakennuspallo Joensuun Penttilässä. Kerrostalon tulipalosta aiheutui yli 1,1 miljoonan euron vahingot. Suurimmat henkilövahingot tapahtuivat Joensuussa elokuussa, Kiteellä helmikuussa ja huhtikuussa tapahtuneissa liikenneonnettomuuksissa, joissa jokaisessa menehtyi 2 henkilöä.

Pelastustehtävistä merkittävimminä ryhminä erottuivat tulipalot 382 kappaletta, liikenneonnettomuudet 486 kappaletta, vahingontorjuntatehtävät 366 kappaletta ja erilaiset tarkistustehtävät 981 kappaletta. Tehtävälajeista lisääntyi merkittävimmin tarkastustehtävät (15 %). Tehtävälajeista vähenivät eniten vahingontorjuntatehtävät (- 34 %).

Lisäksi pelastuslaitoksen suorittamia "ei hälytysluontoisia"-tehtäviä oli 184 kappaletta.

Pelastustoimen pitkän aikavälin tavoitteena on ollut automaattisten paloilmittimien antamien erheellisten hälytysten vähentäminen puoleen vuoden 2006 tasosta (638 hälytystä). Vuonna 2016 erheellisten hälytysten määrät lisääntyivät 27 % edelliseen vuoteen verrattuna. Automaattiset paloilmittimet antoivat toimintavuoden aikana yhteensä 577 hälytystä, joista erheellisiä tehtäviä oli 467 kappaletta (81 %). Rakennuspalloja tai rakennuspalovaaroja oli 29 kappaletta (4 %).

Tulipaloissa menehtyi yksi henkilö ja loukkaantui 16 henkilöä. Muissa onnettomuuksissa menehtyi 27 henkilöä ja loukkaantui 273 henkilöä.

Rakennuspalloista aiheutui viime vuoden aikana noin 3,7 milj. euron aineelliset vahingot. Pelastetun omaisuuden määräksi arvioitiin 87,7 milj. euroa (96 % uhattuna olleen omaisuuden arvosta).

Metsää ja maastoa paloi 54 tulipalossa yhteensä 8,8 hehtaaria.

Pelastuslaitos ylläpiti valmiudet tilannetietojen vaihtamiseen Karjalan pelastusviranomaisten kanssa. Lisäksi raja-alueella järjestettiin yksi yhteistoimintaharjoitus.

Pelastustoimen riskianalyysin ja palvelutasopäätöksen päivittäminen siirtyi vuodelle 2017, koska valtakunnallinen riskiaineisto saatiin pelastuslaitoksen käyttöön vasta vuoden lopulla.

Varautuminen

Turvaa maaseudulle -kehittämishanketta toteutettiin yhteistyössä Maaseudun Sivistysliiton Pohjois-Karjalan aluejärjestön ja Pohjois-Karjalan pelastusalanliiton kanssa. Pelastusryhmiä on muodostettu 36 kappaletta. Toimintavuoden aikana hankesuunnitelman mukaisesti toteutettiin 32 infotilaisuutta ja 71 turvallisuustalkootilaisuutta sekä pelastusryhmien jäsenille 19 koulutustilaisuutta. Eri tilaisuuksiin osallistui yhteensä 5 374 henkilöä.

Tukipalvelut ja henkilöstö

Pelastuslaitoksen vakinaisen henkilöstön lukumäärä tilikauden päättyessä oli 250 henkilöä. Määräaikaisen henkilökunnan määrä tilikauden päättyessä oli 64 henkilöä.

Vapaaehtoista henkilökuntaa pelastuslaitoksen palveluksessa oli tilikauden päättyessä 471 henkilöä. Henkilökunta koostuu vapaaehtoisista palomiehistä ja yksikönjohtajista, joilla on päätyö jonkun muun työntäjän palveluksessa. Vapaaehtoista henkilökuntaa rekrytoitiin lisää erilaisten tapahtumien yhteydessä, jotta pystytään turvaamaan pelastustoimen peruspalvelut koko maakunnan alueella. Toimintavuoden aikana aloitettiin 34 uuden vapaaehtoisen palomiehen peruskoulutus pelastustoimen tehtäviin.

Toimintavuoden aikana operatiivisen henkilöstön toimintakuntoisuutta seurattiin FireFit -järjestelmän avulla. Toimintavuoden aikana 193 operatiiviselle henkilölle tehtiin toimintakykykartoitukset.

Palokuntanuoriso-osastojen toiminnassa oli mukana 18 paloasemalla 317 palokuntanuorta.

Palokuntanaiset ovat järjestyneet kahdeksaan osastoon, joissa aktiivisina jäseninä on 56 palokuntanaista.

Vapaaehtoisten palomiesten, palokuntanuorten ja naisten koulutustoimintaa hoidetaan tiiviissä yhteistyössä Pohjois-Karjalan pelastusalanliiton kanssa.

Ensihoitopalvelut

Ensihoidon tulosalueella on ollut 38 983 tehtävää. Ambulanssitehtäviä oli 37 912 ja ensivastetehtäviä 1071 kappaletta. Tehtävämäärät ovat vähentyneet 2,6 % edellisen toimintavuoden vastaavasta ajankohdasta.

Kiireellistä apua tarvitsevat potilaat saavutettiin 46 % hälytystehtävistä alle 8 minuutissa ja 75 % hälytystehtävistä alle 15 minuutissa.

Toimintavalmiusaika tavoite (aika joka menee yksiköltä kiireellisessä tehtävässä A/B hälytys-tyshetkestä saapua paikalle) riskiluokittain.			Toteumat 1.1. -31.12.2016		
Riskiluokka A/B	8 min	15 min	Riskiluokka A/B	8 min	15 min
Luokka 1	80 %	90 %	Luokka 1	70 %	93 %
Luokka 2	50 %	80 %	Luokka 2	62 %	83 %
Luokka 3	30 %	50 %	Luokka 3	32 %	78 %
Luokka 4	20 %	30 %	Luokka 4	16 %	53 %
Riskiluokka C/D	30 min	120 min	Riskiluokka C/D	30 min	120 min
Luokka 1	95 %	95 %	Luokka 1	97 %	100 %
Luokka 2	80 %	80 %	Luokka 2	89 %	100 %
Luokka 3	60 %	70 %	Luokka 3	88 %	100 %
Luokka 4	20 %	30 %	Luokka 4	77 %	100 %

1.2 Liikelaitoksen talous ja talousarvion toteutuminen

Kaupunginvaltuuston asettamana taloudellisena tavoitteena (tilikauden tulos) oli - 0,095 milj. euroa, jota pelastuslaitos ei saavuttanut.

Pelastuslaitoksen toimintatulot olivat 21,48 milj. euroa ja toimintamenot 22,87 milj. euroa sekä suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset 1,26 milj. euroa. Tilikauden tulos oli alijäämäinen 2,657 milj. euroa.

Tilikauden ennakoitua huonompaan tulokseen vaikuttivat toimintavuodelle kirjatut pelastuslaitoksen taaseeseen kertyneiden ylijäämien palautukset sopimuskunnille ja sairaanhoitopiirille. Ylijäämien palautuksia kirjattiin 2,46 milj. euroa, josta pelastustoimen tulosalueelle 1,85 milj. euroa ja ensihoidon tulosalueelle 0,61 milj. euroa.

Mikäli liikelaitoksen sopimuskunnille palauttamaa kumulatiivista ylijäämää ei huomioida, laitoksen tilikauden tulos oli 0,201 milj. euroa alijäämäinen. Talousarvion asetetusta tavoitteesta jäätettiin 0,105 milj. euroa.

Pelastustoimen tulosalueen liikelaitoksen johtokunnan asettama tilikauden taloudellinen tulostavoite oli -0,095 milj. euroa. Pelastustoimen tulosalueen tilikauden toiminnan tulos oli - 0,033 milj. euroa, ylijäämän palautukset huomioituna -1,881 milj. euroa. Jos aiempien vuosien ylijäämien palautusta ei huomioida, pelastustoimen tulosalueen talousarvio toteutui suunnitellusti.

Vuonna 2016 maakunnan asukaskohtainen kustannustavoite pelastustoimen palveluista oli 72,73 euroa/asukas (maakunnan asukasluku 31.7.2015 164 795 asukasta). Kuntamaksuosuuksia laskutettiin 61,51 euroa/asukas. Ylijäämien palautus 1 848 525,70 euroa pienensi maksuosuuksia.

Ensihoidon tulosalueen liikelaitoksen johtokunnan asettama tilikauden taloudellinen tulostavoite oli 0,0 milj. euroa. Ensihoidon tulosalueen tilikauden toiminnan tulos oli -0,168 milj. euroa, ylijäämän palautukset huomioituna -0,775 milj. euroa. Ensihoidon tuloksen saavuttamiseen vaikutti arvioitua vähäisempi tulokertymä, johtuen laskutettavien ensihoitotehtävien vähenemisestä sekä käytöstä poistettujen ambulanssien jäännösarvojen kirjaamisesta arvonalentumisiin (115 475 euroa).

Ensihoitopalveluiden asukaskohtainen kustannustavoite vuonna 2016 oli 24,81 euroa/asukas (asukkaita 31.12.2014 168 941). Maksuosuuksia laskutettiin sairaanhoitopiiriltä 24,82 euroa/asukas. Lisäksi sopimuskunnille ja sairaanhoitopiirille palautettiin vuosilta 2009-2016 kertyneitä ylijäämiä 607 201,52 euroa.

TALOUSARVION TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMISVERTAILU

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma 2016	Poikkeama	Ed.vuoden toteuma
Toimintatulot						
Liikevaihto	23 590 259,00	0,00	23 590 259,00	20 909 838,92	-2 680 420,08	23 118 132,98
Muut liiketoiminnan tulot	371 000,00	0,00	371 000,00	452 080,85	81 080,85	467 455,20
Muut tuet ja avustukset	136 000,00	0,00	136 000,00	120 365,09	-15 634,91	80 492,53
Toimintatulot yhteensä	24 097 259,00	0,00	24 097 259,00	21 482 284,86	-2 614 974,14	23 666 080,71
Toimintamenot						
Materiaalit ja palvelut						
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 381 324,00	0,00	-1 381 324,00	-1 379 264,98	2 059,02	-1 321 251,41
Palvelujen ostot	-2 676 200,00	0,00	-2 676 200,00	-2 751 420,05	-75 220,05	-2 646 724,80
	-4 057 524,00	0,00	-4 057 524,00	-4 130 685,03	-73 161,03	-3 967 976,21
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-13 610 084,00	0,00	-13 610 084,00	-13 444 741,33	165 342,67	-13 070 846,95
Henkilösivukulut	-3 362 577,00	0,00	-3 362 577,00	-3 406 850,35	-44 273,35	-3 279 026,64
	-16 972 661,00	0,00	-16 972 661,00	-16 851 591,68	121 069,32	-16 349 873,59
Muut liiketoiminnan menot	-1 967 074,00	0,00	-1 967 074,00	-1 891 060,46	76 013,54	-1 901 736,20
Toimintamenot yhteensä	-22 997 259,00	0,00	-22 997 259,00	-22 873 337,17	123 921,83	-22 219 586,00
Toimintakate	1 100 000,00	0,00	1 100 000,00	-1 391 052,31	-2 491 052,31	1 446 494,71
Rahoitustulot ja -menot						
Korkotuotot kunnalta	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	11,31
Muut rahoitustuotot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,40
Muut rahoituskulut	0,00	0,00	0,00	-14,64	-14,64	-4,77
Rahoitustulot ja -menot	0,00	0,00	0,00	-14,64	-14,64	6,94
Vuosikate	1 100 000,00	0,00	1 100 000,00	-1 391 066,95	-2 491 066,95	1 446 501,65
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset pois	-1 195 000,00	0,00	-1 195 000,00	-1 148 571,64	46 428,36	-1 015 428,91
Arvonalentumiset	0,00	0,00	0,00	-117 027,14	-117 027,14	0,00
Tilikauden tulos	-95 000,00	0,00	-95 000,00	-2 656 665,73	-2 561 665,73	431 072,74
Tilinpäätössiirrot						
Poistoeron lisäys (-)	0,00	0,00	0,00	-197 467,40	-197 467,40	-273 000,00
Poistoeron vähennys (+)	0,00	0,00	0,00	303 209,95	303 209,95	267 250,12
Vapaaehtoisten varausten väher	0,00	0,00	0,00	237 000,00	237 000,00	273 000,00
Tilikauden ylijäämä	-95 000,00	0,00	-95 000,00	-2 313 923,18	-2 218 923,18	698 322,86

TALOUSARVION RAHOITUSOSAN TOTEUTUMISVERTAILU, 1 000 euroa

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
1000 €					
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	1 100	0	1 100	-1 391	-2 491
Tulorahoituksen korjaukset	-20	0	-20	-6	14
Investointien rahavirta					
Investointimenot (-)	-1 120	-85	-1 205	-1 173	32
Rahoitusosuudet investointimenoihin (+)	0	64	64	64	0
Omaisuuksien myyntitulot (+)	25	21	46	77	31
Toiminta ja investoinnit, netto	-15	0	-15	-2 429	-2 414
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Lainakannan muutokset					
Oman pääoman muutokset			0		0
Vaikutus maksuvalmiuteen	-15	0	-15	-2 429	-2 414

TALOUSARVION TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN, PELASTUSTOIMI

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma 2016	Poikkeama	Ed.vuoden toteuma
Toimintatulot						
Liikevaihto	13 122 900,00	0,00	13 122 900,00	11 273 139,11	-1 849 760,89	13 101 259,98
Muut liiketoiminnan tulot	11 000,00		11 000,00	63 768,93	52 768,93	53 118,41
Muut tuet ja avustukset	116 000,00		116 000,00	101 711,23	-14 288,77	62 116,67
Toimintatulot yhteensä	13 249 900,00	0,00	13 249 900,00	11 438 619,27	-1 811 280,73	13 216 495,06
Toimintamenot						
Materiaalit ja palvelut						
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-643 524,00	0,00	-643 524,00	-674 028,82	-30 504,82	-623 140,66
Palvelujen ostot	-1 103 550,00	0,00	-1 103 550,00	-1 147 273,29	-43 723,29	-1 058 247,99
	-1 747 074,00	0,00	-1 747 074,00	-1 821 302,11	-74 228,11	-1 681 388,65
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-7727 170,00	0,00	-7727 170,00	-7 662 503,47	64 666,53	-7 392 443,43
Henkilösivukulut	-1 905 356,00	0,00	-1 905 356,00	-1 945 184,12	-39 828,12	-1 859 690,90
	-9 632 526,00	0,00	-9 632 526,00	-9 607 687,59	24 838,41	-9 252 134,33
Muut liiketoiminnan menot	-1 450 300,00	0,00	-1 450 300,00	-1 398 444,18	51 855,82	-1 402 356,87
Toimintamenot yhteensä	-12 829 900,00	0,00	-12 829 900,00	-12 827 433,88	2 466,12	-12 335 879,85
Toimintakate	420 000,00	0,00	420 000,00	-1 388 814,61	-1 808 814,61	880 615,21
Rahoitustulot ja -menot						
Korkotuotot kunnalta	0,00		0,00	0,00	0,00	6,33
Muut rahoituskulut	0,00		0,00	-12,77	-12,77	-2,28
Rahoitustulot ja -menot	0,00	0,00	0,00	-12,77	-12,77	4,05
Vuosikate	420 000,00	0,00	420 000,00	-1 388 827,38	-1 808 827,38	880 619,26
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-515 000,00	0,00	-515 000,00	-490 936,19	24 063,81	-502 443,88
Arvonalentumiset			0,00	-1 551,65	-1 551,65	
Tilikauden tulos	-95 000,00	0,00	-95 000,00	-1 881 315,22	-1 786 315,22	378 175,38
Tilinpäätössiirrot						
Poistoeron lisäys (-)	0,00		0,00	-197 467,40	-197 467,40	-173 000,00
Poistoeron vähennys (+)	0,00		0,00	144 136,59	144 136,59	101 447,67
Vapaaehtoisten varausten vähennys (+)			0,00	237 000,00	237 000,00	173 000,00
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-95 000,00	0,00	-95 000,00	-1 697 646,03	-1 602 646,03	479 623,05

TALOUSARVION TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN, ENSIHOITO

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma 2016	Poikkeama	Ed.vuoden toteuma
Toimintatulot						
Liikevaihto	10 467 359,00	0,00	10 467 359,00	9 636 699,81	-830 659,19	10 016 873,00
Muut liiketoiminnan tulot	360 000,00		360 000,00	388 311,92	28 311,92	414 336,79
Muut tuet ja avustukset	20 000,00		20 000,00	18 653,86	-1 346,14	18 375,86
Toimintatulot yhteensä	10 847 359,00	0,00	10 847 359,00	10 043 665,59	-803 693,41	10 449 585,65
Toimintamenot						
Materiaalit ja palvelut						
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-737 800,00	0,00	-737 800,00	-705 236,16	32 563,84	-698 110,75
Palvelujen ostot	-1 572 650,00	0,00	-1 572 650,00	-1 604 146,76	-31 496,76	-1 588 476,81
	-2 310 450,00	0,00	-2 310 450,00	-2 309 382,92	1 067,08	-2 286 587,56
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-5 882 914,00	0,00	-5 882 914,00	-5 782 237,86	100 676,14	-5 678 403,52
Henkilösivukulut	-1 457 221,00	0,00	-1 457 221,00	-1 461 666,23	-4 445,23	-1 419 335,74
	-7 340 135,00	0,00	-7 340 135,00	-7 243 904,09	96 230,91	-7 097 739,26
Muut liiketoiminnan menot	-516 774,00	0,00	-516 774,00	-492 616,28	24 157,72	-499 379,33
Toimintamenot yhteensä	-10 167 359,00	0,00	-10 167 359,00	-10 045 903,29	121 455,71	-9 883 706,15
Toimintakate	680 000,00	0,00	680 000,00	-2 237,70	-682 237,70	565 879,50
Rahoitustulot ja -menot						
Korkotuotot kunnalta	0,00		0,00	0,00	0,00	4,98
Muut rahoitustuotot	0,00		0,00	0,00	0,00	0,40
Muut rahoituskulut	0,00		0,00	-1,87	-1,87	-2,49
Rahoitustulot ja -menot	0,00	0,00	0,00	-1,87	-1,87	2,89
Vuosikate	680 000,00	0,00	680 000,00	-2 239,57	-682 239,57	565 882,39
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-680 000,00	0,00	-680 000,00	-657 635,45	22 364,55	-512 985,03
Arvonalentumiset			0,00	-115 475,49	-115 475,49	
Tilikauden tulos	0,00	0,00	0,00	-775 350,51	-775 350,51	52 897,36
Tilinpäätössiirrot						
Poistoeron lisäys (-)	0,00		0,00	0,00	0,00	-100 000,00
Poistoeron vähennys (+)	0,00		0,00	159 073,36	159 073,36	165 802,45
Vapaaehtoisten varausten vähennys (+)			0,00	0,00	0,00	100 000,00
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	0,00	0,00	0,00	-616 277,15	-616 277,15	218 699,81

Investoinnit

Liikelaitoksen toimintavuoden pelastustoimen nettoinvestoinnit olivat 379 499 euroa. Pelastustoimeen hankittiin yksi sammutusauto ja kaksi lavamaastoautoa sekä neljä henkilöautoa. Lisäksi hankittiin pelastusvälineistöä ja uusittiin väestöhälytjärjestelmiä.

Ensihoidon nettoinvestoinnit olivat 652 866 euroa. Ensihoidon käyttöön hankittiin kahdeksan ambulanssia varusteineen.

Pelastuslaitoksen nettoinvestoinnit olivat yhteensä 1 032 365 euroa.

TALOUSARVION INVESTOINTIOSAN TOTEUTUMISVERTAILU

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Pelastustoimi					
Sammutus- ja säiliöautot varusteineen					
Hankinnat	-280 000,00	0,00	-280 000,00	-261 467,40	18 532,60
Rahoitusosuudet	0,00	64 000,00	64 000,00	64 000,00	0,00
Myyntit	0,00	0,00	0,00	17 812,50	17 812,50
Netto	-280 000,00	64 000,00	-216 000,00	-179 654,90	36 345,10
Muu autokalusto varusteineen					
Hankinnat	-60 000,00	-95 000,00	-155 000,00	-160 737,04	-5 737,04
Myyntit	15 000,00	21 000,00	36 000,00	37 500,00	1 500,00
Netto	-45 000,00	-74 000,00	-119 000,00	-123 237,04	-4 237,04
Pelastuskalusto					
Hankinnat	0,00	-30 000,00	-30 000,00	-49 451,00	-19 451,00
Rahoitusosuudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Netto	0,00	-30 000,00	-30 000,00	-49 451,00	-19 451,00
Varanto, valtakunnallinen tietohallintohanke					
Hankinnat	-40 000,00	40 000,00	0,00	0,00	0,00
Hälytys- ja viestikalusto					
Hankinnat	-40 000,00	0,00	-40 000,00	-27 156,00	12 844,00
Pelastustoimi					
Investointimenot	-420 000,00	-85 000,00	-505 000,00	-498 811,44	6 188,56
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00	64 000,00	64 000,00	64 000,00	0,00
Omaisuu den myyntitulot	15 000,00	21 000,00	36 000,00	55 312,50	19 312,50
Nettoinvestoinnit	-405 000,00	0,00	-405 000,00	-379 498,94	25 501,06
Ensihoito					
Sairasautot varusteineen					
Hankinnat	-700 000,00	0,00	-700 000,00	-674 369,20	25 630,80
Myyntit	10 000,00	0,00	10 000,00	21 503,00	11 503,00
Netto	-690 000,00	0,00	-690 000,00	-652 866,20	37 133,80
Ensihoito					
Investointimenot	-700 000,00	0,00	-700 000,00	-674 369,20	25 630,80
Omaisuu den myyntitulot	10 000,00	0,00	10 000,00	21 503,00	11 503,00
Nettoinvestoinnit	-690 000,00	0,00	-690 000,00	-652 866,20	37 133,80
Pelastuslaitos yhteensä					
Investointimenot	-1 120 000,00	-85 000,00	-1 205 000,00	-1 173 180,64	31 819,36
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00	64 000,00	64 000,00	64 000,00	0,00
Omaisuu den myyntitulot	25 000,00	21 000,00	46 000,00	76 815,50	30 815,50
Nettoinvestoinnit	-1 095 000,00	0,00	-1 095 000,00	-1 032 365,14	62 634,86

1.3 Tavoitteiden toteutuma

Liikelaitoksen valtuustoon nähden sitovat taloudelliset ja määrälliset tavoitteet sekä palvelutason mittarit vuonna 2016:

Talousarvion tavoitteet	Toteutuma
<p>Laitoksen taloudellinen tulostavoite (tilikauden tulos) on -0,095 milj. euroa</p> <p>Vuonna 2016 maakunnan asukaskohtainen kustannustavoite pelastustoimen palveluista on 72,73 euroa/asukas (maakunnan asukasluku 31.7.2015 164 795 asukasta).</p>	<p>Tilikauden tulos oli -2,657 milj. euroa Tulokseen vaikutti vuosilta 2007-2016 kertyneiden ylijäämien palautukset sopimuskunnille. Ylijäämiä palautettiin 2,456 milj. euroa Lisäksi ensihoidon laskutettavien tehtävien tulokertymä jäi arvioidusta sekä käytöstä poistettujen ambulanssien jäännösarvon kirjaus arvonalennukseksi heikensi tulosta.</p> <p>Kuntamaksuosuuksia laskutettiin 61,51 euroa/asukas. Ylijäämien palautus 1 848 525,70 euroa pienensi maksuosuuksia.</p>
<p>Pelastustoimen toimintavalmiusajan toteutuminen (70 % tavoite):</p> <p>Kiireelliset hälytystehtävät Ensimmäinen yksikkö</p>	<p>Kiireellisiä hälytystehtäviä oli 1709 kappaletta, joista 81 %:ssa toimintavalmiusaikavoite saavutettiin.</p>
<p>Valvontatehtävät:</p> <p>A1-A7 kohteet ja muut valvontatehtävät yhteensä 5 200 kappaletta</p>	<p>A1-A6 kohteiden (erityiskohteet) valvontatehtävät 703 kpl, A7 (asuinrakennukset) valvontatehtävät 3078 kpl ja muuta valvonta 1239 kpl.</p> <p>Valvontatoiminta yhteensä 5 020 kpl</p> <p>Poikkeama johtuu noin 800 rakennuksen käyttötarkoitusten muuttumisesta, toiminnan loppumisesta tai kohteen palotarkastusvälin uudelleen arvioinnista.</p>
<p>Turvallisuusviestintä (% asukasmäärästä)</p> <p>Maakunnan asukkaista 20 % osallistuu turvallisuuskoulutukseen</p>	<p>Pelastuslaitoksen järjestämiin koulutus- ja valistustilaisuuksiin osallistui 26,3 % koko maakunnan asukasmäärästä.</p>

Taulukko : Pohjois- Karjalan pelastuslaitos- liikelaitoksen taloudelliset ja määrälliset tavoitteet/tunnusluvut.

	TP 2014	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Toimintatulot, milj. € (ulkoiset)*	22,6	23,0	23,41	20,8
Investoinnit, milj. € (netto)	1,37	1,06	1,095	1,03
Toimintamenot, €/asukas, pelastustoimi (pl. poistot)	75,41	74,76	77,85	77,84
Toimintamenot, verrokki pelastuslaitokset €/asukas, pelastustoimi*** (pl. poistot)	88,70	88,60	-	-
Kuntien maksuosuudet €/asukas, (laskutetut) **	71,88	72,63	72,73	61,51
Toimintamenot, €/asukas ensihoitopalvelut (pl.poistot)	57,36	58,44	60,18	59,46
Kuntien maksuosuudet €/asukas, pelastuslaitosten valtakunnallinen ka.	71,73	73,88	-	-
Palo- ja pelastushälytykset	2 903	2 739	2 750	2 715
Pelastustoimen toimintavalmiusaika, keskiarvo	11 min 48 s	12 min 45 s	12 min	11 min 34 s
Toimintavalmiusajan ylitykset, (prosenttia/kiireellisistä palo- ja pelastustehtävistä)	14 %	17 %	30 %	19 %
Valvontatehtävät	4 510	4 570	5 200	5 020
Turvallisuusviestintä	38 097	48 639	33 000	43 834
Ensihoitotehtävät	40 747	39 250	40 000	38 983
Ensihoidon toimintavalmiusaika (A+B tehtävät), mediaani	8 min 35 s	8 min 30 s	9 min 20 s	8 min 25 s
Henkilöstö	821	779	740	785

* Vuoden 2016 poikkeama johtuu toimintatulojen vähennykseksi kirjatusta ylijäämän palautuksesta.

** Vuoden 2016 poikkeama johtuu taseen ylijäämän palautuksesta sopimuskunnille.

*** Valtakunnallisen verrokkiryhmittelyn mukaiset pelastuslaitokset: Etelä-Savo, Jokilaaksot, Kainuu, Lappi ja Pohjois-Karjala.

1.4 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Pohjois-Karjalan pelastuslaitos siirtyi tilikauden päättyessä liikkeenluovutussovituksella osaksi perustettua Siun sote- Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymää.

1.5 Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Pohjois-Karjalan pelastuslaitos -liikelaitoksen sisäisestä valvonnasta on vastannut liikelaitoksen johtokunta.

Pohjois-Karjalan pelastuslaitos -liikelaitoksen johtokunta on hyväksynyt vuosittain pelastuslaitoksen sisäisen valvonnan toteuttamissuunnitelman, painopistealueet ja aikataulun sekä valvonnasta vastaavat viranhaltijat.

Johtamisen ja hallinnon järjestäminen

Liikelaitoksen toimintaa johtaa sille asetettu johtokunta ja pelastusjohtaja. Pohjois-Karjalan kuntien yhteisenä toimielimenä on neuvottelukunta, jonka merkittävimpänä tehtävänä on seurata pelastustoimen palvelutason toteutumista ja tehdä esityksiä toiminnan kehittämistä. Liikelaitoksen johtokunnan ja neuvottelukunnan työskentely on ollut tehokasta ja hyvän hallintotavan mukaista.

Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen organisaatorakenne on tarkoituksenmukainen ja toimiva. Pelastuslaitos on saavuttanut toimintavuodelle asetetut toiminnalliset tavoitteet.

Tilivelvollisten henkilöiden tehtävät ja vastuut on määritelty johtokunnan päätöksellä. Pelastusjohtajan päätöksellä on määritelty pelastuslaitoksen avainhenkilöiden sijaisjärjestelyt.

Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus

Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen toiminnalliset tavoitteet asetetaan pelastustoimen lainsäädännön ja pelastustoimen palvelutasopäätöksen edellyttämällä tasolla. Tavoitteiden toteutumista valvoo Itä-Suomen aluehallintovirasto vuosittaisen peruspalveluiden arvioinnin yhteydessä. Johtokunnalle raportoidaan kuukausittain taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta. Joensuun kaupungille raportoidaan pelastuslaitoksen talouden ja toiminnan toteutumisesta osavuositarkastusten yhteydessä. Yhteistyösopimuksen mukaisesti toimitetaan osavuositarkastukset sairaanhoitopiirille tiedoksi.

Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen tavoiteasettelu ja budjetointi on ollut toimivaa sekä tulosvastuuta on noudatettu toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Riskien hallinnan järjestäminen

Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen riskienhallinta on jatkuva prosessi. Toiminnallisia riskejä arvioidaan ja seurataan vuosittain eri työryhmien tai vastuuhenkilöiden toimesta. Riskienhallinnasta vastaavat pelastusjohtajan lisäksi pelastuslaitoksen päällikköviranhaltijat omilla vastuualueillaan.

Omaisuuksien hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen hankinnat toteutetaan yhteistyössä Joensuun seudun hankintatoimen tai muiden pelastuslaitosten kanssa muodostetun hankintarenkaan kanssa. Kalustohankinnat hoidetaan pääsääntöisesti vuosisopimustoimittajilta. Investoinnit kilpailutetaan yhteistyössä Itä-Suomen pelastuslaitosten hankintarenkaan kanssa. Pelastuslaitoksella on määritelty hankintamenettelyistä ja rahoitushakemuksista vastaavat henkilöt. Omaisuudesta pidetään yllä kalustokirjanpitoa, joka tarkistetaan vuosittain. Omaisuuden hallinnassa ei ole havaittu olennaisia virheitä tai puutteita.

Sopimustoiminta

Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen sopimukset ovat kohtuullisen ajantasaiset ja siirtyvät uuden omistajan vastattavaksi 1.1.2017 lukien.

Lainmukaisuus ja kontrollitoimenpiteet

Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen pelastustoimen lainmukaisuutta valvoo tehtävänsä mukaisesti Itä-Suomen aluehallintovirasto. Aluehallintovirasto tekee vuosittain pelastuslaitoksen toiminnan tarkastuksen, josta se antaa johtokunnalle tarkastuskertomuksen.

Pelastuslaitoksen toimintaprosesseja tarkistetaan sisäisen valvontasuunnitelman mukaisten tarkastusten yhteydessä. Samalla tarkistetaan toimintojen tuloksellisuutta ja lainmukaisuutta.

Sisäisestä valvonnasta vastaavat viranhaltijat laativat johtokunnalle selonteon suunnitelman mukaisten tarkastusten havainnoista. Selonteossa yksilöidään tarkastuksessa tehdyt havainnot ja tarvittaessa raportoidaan tehdyistä toimenpiteistä asian korjaamiseksi.

Johtokunta antaa selonteon kaupungin sisäiselle tarkastukselle toimintavuoden sisäisen valvonnan riittävydestä ja raportin valvontasuunnitelman mukaisen pelastuslaitoksen sisäisen tarkastuksen havainnoista.

1.6 Esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Kaupunginhallitus esittää tilikauden 2016 tuloksen käsittelyä siten, että

- poistoeron vähennystä tehdään suunnitelman mukaan 303 209,95 euroa,
- investointivarausta puretaan sammutusautojen hankintaan 197 467,40 euroa ja tuloslaskelmaan tuloutetaan 39 532,60 euroa.
- tilikauden alijäämä 2 313 923,18 euroa siirretään taseen yli-/alijäämätilille.

2. Tilinpäätöslaskelmat

2.1 Tuloslaskelma

	1.1. - 31.12.2016	1.1. - 31.12.2015
Liikevaihto	20 217 747,92	22 443 948,98
Liiketoiminnan muut tuotot	452 080,85	467 455,20
Muut tuet ja avustukset	120 365,09	80 492,53
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 379 264,98	-1 321 251,41
Palvelujen ostot	-2 059 329,05	-1 972 540,80
	<u>-3 438 594,03</u>	<u>-3 293 792,21</u>
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-13 444 741,33	-13 070 846,95
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-2 374 498,41	-2 340 777,53
Muut henkilösivukulut	-1 032 351,94	-938 249,11
	<u>-16 851 591,68</u>	<u>-16 349 873,59</u>
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 148 571,64	-1 015 428,91
Arvonalentumiset	-117 027,14	0,00
Liiketoiminnan muut kulut	-1 891 060,46	-1 901 736,20
Liikelylijäämä -alijäämä	-2 656 651,09	431 065,80
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot kunnalta	0,00	11,31
Muut rahoitustuotot	0,00	0,40
Muut rahoituskulut	-14,64	-4,77
	<u>-14,64</u>	<u>6,94</u>
Yli- alijäämä ennen satunnaisia eriä	-2 656 665,73	431 072,74
Yli- alijäämä ennen varauksia	-2 656 665,73	431 072,74
Poistoeron lisäys	-197 467,40	-273 000,00
Poistoeron vähennys	303 209,95	267 250,12
Investointivarauksen vähennys	237 000,00	273 000,00
Tilikauden yli- alijäämä	-2 313 923,18	698 322,86
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	-123,2	13,2
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	-123,2	13,2
Voitto, %	-13,1	1,9

2.2 Tase

VASTAAVAA	31.12.2016	31.12.2015
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	<u>3 311 562,90</u>	<u>3 538 856,24</u>
	3 311 562,90	3 538 856,24
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	228 177,18	238 125,31
Lainasaamiset	0,00	9 605,24
Saamiset kunnalta	1 644 920,20	2 827 112,24
Muut saamiset	113 024,82	270 894,49
Siirtosaamiset	<u>559 378,09</u>	<u>565 675,56</u>
	2 545 500,29	3 911 412,84
Rahat ja pankkisaamiset	1 297 939,71	244 526,36
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u><u>7 155 002,90</u></u>	<u><u>7 694 795,44</u></u>
VASTATTAVAA		
	31.12.2016	31.12.2015
OMA PÄÄOMA		
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	2 313 923,18	1 615 600,32
Tilikauden yli-/alijäämä	<u>-2 313 923,18</u>	<u>698 322,86</u>
	0,00	2 313 923,18
POISTOERO JA VARAUKSET		
Poistoero	827 386,69	933 129,24
Vapaaehtoiset varaukset	<u>0,00</u>	<u>237 000,00</u>
	827 386,69	1 170 129,24
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Ostovelat	398 460,70	824 860,20
Korottomat velat kunnalta	1 172 145,11	74 460,04
Muut velat	305 807,74	295 381,81
Siirtovelat	<u>4 451 202,66</u>	<u>3 016 040,97</u>
	6 327 616,21	4 210 743,02
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u><u>7 155 002,90</u></u>	<u><u>7 694 795,44</u></u>
TASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	11,6	45,3
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	30,6	18,4
Kertynyt ylijäämä, 1000 €	0	2 314
Lainakanta 31.12., 1000 €	-	-
Lainasaamiset 31.12., 1000 €	-	-

2.3 Rahoituslaskelma

	1.1.-31.12.2016	1.1.-31.12.2015
Toiminnan rahavirta		
Liikelyjäämä	-2 656 651,09	431 065,80
Poistot ja arvonalentumiset	1 265 598,78	1 015 428,91
Rahoitustuotot ja -kulut	-14,64	6,94
Tulorahoituksen korjauserät	<u>-5 940,30</u>	<u>-28 546,49</u>
	-1 397 007,25	1 417 955,16
Investointien rahavirta		
Investointimenot (-)	-1 173 180,64	-1 178 857,80
Rahoitusosuudet investointimenoihin (+)	64 000,00	60 500,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot (+)	<u>76 815,50</u>	<u>55 787,85</u>
	-1 032 365,14	-1 062 569,95
Toiminnan ja investointien rahavirta	-2 429 372,39	355 385,21
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Lainakannan muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	1 182 192,04	-160 311,67
Saamisten muutos muilta	183 720,51	104 038,95
Korottomien velkojen muutos kunnalta	1 097 685,07	55 155,78
Korottomien velkojen muutos muilta	<u>1 019 188,12</u>	<u>-402 940,15</u>
	3 482 785,74	-404 057,09
Rahoituksen rahavirta	3 482 785,74	-404 057,09
Rahavarojen muutos	1 053 413,35	-48 671,88
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	1 297 939,71	244 526,36
Rahavarat 1.1.	<u>244 526,36</u>	<u>293 198,24</u>
	1 053 413,35	-48 671,88
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä		
5 vuodelta, 1000 €	-2 811	-747
Investointien tulorahoitus, %	-136,0	129,3
Lainanhoitokate	-	-
Kassan riittävyys, pv	20	4
Kassan riittävyys, pv,huomioituna konsernitili	46	49
Quick ratio	0,6	1,0
Current ratio	0,6	1,0

3. Tilinpäätöksen liitetiedot

3.1 Tilinpäätöstä laadittaessa noudatettavat arvostusperiaatteet ja menetelmät

Liitetieto 1) Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti.

Mikäli poistonalainen hyödyke on tuhoutunut tai hyödykkeen tulonodotukset ovat muuttuneet olennaisesti tai poistuneet kokonaan käyttötarkoituksen muutoksesta johtuen, on kulukirjaus esitetty tuloslaskelmassa erikseen arvonalentumisena.

Käyttöomaisuushankinnat, joiden hankintameno on alle 10.000 euroa ja jotka on tarkoitettu käytettäväksi liikelaitoksen toiminnassa alle kolme vuotta, on kirjattu vuosikuluiksi.

Suunnitelman mukaiset poistoajat ja -menetelmät ovat:

Aineelliset hyödykkeet

Koneet ja kalusto	
Kuljetusvälineet	
Autot	30 % menojäännöspoisto
Kuorma-autot, traktorit ja muut raskaat työkoneet	25 % menojäännöspoisto
Muut liikennevälineet ja liikkuvat työkoneet	30 % menojäännöspoisto
Muut koneet ja laitteet ja kalusteet	30 % menojäännöspoisto
Tietokonelaitteet	40 % menojäännöspoisto

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty a.o. hyödykkeen hankintamenoa vähennykseksi.

Liitetieto 4) Tuloslaskelman ja taseen esittäminen

Tilikauden tietojen vertailussa edelliseen vuoteen tulee ottaa huomioon, että pelastuslaitoksen toiminta kaupungin liikelaitoksena päättyy 31.12.2016.

Toiminta siirtyy liikkeenluovutussopimuksella 1.1.2017 alkaen Siun sote - Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymälle.

Kertynyt kumulatiivinen ylijäämä palautettiin sopimuskunnille. Kirjaus pienentää vuoden 2016 liikevaihtoa 2.455.727,22 euroa.

Lomapalkkavelan kirjaamisessa on huomioitu kirjanpitolautakunnan kuntajaoston lausunnon mukaisesti kilpailukykysovimuksen mukainen lomarahaleikkaus. Kilpailukykysovimuksen mukaan lomarahoja vähennetään 30 %:lla ajanjaksolla 1.2.2017 – 30.9.2019.

3.2. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Liitetieto 6) Toimintatuotot tehtävälueittain

	2016	2015
Liikevaihto		
<i>Pelastustoimi</i>		
Kuntien maksuosuudet	11 985 132,00	11 985 096,00
Kumulatiivisen ylijäämän palautus v.2007-2016	-1 848 525,70	
Palotarkastus- ja lupamaksut	84 782,00	90 169,00
Erheellisten paloilmoitusten tuotot	106 428,00	100 820,00
Öljyntorjuntatuotot	165 333,58	136 440,28
Muut liikevaihtoon sisältyvät tuotot	87 898,23	114 550,70
<i>Pelastustoimi yhteensä</i>	<u>10 581 048,11</u>	<u>12 427 075,98</u>
<i>Ensihoito</i>		
Sairaanhoitopiirin maksuosuus	3 857 859,00	3 562 576,08
Kumulatiivisen ylijäämän palautus v.2009-2016	-607 201,52	
Ensihoitopalvelujen tuotot	6 304 018,37	6 372 549,88
Muut liikevaihtoon sisältyvät tuotot	82 023,96	81 747,04
<i>Ensihoito yhteensä</i>	<u>9 636 699,81</u>	<u>10 016 873,00</u>
Liikevaihto yhteensä	<u><u>20 217 747,92</u></u>	<u><u>22 443 948,98</u></u>
Liiketoiminnan muut tuotot		
Pysyvien vastaavien luovutusvoitot	44 052,12	47 824,59
Ensihoitopalvelun yhteisvirat (PKSSK)	335 331,00	343 516,00
Muut tuotot	72 697,73	76 114,61
	<u>452 080,85</u>	<u>467 455,20</u>
Muut tuet ja avustukset		
Korvaus työterveyshuollosta	88 899,69	71 593,04
Muut tuet ja avustukset	31 465,40	8 899,49
	<u>120 365,09</u>	<u>80 492,53</u>
Tuotot yhteensä	<u><u>20 790 193,86</u></u>	<u><u>22 991 896,71</u></u>

Liitetieto 9) Palvelujen ostojen erittely

Muiden palvelujen ostot	<u>2 059 329,05</u>	<u>1 972 540,80</u>
-------------------------	---------------------	---------------------

Liitetieto 13) Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

	2016	2015
Liiketoiminnan muut tuotot		
Kuljetusvälineiden luovutusvoitot	<u>44 052,12</u>	<u>47 824,59</u>
	<u><u>44 052,12</u></u>	<u><u>47 824,59</u></u>
Liiketoiminnan muut kulut		
Kuljetusvälineiden luovutustappiot	<u>38 111,82</u>	<u>19 278,10</u>
	<u><u>38 111,82</u></u>	<u><u>19 278,10</u></u>

3.3 Tasetta koskevat liitetiedot

3.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Liitetieto 19) Pysyvät vastaavat/Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

	Aineettomat hyödykkeet		Aineelliset hyödykkeet		Yhteensä
	Aineettomat oikeudet	Koneet ja kalusto	Ennakkomaksut ja kesk.er.hank.		
Poistamaton hankintameno 1.1.	0,00	3 538 856,24	0,00		3 538 856,24
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	1 173 180,64	0,00		1 173 180,64
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	-64 000,00	0,00		-64 000,00
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	-70 875,20	0,00		-70 875,20
Tilikauden poisto	0,00	-1 148 571,64	0,00		-1 148 571,64
Arvonlenn. ja niiden palautukset	0,00	-117 027,14	0,00		-117 027,14
Poistamaton hankintameno 31.12.	0,00	3 311 562,90	0,00		3 311 562,90
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	3 311 562,90	0,00		3 311 562,90

Liitetieto 23) Saamisten erittely

	2016		2015	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset kunnalta ja liikelaitoksilta				
Myyntisaamiset	0,00	26 363,21	0,00	21 753,90
Lainasaamiset	0,00	1 617 257,90	0,00	2 800 241,45
Muut saamiset	0,00	50,00	0,00	0,00
Siirtosaamiset	0,00	1 249,09	0,00	5 116,89
	<u>0,00</u>	<u>1 644 920,20</u>	<u>0,00</u>	<u>2 827 112,24</u>
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	504,00	0,00	4 612,18
	<u>0,00</u>	<u>504,00</u>	<u>0,00</u>	<u>4 612,18</u>
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset	0,00	59 466,06	0,00	68 447,21
Siirtosaamiset	0,00	1 810,00	0,00	360,00
	<u>0,00</u>	<u>61 276,06</u>	<u>0,00</u>	<u>68 807,21</u>
Saamiset muilta				
Myyntisaamiset	0,00	168 207,12	0,00	165 065,92
Lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	9 605,24
Muut saamiset	0,00	113 024,82	0,00	270 894,49
Siirtosaamiset	0,00	557 568,09	0,00	565 315,56
	<u>0,00</u>	<u>838 800,03</u>	<u>0,00</u>	<u>1 010 881,21</u>
Saamiset yhteensä	0,00	2 545 500,29	0,00	3 911 412,84

Liitetieto 24) Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät	2016	2015
Kelan korvaukset ensihoidosta	325 004,05	303 558,37
Öljysuojarahaston avustukset	122 047,98	122 860,17
Kela/Työterveyshuollon kustannusten korvaus	88 899,69	71 593,03
Palosuojelurahaston avustukset	0,00	56 000,00
Muut erät	<u>23 426,37</u>	<u>11 663,99</u>
	<u>559 378,09</u>	<u>565 675,56</u>

3.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Liitetieto 25) Oman pääoman erittely

	2016	2015
Kertyneet yli- / alijäämät 1.1.	2 313 923,18	1 615 600,32
Tilikauden tulos	-2 313 923,18	698 322,86
Kertyneet yli- / alijäämät 31.12.	<u>0,00</u>	<u>2 313 923,18</u>
Oma pääoma yhteensä	<u>0,00</u>	<u>2 313 923,18</u>

Investointivaraukset

	2016	
Investointivaraukset 1.1.		
Sammutus- ja säiliöautojen hankinta	237 000,00	
		237 000,00
Vähennys 2016		
Sammutusauton hankinta	-197 467,40	
Sammutus- ja säil.autojen hankinta/ varauksen tuloutus	-39 532,60	-237 000,00
Investointivaraukset 31.12.	<u>0,00</u>	

Liitetieto 30) Vieras pääoma

	2016		2015
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Lyhytaikaiset
Korottomat velat kunnalta			
Ostovelat	0,00	88 448,39	72 787,57
Muut velat	0,00	399,39	605,37
Siirtovelat	0,00	1 083 297,33	1 067,10
	<u>0,00</u>	<u>1 172 145,11</u>	<u>74 460,04</u>
Velat tytäryhteisöille			
Ostovelat	0,00	3 182,19	17,04
Siirtovelat	0,00	3 182,19	17,04
	<u>0,00</u>	<u>3 182,19</u>	<u>17,04</u>
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä			
Ostovelat	0,00	4 745,82	3 548,22
Siirtovelat	0,00	147 246,73	0,00
	<u>0,00</u>	<u>151 992,55</u>	<u>3 548,22</u>
Velat osakkuus- ja muille omistusyhteisöille			
Ostovelat	0,00	33 310,61	51 572,94
	<u>0,00</u>	<u>33 310,61</u>	<u>51 572,94</u>
Velat muille			
Ostovelat	0,00	357 222,08	769 722,00
Muut velat	0,00	305 807,74	295 381,81
Siirtovelat	0,00	4 303 955,93	3 016 040,97
	<u>0,00</u>	<u>4 966 985,75</u>	<u>4 081 144,78</u>
Vieras pääoma yht.	0,00	6 327 616,21	4 210 743,02

Liitetieto 32) Muiden velkojen erittely	2016	2015
Muut velat	<u>305 807,74</u>	<u>295 381,81</u>

Liitetieto 33) Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	2016	2015
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Lomapalkkajaksotus	2 152 965,20	2 220 417,54
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	597 292,36	493 571,23
Kumulatiivisen ylijäämän palautus v 2007-2011	1 396 202,26	0,00
Muut erät	<u>304 742,84</u>	<u>302 052,20</u>
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	<u>4 451 202,66</u>	<u>3 016 040,97</u>

3.4 Henkilöstöä koskevat liitetiedot

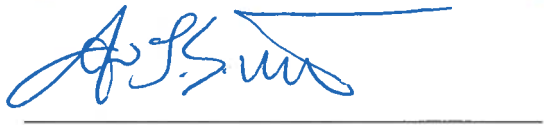
Liitetieto 42) Henkilöstön lukumäärä	2016	2015
Vakinaiset	250	250
Määräaikaiset	64	43
Sivutoimiset	<u>471</u>	<u>486</u>
Yhteensä	<u>785</u>	<u>779</u>

Liitetieto 43) Henkilöstökulut	2016	2015
Henkilöstökulut		
Palkat	13 616 261,91	13 222 278,29
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	2 374 498,41	2 340 777,53
Muut henkilösivukulut	<u>1 032 351,94</u>	<u>938 249,11</u>
Yhteensä	<u>17 023 112,26</u>	<u>16 501 304,93</u>
Henkilöstökorvaukset	-171 520,58	-151 431,34
Henkilöstökulut yhteensä	<u>16 851 591,68</u>	<u>16 349 873,59</u>

Liitetieto 44) Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut	2016
Joensuun keskustan kunnallisjärjestö	126,50
Kokoomuksen Joensuun kunnallisjärjestö	69,00
Keskustan P-K:n piiri	<u>276,00</u>
	<u>471,50</u>

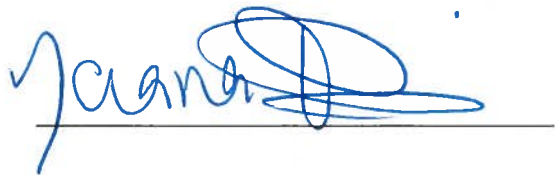
4. Allekirjoitukset ja merkinnät

Joensuussa 6.3.2017

Paulina

A. S. S. S.

Sanna Paakkari

Sanna

J. J. J. J.

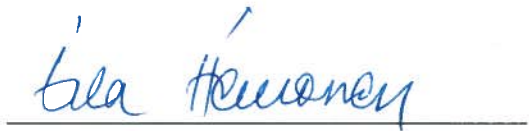

J. J. J. J.

J. J. J. J.

J. J. J. J.

J. J. J. J.

J. J. J. J.

J. J. J. J.

Olemme tarkastaneet tilinpäätöksen

Joensuussa 9.5.2017

BDO Audiator Oy
JHTT-yhteisö

Ari Lehto
JHT, KHT

JOENSUUN TYÖTERVEYSLLIKELAITOS

TILINPÄÄTÖS 2016

Joensuun Työterveysliikelaitos

Joensuun Työterveys on tuottanut ja kehittänyt työterveyshuoltopalveluja sopimusten piirissä oleville ja työterveyshuoltopalveluja hakeville yrityksille, yhteisöille ja yrittäjille sekä täyttänyt terveydenhuoltolain ja kansanterveyslain veloitteen työterveyspalvelujen järjestämisestä Joensuun kaupungin ja Kontiolahden kunnan alueella toimiville ja palveluja hakeville yrityksille. Sillä on toimipaikat yhteistyökunnissa ja Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymän tiloissa. Lisäksi liikelaitokselle siirtyi 1.1.2014 alkaen Outokummun kaupungille kuuluva järjestämisvastuu osana sosiaali- ja terveydenhuollossa tapahtuvaa yhteistyötä Outokummun kaupungin ja Joensuun kaupungin välillä. Toiminta Outokummussa perustuu työterveyspalvelun kokonaisulkoistukseen.

Joensuun Työterveyttä johtaa johtokunta, joka kokoontui 5 kertaa vuonna 2016.

1. Toimintakertomus

1.1 Olennaiset tapahtumat tilikaudella ja sen päättymisen jälkeen

Vuosi 2016 oli liikelaitoksen kymmenes ja samalla Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisuudistuksesta johtuen viimeinen toimintavuosi. Joensuun Työterveysliikelaitoksen toiminta lakkasi 31.12.2016 ja 1.1.2017 alkaen se on osa Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymää, Siun Sotea. Toimintavuoden 2016 aikana liikelaitoksen asiakaspohja säilyi kutakuinkin edellisvuoden tasolla. Suoritemäärissä tapahtui ennaltaehkäisevän terveydenhuollon osalta merkittävää kasvua ja sairaanhoidon osalta pientä vähenemistä.

Lääkärikäyntien määrä väheni 5,5 %. Lääkärityövoiman osalta turvattiin lakisääteisen toiminnan osalta lääkäripalvelujen riittävyys asettamalla painopiste tähän työhön. Työterveyshoitajien käynnit kasvoivat 6,1 %, työfysioterapeuttien käynnit 9,7 % ja muiden asiantuntijoiden käynnit 12,7 %.

Työkykyneuvottelujen määrä on ollut edelleen kasvussa. Toiminnalla on erityisesti vaikutusta työhön paluun tuen järjestämisessä, työurien pidentämisessä ja ennenaikaisen eläköitymisen ehkäisyssä. Toiminnan perustan muodostaa Kela 30-60-90 päivän säännön asianmukainen toteutus ja hyvän työterveyshuoltokäytännön mukainen toiminta.

Terveystarkastusten (Kela-luokka 1) hoitaminen on sujunut odotetusti, mutta sairausvastaanoton kysyntä on ollut tarjontaa suurempi. Ns. työterveyspainotteisen sairaanhoidon (Kela-luokka 2) osalta on linjattu yhdessä suurempien yritysasiakkaiden kanssa, että sairaanhoitopalvelun lääkäripalvelujen volyyymi on noin kolmen lääkärityöpanoksen suuruinen. Omailmoituskäytännön lisääntyminen kohdeyrityksissä on vähentänyt sairaanhoidon palvelujen käyttöä erityisesti sellaisten sairauksien osalta, joissa hoitojärjestelmä ei tuo lisäarvoa, esim. itsestään paranevat infektiot. Työterveyshoitajien ja fysioterapeuttien palvelut on tuotettu omana toimintana. Myös työpsykologipalvelut hoidettiin vuoden 2016 aikana pääosin omana toimintana, mutta tarve olisi ollut suurempi kuin toiminnalle varatut resurssit, joten osa asiakkaista ohjautui ostopalvelujen piiriin.

Toimintavuoden 2016 aikana toiminnan hinnoittelu perustui kuten aiemminkin kustannuslaskentaan. Toimintavuoden aikana nousi sellaisia uusia asioita esiin, joihin talous- ja toimintasuunnitelmassa ei osattu varautua. Esimerkkinä tästä sisäilmaongelmien kärjistymisen sairauslomaseuraamuksineen sellaisiksi, että kesken toimintavuoden jouduttiin huomattava osa Penttilänselän toiminnasta siirtämään korvaaviin tiloihin Joensuun Tiedepuistoon. Sisäilman laatutekijöillä oli pitkin vuotta merkitystä talousarvion toteutumiseen, erityisesti loppuvuodesta, jolloin em. siirto

tapahtui. Tilanteessa jouduttiin lisäksi tekemään kaluston hankintaa, jotta toimintaa korvaavissa tiloissa pystyttiin jatkamaan. Toinen merkittävä asia, mitä ei talous- ja toimintasuunnitelmassa ollut huomioitu, oli hallinnollisen työn kustannukset uuden maakunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän rakentamisessa. Tämä aiheutti kesken vuoden lisääntyvästi painopisteen siirtymisen tulevan toiminnan organisointiin samalla kun entistä toimintaa jatkettiin.

Joensuun Työterveys on osallistunut omalta osaltaan maakunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon eli Siun soten valmisteluun. Julkisen työterveyshuollon yhtiöittämisvelvoitetarve on ollut vuosia epäselvä. Toimintavuoden aikana työterveysliikelaitosten yhtiöittämisvelvoitetta siirrettiin kahdella vuodella eli alkamaan 1.1.2019 samalla, kun maakuntauudistus koko laajuudessaan tulee voimaan. Virallinen päätös asiasta tuli syksyllä, mutta asia oli tiedossa jo ensimmäisen vuosispuoliskon aikana.

Joensuun kaupunki linjasi keväällä 2016 tehdyssä päätöksessä, että Joensuun Työterveys siirtyy osaksi maakunnallista Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymää, Siun sotea, liikkeenluovutuksen periaatteella. Tuossa vaiheessa kaupunki ei ottanut kantaa mahdolliseen toiminnan yhtiöittämiseen.

Siun sote linjasi omassa päätöksenteossään tämän pohjalta, että maakunnallista työterveyshuoltoa ei tulla yhtiöittämään 1.1.2017 alkaen. Tulevan organisaation kehittämistä ja toimialueen laajentamista jatkettiin tältä pohjalta. Syys-lokakuun 2016 aikana Joensuun Työterveyden johtavat viranhaltijat tekivät kuntakierroksen, jonka pohjalta tulevaa toimintaa lähdettiin organisoimaan maakunnalliseksi ja osissa kunnista pystyttämään nollatilanteesta. Osa työnjohdon työajasta ohjautui talkootyön periaatteella Siun soteen.

Joensuun Työterveydelle valmistui Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymän PKSSK:n M-taloon ajanmukaiset ja toimivat tilat, joihin noin kolmasosa henkilökunnasta siirtyi 11.4.2016. Tällä on ollut merkitystä, sekä suuren asiakkaan eli PKSSK:n osalta läheisyysperiaatteen toteutumisessa, että henkilöstön työterveyden kannalta.

1.2. Liikelaitoksen talous ja talousarvion toteutuminen

Joensuun Työterveys ylitti asetetun liikevaihtotavoitteen 4 206 000 euroa, toteutuma oli 4 398 855 euroa (v. 2015 liikevaihto oli 4 073 499 euroa). Kasvua liikevaihdossa oli 8 % edellisvuoteen verrattuna.

Joensuun Työterveys ei päässyt sille asetettuun tulostavoitteeseen, vaikka tulos parani edellisvuoteen verrattuna ollen vuonna 2016 alijäämäinen – 18 984 euroa (v. 2015 tulos oli -64 471 euroa).

Henkilöstökulut toteutuivat budjetoidusti, mutta ostopalvelujen määrä ylitti budjetissa arvioidun määrän. Ostopalvelujen kasvun määrä oli n. 113 000 euroa suurempi kuin henkilöstökulujen pieneminen. Vuonna 2016 aikana virassa olevien lääkäreiden määrä väheni entisestään, joten ostopalvelua jouduttiin käyttämään enemmän lakisääteisen toiminnan turvaamiseksi.

Toimintalukuja ja tilikauden toteutumatietoja vertailemalla voidaan arvioida, että ilman yllättäviä riskien hallintaan liittyviä toimintavuoden aikaisia haasteita (erityisesti sisäilmaongelmat), liikelaitos olisi selvinnyt sille asetetuista tavoitteista. Sisäilman aiheuttamat kustannukset aiheuttivat laskutettavan työn vähenemistä, kohonneita siivous-, muutto- ja vuokratkustannuksia sekä sellaisia hankintoja, joita oli korvaavien tilojen osalta pakko hankkia.

TALOUSARVION TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMISVERTAILU

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 2016	Poikkeama	Ed.vuoden toteutuma
Toimintatulot	4 216 000,00	0,00	4 216 000,00	4 421 871,61	205 871,61	4 098 525,84
Liikevaihto	4 206 000,00		4 206 000,00	4 398 855,18	192 855,18	4 073 498,63
Muut liiketoiminnan tulot	0,00		0,00	5 162,21	5 162,21	15 085,61
Muut tuet ja avustukset	10 000,00		10 000,00	17 854,22	7 854,22	9 941,60
Toimintamenot	-4 124 000,00	0,00	-4 124 000,00	-4 400 064,47	-276 064,47	-4 130 964,45
Materiaalit ja palvelut	-1 895 000,00		-1 895 000,00	-2 356 087,82	-461 087,82	-2 083 938,59
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-132 000,00		-132 000,00	-174 013,78	-42 013,78	-111 014,34
Palvelujen ostot	-1 763 000,00		-1 763 000,00	-2 182 074,04	-419 074,04	-1 972 924,25
Henkilöstökulut	-2 044 000,00	0,00	-2 044 000,00	-1 816 271,33	227 728,67	-1 929 207,40
Palkat ja palkkiot	-1 627 925,00	0,00	-1 627 925,00	-1 422 718,06	205 206,94	-1 530 613,36
Henkilösivukulut	-416 075,00	0,00	-416 075,00	-393 553,27	22 521,73	-398 594,04
Muut liiketoiminnan menot	-185 000,00	0,00	-185 000,00	-227 705,32	-42 705,32	-117 818,46
Toimintakate	92 000,00	0,00	92 000,00	21 807,14	-70 192,86	-32 438,61
Rahoitustulot ja -menot	-24 000,00	0,00	-24 000,00	-24 002,48	-2,48	-23 994,27
Korkotulot (sisäiset)	0,00		0,00	0,00	0,00	5,73
Muut rahoitusmenot	0,00		0,00	-2,48	-2,48	0,00
Korvaus peruspääomasta	-24 000,00		-24 000,00	-24 000,00	0,00	-24 000,00
Vuosikate	68 000,00	0,00	68 000,00	-2 195,34	-70 195,34	-56 432,88
Poistot ja arvonalentumiset	-18 000,00	0,00	-18 000,00	-16 788,29	1 211,71	-8 037,75
Suunnitelman mukaiset poistot	-18 000,00	0,00	-18 000,00	-16 788,29	1 211,71	-8 037,75
Tilikauden tulos	50 000,00	0,00	50 000,00	-18 983,63	-68 983,63	-64 470,63
Tilinpäätössiirrot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden ylijäämä	50 000,00	0,00	50 000,00	-18 983,63	-68 983,63	-64 470,63

TALOUSARVION RAHOITUSLASKELMAN TOTEUTUMISVERTAILU

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	68	0	68	-2	-70
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-80	0	-80	-74	6
Toiminnan ja investointien rahavirta	-12	0	-12	-76	-64
Rahoituksen rahavirta					
Vaikutus maksuvalmiuteen	-12	0	-12	-76	-64

Investoinnit

Vuoden 2016 aikana tehtiin talous- ja toimintasuunnitelman mukaisesti investointeja 74 008 euroa, jotka kohdistuivat Tikkamäen uusien tilojen käyttöönottoon. Investoinnin avulla uusiin toimitiloihin saatiin hankituksi ergonomisesti asianmukaiset työvälineet ja kalusteet. Tehdyillä investoinneilla on merkitystä henkilöstön työterveyden kannalta sekä esimerkiksi työterveyshuollon asiakkaille.

TALOUSARVION INVESTOINTIOSAN TOTEUTUMISVERTAILU

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 2016	Poikkeama
Uusien toimitilojen käyttöönotto					
Hankinnat	-80 000,00	0,00	-80 000,00	-74 007,77	5 992,23
Netto	-80 000,00	0,00	-80 000,00	-74 007,77	5 992,23
Yhteensä					
Hankinnat	-80 000,00	0,00	-80 000,00	-74 007,77	5 992,23

1.3 Tavoitteiden toteutuma

Sitova tulostavoite, ylijäämä ennen satunnaisia eriä, 50 000 euroa, ei toteutunut. Asetettu tavoite alittui 68 984 eurolla.

Lähes kaikissa käyntityypeissä tapahtui kasvua: yhteisökäynnit kasvoivat 5,7 % (työpaikkakäynnit ja muut palaverit), yksilökäynnit kasvoivat 2 %. Näistä terveydenhoitokäynnit kasvoivat 11,1 %. Vain sairaanhoidon käynnit vähenivät 5,4 %.

Terveystarkastusten toteuttaminen sujui odotetusti. Sairausvastaanottotoiminnassa työterveyshuollon ei ole tarkoituksenmukaista huolehtia kaikesta sairaanhoidosta, vaan toiminta on ns. työterveydellisesti painotettua sairaanhoitoa (ajanvarauksella tapahtuvaa toimintaa), mikä pe-

rustuu valtioneuvoston hyväksymään hyvään työterveyshuoltokäytäntöön. Tämän toteuttamiseen lääkäripalvelujen osalta Joensuun Työterveys on sijoittanut keskimäärin kolmen lääkärin ja kolmen työterveyshoitajan työpanoksen. Omailmoituskäytännön laajentuminen sairauslomissa on järkeistänyt kokonaisuudessaan työterveyspalvelujen käyttöä, mutta sillä on ollut myös tulostavoitteen saavuttamista heikentävä vaikutus.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Talousarvion tavoitteet	Toteutuma
Suunnitelmakaudella pyritään säilyttämään nykyinen palvelun laajuus	Onnistuttiin tavoitteessa.
Toimintaprosessien kehittäminen moniammatillisen tiimityön ja laatutyöskentelyn avulla	Onnistuttiin tavoitteessa: Tiimiytyminen tapahtui, moniammatillinen työote käytössä, laatukäsikirja tehty, osallistuttiin laatuverkostotyöskentelyyn, vertailun perusteella oltiin hyvällä tasolla.
Tietojärjestelmän hyödyntäminen entistä enemmän yksilö- ja yhteisöasiakkaiden palveluissa	Tehtävässä ei onnistuttu. ASSI-hankkeen työtä ei saatu vietyä asianmukaisesti PTTK:n kanssa eteenpäin, koska Siun sotevalmistelu ajoi asiassa edelle.
Varaudutaan tuleviin toimintaympäristön muutoksiin (yhtiöittämisvelvoite ja sote-uudistus)	Tehtävässä onnistuttiin. Joensuun Työterveys tuli osaksi Siun Sotea. Päädyttiin siihen ratkaisuun, että Siun soteen siirtymisen vaiheessa ei yhtiöittämistä tehty (Siun soten linjaus). Yhtiöittämiseen on jatkossa syytä varautua, esillä 1.1.2019.

Taloudelliset ja määrälliset tavoitteet 1.1.–31.12.2016

	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Toiminnan laajuus			
Liikevaihto, €	4 073 499	4 206 000	4 398 855
Työterveyshuollon asiakkaat	15 551	16 000	15 700
Työterveyshuollon toimipisteet	10	11	11
Suoritteet			
Yhteisökäynnit	2 360	2 300	2 498
Yksilökäynnit	33 199	33 000	33 878
Terveydenhoitokäynnit	14 909	14 000	16 569
Avosairaanhoidon sairastuvastoon käynnit	18 290	19 000	17 309
Henkilöstö	49	42	46

1.4 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Joensuun Työterveys siirtyi tilikauden päättyessä liikkeenluovutussopimuksella osaksi perustettua Siun sote- Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystaloutta.

1.5 Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Henkilöstö

Talouden ja toiminnan toteutumista seurattiin ja raportoitiin kuukausittain johtokunnalle. Osavuosikatsauksia tehtiin maaliskuu-, heinä- ja syyskuun sekä vuoden lopun tilanteesta johtokunnalle ja Joensuun kaupungille. Vuoden 2016 tilinpäätös raportoidaan kaupunginhallitukselle, koska liikelaitoksen johtokunta lakkautettiin loppuvuodesta. Talouden ja toiminnan toteutumista on seurattu myös ryhmä- ja työntekijätasolla ja mahdollisiin poikkeamiin on reagoitu esimiesalaiskeskusteluissa.

Sisäisen valvonnan yksikölle on annettu raportteja sen tarvitsemassa laajuudessa. Myös toiminnan keskeiset riskit on määritetty. Kolme keskeisintä riskiä vuoden 2016 aikana olivat toimintaympäristöriski, jonka hallinta onnistui varsin hyvin kun tehtiin päätös maakunnallisen työterveyshuoltoyksikön perustamisesta Siun soteen. Henkilöstöriskissä suurimmat yksittäiset tekijät olivat sisäilman laatuun kohdistuvat riskit, jotka valitettavasti konkretisoituivat. Koska korjaustoimenpiteistä huolimatta oireilu edelleen jatkui ja sairauslomaseuraamukset olivat merkittäviä, tehtiin päätös korvaaviin tiloihin siirtymisestä. Tällä on ollut vaikutusta kyseisen vuoden tulokseen heikentävästi, mutta positiivinen vaikutus työterveyteen ja tuloksetekokykyyn jatkossa.

Lääkärien saatavuus on ollut riittämätöntä, mikä näyttää olevan valtakunnallinen trendi.

Johtokunnan kokouksia on järjestetty riittävän usein toiminnan seuraamiseksi ja kehittämiseksi.

Riskien hallinta on tehtävien hoidossa huomioitu. Esimiestyössä riskien hallinta on toteutettu huolehtimalla kuhunkin henkilöstöryhmään riittävät voimavarat toiminnan varmistamiseksi. Vuoden 2016 alussa lääkitilanne oli huono, kun vuoden 2015 lopussa pitkäaikainen lääkäri irtisanoutui ja yksi lääkäri jäi äitiyslomalle. Tästä syystä lääkäripalvelutoimintaa jouduttiin toimintavuonna tuottamaan ostopalveluna. Vakituisten henkilökunnan saatavuutta on jossain määrin heikentänyt se, että täyttölupia tehtäviin ei ole saatu (esim. työterveyshoitajat), mikä on johtanut sijaistyövoiman käyttöön.

Henkilöstön yhteiskokouksia on pidetty lähes kuukausittain, tämän lisäksi on pidetty muilla koostumuksilla yhteistoimintaa tehostavia kokouksia. Laaturyhmä on toimintavuoden aikana koontunut säännöllisin väliajoin.

Henkilöstön tarvitsemasta koulutuksesta on huolehdittu riittävässä laajuudessa sisäisen ja ulkoisen koulutuksen muodossa. Henkilöstön työtehtävien edellyttämät pätevyudet ovat ajanmukaisella tasolla.

Terveystieteiden ammattihenkilöiden toimikorttiasioiden hoito on toteutettu VALVIRA:n vaatimusten mukaisesti.

Käytännön toiminnassa esiin tulleisiin reklamaatioihin ja potilaslain mukaisiin muistutuksiin, potilasvahinkotapauksiin ja kanteluihin on vastattu asiallisesti. Näiden määrä liikelaitoksessa on pieni.

Työajan seurannasta on huolehdittu esimiesten toimesta ja sähköistä seurantaä käyttäen. Ajoapäiväkirjojen seuranta on toteutettu. Laskutuksen oikeellisuutta on valvottu pistokokein. Myös tilintarkastusyhteisö on suorittanut omia pistokokeita.

Esimiesalaiskeskustelut on toteutettu systemaattisesti.

Sairauspoissaolojen määrä on ollut liian korkea siitä huolimatta, että varhaisen tuen mallit ovat olleet aktiivisessa käytössä. Suuri osa sairauslomista on kuitenkin liittynyt sellaisiin sairausryhmiin, joiden osalta työnantajan toimenpiteillä ei pystytä vaikuttamaan (erityisesti vapaa-ajan tapaturmat, operatiivista hoitoa vaativat tilat). Sisäilmaongelmien osuus sairauspoissaoloista on ollut liian suurta. Työnantaja on panostanut ergonomiaan tuki- ja liikuntaelinsairauksien ennaltaehkäisemiseksi. Kalustohankinnoissa on painotettu tätä erityisesti.

Vertailukehittäminen verkostotoiminnan avulla on osa sisäistä valvontaa eli tarkoituksena on löytää yhdessä laadukkaita ja vaikuttavia toimintatapoja. Työterveysliikelaitos on osallistunut laatu-työhön Conmedic-laatuverkostossa ja toimii jäsenenä kunnallisten työterveysliikelaitosten Työ ja Terveys ry-nimisessä yhteistoimintaverkostossa. Laatuksikirja on ollut käytössä koko toimintavuoden. Asiakastytyväisyyttä on mitattu esimieskyselynä Conmedicin verkostossa. Edellisiin vuosiin verrattuna asiakastytyväisyys on parantunut. Liikelaitoksen vaikuttavuus toiminnassa on ollut varsin hyvä mm. Kevan aineiston perusteella (sairauspoissaolot ja ennenaikainen eläköityminen).

Tilat ja toiminnassa tarvittavat välineet, laitteet ja kulkuneuvot

Joensuun Työterveys toteutti toimintaansa 11 toimipisteessä vuoden 2016 aikana. Normaalin päiväaikaisen toiminnan lisäksi järjestettiin jonkin verran iltavastaanottoa.

Toimintavuoden aikana otettiin Tikkamäen uusi palvelupiste M-talossa käyttöön 11.4.2016. Paiholan toimipisteestä luovuttiin. Penttilänkatu 7-9 sisäilmaongelmien takia eniten sisäilmaoireista kärsivät sijoitettiin Tikkamäen uusiin tiloihin ja myöhemmässä vaiheessa oirehinnan jatkuessa vuokrattiin korvaavat tilat Joensuun Tiedepuistolta aluksi 11 hengelle. Tilanne päästään normalisoimaan, kun Siilaisen terveysaseman uudet toimitilat valmistuvat vuonna 2017. Tuossa vaiheessa Penttilänkatu 7-9 toimitilat poistuvat lopullisesti käytöstä. Voidaan todeta, että myös työterveyshuollon asiakkaat ovat saaneet oireita tiloista. Vuokrien osuus kuluista on toimintavuoden aikana kasvanut selvästi, samoin siivouksen, jota jouduttiin toimintavuoden aikana tehostamaan Penttilänkadun toimitiloissa.

Mediatri-potilastietojärjestelmän käytön osaaminen asiakaspalvelutyössä ja laskutuksessa muodostaa perustan koko toiminnalle ja tästä johtuen työntekijöille on järjestetty lisäkoulutusta järjestelmän käytöstä ja tietosuojakäytännöistä. Uusille työntekijöille on annettu myös kädestä pitäen ohjausta. Järjestelmän uusien osien käyttöönoton vaatimista koulutuksista on huolehdittu asianmukaisesti. Organisaatiomuutoksen takia tapahtuva tietokantamuutos on aiheuttanut jossain määrin toimintahäiriöitä ja toiminnan alasajoa, mikä on aiheuttanut mm. toiminnan minimoinnin vain välttämättömään, mikä erityisesti näkyy joulukuun heikentyneessä tuloksessa.

Mediatri-järjestelmään liittyvien tietokantamuutosten yhteydessä on huolehdittu myös siitä, että tietojärjestelmän rakenne ja käyttöoikeudet ovat mahdollisimman hyvin suojatut ja tarkoituksenmukaiset esim. uusien kuntien mukaan tulon vaatimien muutostöiden yhteydessä. Tätä toimintaa on toteutettu yhteistyössä Pohjois-Karjalan Tietotekniikkakeskus Oy:n (PTTK) kanssa.

Liikelaitoksessa on toiminut tietosuojavastaava, jonka tehtäviin kuuluu mm. opastaa henkilöstöä tietosuojaan liittyvissä asioissa, huolehtia siitä, että henkilökohtaiset sitoumukset tietosuojan toteuttamisesta ovat ajan tasalla ja että yksilöityjen tietosuojaa-asioiden selvittäminen tapahtuu viiveettömästi ja oikein. Tietosuojaan liittyviä kyselyjä asiakkailta on tullut vähän.

Tilojen, kaluston ja kulkuneuvojen kunnossapidosta on huolehdittu asianmukaisesti.

1.6 Esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Kaupunginhallitus esittää tilikauden 2016 tuloksen käsittelyä siten, että

- tilikauden alijäämä -18 983,63 euroa siirretään taseen yli- /alijäämätilille.

2. Tilinpäätöslaskelmat

2.1 Tuloslaskelma

	1.1. - 31.12.2016	1.1. - 31.12.2015
Liikevaihto	4 396 931,68	4 071 418,23
Liiketoiminnan muut tuotot	5 162,21	15 085,61
Muut tuet ja avustukset	17 854,22	9 941,60
 Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-174 013,78	-111 014,34
Palvelujen ostot	-2 180 150,54	-1 970 843,85
	<u>-2 354 164,32</u>	<u>-2 081 858,19</u>
 Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-1 422 718,06	-1 530 613,36
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-299 574,31	-311 241,80
Muut henkilösivukulut	-93 978,96	-87 352,24
	<u>-1 816 271,33</u>	<u>-1 929 207,40</u>
 Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-16 788,29	-8 037,75
Liiketoiminnan muut kulut	-227 705,32	-117 818,46
 Liikelylijäämä	5 018,85	-40 476,36
 Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot kunnalta	0,00	5,73
Korvaus peruspääomasta	-24 000,00	-24 000,00
Muut rahoituskulut	-2,48	0,00
	<u>-24 002,48</u>	<u>-23 994,27</u>
 Ylijäämä ennen satunnaisia eriä	-18 983,63	-64 470,63
 Ylijäämä ennen varauksia	-18 983,63	-64 470,63
Tilikauden ylijäämä	-18 983,63	-64 470,63
 TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	0,6	-4,7
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	0,6	-4,7
Voitto, %	-0,4	-1,6

2.2 Tase

TASE

VASTAAVAA	31.12.2016	31.12.2015
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	<u>75 973,95</u>	<u>18 754,47</u>
	75 973,95	18 754,47
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	217 370,45	208 514,30
Saamiset kunnalta	726 842,31	875 152,61
Muut saamiset	36 222,39	32 565,66
Siirtosaamiset	<u>14 285,12</u>	<u>9 300,26</u>
	994 720,27	1 125 532,83
Rahat ja pankkisaamiset	434 229,40	293 189,27
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>1 504 923,62</u>	<u>1 437 476,57</u>
VASTATTAVAA	31.12.2016	31.12.2015
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	400 000,00	400 000,00
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	437 800,60	502 271,23
Tilikauden yli-/alijäämä	<u>-18 983,63</u>	<u>-64 470,63</u>
	818 816,97	837 800,60
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Ostovelat	235 663,77	180 569,79
Korottomat velat kunnalta	36 553,23	7 552,58
Muut velat	30 985,45	31 506,44
Siirtovelat	<u>382 904,20</u>	<u>380 047,16</u>
	686 106,65	599 675,97
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>1 504 923,62</u>	<u>1 437 476,57</u>
TASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	54,4	58,3
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	15,6	14,7
Kertynyt ylijäämä, 1000 €	419	438

2.3 Rahoituslaskelma

	1.1.-31.12.2016	1.1.-31.12.2015
Toiminnan rahavirta		
Liikelyijäämä	5 018,85	-40 476,36
Poistot ja arvonalentumiset	16 788,29	8 037,75
Rahoitustuotot ja -kulut	-24 002,48	-23 994,27
	-2 195,34	-56 432,88
Investointien rahavirta		
Investointimenot (-)	-74 007,77	0,00
	-74 007,77	0,00
Toiminnan ja investointien rahavirta	-76 203,11	-56 432,88
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Lainakannan muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	148 310,30	153 845,74
Saamisten muutos muilta	-17 497,74	29 190,63
Korottomien velkojen muutos kunnalta	29 000,65	1 323,89
Korottomien velkojen muutos muilta	57 430,03	-959,81
	217 243,24	183 400,45
Rahoituksen rahavirta	217 243,24	183 400,45
Rahavarojen muutos	141 040,13	126 967,57
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	434 229,40	293 189,27
Rahavarat 1.1.	293 189,27	166 221,70
	141 040,13	126 967,57

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, t€	-117,5	-202,6
Investointien tulorahoitus, %	-3,0	
Kassan riittävyys, pv	35	26
Kassan riittävyys, pv, huomioituna konsernitili	84	91
Quick ratio	2,1	2,4
Current ratio	2,1	2,4

3. Tilinpäätöksen liitetiedot

3.1 Tilinpäätöstä laadittaessa noudatettavat arvostusperiaatteet ja menetelmät

Liitetieto 1) Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintameno-
menoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitus-
osuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti.

Käyttöomaisuushankinnat, joiden hankintameno on alle 10.000 euroa ja jotka on tarkoitettu
käytettäväksi liikelaitoksen toiminnassa alle kolme vuotta, on kirjattu vuosikuluiksi.

Suunnitelman mukaiset poistoajat ja -menetelmät ovat:

Aineelliset hyödykkeet

Koneet ja kalusto

Kuljetusvälineet

Autot

Muut koneet ja laitteet ja kalusteet

30 % menojäännöspoisto

30 % menojäännöspoisto

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon.

Liitetieto 4) Tuloslaskelman ja taseen esittämistapa

Tilikauden tietojen vertailussa edelliseen vuoteen tulee ottaa huomioon, että lomapalkkavelan kirjaamisessa on huomioitu
kirjanpitolautakunnan kuntajaoston lausunnon mukaisesti kilpailukyky sopimuksen mukainen lomarahaleikkaus.
Kilpailukyky sopimuksen mukaan lomarahoja vähennetään 30 %:lla ajanjaksolla 1.2.2017 - 30.9.2019.

3.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Liitetieto 6) Toimintatuotot tehtävälueittain

	2016	2015
Liikevaihto		
Työterveyshuollon maksut	4 377 623,22	4 054 874,65
Muut liikevaihtoon sisältyvät tuotot	19 308,46	16 543,58
Liikevaihto yhteensä	<u>4 396 931,68</u>	<u>4 071 418,23</u>
Liiketoiminnan muut tuotot		
Muut tuotot	5 162,21	15 085,61
Liiketoiminnan muut tuotot	<u>5 162,21</u>	<u>15 085,61</u>
Muut tuet ja avustukset		
Korvaus työterveyshuollosta	9 808,22	8 871,60
Muut tuet ja avustukset	8 046,00	1 070,00
	<u>17 854,22</u>	<u>9 941,60</u>
Tuotot yhteensä	<u><u>4 419 948,11</u></u>	<u><u>4 096 445,44</u></u>

Liitetieto 9) Palvelujen ostojen erittely

	2016	2015
Asiakaspalvelujen ostot	1 446 985,75	1 252 125,56
Muiden palvelujen ostot	733 164,79	718 718,29
Palvelujen ostot yhteensä	<u><u>2 180 150,54</u></u>	<u><u>1 970 843,85</u></u>

3.3 Tasetta koskevat liitetiedot

3.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Liitetieto 19) Pysyvät vastaavat/Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

	Aineettomat hyödykkeet		Aineelliset hyödykkeet		Yhteensä
	Aineettomat oikeudet	Koneet ja kalusto	Ennakkomaksut ja kesk.er.hank.		
Poistamaton hankintameno 1.1.	0,00	18 754,47	0,00		18 754,47
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	74 007,77	0,00		74 007,77
Tilikauden poisto	0,00	-16 788,29	0,00		-16 788,29
Poistamaton hankintameno 31.12.	0,00	75 973,95	0,00		75 973,95
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	75 973,95	0,00		75 973,95

Liitetieto 23) Saamisten erittely

	2016		2015	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset kunnalta ja liikelaitoksilta				
Myyntisaamiset	0,00	129 377,99	0,00	130 521,20
Lainasaamiset	0,00	596 126,31	0,00	741 462,50
Muut saamiset	0,00	1 200,00	0,00	0,00
Siirtosaamiset	0,00	138,01	0,00	3 168,91
	0,00	726 842,31	0,00	875 152,61
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	7 358,14	0,00	11 211,22
	0,00	7 358,14	0,00	11 211,22
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset	0,00	99 387,78	0,00	92 755,64
Siirtosaamiset	0,00	0,00	0,00	120,00
	0,00	99 387,78	0,00	92 875,64
Saamiset osakkuus- ja muilta omistusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	4 486,36	0,00	2 915,28
	0,00	4 486,36	0,00	2 915,28
Saamiset muilta				
Myyntisaamiset	0,00	106 138,17	0,00	101 632,16
Muut saamiset	0,00	36 222,39	0,00	32 565,66
Siirtosaamiset	0,00	14 285,12	0,00	9 180,26
	0,00	156 645,68	0,00	143 378,08
Saamiset yhteensä	0,00	994 720,27	0,00	1 125 532,83

Liitetieto 24) Siirtosaamiin sisältyvät olennaiset erät

	2016	2015
Kela/korvaus työterveyshuollon kustannuksista	9 808,30	8 871,60
Muut erät	4 476,82	428,66
	14 285,12	9 300,26

3.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Liitetieto 25) Oman pääoman erittely	2016		2015	
Peruspääoma 1.1.	400 000,00		400 000,00	
Peruspääoma 31.12.	400 000,00		400 000,00	
Kertyneet yli- / alijäämät 1.1.	437 800,60		502 271,23	
Tilikauden tulos	-18 983,63		-64 470,63	
Kertyneet yli- / alijäämät 31.12.	418 816,97		437 800,60	
Oma pääoma yhteensä	818 816,97		837 800,60	
Liitetieto 30) Vieras pääoma	2016		2015	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Korottomat velat kunnalta				
Ostovelat	0,00	28 705,43	0,00	6 159,10
Muut velat	0,00	1 302,35	0,00	1 393,48
Siirtovelat	0,00	6 545,45	0,00	0,00
	0,00	36 553,23	0,00	7 552,58
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat	0,00	345,00	0,00	0,00
	0,00	345,00	0,00	0,00
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat	0,00	33 807,25	0,00	32 215,70
	0,00	33 807,25	0,00	32 215,70
Velat osakkuus- ja muille omistusyhteisöille				
Ostovelat	0,00	12 402,08	0,00	18 360,46
	0,00	12 402,08	0,00	18 360,46
Velat muille				
Ostovelat	0,00	189 109,44	0,00	129 993,63
Muut velat	0,00	30 985,45	0,00	31 506,44
Siirtovelat	0,00	382 904,20	0,00	380 047,16
	0,00	602 999,09	0,00	541 547,23
Vieras pääoma yht.	0,00	686 106,65	0,00	599 675,97
Liitetieto 33) Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	2016		2015	
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Lomapalkkajaksotus/palkkojen ja henk.sivukulujen jaks.	344 733,77		343 507,45	
Muut erät	38 170,43		36 539,71	
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	382 904,20		380 047,16	

3.4 Henkilöstöä koskevat liitetiedot

Liitetieto 42) Henkilöstön lukumäärä	2016	2015
Vakinaiset	33	38
Määräaikaiset	<u>13</u>	<u>11</u>
Yhteensä	<u><u>46</u></u>	<u><u>49</u></u>
Liitetieto 43) Henkilöstökulut	2016	2015
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan		
Palkat ja palkkiot		
Palkat ja palkkiot	1 459 570,88	1 537 775,67
Henkilöstökorvaukset ja muut henkilöstömenojen korjaukset	-36 852,82	-7 162,31
Henkilösivukulut	0,00	
Eläkekulut	299 574,31	311 241,80
Muut henkilösivukulut	<u>93 978,96</u>	<u>87 352,24</u>
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	<u><u>1 816 271,33</u></u>	<u><u>1 929 207,40</u></u>
Henkilöstökulut yhteensä	<u><u>1 816 271,33</u></u>	<u><u>1 929 207,40</u></u>

4. Allekirjoitukset ja merkinnät

Joensuussa 6.3.2017

 _____	 _____
 _____	Saara Pauskén _____
 _____	 _____
 _____	Feri Bogdanoff _____
 _____	 _____
 _____	Ilma Heimonen _____

Olemme tarkastaneet tilinpäätöksen

Joensuussa 9.5.2017

BDO Audiator Oy
JHTT-yhteisö

_____
Ari Lehto
JHT, KHT

Liikelaitosten tunnuslukujen selitykset

Tuloslaskelman tunnusluvut

Sijoitetun pääoman tuotto, %

= $100 \times (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Kunnalle maksetut korkokulut} + \text{Muille maksetut korkokulut} + \text{Korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{Sijoitettu korollinen vieras pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset})$. Tunnusluvun tase-erät lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona.

Tunnusluku kertoo liikelaitoksen sijoitetun pääoman tuoton eli mittaa liikelaitoksen suhteellista kannattavuutta. Tunnusluvun vertailtavuutta liikelaitosten kesken voi heikentää se, että pysyvien vastaavien hyödykkeiden kirjanpitoarvo saattaa poiketa olennaisesti käyvästä arvosta.

Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %

= $100 \times (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Kunnalle maksetut korkokulut} + \text{Korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{Lainat kunnalta} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset})$

Tunnusluvun tase-erät lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona

Tunnusluku kertoo kunnan liikelaitokseen sijoittaman pääoman tuoton. Kunnan sijoittaman pääoman tuotto prosentti ei ole sama asia kuin korvaus peruspääomasta tai sisäinen lainakorko, koska sijoitetun pääoman tuotto prosenttien laskennassa otetaan mainittujen erien lisäksi huomioon myös yli-/alijäämät sekä poistoero ja vapaaehtoiset varaukset.

Voitto, %

= $100 \times (\text{Yli-/alijäämä ennen varauksia} / \text{Liikevaihto})$

Tunnusluku kertoo, kuinka suuren prosentuaalisen osuuden liikelaitoksen yli-/alijäämä ennen varauksia ja veroja muodostaa liikevaihdosta. Jos prosenttiluku on negatiivinen, liikelaitoksen toiminta on tappiollista.

Taseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste, %

= $100 \times (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Omavaraisuusaste mittaa liikelaitoksen vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= $100 \times (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo kuinka paljon liikelaitoksen käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Käyttötulot muodostuvat tilikauden liikevaihdosta, liiketoiminnan muista tuotoista sekä tuesta ja avustuksesta kunnalta/ kuntayhtymältä. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet on selviytyä valan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Luku osoittaa, paljonko liikelaitoksella on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Lainakanta 31.12.

= Vieras pääoma – (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Liikelaitoksen lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla enakoilla sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla. Jotta lainakanta voitaisiin laskea suoraan toimintakertomukseen otetusta taseesta, ei mainittuihin vähennettäviin eriin tule kirjanpidossa merkitä korollisia lainoja.

Lainasaamiset

= sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

Rahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, euroa

Rahoituslaskelman välitulokseksi Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvoiton ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoiton on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investoinnit

Investointien tulorahoitus, %

=100* (Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä + Poistot ja arvonalentumiset – Tuloverot) / Investointien omahankintameno

Investointien tulorahoitus % -tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu varsinaisella tulorahoituksella (ilman satunnaisia tuloja). Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä. Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Pääomamenojen tulorahoitus, %

=100* (Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä + Poistot ja arvonalentumiset - Tuloverot) / (Investointien omahankintameno + Antolainojen nettolisäys + Lainanlyhennykset)

Pääomamenojen tulorahoitus on tunnusluku, joka osoittaa liikelaitoksen tuloista investointeihin kulujen jälkeen jäävän nettomäärän prosenttiosuuden investointien omahankintamenojen, antolainojen nettolisäyksen ja lainanlyhennysten yhteismäärästä

Lainanhoito

Lainanhoitokate

= (Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä + Poistot ja arvonalentumiset + Korkokulut - Tuloverot) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)

Lainanhoitokate kertoo liikelaitoksen tulo- ja rahoitusriittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoitus on riittävä lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi.

Maksuvalmius

Kassan riittävyys (pv)

= $365 \text{ pv} * \text{Rahavarat } 31.12 / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

Liikelaitoksen maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku kertoo, monenkö päivän kassasta maksut voidaan kattaa liikelaitoksen rahavaroilla.

Kassan riittävyys (pv), huomioituna konsernitili

= $365 \text{ pv} * (\text{Rahavarat } 31.12 + \text{Konsernitili } 31.12) / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

Quick ratio

= $(\text{Rahat ja pankkisaamiset} + \text{Rahoitusarvopaperit} + \text{Lyhytaikaiset saamiset}) / (\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Quick ratio eli maksuvalmiussuhde kertoo, miten hyvin lyhytaikaisesti sidotuilla varoilla pystytään kattamaan lyhytaikaiset velat. Tunnuslukua voidaan vertailla vain saman toimialan liikelaitosten kesken. Tunnusluvun luokitusasteikko: hyvä: yli 1, tyydyttävä: 0,5-1, heikko: alle 0,5

Current ratio

= $(\text{Vaihto-omaisuus} + \text{Lyhytaikaiset saamiset} + \text{Rahoitusarvopaperit} + \text{Rahat ja pankkisaamiset}) / (\text{Lyhytaikainen vieraspääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Current ratio eli käyttöpääomasuhde kertoo nopeakiertoisen omaisuuden ja nopeakiertoisten velkojen suhteen. Tunnuslukua voidaan parhaiten vertailla saman toimialan liikelaitosten kesken, mutta se sopii quick ratio -tunnuslukua paremmin myös eri toimialojen yritysten vertailuihin. Tunnusluvun luokitusasteikko: hyvä: yli 2, tyydyttävä: 1-2, heikko: alle 1.

9.2 RAHASTOJEN ERILLISTILINPÄÄTÖKSET

Rahastojen tulos- ja rahoituslaskelmaosan toteutuminen

TALOUSARVION TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma 2016 1.1. - 31.12.2016	Poikkeama	Ed.vuoden toteuma 1.1. - 31.12.2015
Materiaalit ja palvelut						
Palvelujen ostot	-15 000,00		-15 000,00	-7 613,85	7 386,15	-7 518,46
Liiketoiminnan muut kulut	-85 000,00			-40 000,00		-40 000,00
Liikelylijäämä	-100 000,00		-100 000,00	-47 613,85	52 386,15	-47 518,46
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	230 000,00		230 000,00	198 870,51	-31 129,49	203 419,51
Muut rahoitustuotot	3 950 000,00		3 950 000,00	3 146 059,11	-803 940,89	3 441 814,37
Muut rahoituskulut	-40 000,00		-40 000,00	-332 655,05	-292 655,05	-497 745,04
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	4 140 000,00	0,00	4 140 000,00	3 012 274,57	-1 127 725,43	3 147 488,84
Ylijäämä (alij.) ennen satun.eriä	4 040 000,00	0,00	4 040 000,00	2 964 660,72	-1 075 339,28	3 099 970,38
Ylijäämä (alij.) ennen varauksia	4 040 000,00	0,00	4 040 000,00	2 964 660,72	-1 075 339,28	3 099 970,38
Rahastopääoman lisäys (-)	0,00			0,00		-151 850,37
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	4 040 000,00	0,00	4 040 000,00	2 964 660,72	-1 075 339,28	2 948 120,01

TALOUSARVION RAHOITUSOSAN TOTEUTUMISVERTAILU

1 000 euroa	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma 2016	Poikkeama
Toiminnan rahavirta					
Liikelylijäämä (-alijäämä)		-100	-100	-48	52
Rahoitustuotot- ja kulut		4 140	4 140	3 012	-1 128
Investointien rahavirta					
Toiminnan ja investointien rahavirta		4 040	0	4 040	2 965
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten vähennykset muilta				323	323
Vaikutus maksuvalmiuteen		4 040	0	4 040	3 288
					-752

Tulevaisuusrahasto

Tulevaisuusrahasto on perustettu kaupunginvaltuuston päätöksellä vuonna 2000. Rahaston pääomaksi siirrettiin 37,00 milj. euroa Joensuun Energia Oy:n osakkeista saatua kauppahintaa. Rahasto on eriytetty kaupungin muusta toiminnasta ja sillä on erilliskirjanpito. Tulevaisuusrahaston tarkoituksena on lisätä kaupungin ja sen asukkaiden hyvinvointia edistämällä pääasiassa korkeaan osaamiseen perustuvien työpaikkojen lisäämistä ja niiden säilyttämistä. Tulevaisuusrahaston varojen sijoittaminen tapahtuu kaupunginhallituksen hyväksymien sijoitusrajoitusten perusteella.

1. Toimintakertomus

Olennaiset tapahtumat tilikaudella ja sen päättymisen jälkeen

Varainhoitajana toimi koko vuoden EVLI ja Seligson Oy. Vuonna 2016 rahastosta tuloutettiin 40 000 euroa Itä-Suomen yliopiston professuurin rahoitukseen.

Vuodesta 2016 muodostui kokonaisuutena suhteellisen hyvä vuosi tulevaisuusrahaston näkökulmasta, vaikka sijoitustoiminnassa koettiin vuoden aikana suuria heilahduksia ja epävarmuutta. Keskeisiä tekijöitä olivat erityisesti Kiinan kasvuun liittyvä epävarmuus, kesän Brexit-äänestys ja USA:n presidentinvaalit. Markkinat toipuivat kuitenkin yllätyksistä nopeasti ja vuotta leimanneista poliittisista yllätyksistä huolimatta sijoitustuotot olivat varsin kohtuullisella tasolla. Sijoitustoiminnan näkökulmasta vuotta 2016 voidaan luonnehtia myös kahtiajakoiseksi; alkuvuosi oli haastava erityisesti osakemarkkinoiden heikon kehityksen johdosta, sen sijaan vuoden jälkimmäinen puolisko oli kokonaisuutena myönteinen. Odotuksiin nähden erityisesti korkosijoitukset tuottivat vielä hyvin, joskin korot kääntyivät loppuvuotta kohden mentäessä nousuun. Maantieteelliset erot sijoitustuotoissa olivat myös vuoden 2016 aikana suuria: erityisesti Yhdysvaltojen ja kehittyvien talouksien osakemarkkinoiden tuotot olivat korkeita, Euroopassa kehitys oli heikompaa.

Poliittisten tapahtumien ennakoitua vaikuttavan merkittävästi myös vuoden 2017 markkinoiden kehitykseen. Merkittävimmät markkinoiden kehitykseen liittyvät tekijät ovat Euroopassa järjestettävät vaalit Saksassa ja Ranskassa, Yhdysvaltojen tilanteen kehitys ja Brexitin vaikutusten konkretisoituminen. Epävarmuustekijöistä huolimatta osakesijoitusten tuotto-odotukset ovat vielä hyvällä tasolla. Korkosijoitusten tuotto-odotukset ovat sen sijaan erittäin matalalla tasolla, mikä tulee todennäköisesti vaikuttamaan tulevaisuusrahaston vuoden 2017 tuottoon.

Tulevaisuusrahaston talous ja talousarvion toteutuminen

Rahaston markkina-arvo oli vuoden 2016 lopussa 71,04 milj. euroa (ed. v. 66,79 milj. euroa), muutos edellisvuoteen nähden 4,24 milj. euroa.

Tilikauden kirjanpidollinen tulos oli 2,42 milj. euroa ylijäämäinen. Rahastojen sääntöjen mukaista rahastopääomasiirtoa ei vuonna 2016 tehty koko kaupungin tilikauden tuloksen ollessa alijäämäinen. Korkotuottoja kertyi 0,17 milj. euroa ja muita rahoitustuottoja 2,6 milj. euroa.

Rahastossa on kertynyt ylijäämää vuoden 2016 lopussa 18,5 milj. euroa.

Vuoden 2016 lopussa Evlin hoidossa olevan osan markkina-arvo oli 39,34 (ed. vuonna 36,98) milj. euroa ja Seligsonin hoidossa olevan osan markkina-arvo oli 31,70 (ed. vuonna 29,81) milj. euroa. Kokonaisuudessaan tulevaisuusrahaston markkina-arvo on kasvanut toiminnan aloittamisesta lukiens runsaat 34 milj. euroa, noin 92 %.

Taulukko: Varojen jakauma osake- ja korkosijoituksiin milj. euroa, 31.12.2016

	EVLI	%- osuus	SELIGSON	%- osuus	Yhteensä euroa	Yhteensä %
Osakesijoitukset	11,18	28	9,27	29	20,45	29
Korkosijoitukset	28,16	72	22,43	71	50,59	71
Yhteensä	39,34	100	31,70	100	71,04	100

Taloudellisen tavoitteen toteutuma

Talousarvio	Toteutuma
Tuottotavoite on 5,3 % varainhoitajalla sijoitettavina olevien varojen osalta laskettuna kaavalla tilikauden tulos/keskimääräinen tase x100.	Tuotto oli 3,8 % keskimääräisestä taseesta laskettuna kaavalla tilikauden tulos/ keskim. tase x 100 Keskimääräinen tase = (tase 1.1+tase 31.12)/2

Tilikauden tuloksen käsittely

Tulevaisuusrahaston sääntöjen mukaisesti rahaston pääomaa kartutetaan lisäämällä aloittavan taseen rahastopääomaan rakennuskustannusindeksin muutosprosentin verran tilikauden tuloksesta tai koko tuotto, jos tuotto on laskennallista summaa pienempi, mikäli rahaston ja kunnan kokonaistulos sen mahdollistaa ja sen ylimenevä osuus tuloksesta jää rahaston tulokseksi.

Koska kaupungin tilikauden tulos on alijäämäinen, ei rahastosääntöjen mukaista rahastosiirtoa ole tehty.

Tilikauden 2016 ylijäämä 2 418 112,48 euroa on kirjattu rahaston tilikauden ylijäämätilille.

2. Tilinpäätöslaskelmat

Tuloslaskelma

	1.1. - 31.12.2016	1.1. - 31.12.2015
Materiaalit ja palvelut		
Palvelujen ostot	-7 590,47	-7 444,36
Liiketoiminnan muut kulut	<u>-40 000,00</u>	<u>-40 000,00</u>
Liikeylijäämä	-47 590,47	-47 444,36
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	168 143,87	166 224,10
Muut rahoitustuotot	2 608 988,91	2 767 798,31
Muut rahoituskulut	<u>-311 429,83</u>	<u>-467 982,01</u>
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	2 465 702,95	2 466 040,40
Ylijäämä (alij.) ennen satun.eriä	2 418 112,48	2 418 596,04
Ylijäämä (alij.) ennen varauksia	2 418 112,48	2 418 596,04
Rahastopääoman lisäys (-)	0,00	-151 850,37
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 418 112,48	2 266 745,67

Tase

VASTAAVAA	31.12.2016	31.12.2015
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Lyhytaikaiset saamiset		
Muut saamiset	432,00	575,94
Siirtosaamiset	28 392,84	27 453,13
	<u>28 824,84</u>	<u>28 029,07</u>
Rahoitusarvopaperit		
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	7 516 529,30	6 263 851,19
Joukkovelkalinainasaamiset	22 284 004,65	22 453 366,84
Muut arvopaperit	34 330 734,38	32 984 207,55
	<u>64 131 268,33</u>	<u>61 701 425,58</u>
Rahat ja pankkisaamiset	44 600,54	57 126,58
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>64 204 693,71</u>	<u>61 786 581,23</u>
VASTATTAVAA	31.12.2016	31.12.2015
OMA PÄÄOMA		
Rahastopääoma	45 737 331,35	45 737 331,35
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	16 047 017,88	13 780 272,21
Tilikauden yli-/alijäämä	2 418 112,48	2 266 745,67
	<u>64 202 461,71</u>	<u>61 784 349,23</u>
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Siirtovelat	2 232,00	2 232,00
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>64 204 693,71</u>	<u>61 786 581,23</u>

Rahoituslaskelma

	31.12.2016	31.12.2015
Toiminnan rahavirta		
Liikelyjäämä (-alijäämä)	-47 590,47	-47 444,36
Rahoitustuotot- ja kulut	2 465 702,95	2 466 040,40
Investointien rahavirta		
Toiminnan ja investointien rahavirta	2 418 112,48	2 418 596,04
Rahoituksen rahavirta		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos	<u>-795,77</u>	<u>26 743,86</u>
Rahoituksen rahavirta	-795,77	26 743,86
Rahavarojen muutos	2 417 316,71	2 445 339,90
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	64 175 868,87	61 758 552,16
Rahavarat 1.1.	<u>61 758 552,16</u>	<u>59 313 212,26</u>
	2 417 316,71	2 445 339,90

Elinkeinorahasto

Elinkeinorahasto on perustettu kaupunginvaltuuston päätöksellä vuonna 2000. Rahaston pääomaksi siirrettiin 11,77 milj. euroa Joensuun Energia Oy:n osakkeista saatua kauppahintaa. Rahasto on eriytetty kaupungin muusta toiminnasta ja sillä on erilliskirjanpito. Elinkeinorahaston tarkoituksena on edistää kaupungin elinkeinopolitiikan tavoitteita ja työllisyyttä. Elinkeinorahaston varojen sijoittaminen tapahtuu kaupunginhallituksen hyväksymien sijoitusrajoitusten perusteella.

1. Toimintakertomus

Olennaiset tapahtumat tilikaudella ja sen päättymisen jälkeen

Varainhoitajana toimi koko vuoden Nordea Investment Management.

Elinkeinorahastosta on myönnetty konsernin sisäistä lainaa Joensuun Tiedepuisto Oy:lle alun perin 4,2 milj. euroa. Joensuun Tiedepuisto Oy lyhensi lainaa vuoden aikana yhteensä 0,3 milj. euroa ja sitä on jäljellä 1,3 milj. euroa. Lyhennyspääoma sekä lainakorot on lisätty varainhoitajalla hoidettavana olevaan pääomaan.

Vuodesta 2016 muodostui kokonaisuutena suhteellisen hyvä vuosi elinkeinorahaston näkökulmasta, vaikka sijoitustoiminnassa koettiin vuoden aikana suuria heilahduksia ja epävarmuutta. Keskeisiä tekijöitä olivat erityisesti Kiinan kasvuun liittyvä epävarmuus, kesän Brexit-äänestys ja USA:n presidentinvaalit. Markkinat toipuivat kuitenkin yllätyksistä nopeasti ja vuotta leimanneista poliittisista yllätyksistä huolimatta sijoitustuotot olivat varsin kohtuullisella tasolla. Sijoitustoiminnan näkökulmasta vuotta 2016 voidaan luonnehtia myös kahtiajakoiseksi; alkuvuosi oli haastava erityisesti osakemarkkinoiden heikon kehityksen johdosta, sen sijaan vuoden jälkimmäinen puolisko oli kokonaisuutena myönteinen. Odotuksiin nähden erityisesti korkosijoitukset tuottivat vielä hyvin, joskin korot kääntyivät loppuvuotta kohden mentäessä nousuun. Maantieteelliset erot sijoitustuotoissa olivat myös vuoden 2016 aikana suuria: erityisesti Yhdysvaltojen ja kehittyvien talouksien osakemarkkinoiden tuotot olivat korkeita, Euroopassa kehitys oli heikompaa.

Poliittisten tapahtumien ennakoituaan vaikuttavan merkittävästi myös vuoden 2017 markkinoiden kehitykseen. Merkittävimmät markkinoiden kehitykseen liittyvät tekijät ovat Euroopassa järjestettävät vaalit Saksassa ja Ranskassa, Yhdysvaltojen tilanteen kehitys ja Brexitin vaikutusten konkretisoituminen. Epävarmuustekijöistä huolimatta osakesijoitusten tuotto-odotukset ovat vielä hyvällä tasolla. Korkosijoitusten tuotto-odotukset ovat sen sijaan erittäin matalalla tasolla, mikä tulee todennäköisesti vaikuttamaan elinkeinorahaston vuoden 2017 tuottoon.

Elinkeinorahaston talous ja talousarvion toteutuminen

Rahaston markkina-arvo oli vuoden 2016 lopussa 20,94 milj. euroa (ed. vuonna 19,71 milj. euroa), johon sisältyy Joensuun Tiedepuistolle myönnettyä rahastolainaa 1,29 milj. euroa (ed. vuonna 1,62 milj. euroa).

Tilikauden kirjanpidollinen tulos oli 0,55 milj. euroa ylijäämäinen. Korkotuottoja kertyi 30 727 (ed. vuonna 37 195) euroa ja muita rahoitustuottoja 537 070 (ed. vuonna 674 016) euroa.

Rahastossa oli kertynyttä ylijäämää vuoden 2016 lopussa 3,10 milj. euroa.

Taulukko: Varojen jakauma osake- ja korkosijoituksiin sekä lainaan milj. euroa, 31.12.2016

	NORDEA	%-osuus
Osakesijoitukset	5,24	27
Korkosijoitukset	14,40	73
Yhteensä	19,65	100
Laina	1,29	
Yhteensä	20,94	

Tavoitteiden toteutuma

Talousarvio	Toteutuma
Tuottotavoite on 5,3 % varainhoitajalla sijoitettavina olevien varojen osalta laskettuna kaavalla tilikauden tulos/keskimääräinen tase x100.	Tuotto oli 3,1 % keskimääräisestä taseesta laskettuna kaavalla tilikauden tulos/ keskim. tase x 100
	Keskimääräinen tase = (tase 1.1.+tase 31.12.)/2

Tilikauden tuloksen käsittely

Tilikauden 2016 tulos 546 548,24 euroa on kirjattu rahaston tilikauden ylijäämätilille.

2. Tilinpäätöslaskelmat

Tuloslaskelma

	1.1. - 31.12.2016	1.1. - 31.12.2015
Materiaalit ja palvelut		
Palvelujen ostot	-23,38	-74,10
Liikelylijäämä	-23,38	-74,10
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	30 726,64	37 195,41
Muut rahoitustuotot	537 070,20	674 016,06
Muut rahoituskulut	-21 225,22	-29 763,03
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	546 571,62	681 448,44
Ylijäämä (alij.) ennen satun.eriä	546 548,24	681 374,34
Ylijäämä (alij.) ennen varauksia	546 548,24	681 374,34
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	546 548,24	681 374,34

Tase

VASTAAVAA	31.12.2016	31.12.2015
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Sijoitukset		
Muut lainasaamiset	1 293 753,28	1 617 191,60
Rahoitusarvopaperit		
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	1 565 603,59	1 120 301,85
Joukkovelkalainasaamiset	10 660 086,28	10 416 556,69
Muut arvopaperit	3 982 371,75	3 795 358,10
	<u>16 208 061,62</u>	<u>15 332 216,64</u>
Rahat ja pankkisaamiset	182 449,23	188 307,65
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>17 684 264,13</u>	<u>17 137 715,89</u>
VASTATTAVAA	31.12.2016	31.12.2015
OMA PÄÄOMA		
Rahastopääoma	14 588 626,94	14 588 626,94
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	2 549 088,95	1 867 714,61
Tilikauden yli-/alijäämä	546 548,24	681 374,34
	<u>17 684 264,13</u>	<u>17 137 715,89</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>17 684 264,13</u>	<u>17 137 715,89</u>

Rahoituslaskelma

	31.12.2016	31.12.2015
Toiminnan rahavirta		
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-23,38	-74,10
Rahoitustuotot- ja kulut	546 571,62	681 448,44
Investointien rahavirta		
Toiminnan ja investointien rahavirta	546 548,24	681 374,34
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten vähennykset	<u>323 438,32</u>	<u>323 438,32</u>
Rahoituksen rahavirta	323 438,32	323 438,32
Rahavarojen muutos	869 986,56	1 004 812,66
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	16 390 510,85	15 520 524,29
Rahavarat 1.1.	15 520 524,29	14 515 711,63
	869 986,56	1 004 812,66

9.3. TASEYKSIKÖIDEN ERILLISTILINPÄÄTÖKSET

160 JOENSUUN TILAKESKUS-TASEYKSIKÖ

Tilivelvollinen: tilakeskuksen johtaja Timo Korhonen

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Joensuun Tilakeskus vastaa toimialansa palvelujen tehokkaasta ja taloudellisesta järjestämisestä lähtökohtana asiakkaiden tarpeet ja omistajaetu. Tilakeskus on aktiivinen ja tehokas, alan toimijoiden kanssa verkottunut ammattiosaaja. Organisaatio on osaava, kehitysmuuntoinen ja yhteisiin tavoitteisiin sitoutunut.

Tilakeskuksen tehtävänä on hankkia kaupunkikonsernille tarkoituksenmukaiset toimitilat ja niihin käyttäjien tarvitsemat kiinteistö- ja tilapalvelut. Tilakeskus vastaa kaupungin omistaman tilaomaisuuden ylläpidosta, sen arvon säilymisestä, tuottavuudesta, monikäyttöisyydestä ja tehokkaasta käytöstä. Toiminnassaan tilakeskus noudattaa liiketaloudellista periaatetta.

Toimintakertomus

Olennaiset tapahtumat tilikaudella ja sen päättymisen jälkeen

Talousarvion 2016 toimenpideohjelman mukaisesti Joensuun kaupungille kannattamattomien ja tarpeettomien kiinteistöjen myyntiä jatkettiin toimintavuonna. Toimintavuonna myytiin seuraavat kohteet (yhteensä 2.143 m²):

- Hasanniementie 1 b, ent. englanninkielinen leikkikoulu (135 m²)
- Hasanniementie 5, ent. pурсiseuran huvilan rakennukset (271 m²)
- Kiihtelysvaaran vahainkodin ent. navetta ja ns. ukkotupa (453 m²)
- Sepänkatu 40 rakennukset (544 m²)
- Kanavarannan kiinteistön rakennukset (232 m²)
- As. Oy Kitsu, osakehuoneisto (47 m²)
- Kiint. Enon liikekeskus, osakehuoneistot (461 m²)

Seuraavien rakennusten ja osakehuoneistojen myynnistä tehtiin toimeksiantosopimukset (yhteensä 3277 m²):

- Reijolan entinen nuorisotalo, Kiinteistö Oy Reijolan Risteys, (136 m²)
- Vanamokatu 5 ent. mielenterveyskeskuksen päivätoiminta (764 m²)
- Hammaslahden kunnantalo (2.134 m²)
- Meijerintie 2 (243 m²)

Suvantokatu 1-3 (892 m²) ja Rantakatu 9 (536 m²) rakennuskokonaisuuden myynnistä järjestettiin tarjouskilpailu. Tarjouskilpailussa ei saatu hyväksyttäviä tarjouksia. Jatkotoimenpiteinä rakennuksista muodostettiin itsenäiset kiinteistöt ja maapohja jaettiin rakennuskohtaisiksi määräaloiksi. Vuonna 2017 rakennukset laitetaan uudelleen myyntiin vuokraoikeudella.

Toimintavuonna purettiin seuraavat rakennukset (yhteensä 9400 m²):

- Jokitalo, sosiaalitoimen tukiasunto (82 m²)
- Nepenmäen koulu (4846 m²)
- Rantakylän urheiluhalli (3223 m²)
- Rantakatu 9 varastorakennus (145 m²)
- Korsitie 3 asuinrakennus ja varasto (106 m²)
- Pysäkkitie 8 asuinrakennus (121 m²)
- Kauppahalli (877 m²)

Toimintavuoden aikana toteutetut merkittävimmät tilajärjestelyt ja vuokraukset:

Keskustan alueen kehitysvammaisten päivä- ja työtoimintatiloja järjestettiin siten, että osoitteen Merimiehenkatu 3 vuokratilan (472 m²) vuokrasopimus irtisanottiin päättymään 30.6.2016. Toimintoille osoitettiin tilat muutostöiden jälkeen kaupungin omistamista tiloista osoitteesta Jynkantie 3 (730 m²). Vammaisten iltapäiväkerho siirtyi syyslukukauden alusta Utran koululle.

Kotipalvelun toimiston vuokratilat (434 m²) osoitteessa Sepänkatu 33A irtisanottiin päättymään 30.10.2016. Uudet tilat (519 m²) vuokrattiin kotipalvelulle ja ikäneuvonnalle Senioripihasta 1.11.2016 alkaneella vuokrasopimuksella.

Varhaiskasvatuksen- ja koulutuspalveluiden hallinto siirtyi Koskikatu 7:ssä olleista vuokratiloista (345 m²) sisäilmaepäilyjen vuoksi Sirkkalaan. Koskikatu 7 vuokrasopimus irtisanottiin. Karelia AMK:lta vuokrattujen tilojen (342,7 m²) vuokrasopimus alkoi 15.1.2016 ja Joensuun Yrittyskiinteistöt Oy:ltä vuokrattujen tilojen (168 m²) vuokrasopimus alkoi 1.1.2016.

Karelia AMK:n Sirkkalan tilojen vuokrasopimukset (9 305 m²) siirrettiin kaupunginhallituksen päätöksellä (KH 20.6.2016 § 242) Joensuun kaupungin vastattaviksi 1.9.2016 alkaen. Sirkkalasta vuokrattiin tilat Karsikon koulun lisäksi Rantakylän kouluille. Rantakylän koulun toiminta Pataluodonkatu 6 ja Rantakylänkatu 12 siirtyi Sirkkalaan. Rantakylän ja Karsikon koulujen liikuntasalit jäivät käyttöön.

Kaupunginhallituksen päätöksen (KH 22.6.2015 § 284) mukaisesti kaikki erityisryhmien asuinkiinteistöjen päävuokrasopimukset siirrettiin tilakeskuksen hallinnoitaviksi. Uusien kohteiden vuokrasopimukset tekee jatkossa myös tilakeskus. Kaupunki on vuokrannut asunnot kuntapalautukseen oikeuttavaan sosiaali- ja terveydenhoitopalveluun. Erityisasumisen kohteita ovat:

- Senioripiha, vaihe 1-2, Torikatu 38 (3 255 m²)
- Senioripiha, vaihe 3, Rauhankatu 1 (4 236 m²)
- Villa Ranta, Vesikkotie 1b (709 m²)
- Karhunmäki, Suunnistajantie 1 (657 m²)
- Hoivakoti Sireenipiha, Niinivaara (2 851 m²)
- Suvikatu 12, Niinivaara, vammaisten yksikkö (243 m²)
- Osoitteeseen Rastilipuntie 3 rakennettavan vammaisten asumisyksikön tilojen (742 m²) vuokraamisesta (KH 17.10.2016 § 364) tehtiin päätös esivuokrasopimuksesta.

Museo keskitti mm. varasto- ja konservointitoimintojaan osoitteeseen Pilkontie 2, josta vuokrattiin toimitilat (1 113 m²) 1.9.2016 alkaen. Raatekankaantie 14 (858 m²) vuokrasopimus päättyi 30.9.2016.

Osoitteesta Kaislakatu 3 vuokrattiin P-K:n koulutuskuntayhtymältä tilat (957 m²) maahanmuuttajalasten perheryhmäkodille 1.8.2016 alkaen. Tilat vuokrattiin edelleen Lukkarila Kodit Oy:lle.

Kiihtelysvaaran alakoulun ja päiväkodin vuokratilat (yht. 1 268 m²) valmistuivat syksyllä 2016, kaupunginvaltuuston (KV 29.3.2016 § 27) päätöksen mukaisesti.

Nuorisotoimen, varhaiskasvatus- ja koulutoimen, talous- ja strategiayksikön sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden toimitilajärjestelyitä jatkettiin vuonna 2016 hankesuunnitelman (KH 23.11.2015) mukaisesti. Em. toimintojen keskittämistä varten vuokrattiin osoitteesta Torikatu 17 toimitilat (931 m²).

Joensuun kaupungin taloushallinnon ja palkanlaskennan palvelut sekä PKSSK:n taloushallinto keskitettiin 2.12.2016 osoitteeseen Siltakatu 18 (Siun Talous Oy). Tilojen vuokrasopimuksesta vastasi 31.12.2016 saakka Joensuun kaupunki.

Vuokrasopimusluonnos tilojen (7 738 m²) vuokraamisesta Polkka – Pohjois-Karjalan tukipalvelut Oy:lle valmisteltiin vuonna 2016.

Siun sotelle, Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalujen kuntayhtymälle vuokrattavien kohteiden (36.228 m²) vuokrasopimus valmisteltiin vuonna 2016.

Ulkopuolelta vuokrattujen Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen ja Joensuun Työterveyden käytössä olleiden tilojen vuokrasopimukset siirrettiin Siun soten, Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalujen kuntayhtymän vastattaviksi 1.1.2017 alkaen.

Investoinnit

Talonrakennuksen investointien määräraharahavarauksessa oman rahoituksen osuus vuodelle 2016 oli 26,7 milj. euroa. Oman rahoituksen lisäksi katettiin Karhunmäen ja Nepenmäen kouluhankkeiden investointimenot Kuntarahoitus Oy:n kiinteistöleasingrahoituksella, jonka määräksi oli käyttösuunnitelmassa vuodelle 2016 arvioitu yhteensä 11,63 milj. euroa.

Oman rahoituksen osalta investointimenoihin käytettiin vuonna 2016 yhteensä 27,58 milj. euroa, eli menot ylittyivät 0,88 milj. eurolla. Nimettyjen hankkeiden kokonaismenot pysyivät talousarvion puitteissa ja ne alittuivat 0,36 milj. eurolla. Pienten hankkeiden menot ylittyivät 1,23 milj. eurolla.

Pienten hankkeiden kokonaismenoja kasvattivat kaupunginvaltuuston (KV 29.3.2016 § 27) tekemä vaarojen kouluratkaisu päätös, jonka mukaisesti Kiihtelysvaaraan vuokrattiin moduulirakenteinen alakoulu ja päiväkotitoiminta. Vuokrahankkeesta aiheutui investointiluonteisia taloteknisiä muutostöitä sekä toimintapihojen rakentaminen. Lisäksi Kiihtelysvaaran yläkoululaisille vuokrattiin 4 luokkatilaa väistötiloiksi. Kaupunginhallituksen päätös 20.6.2016 § 242 siirtää Sirkkala-kampuksen vuokrasopimus Karelia AMK:lta tilakeskukselle ja siirtää samalla Rantakylän koulu (Pataluodonkatu 6 ja Rantakylänkatu 12) Sirkkalaan, aiheutti toimintapihaan ja rakennukseen toiminnallisia muutostöitä, jotka katettiin investointimäärärahoista. Näiden töiden aiheuttama lisäkustannus oli n. 1 milj. euroa.

Investointien työohjelmaan sisältyneet nimetyt hankkeet

Nepenmäen koulun uudisrakennuksen rakennustyöt käynnistyivät syyskuussa 2016. Kohteen pääurakoitsijana toimii Lemminkäinen Talo Oy. Hankkeen kustannusarvio on 22,72 milj. euroa ja se rahoitetaan Kuntarahoitus Oy:n kiinteistöleasingrahoituksella. Kohde valmistuu kesäksi 2018 ja koulutyö käynnistyy uusissa tiloissa syyslukukauden 2018 alusta. Koulutilojen lisäksi kiinteistöön sijoitetaan Niinivaaran alueen kirjastopalvelut ja nuorisotilat. Ennusteen mukaan kohde toteutuu kustannusarvion puitteissa.

Karhunmäen uuden koulun vastaanottotarkastus pidettiin 30.12.2016 ja se valmistui sovitussa aikataulussa. Rakennustyöstä vastasi KVR-urakoitsijana toiminut Lemminkäinen Talo Oy. Kohteen kokonaiskustannukset ovat n. 9,4 milj. euroa, joka alitti hyväksytyyn kustannusarvion 0,9 milj. euroa.

Pataluodon koulun (luokat 7-9) korjaustyö käsitti korjauksia mm. julkisivuissa, vesikatossa, alakatoissa ja porrashuoneiden lattioissa. Koulussa tehtiin peruskorjaus vuosina 2009–2010, mutta käytäjien kokemusten ja lisätutkimusten perusteella korjaukset eivät olleet riittävän kattavia. Vuonna 2007 laadittu hankesuunnitelma on ollut kuntotutkimusten ja korjausarvioiden suhteen vaillinaisen.

Tietämys aikakauden riskirakenteista on lisääntynyt viime vuosina huomattavasti, joten hankesuunnitelman vaillinaisuus on voinut hyvinkin johtua tiedonpuutteesta. Korjaustyöt käynnistyivät syksyllä 2014 ja ulkopuoliset korjaustyöt saatiin valmiiksi syksyllä 2015. Keväällä 2016 käynnistyvät alakattojen puhdistustyöt ja ne valmistuivat syyslukukauden alkuun. Vuoden 2016 loppuun mennessä korjaustöihin oli kulunut määrärahoja n. 3,6 milj. euroa, mikä ylittää hyväksytyt kustannusarvion n. 0,2 milj. euroa. Kohteessa joudutaan tekemään vielä vuoden 2017 aikana täydentäviä korjaustöitä.

Rantakylän uuden päiväkodin rakennustyöt käynnistyivät kesäkuussa 2016 ja kohde valmistuu elokuun alkuun 2017 mennessä. Kohteen KVR-urakoitsijana toimii Rakennustoimisto K. Tervo Oy. Hankkeen kokonaiskulut tulevat alittamaan hyväksytyt kustannusarvion 4,1 milj. euroa.

Siilaisen terveyskeskuksen peruskorjaus- ja laajennushankkeen 2-vaiheen keskuskeittiö luovutettiin käyttäjälle elokuun alusta 2016. Viimeisen vaiheen (3-vaihe) työt käsittävät hallinnon, työterveyden ja vuodeosaston (ABC-osa) uudisrakentamisen. 3-vaiheen runkotyöt ovat valmiit ja sisävalmistustyöt ovat käynnissä. Hanke valmistuu kokonaisuudessaan vuoden 2017 loppuun mennessä. Koko hankkeen suunnittelu- ja rakentamisvaiheen ajan on kamppailtu kohonneiden kustannusten kanssa ja tämän hetkisen arvion mukaan hankkeen kokonaiskulut tulevat ylittämään hyväksytyt kustannusarvion n. 2,1 milj. euroa. Siilaisen kustannusylitystä on käsitelty vuonna 2016 Siilaisen ohjausryhmässä sekä informoitu kaupunginhallitusta tilanteesta.

Rantakylän liikunnan monitoimihallin rakennustyöt käynnistyivät syyskuun lopulla 2016. Kohteen pääurakoitsijana toimii Rakennustoimisto K. Tervo Oy. Liikuntatilojen lisäksi kohteeseen tulee 6 kpl luokkahuoneita Pataluodon yhtenäiskoulua varten, mikä puolestaan aiheutui Rantakylän normaali-kouluhankkeesta. Kohde valmistuu syksyn 2017 aikana. Hankkeen kustannusarvio on 5,26 milj. euroa. Tämän hetkisen ennusteen mukaan hankkeen kokonaiskulut tulevat alittamaan hyväksytyt kustannusarvion. Kohteelle on myönnetty valtionapua 0,75 milj. euroa, josta 1. erä maksettiin syksyllä 2016.

Joensuun hallintokuntien tilamuutokset 2015 käsitti Torikatu 17, Siltakatu 18 ja Jokikatu 8 kiinteistöihin tehtäviä muutostöitä. Muutostyöt valmistuivat kesään 2016 mennessä ja niiden yhteinen kokonaiskustannus oli n. 0,6 milj. euroa. Kustannusten ylittyminen n. 0,18 milj. eurolla aiheutui Torikatu 17:n suunniteltua suuremmista muutostöistä. Muut kaksi kohdetta pysyivät kustannusarvion puitteissa.

Pienet hankkeet

Vuonna 2016 toteutettiin seuraavat mm. pienet hankkeet (alv. 0%):

- Vesikkopuiston päiväkotiki, siirtotilan perustukset	12 819 €
- Reijolan päiväkotiki, siirtotilan perustukset	14 409 €
- Mutalan koulu, vesikatkorjaus	259 228 €
- Gävlen päiväkotiki, vesikatkorjaus	130 342 €
- Toimintakeskus Majakka	283 347 €
- Äkkiväärän päiväkotiki, keittiön muutostyö	51 892 €
- Wärtsilätalo, B-siiven korjaustyö	176 388 €
- Noljakan koulun monitoimikenttä	45 210 €
- Kiihtelysvaaran koulun pihatyöt	389 365 €
- Noljakan koulun keittiön muutostyöt	67 552 €
- Pyhäselän terveysaseman keittiön muutostyö	33 494 €
- Reijolan koulun keittiön muutostyö	97 396 €
- Toimintakeskus Vaahterapihan keittiön muutostyö	22 470 €
- Utran koulun keittiön muutostyö	78 303 €

- Huvikummun päiväkodin keittiön muutostyö	14 648 €
- Sirkkalan väliaikaisen alakoulun muutostyö	503 656 €
- Reijolan siirtopäiväkoti, keittiön muutostyö	26 088 €
- Soutajanpuiston päiväkotiki, keittiön muutostyö	19 854 €
- Tuulikanteleen päiväkotiki, keittiön muutostyö	24 354 €
- Vesikkopuiston siirtopäiväkoti, keittiön muutostyö	21 482 €
- Penttilän päiväkotiki, keittiön muutostyö	10 397 €
- Tikkarinne AMK, keittiön muutostyö	41 821 €
- Vesikkopuiston päiväkotiki, keittiön muutostyö	14 268 €
- Liittymismaksut	94 786 €

Siilaisen uuden keskuskeittiön ruoanvalmistustavasta johtuen on siirrytty käyttämään "cook and chill" ruoanvalmistusmenetelmää, mistä johtuen on päiväkotiki- ja koulukohteiden keittiöihin jouduttu tekemään muutostöitä. Vuonna 2015 näihin muutostöihin investoitiin 231.000 € ja vuonna 2016 472.000 €. Vesikkopuiston ja Reijolan päiväkotisiirtotilojen perustukset käynnistyivät vuonna 2015 ja valmistuivat alkuvuodesta 2016.

Selvityskohteita

Vuoden aikana valmistuivat seuraavien kohteiden hankesuunnitelmat:

- Rantakylän normaalikoulu, uudisrakennus
- Heinävaaran yläkoulu, moduulikoulu
- Hukanhaudan uusi päiväkotiki
- Hammaslahden uusi päiväkotiki
- Wärtsilätalo, keittiön saneeraus

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tavoitteet 2016	Toteutuma
Tilatyöryhmä suunnittelee tilojen käytön tehostamista yli hallintokuntarajojen ja koko konsernin tarpeet huomioon ottaen. Tilakeskus osallistuu ryhmän työhön ja tekee toimenpideehdotuksia sekä toteuttaa työryhmän toimenpideehdotukset toimitilojen osalta. Tarpeettomien tai heikosti tuottavien kiinteistöjen kehittämis- ja realisointi-vaihtoehdot tilakeskus selvittää yhteistyössä kaupunkirakenneyksikön kanssa.	Tilakeskus osallistui kaupungin tilatyöryhmän työskentelyyn vuonna 2016 (8 kokousta). Kaupunginvaltuusto hyväksyi tilatyöryhmän laatiman toimenpideohjelman talousarvion 2016 käsittelyn yhteydessä. Tilakeskus on vastannut toimenpideohjelman toteuttamisesta yhdessä kaupunkirakenneyksikön kanssa.
Rakennemuutosohjelman selvitysten toimeenpanoa koskevan Kaupunginhallituksen 23.6.2014 § 311 päätöksen mukaisesti tilakeskus on laatinut vuosille 2015-2017 pitkäjänteisen tilojen vähentämishjelman yhteistyössä keskusten kanssa. Tavoitteena on, että tiloja vähennetään vuosina 2015-2017 vähintään 20 000 m ² , joka vastaa noin 2 milj. € menosäästöä. Tulevan vuoden toimenpiteet päätetään vuoden 2016 talousarviossa (liite 3).	Toimenpideehdotuksista vuonna 2016 toteutettiin myymällä 2 143 m ² ja purkamalla 9400 m ² eli yhteensä 11 543 m ²

Tavoitteet 2016	Toteutuma
<p>Rakennemuutosohjelmassa on päätetty myös energiansäästöohjelmasta siten, että tilojen hankinnassa ja peruskorjauksessa nostetaan energiatehokkuus keskeiseksi tekijäksi. Kiinteistöjen käyttäjiä ohjeistetaan energiansäästöön ja käynnistetty ESCO-hanke toteutetaan. ESCO/energiatehokkuushankkeeseen valittujen kiinteistöjen energiakatselmusten ja peruskuntoarvioiden laadintatyö valmistui syyskuussa 2015. Energiakatselmuksiin on saatu ELY:ltä katselmustukea 50 % syntyneistä kustannuksista. ELY:n investointiavustuksen saaminen hankkeelle selvitetään. Hankkeen rahoitusvaihtoehdot selvitetään ennen hankepäätöstä. Hankesopimukset pyritään solmi- maan toimintavuoden alkupuolella.</p>	<p>Esco-hankkeen kiinteistökatselmusten ja kuntoarvioiden laadinta valmistui syyskuussa 2015. Katselmukset ja arvioinnit suoritti Rejlers Oy. Energe Oy suoritti kuntoarvioiden analysoinnin ja lopputuloksena oli se, että suurin osa ehdotetuista toimenpiteistä ovat niin pieniä, että ne voidaan toteuttaa käyttötalousmenoista normaalin kunnossapidon yhteydessä. Suurimmat yksittäiset toimenpiteet ovat liksenvaaran koulun lämmitystapamuutos ja Mehtimäen virkistysuimalan jäteveden LTO.</p>
<p>Korjausvelka on ollut laskussa jo usean vuoden. Korjausvelan suuruus päivitetään vuosittain.</p>	<p>Tilakeskuksen toimenpiteillä korjausvelka on laskenut vuoden 2009 52,7 milj. eurosta vuoden 2016 lopun 39,6 milj. euroon.</p>
<p>Tilakeskuksen ja peruskaupungin taseessa olevien yritystilojen keskittämistä Joensuun Yrityskiinteistöt Oy:lle selvitetään kiinteistökohtaisesti. Siirrettävien kohteiden selvittämistä jatketaan toimintavuonna.</p>	<p>Toimintavuonna ei siirtynyt yhtään yritystilaan Joensuun Yrityskiinteistöt Oy:lle.</p>
<p>Vuonna 2015 päivitetään toimitilahankkeiden suunnitteluperusteet tarveselvitys ja hankesuunnitteluvaiheissa (tilaaja-tuottaja ohje) yhdessä tilaajien, tuottajaorganisaatioiden sekä konsernihallinnon kanssa. Tilakeskus päivittää vuonna 2016 tarve- ja hankesuunnittelun teknisen ohjeen, joka on tarkoitettu tilakeskuksen ja sen käyttämien konsulttien toimintaohjeeksi.</p>	<p>Teknisen ohjeen päivittäminen ei ole edennyt, rakennuttajien poikkeuksellisen suuresta työkuormasta sekä rakennuttamisen resurssivajauksesta johtuen.</p>

Taloudelliset tavoitteet vuonna 2016

Tavoitteet 2016	Toteutuma
<p>Tilakeskuksen taloudellinen tulostavoite on 0,485 milj. euroa.</p>	<p>Kaupunginvaltuuston 29.3.2016 § 25 hyväksymän talousarviomuutoksen jälkeen Tilakeskuksen taloudellinen tulostavoite oli 0,455 milj. euroa.</p> <p>Liikelylijäämä ennen satunnaisia eriä ja varauksia on – 219 180 euroa. Tulostavoite ei täyttynyt.</p> <p>Toimintavuosi sisälsi poikkeuksellisen paljon ennalta suunnittelemtomia toimenpiteitä, joita kaikkia ei talouden ohjaustoimenpiteillä pystytty kompensoimaan. Tulostavoitteeseen vaikuttivat:</p> <p>Kaupunginhallitus päätti 20.6.2016 § 242 siirtää kesken toimintavuoden Sirkkala-kampuksen vuokrasopimuksen Karelia AMK:lta tilakeskuskelle ja siirtää samalla Rantakylän koulu (Pataluodonkatu 6 ja Rantakylänkatu 12) Sirkkalaan. Tästä aiheutui vuokratulojen menetystä vanhojen tilojen osalta sekä Sirkkalan tiloista vuokrakuluja 1,5 kk ajalta ennen käyttäjän vuokrasopimuksen alkamista. Lisäksi aiheutui budjetoi-mattomia muutostyökuluja.</p> <p>Hammaslahden Nuutilantien osakehuoneis-tossa ollut päiväkotijouduttiin sisäilmaongel-mista johtuen siirtämään väliaikaisesti tiloihin. Korvaavien moduulitilojen maanrakennus- ja perustustyöt tehtiin käyttötalousmenoista.</p> <p>Kaupunginhallitus päätti 22.8.2016 § 279 yhteistyösopimuksesta toriparkin toteuttamiseksi, mikä edellytti kauppahallin purkamista. Purku toteutettiin käyttötalousme-noista, mitä ei ollut budjetoitu. Lisäksi vuonna 2015 käynnistyneen Uimaharjun koulun purkamisen siirtyminen osin vuoden 2016 puolelle, aiheutti purkukulujen siirtymistä v. 2016.</p> <p>Leasinghankkeisiin liittyen kuntarahoitus Oyj:tä 31.12.2015 laskutettiin 148 358,20 euroa, joka oli tulona v. 2015 tilinpäätöksessä. Laskusta tehtiin hyvityslasku 13.4.2016, joka kirjattiin menoksi v. 2016. Eli vuonna 2015 oli tuloja ko. summan verran enemmän ja v. 2016 vastaavasti saman verran vähemmän.</p>

Tavoitteet 2016	Toteutuma
Peruspääomalle maksetaan 6 % (5,49 milj. euroa) korvaus.	Pääomalle pystyttiin maksamaan 6 % korvaus (5 485 621 euroa).
Rakennusten myyntivoittotavoite vuodelle 2016 on 0,25 milj. euroa.	Rakennusten myyntivoittotavoite saavutettiin. Myyntivoitot vuonna 2016 olivat 376 473 euroa.
Talonrakennuksen talousarvion mukaiset investointimenot olivat yhteensä 26,70 milj. euroa ja leasinghankkeiden 11,0 milj. euroa.	Toimintavuonna investointimäärärahoja kului 27,58 milj. euroa eli 0,88 milj. euroa yli budjetoidun. Leasingrahoitusta käytettiin 6,56 milj. euroa.

Talousarvion tuloslaskelmaosan toteutuminen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 2016	Poikkeama	Ed.vuoden toteutuma
Toimintatulot	43 201 000,00	0,00	43 201 000,00	44 935 202,63	1 734 202,63	41 656 362,75
Liikevaihto	42 951 000,00	0,00	42 951 000,00	43 615 482,14	664 482,14	40 941 084,39
Valmistus omaan käyttöön	0,00	0,00	0,00	913 287,99	913 287,99	563 322,06
Muut liiketoiminnan tulot	250 000,00	0,00	250 000,00	406 432,50	156 432,50	89 653,21
Muut tuet ja avustukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	62 303,09
Toimintamenot	-27 480 000,00	-30 000,00	-27 510 000,00	-29 824 731,36	-2 314 731,36	-25 344 844,36
Materiaalit ja palvelut	-14 663 000,00	-30 000,00	-14 693 000,00	-16 251 328,07	-1 558 328,07	-15 062 712,80
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6 981 000,00	-30 000,00	-7 011 000,00	-6 795 291,60	215 708,40	-6 600 059,93
Palvelujen ostot	-7 682 000,00	0,00	-7 682 000,00	-9 456 036,47	-1 774 036,47	-8 462 652,87
Henkilöstökulut	-860 000,00	0,00	-860 000,00	-909 767,72	-49 767,72	-805 431,14
Palkat ja palkkiot	-698 356,00	0,00	-698 356,00	-720 100,52	-21 744,52	-638 007,96
Henkilösivukulut	-161 644,00	0,00	-161 644,00	-189 667,20	-28 023,20	-167 423,18
Muut liiketoiminnan menot	-11 957 000,00	0,00	-11 957 000,00	-12 663 635,57	-706 635,57	-9 476 700,42
Toimintakate	15 721 000,00	-30 000,00	15 691 000,00	15 110 471,27	-580 528,73	16 311 518,39
Rahoitustulot ja -menot	-5 486 000,00	0,00	-5 486 000,00	-5 486 156,84	-156,84	-5 486 618,73
Korkotulot (sisäiset)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Korkotulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut rahoitustulot	0,00	0,00	0,00	-93,23	-93,23	-0,49
Korkomenot (sisäiset)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut rahoitusmenot	0,00	0,00	0,00	-442,89	-442,89	-997,52
Korvaus peruspääomasta	-5 486 000,00	0,00	-5 486 000,00	-5 485 620,72	379,28	-5 485 620,72
Vuosikate	10 235 000,00	-30 000,00	10 205 000,00	9 624 314,43	-580 685,57	10 824 899,66
Poistot ja arvonalentumiset	-9 750 000,00	0,00	-9 750 000,00	-9 843 494,61	-93 494,61	-9 312 429,75
Suunnitelman mukaiset poistot	-9 750 000,00	0,00	-9 750 000,00	-9 261 697,86	488 302,14	-8 690 045,62
Arvonalentumiset	0,00	0,00	0,00	-581 796,75	-581 796,75	-622 384,13
Tilikauden tulos	485 000,00	-30 000,00	455 000,00	-219 180,18	-674 180,18	1 512 469,91
Tilinpäätössiirrot	0,00	0,00	0,00	1 070 735,75	1 070 735,75	1 030 469,32
Poistoeron lisäys (-), vähennys (+)	0,00	0,00	0,00	-101 264,25	-101 264,25	639 469,32
Varausten lisäys (-), vähennys (+)	0,00	0,00	0,00	1 172 000,00	1 172 000,00	391 000,00
Tilikauden ylijäämä	485 000,00	-30 000,00	455 000,00	851 555,57	396 555,57	2 542 939,23

TULOSLASKELMA

	1.1. - 31.12.2016	1.1. - 31.12.2015
Liikevaihto	43 615 482,14	40 941 084,39
Valmistus omaan käyttöön	913 287,99	563 322,06
Liiketoiminnan muut tuotot	406 432,50	89 653,21
Muut tuet ja avustukset	0,00	62 303,09
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6 795 291,60	-6 600 059,93
Palvelujen ostot	-9 456 036,47	-8 462 652,87
	<u>-16 251 328,07</u>	<u>-15 062 712,80</u>
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-720 100,52	-638 007,96
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-143 031,13	-130 855,56
Muut henkilösivukulut	-46 636,07	-36 567,62
	<u>-909 767,72</u>	<u>-805 431,14</u>
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-9 261 697,86	-8 690 045,62
Arvonalentumiset	-581 796,75	-622 384,13
Poistot ja arvonalentumiset	-9 843 494,61	-9 312 429,75
Liiketoiminnan muut kulut	-12 663 635,57	-9 476 700,42
Liikelylijäämä	5 266 976,66	6 999 088,64
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoitustuotot	-93,23	-0,49
Korvaus peruspääomasta	-5 485 620,72	-5 485 620,72
Muut rahoituskulut	-442,89	-997,52
	<u>-5 486 156,84</u>	<u>-5 486 618,73</u>
Ylijäämä ennen satunnaisia eriä	-219 180,18	1 512 469,91
Ylijäämä ennen varauksia	-219 180,18	1 512 469,91
Poistoeron lisäys	-1 172 000,00	-391 000,00
Poistoeron vähennys	1 070 735,75	1 030 469,32
Investointivarausten vähennys	1 172 000,00	391 000,00
Tilikauden ylijäämä	<u>851 555,57</u>	<u>2 542 939,23</u>

TASE

VASTAAVAA	31.12.2016	31.12.2015
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Muut pitkävaikutteiset menot	1 315 424,72	13 758,73
	<u>1 315 424,72</u>	<u>13 758,73</u>
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	1 156 057,99	1 061 272,45
Rakennukset	154 565 317,32	149 402 634,30
Koneet ja kalusto	9 165,69	13 093,90
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	20 057 498,15	9 347 977,58
	<u>175 788 039,15</u>	<u>159 824 978,23</u>
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	7 537 139,47	7 537 139,47
Muut saamiset	48 911,50	37 781,50
	<u>7 586 050,97</u>	<u>7 574 920,97</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	44 126,33	221 637,31
Saamiset kunnalta	113 432,01	48 115,34
Muut saamiset	549 065,96	718 263,49
Siirtosaamiset	1 148 656,34	240 997,54
	<u>1 855 280,64</u>	<u>1 229 013,68</u>
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>186 544 795,48</u>	<u>168 642 671,61</u>
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	91 427 011,19	91 427 011,19
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	18 874 515,09	16 331 575,86
Tilikauden yli-/alijäämä	851 555,57	2 542 939,23
	<u>111 153 081,85</u>	<u>110 301 526,28</u>
POISTOERO JA VARAUKSET		
Poistoero	20 912 225,39	20 810 961,14
Vapaaehtoiset varaukset	3 437 000,00	4 609 000,00
	<u>24 349 225,39</u>	<u>25 419 961,14</u>
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Ostovelat	3 287 091,47	3 362 689,11
Korottomat velat kunnalta	47 495 593,82	29 334 052,47
Liittymismaksut ja muut velat	29 931,65	29 634,59
Siirtovelat	229 871,30	194 808,02
	<u>51 042 488,24</u>	<u>32 921 184,19</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>186 544 795,48</u>	<u>168 642 671,61</u>

RAHOITUSLASKELMA

	1.1.-31.12.2016	1.1.-31.12.2015
Toiminnan rahavirta		
Liikelyjäämä	5 266 976,66	6 999 088,64
Poistot ja arvonalentumiset	9 843 494,61	9 312 429,75
Rahoitustuotot ja -kulut	-5 486 156,84	-5 486 618,73
Tulorahoituksen korjaukset	<u>-245 171,64</u>	<u>-16 556,67</u>
	9 379 142,79	10 808 342,99
Investointien rahavirta		
Investointimenot (-)	-27 576 033,88	-18 923 694,03
Rahoitusosuudet investointimenoihin (+)	310 000,00	127 065,05
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot (+)	<u>402 984,00</u>	<u>143 143,00</u>
	-26 863 049,88	-18 653 485,98
Toiminnan ja investointien rahavirta	-17 483 907,09	-7 845 142,99
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset muilta	<u>-11 130,00</u>	<u>-3 060,00</u>
	-11 130,00	-3 060,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset		
Vaihto-omaisuuden muutos		
Saamisten muutos kunnalta	-65 316,67	-48 115,34
Saamisten muutos muilta	-560 950,29	-560 861,15
Korottomien velkojen muutos kunnalta	18 161 541,35	8 439 560,04
Korottomien velkojen muutos muilta	-40 237,30	-16 733,97
	17 495 037,09	7 813 849,58
Rahoituksen rahavirta	17 483 907,09	7 810 789,58

10. Allekirjoitukset ja merkinnät

Joensuussa 27.3.2017

 _____	 _____
 _____	 _____
 _____	 _____
 _____	 _____
 _____	 _____
 _____	 _____
_____	_____

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Joensuussa 9 5 2017

BDO Audiator Oy
~~BDO Oy~~
JHTT-yhteisö

Ari Lehto
JHT, KHT

11. LUETTELO KÄYTETYISTÄ TILIKIRJOISTA JA TOSITELAJEISTA

Tilinpäätös		Sidottuna
Päiväkirja		Sähköinen arkistointi
Pääkirja		Sähköinen arkistointi
Osakirjanpidot		Atk-tulosteena
Tase-erittelyt		Paperitulosteena
Tositeaineisto		
Kirjanpito		
Avaava tase	ALKUSA-	Paperitulosteena
Muistiotositteet	MUIST1-	Paperitulosteena
Muistiotositteet, EU	EUULK-	Paperitulosteena
Muistiotositteet, rahastot	MUIRAH-	Paperitulosteena
Ulkoiset muistiot rondosta	MUIRO2	Sähköinen arkistointi
Kassatositteet	KASSA2-	Paperitulosteena
Sisäinen tilimyynti, CPU	KASSAS-	Paperitulosteena
Tiliotteet	PANKKI-	Sähköarkistointi/paperituloste
Sisäiset siirrot ja oikaisut	MUISIS-	Paperitulosteena
Sisäiset tositteet, EU	EUSIS-	Paperitulosteena
Sisäiset tositteet, sos.-ja terv.vir	MUISOS-	Paperitulosteena
Sisäiset muistiot Rondosta	MUIRS2	Sähköinen arkistointi
Vesilaskutus	VESIKP-	Paperitulosteena
Sosiaalityö, ProConsona	SOSTYO-	Paperitulosteena
Käyttösuunnitelma	BUD-	Paperitulosteena
Talousarvion muutosten tallennus	BUDL-	Paperitulosteena
Palkat		
Manuaaliset palkat	MUIPAL-	Paperitulosteena
Manuaaliset palkat, EU	EUPAL-	Paperitulosteena
Atk-palkkatositteet	PALKAT-	Paperitulosteena
Matkalaskut	MATKAT-	Paperitulosteena
Ostoreskontra		
Ostoreskontra, Rondo	OSTOT-	Sähköinen arkistointi
Ostoreskontramaksut	OMAKSU-	Paperitulosteena
Ostoreskontra, käsinmaksu	OMAKSU-	Paperitulosteena
Sisäiset laskut Rondosta	SISROP-	Sähköinen arkistointi
Myyntireskontra		
Laskutuskaadot	YMR10-YMR99	Paperitulosteena
Kuittaukset	YMRHYV	Paperitulosteena
Manuaaliset suoritukset	YMRMAN	Paperitulosteena
Viitesuoritukset	YMRVII	Paperitulosteena
Varastot		
Käyttöomaisuus	VARAS1	Paperitulosteena
Hankinnat, myynnit/romutukset	KOMTOS	Paperitulosteena
Suunnitelman mukaiset poistot	KOMTOS	Paperitulosteena
Käyttöomaisuusmuistiot	KOMMUI	Paperitulosteena
Irtaimisto	IRTAIN-	Paperitulosteena
Konserni		
Alkusaldot	KLALKU-	Paperitulosteena
Tytär/kuntayhtymät	KLYHT-	Paperitulosteena
Konsernikirjaukset	KLKIRJ-	Paperitulosteena